

พระอาจารย์อานาจ โอภาโส

ให้สัมภาษณ์รายการ “ธรรมะจัดสรร” สถานีวิทยุสงฆทานธรรม
ระหว่างวันที่ ๑๑ - ๑๓ และ ๑๘ - ๒๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๑

◎ รายการ “ธรรมะจัดสรร” สถานีวิทยุสงฆทานธรรม ช่วง “สนทนาธรรมใต้ร่มโพธิ์” : บทสัมภาษณ์ พระอาจารย์อานาจ โอภาโส ประจำวันที่ ๑๑ ก.พ. ๒๕๕๑ มีรายละเอียดดังนี้

ในอดีตท่านเป็นศิลปินฝ่ายจิตวิญญาณ ผู้ศึกษาธรรมะด้วยตนเอง และเคยใช้ชีวิตเป็นอนาคาริกตามป่าเขา เพื่อค้นหาว่าชีวิตคืออะไร และเคยปฏิบัติธรรมกับหลวงปู่เทศก์ เทศก์รังสี ปัจจุบันท่านพำนักอยู่ที่ผาซ่อนแก้ว จ.เพชรบูรณ์

เรื่อง : จากเสียงขลุ่ยแห่งขุนเขา สู่อช่องว่างหว่างเม็ดเซลล์

หลวงพ่อานาจ : หุบเหวคือเสียงขลุ่ยแห่งขุนเขา มีลมเข้าไหลออกตามหลืบผา เปลี่ยนรูปทรงช่องว่างหว่างศิลา บีบเข้ามาวิ่งหวัดร้องก้องกังวาน แต่ช่องว่างหว่างเม็ดเซลล์ยิ่งกว่านั้น กว่าเสียงขลุ่ยหลายพันหลายล้านผสมผสาน เปลี่ยนรูปทรง เปลี่ยนช่องว่างพิสดาร เป็นสังขารตระการตามายากล ในช่องว่างหว่างเขา ผาหลืบถ้ำ ช่องเงือง้ำ ถ้ำร้อนเย็นเป็นฉนวน ผ่านหินร้อน ช่องก็ร้อนในบัดดล ผ่านสายชลช่องก็เย็นเป็นธรรมดา เพียงแต่ว่าในช่องว่างหว่างเม็ดเซลล์ มีร้อนเย็นอ่อนแข็งเล่นซ่อนหา ระบายผ่านช่องว่างสร้างปฏิกิริยา สะท้อนกลับ รับรู้ไปมา มายาการ

เหมือนเสียงสะท้อนก้องหุบเขาราวเสียงขลุ่ย ปลิวไล่หล่นดุจความจำกึ่งสังขาร เสียงสะท้อนในช่องเซลล์ก้องกว่านาน ประสังขารจากความจำล้าบรรยาย เสียงดังก้องปฏิกิริยาจุจฟ้าร้อง ร้อนเย็นต้องกระทบกันผ่าเป็นสาย เป็นพลังงานที่เคลื่อนไหวไม่มีใคร แล้วสายฟ้าในร่างกายเป็นใครกัน ความไม่รู้ไปยึดปฏิกิริยาในนามรูป ลองทำรูปมือถูกกันไม่เห็นฉัน เพราะกระทบบรรจบรู้ในฉับพลัน ยกมือพาลงรับรู้คลายสบายไปตั้งมั่นอยู่กับรู้คู่สังเกตุ รูปนามเหตุอัศจรรย์พลันมากมาย รูปภายนอกภายในไม่มีใคร ช่องเล็กใหญ่ภายในนอกล้วนหลอกลวง นามเดิมไม่มีอะไรอยู่ในนั้นแต่เก่าก่อน เหมือนละครตอนชั้น ๕ พาหลุดร่วง ช่องว่างเดิมก่อนเต็มรู้ดูกลางกลวง ผ่านธาตุลวงลวงรู้สู่นามเดิม

เขียนเมื่อคืน หลวงปู่ตุลย์ท่านเคยเขียนไว้ ในจักรวาลนี้มีแค่รูปนามเท่านั้นเอง นามเดิมก็คือความว่าง เมื่อรูปมันเคลื่อนไหวผ่านช่องว่าง ก็เกิดการรับรู้มันเอง เหมือนหลวงพ่อเลยบอกว่า หุบเขานี้มันเหมือนเสียงขลุ่ยแห่งขุนเขา พอขุนเขาห่อตัว จะก่อตัวมีช่องว่าง เมื่อช่องว่างนั้นถูกลมพัดผ่านก็เกิดเป็นช่วงทำนอง เมื่อเสียงเข้าไปอยู่ในช่องว่างแล้วมันก็จะสะท้อนกลับไปกลับมา กลายเป็นสัญญาณหรือความจำ แต่ว่ารูปทรง

มันหยาบ ช่องว่างในหินผาช่องว่างในหุบเหว มันหยาบแล้วก็ใหญ่ แต่ลองคิดสิว่าช่องว่างในเม็ดเซลล์เรา ใน ยีนส์ ในดีเอ็นเอ ละเอียดมาก ๑ ในล้านมิล แล้วลองคิดถึงถ้า ช่องว่างในถ้า เวลาเราเอาหินเย็นๆ เข้าไป อยู่ช่องมันก็เย็น หินร้อนเข้าไปอยู่ ช่องมันก็ร้อน ปฏิกริยาในช่องว่าง ลองคิดสิช่องว่างในเม็ดเซลล์ ในยีน หรือดีเอ็นเอเราเนี่ย ยิ่งกว่านั้นอีก ธาตุ ๔ ที่สร้างปฏิกริยากัน ปฏิกริยาเคมี แล้วไหลมากระทบผ่านช่องว่าง ละเอียดอ่อนกว่าไม่รู้กี่เท่า เพราะมันตั้ง ๑ ใน ล้านมิล ในช่องว่างนี้ก็เกิดการรับรู้ปฏิกริยาที่เกิดขึ้นเข้ามา เหมือนฟ้าร้องฟ้าผ่า ฟ้าผ่า มันเกิดจากไอร้อนบนผืนแผ่นดิน ไอเย็นบนท้องฟ้ามากระทบกัน ยังกลายเป็น พลังงานได้เลย แล้วข้างในนี้ละเอียดกว่าฟ้าผ่าไม่รู้กี่ล้านเท่า มันก็เกิดเป็นการรับรู้ ในช่องว่างระหว่างรูป กับนามนี้ ที่เรียกว่าการรับรู้ที่หลวงปู่ดูลย์เขียนในหนังสือ “จิตคือพุทธะ” นี่หลวงพ่อก็ไม่ได้ว่าเปรียบเทียบ ความรู้ แต่ว่าเปรียบเทียบว่า ที่ท่านพูดว่าที่สุดของความหลอกลวงของรูปนาม ก็คือ วิญญาณ คือในรูปมัน มีช่องอยู่และในช่องว่างเกิดโอบมากระทบกันเกิดการรับรู้ และตัวรับรู้เนี่ยมันคือปี่สิ่งที่รู้เอาไว้ เรานึกถึงภาพ ที่จุด จุด จุด เป็นรูปร่างสี แล้วจุดระหว่างรูปร่างมีโอบปฏิกริยามากระทบกันอย่างนี้ แล้วมันเริ่มทำงานด้วย ตัวเองได้ พอรูปร่างนั้นถูกลบหายไป ปฏิกริยาระหว่างช่องว่างมันถอดก็อปี่มาอีกทีหนึ่ง นี่ก็คือที่สุดของ ความหลอกลวงของรูปและนาม กลายเป็นความรู้สึกรับรู้ขึ้นมาเรียกว่า “วิญญาณ” วิญญาณเข้าไปรับรู้แล้ว มันยึดใจ มีอุปาทาน เข้าไปยึดมั่นในการรับรู้ อย่างที่บอกว่าแม่เสียงสะท้อนในหุบเขาก็กลับไปกลับมา แต่ เสียงสะท้อนระหว่างช่องยิ่งละเอียดกว่านั้นอีก เกิดเป็นสัญญาขึ้น รับรู้ รู้สึก มีสัญญา ประเภทของการรับรู้ จะเท่ากับประเภทของสัญญา ประเภทของวิญญาณจะเท่ากับประเภทของสัญญาทุกครั้ง เหมือนพวกเรานั่ง อยู่ในขณะนี้มันให้กระทบพื้นรับรู้และรู้สึกด้วยนะ

อันที่หนึ่งรับรู้ อันที่สองรู้สึก เช่น รู้สึกแข็งๆ เจ็บๆ และก็จำได้ จำความเจ็บได้ จำความแข็งได้ เรียกว่า สัญญา แล้วเราเอาสองสิ่งนี้มาปรุงต่อ เอามาติดต่อกัน คือมันจำไว้ไง จำว่าแข็งๆ เจ็บๆ เป็นอย่างนี้ แล้วก็มา ปรุงว่า เราไม่ชอบแข็งๆ เราไม่ชอบเจ็บ เจ็บๆ ใต้ไม่ดี มาทีหลัง เห็นไหม แล้วมันก็ปวดเปียน มันไม่ใช่จำว่า แข็งๆ เจ็บๆ อย่างเดียวเนี่ย มันรับรู้ผ่านอุปกรณ์ตั้งหลากหลายตั้ง ๖ ตัว อายุตนะ ๖ มีกระบวนการ รูปทรง ของเมล็ดเซลล์ช่องว่างตั้งหลากหลาย เกิดกระบวนการอย่างนี้ ลูกตาเราก็มีเลนส์ เรตต้า หูเราก็มีอีกแบบหนึ่ง มีจอร์ับภาพ มีเลนส์เรตต้าอะไรต่างๆ เหล่านี้เต็มไปหมดเลย แล้วการรับรู้ต่างๆ ก็เต็มไปหมดเลยที่นี้ รับรู้ แล้วก็จำ จำแล้วก็นำมาคิดต่อ ข้อมูลที่รับเข้ามา เพราะความไม่รู้ มันก็ไปคิดว่าว่าตอนที่รับรู้ว่าเรารับรู้ เรา รู้สึก เราได้ยิน มันคิดคำว่าเรามาตลอด มีเราที่ไหนกัน เนี่ยความไม่รู้ เราก็เห็นแต่เนื้อเรื่องที่มันคิดมันจำ อยู่ตลอดเวลา ไม่เคยเห็นสภาพเดิมว่าก่อนนั้นไม่เคยมีสิ่งนี้มาก่อนเลย รับรู้มาว่าเราชอบ เราไม่ชอบ อันนี้ดี อันนี้ไม่ดี ดีไม่ดีมันมีอยู่ก่อนหรือเปล่า เห็นไหมเราปฏิบัติเพื่อเห็นความจริงในศาสนาพุทธ

ศาสนาพุทธไม่ใช่เรื่องฉาบฉวย เป็นเรื่องที่ลึกซึ้งละเอียดอ่อน เป็นเรื่องสุดยอดของมนุษยชาติแล้วกัน ของสิ่งมีชีวิต สิ่งมีชีวิตเซลล์เดียวที่เกิดขึ้น นับจากชีวิตพีชมาเป็นชีวิตสัตว์ ชีวิตพืชก็มีธาตุ ๔ เหมือนกัน เห็น ไหม ยถาภูตญาณทัสสนะ หรือ ภูตตะ คือภูต ที่เรียกว่า “มหาภูต” ธาตุ ๔ แปลงร่างได้สารพัดเหมือนภูต แปลงเป็นกล้วยก็ได้ มะละกอก็ได้ ส้มก็ได้ ไบกล้วย ไบมะละกอ ไบมะม่วง ไม่เหมือนกันเลยสักใบ ผลไม้ก็

ไม่เหมือนกันเลยสักลูกนะ แต่เป็นธาตุ ๔ เหมือนกัน หน้าซำมันแปลงจากผลไม้ ใบไม้เป็นตัวหนอนอีก ตัวหนอนมันก็กินใบไม้เข้าไป นกก็กินหนอนอีก เปลี่ยนรูปไปเรื่อย หนอนก็เป็นธาตุ ๔ นกก็เป็นธาตุ ๔ งู แมวกินนกกเปลี่ยนไปเรื่อยๆ เลย เปลี่ยนรูปร่างไปสารพัด เป็นนกกก็ไม่รู้จักล้านๆ ชนิด เป็นปลาก็ไม่รู้จักล้านๆ แบบเป็นแมลง เป็นสัตว์ เป็นธาตุ ๔ ทั้งนั้น ผลไม้ใบไม้เป็นธาตุ ๔ ทั้งนั้น เราเห็นแต่เปลือกของมันที่ไม่เห็นความเป็นจริง มันเป็นวิวัฒนาการของธาตุทั้ง ๔ มาประชุมกันอย่างพอเหมาะพอดี อย่างพีชมันหยาบเห็นเคยเห็นหนังกัดไม้มัย เราเห็นผิวต้นไม้มัย ผิวจามจรีเป็นเงี้ยว ไครอยากมีผิวแบบต้นจามจรีไหม ยิ่งกว่าแตกลายงาอีก ยิ่งกว่าท้องแตกอีกนะ คนมีลูกยังไม่เท่าต้นจามจรีเลย ผิวมันหยาบกว่านีกออกไหม แต่ผิวมนุษย์นี่ละเอียดกว่าหลายเท่า

มีผู้รู้บางคนบอกว่า เขาก็มีชั้น ๕ เหมือนกัน แต่ว่าหยาบ มีชั้นเดียวก็ไม่ได้นะ ชั้นเดียวคือธาตุ ๔ ไซ้ใหม่ อันนี้เห็นใหม่ว่าเขาพยายามชะงอกกิ่งไปหาแสงตะวัน ชะงอกยอดเข้าไปหาแสงตะวัน ไม่ว่าจะอยู่หลบตรงไหนจะก็พยายามยื่นกิ่งออกไปยึดใบออก หรือพยายามรากลึกลงหาความหวานหอมของสายน้ำ อย่างนี้เป็นต้น แล้วบางทียังสร้างหนามมาป้องกันตัวเอง กลัวสัตว์เข้ามากินอย่างนี้ สร้างหนามแหลมๆ ไม่ให้เข้ามาใกล้อีก หรือบางทีบางต้นอย่างหม้อข้าวหม้อแกงลิงยังสร้างกับดักไว้กินแมลง จะบอกว่ามีชั้น ๕ เดียวกันไม่ได้นะ แต่ว่ากระบวนการมันจะหยาบกว่า พอสิ่งมีชีวิตขนาดเล็กมันก็เริ่มพัฒนาเหมือนต้นไม้ มันก็พยายามที่จะรักษาความเป็นอยู่ของตัวเอง โดยการมีเมล็ดพันธุ์ ละอองเกสร ดูแลดอกหงอนไก่ก็ได้ ดอกหงอนไก่อมีก็เมล็ด ต้นหนึ่งมีก็เมล็ด เอาไปหยิบดอกหงอนไก่อมาสิ ก็ฟุ้งปลิวเต็มไปหมดเลย มหาศาลเลย ไม่ต้องคิดถึงสายพันธุ์สัตว์ต่างๆ ของมนุษยชาติ ตัวสเปิร์ม ตัวอะไรต่างๆ ก็พอๆ กันนะ แต่ว่าวิธีการต่างๆ มันละเอียดกว่า นีกออกไหม พวกเมล็ดมันแค่ปลิวไปบ้าง มันมีหุ่นบ้าง มีปีก ๒ ปีกเหมือนลูกยางบ้างอะไรอย่างนี้ วิธีการมันหยาบๆ บางเมล็ดก็มีปลายแหลมๆ นะ เวลาตกพื้นดิน มันจะได้ควงๆ ไปมุดหาแผ่นดินปักหลักมันคงลงแบบนี้ บางเมล็ดก็มีพุนลอย

พอถึงชีวิตสัตว์มันเริ่มละเอียดแล้วตั้งแต่เรื่องไข่ เรื่องสายพันธุ์ต่างๆ มันก็พยายามรักษาสภาพของการมีชีวิตดำรงอยู่ในธาตุ ๔ ที่รวมตัวอย่างพอเหมาะ อันนี้มองภาพรวมๆ นะ แต่มองภาพรวมเห็นใหม่ ว่า ตั้งแต่แรกเริ่มมันมีรูปกับนามเท่านั้นเอง คือมีธาตุกับช่องว่าง แต่ช่องว่างมันเข้ามาเบียดกันและเกิดปฏิกิริยากัน นีกถึงเสียงขลุ่ยสิ เสียงขลุ่ยก็คือช่องว่าง ถ้าเราคร่อง มันก็เปลี่ยนรูปทรง เรากดรูปทรงใหม่ก็เกิดเสียงใหม่ คิดสิว่าข้างในยิ่งกว่าเสียงขลุ่ยอีกนะ เป็นดนตรีอันอัศจรรย์ของธรรมชาตินะชีวิตนี้ แต่เพราะความไม่รู้มันไปคว้าปฏิกิริยาที่เกิดขึ้น แต่ละขณะ อย่างเช่นการรับรู้แบบนี้ ก็เรียกว่าเรารับรู้ขึ้นมาเรียกชื่อว่า วิญญาณ เต็มๆ เราได้ยินคำว่าวิญญาณหรือคำว่าจิต เราก็สรุปว่าเป็นผีแน่นอน เพราะว่าวิญญาณมันคือรูปถอด อย่างที่หลวงพ่อบุญเทียบว่ามันคือรูปถอด หมายความว่าในช่องว่างเล็กๆ ที่เคยปฏิกิริยาขึ้นมาเกิดการรับรู้ พอธาตุ ๔ มันสลายไป ช่องว่างที่เกิดปฏิกิริยามันทำงานด้วยตัวเอง คือ มันรับรู้เอาไว้และมันจำเอาไว้ มันจำรูป รส กลิ่น เสียง ทั้ง ๕ เอาไว้ แล้มันก็หมุนเหมือนกับเรา เดียวกันก็ถึงรูป เหมือนกับเราเดียวกันก็ถึงรส เดียวกันก็ถึงเสียง คิดต่อ มันทำงานด้วยตัวเองได้ แต่แรกมันสัมผัสครั้งแรกหนึ่งก่อนใช้

มัย เคยเห็นมาครั้งหนึ่งก่อน รับรู้มาครั้งหนึ่งก่อน แล้วค่อยนำมาคิดต่อ มาวนเวียนคิดปรุงแต่งต่อ เหมือนเปรียบเทียบกับหลวงพ่อกัน เหมือนไปดูพระอาทิตย์ตกดินที่ชายทะเล เห็นสีส้มของพระอาทิตย์ตกดินสะท้อนกับเงาสีฟ้าของชายทะเล สีฟ้ากับสีส้มอยู่ด้วยกันแล้วสวยดีนี่ก็ออกมา ตอนแรกพอเห็นปั๊บแล้วเอามาคิดใหม่ เอ๊ะ! เอาสีส้มกับสีฟ้ามาวางไว้ตรงไหนมันถึงจะสวย เรายกย้ายถ่ายเทได้แล้วเห็นมัย เอาไปวางไว้ในรูปทรงเก้าอี้ มีสีฟ้าสัก ๘๐% มีสีส้ม ๒๐% เอ๊ะดูสวยดี เอาไปวางไว้ในของขนม มีสีฟ้า ๘๐% สีส้ม ๒๐% สวยดี เห็นมัย มันเริ่มคิดฝันพิศดารขึ้นมา จากสิ่งที่เรารับรู้แล้วก็จำ จำแล้วก็คิดปรุงแต่ง ที่นี้เราหลงกับเนื้อหามัน เรายึดที่มันมา แต่ถ้าเราปฏิบัติธรรม คำว่าปฏิบัติ คือการเข้าไปประจักษ์ลักษณะของความจริงที่มันทำงานของนามธรรม เราย้อนเข้าไปดูถึงต้นทาง อ้อมันเกิดจากการรับรู้ รับรู้แล้วจำเอาไว้ แล้วเอามาคิดต่อ ไม่เห็นมีเราเลยมัย เพราะมีดวงอาทิตย์กระทบผิวน้ำทำให้เกิดการรับรู้ เราที่ไหนละมัย อันนี้มันมีเลนส์จ่ออยู่ประสาธ เข้าไปรับภาพได้ รับภาพมาแล้วก็บันทึกเป็นความจำ

อย่างที่หลวงพ่อบริยายเปรียบเทียบ เหมือนเสียงก้องในหุบเขา แค่เสียงก้องในหุบเขายังสะท้อนกลับไปกลับมาได้ในขณะหนึ่ง อาจจะสัก ๕ นาที แล้วเราคิดสิว่า ไอ้ที่ละเอียดกว่านี้ ไอ้ช่องว่างระหว่างหุบเขาหยาบๆ ใหญ่ๆ มันยังก้องขนาดนั้น แล้วช่องว่างที่ขนาดนี้ จะก้องขนาดไหน เคยสังเกตไหม เวลาที่เราได้ยินเสียงอะไรหรือพูดอะไรไป มันจะสะท้อนไปกลับมาอยู่เดี๋ยวหนึ่งหรือ เราเห็นภาพ เราเห็น แสงไฟ หลับตาปั๊บ มันสะท้อนกลับไปกลับมาอยู่เดี๋ยวหนึ่ง กลายเป็นความจำเรียกว่าสัญญา มีตัวตนที่ไหนละ สัญญาอาศัยการรับรู้มันถึงจะมีความจำนะ ความรู้ต้องอาศัยสิ่งถูกรู้ ถึงจะมีการรับรู้ได้ แล้วนำมาคิดต่อ เรียกว่าสังขาร สังขารก็ไม่มีตัวตนเหมือนกัน เพราะอาศัยความจำบวกกับทุกขเวทนามนำมาคิด มันปรุงแต่งฝันพิศดารไป ลึกล้าลึกซึ้งไปเรื่อยๆ จนเรายึดต้นทางที่มันมา ในนามเดิมก่อนนั้น มันไม่มีอะไรอยู่ในนั้นเลย เราปรุงแต่งว่าอันนี้ดี อันนั้นไม่ดี ดีไม่ดีมันมีอยู่ก่อนหรือเปล่านั้น เห็นไหมถึงบอกการมาปฏิบัติธรรม ไม่ได้มาเอาดีนะ ถ้าเอาดีจะยุ่ง แต่ถ้าเอาความจริงจะสนุก จะสนุกคือมีฉันทะนั่นเอง

สติปัฏฐาน ๔ การตามดูการทำงานของรูปและนาม กายและใจ สัมปยุตด้วยอิทธิบาท ๔ มีฉันทะ เอ๊ะสนุกดี พอใจที่จะตามดูตามรู้ มันเร้าใจ น่าสนใจ น่าติดตาม มีวิริยะ มีจิตใจฝึกฝึกใจจ่อ วิมังสาพิจารณา ไตร่ตรอง ทำไปแล้วมันมีเหตุมีผล เกิดศรัทธาผละขึ้นมา ศรัทธาผละขจัดความมมงาย มันไม่ได้เกี่ยวกับพระเจ้าที่ไหนเลย ไอนี้มันรูปกับนาม เป็นมายาการของรูปและนาม ศรัทธาผละขึ้นมาอย่างนี้ มีศรัทธาศิล ขจัดความมมงาย มีพลังความเชื่ออย่างมีเหตุผล มีความเพียรขึ้นมา ความเพียรที่จะตามดูตามรู้ ก็มีอะไรอีก มีสติ ระลึกรู้อยู่กับรูปและนาม รู้สึกมันน่าสนใจใจ มันทำงานร่วมกัน กับฉันทะเห็นใหม่ มีสมาธิตั้งมั่นอยู่กับรู้ พลังแห่งปัญญาพวกนี้ก็กำจัดพวกความหลงออกไป สมาธิก็กำจัดความฟุ้งซ่าน ตั้งมั่นอยู่กับรู้ สติกำจัดความประมาทออกไป ตั้งมั่นอยู่กับความระลึกรู้ วิริยะกำจัดความขี้เกียจออกไป เพราะตัวนี้มีประโยชน์กว่าเป็นต้น มีอินทรีย์ ๕ พละ ๕ ก็ทำงานร่วมกัน เก็บข้อมูลจากการตามดูตามรู้กายและใจ ยังมีข้อมูลมากก็ยิ่งทำงานวิจัยได้เยอะเรียกว่า “ฉัมมวิจัยะ” เห็นมัย มีสติสัมโพชฌงค์ ฉัมมวิจัยะสัมโพชฌงค์ วิริยะสัมโพชฌงค์ ปิตติสัมโพชฌงค์ ยิ่งตามดูตามรู้ อุกุศลมันไม่เข้ามาอยู่แล้ว สติปัฏฐาน ๔ เกิดขึ้นแล้ว ช่วงที่เรา

สตียุ่อกุศลใหม่ก็ไม่เข้ามา เรานั่งอยู่นี้ยังไม่ค่อยเห็นอกุศลใหม่ซะม๊ยะ

ผู้ดำเนินรายการ : แล้วเป็นหนทางไปสู่มรรคผล

หลวงพ่อบุญธรรม : ถูกต้อง หลวงพ่อพุทธภาพรวมไปเมื่อกี้ สังเกตไหม ว่ามันจะเป็นการทำงานร่วมกันของ โพธิปักขิยธรรม ๓๗ สังเกตม๊ยะ แต่มันทำงานร่วมกันอย่างสามัคคิณะ อย่างสมเหตุสมผล อย่างถักร้อยถักสานเข้าด้วยกัน

ผู้ดำเนินรายการ : ยิ่งถ้าเราล้มต้นทางเนี่ย มันจะก่อตัวเป็นสภาพการสะท้อนกลับอีก แล้วเป็นการมุ่งหมายจะพูดกล่าวจากความจำของเราปรุงแต่งขึ้นมา แล้วยังใส่พลังลงไป เพื่อที่จะจงใจให้คนภายนอกเขาเชื่อตามเรา เสริมตัวตนเข้าไปอีก

หลวงพ่อบุญธรรม : จริงๆ แล้ว **อัตลักษณ์** ก็คือ “**อาสวะ**” นั่นเอง คือความไม่รู้ตั้งแต่ต้นทางไป พอมันกระทบกันแล้ว มันทำงานก็คิดว่ามันเป็นเราขึ้นมา คิดว่ากายเป็นเรา คิดว่าใจการรับรู้นี้เป็นเรา หรือคิดว่านามธรรมทั้งหลายเหล่านี้มันรับรู้ได้ ที่มันรู้สึกได้ ที่มันจำได้ ที่มันคิดได้ คิดว่าเป็นเรา เรียกว่าเราคิด เรา รู้สึก เราจำ พอมันมาคิดว่ากายและใจเป็นเรา หรือว่านามเป็นเรา มันหลง อวิชชาสวะ มันก็เลยทำให้อยากจะเป็นนู่นเป็นนี่ เรียกว่า “**ภวาสวะ**” เป็นเพื่ออะไร เป็นเพื่ออยากจะได้ กามาสวะ ยิ่งอยากได้มาก ความอยากเป็นก็ยิ่งรุนแรง แต่มันเริ่มต้นจากใช้ชีวิตของพืชนั้นแหละ เมื่อมันขาดแคลนแสงแดดอย่างนี้ละ มันก็พยายามจะยืดกิ่งเพื่อไปหาแสงตะวัน เมื่อมันขาดแคลนน้ำ รากมันก็พยายามหยั่งรากกวางไปหาสายน้ำ พวกสรรพสัตว์ก็เหมือนกัน มันมีธาตุ ๔ เหมือนกัน เวลาที่มันโหยหิวน้ำ ขาดแคลนน้ำอย่างนี้ มันก็พยายามไปหาแหล่งน้ำกินอย่างนี้ซะม๊ยะ ไปหาแหล่งน้ำแล้วเจอกัน มีน้ำน้อย มีสัตว์หลายตัวก็ต้องแย่งกัน ไม้ตัวแรก รู้สึกว่าเป็นเราขึ้นมา แล้วโหยหาเพราะมันเกิดความบกพร่องของธาตุทั้ง ๔ ก็เลยเกิดความต้องการเรียกว่า “**โลภะ**” พอเกิดโลภะ แล้วต้องการแย่งแย่งเรียกว่า “**โทสะ**” อันนี้อย่างที่บอกพอโลภะ โทสะเกิดขึ้น ก็เกิดความฝืนฝืนฝืนอยากจะเป็น ถ้าเป็นผู้เป็นใหญ่กว่า มีอำนาจมากกว่า มีกำลังมากกว่า จะได้สิ่งที่ต้องการง่ายกว่าคนอื่น อย่างเช่นจะได้แหล่งน้ำง่ายกว่า พวกนี้ก็ต้องแย่งแย่งกัน แม้ว่าจะเป็นสัตว์ประเภทเดียวกัน ก็ต้องแย่งกันเป็นจำฝูง ถ้าจำฝูงก็จะได้ก่อน อย่างนี้จะเกิดภวาสวะ ฝืนฝืนฝืนอยากเป็นนู่นอยากเป็นนี่ มนุษย์ก็แบบเดียวกัน ยิ่งอยากได้มากความอยากเป็นก็ยิ่งรุนแรง ทุกวันนี้ก็จะเห็น ยิ่งมีส่วนผลประโยชน์ที่จะได้น้อยลง มีผู้ต้องการมากขึ้น การแย่งแย่งความอยากเป็นยิ่งสูงค่ามากขึ้นเท่านั้น ยิ่งมีการทำลายแรงขึ้นเท่านั้น

ความไม่รู้ อวิชชาสวะ ทำให้เกิดโลภะกับโทสะ ภวาสวะ ฝืนฝืนฝืนอยากจะเป็น สัตว์ทุกตัวจึงอยากเป็นจำฝูงนะ ต้องเอาหัวกระแทกกัน ต้องตบตีฆ่ากันอะไรต่างๆ เพื่อจะได้ภวาสวะ แล้วก็จะมี ทัศนวิสัยขึ้นมาอย่างนี้ ต้องทำอย่างนี้ถึงจะได้แบบนี้ เช่นเอาเขาขวิดกันบ้าง เอาอกกระแทกกันบ้าง เอาเขี้ยวแทงกันบ้าง พวกอิบไป พวกช่างน้ำอย่างนี้ เลือดอาบไหลเลย ช่างน้ำบางตัวก็ต้องเอาตัว ออกระแทกกัน ไช้มันทั้งนั้นเลย ใคร

ชนะก็ได้แหล่งหากิน ได้ตัวเมียเยอะ ได้ตัวเมีย ๘๐ ตัวนะข้างน้ำ แต่มันก็หลงว่าสวยใช่ไหม ข้างน้ำมันก็หลงว่าข้างน้ำสวย แต่มันเห็นว่าพวกเราสวยมัยอย่างนี้ เป็นตัวที่ ๘๑, ๘๒ มันจะสนใจมัย เห็นไหม ถ้าถามว่ามันวิปลาสมัย ที่ว่าสวยอะ! ข้างน้ำ มันสวยจริงหรือเปล่า เห็นหมาป่าไฮยีนามัย เดินขาลากๆ ก้นห้อยๆ นะสวยจริงมัย มันวิปลาศเห็นคลาดเคลื่อนว่าสวยอย่างนี้ ไล่เดือนกับไล่เดือนละสวยไหม ผิวหนังบางเฉียบเลย บางกว่าพวกเราอีกนะ ไม่ต้องครีมหาผิวด้วย บางกว่าตั้งเยอะเห็นมัย ความไม่รู้เห็นมัย ความไม่รู้มันสร้างทิวี่ ต่างๆ ขึ้นมา ทิวี่ จากความไม่รู้ ลองนึกถึงมนุษย์วานรก็ได้ มนุษย์นี้เดินทางพัฒนาการมาแค่ ๕,๐๐๐ กว่าปีเท่านั้น ที่พัฒนาจริงๆ จังๆ

ลองนึกภาพมนุษย์วานรที่หลงพ่อเปรียบเทียบ หลังจากไปเป็นจำฝูง ไปเป็นหัวหน้าเผ่าแล้ว ก็คู่แข่งที่สุดในเผ่าแล้ว มีกำลังเข้มแข็ง มีกำลังมากกว่า ปกครองไอ้พวกลูกน้องเผ่า ได้กินก่อน ได้ตัวเมียเยอะกว่าได้ที่อยู่ดีกว่า อยู่ๆ วันหนึ่งเห็นฟ้าผ่าเปรี้ยง ต้นไม้พินาศลงไป เฮ้ย! มีใครเก่งกว่าเราอีกหรือเนี่ย นึกออกมัยอยู่ๆ เห็นน้ำท่วมพืดที่เดียวต้นไม้ต้นไร่พังพินาศ กระทบพังหมดเลย เฮ้ย! ยังมีใครเก่งกว่าเราอีกหรือเนี่ยเห็นมัย มันนึกว่ามีใคร มีตัวตนอยู่เสมอ มันก็เลยปั้นรูปปั้น สถาปนาขึ้นมาเป็นพระเจ้า แล้วเวลามีปัญหา ก็ไปขอความช่วยเหลือพวกนี้ใช่ไหม เจ็บไข้ได้ป่วยขึ้นมา ไม่มีหมอหนี ไม่รู้ทำยังไงละ ก็คิดว่ามีใครที่เก่งกว่าเราแน่ คิดว่าเราเอาตัวไม่รอดก็ต้องมีคนเก่งกว่าเรา ก็ไปขอพรให้ช่วยหน่อย ช่วยให้หายป่วยหน่อย ไปไหว้ต้นไม้ ไปไหว้ภูเขา ไปแช่แม่น้ำ ลองนึกถึงมนุษย์วานรสิ มันต้องทำอย่างนั้น เพราะมันไม่รู้ใช่ไหม

ผู้ดำเนินรายการ : หาที่พึ่ง

หลวงพ่อานาจ : เรียกว่า “ทิวี่สวะ” ไร แล้วก็สร้างทิวี่ เต็มไปหมดทั้งโลกเลย ลองกวาดสายตาลองดูสิ เผ่าแอฟริกาหรือที่ไหนก็แล้วแต่ ก็จะมีมองเห็นภาพนี้เต็มไปหมดเลย ทิวี่สวะ แล้วก็สร้างความเชื่อแปลกๆ ต้องทำอย่างนั้น ต้องทำอย่างนี้ ต้องยี่นขาเดียว ต้องนอนบนตะปู ต้องเอาห้วงใส่คอ ต้องเอาเถาใส่ปาก อะไรสารพัดไปหมดเลย พอพระพุทธเจ้าตรัสรู้จึงท้อพระทัยไป เออว่า...คนทั้งโลกมันหลงหมดเลย หลงคิดเนี่ยเห็นมัย ดูสิหลงคิดเนี่ย ทิวี่สวะเนี่ย อย่างที่เรากำลังพูดถึงอัตลักษณ์ และอัตลักษณ์เนี่ยเป็นกันหมดทั้งโลกเลยนะ สร้างรูปแบบกันมาอย่างนี้ หลวงพ่อถามสิว่าพวกที่ใส่ห้วงคอเนี่ย ถ้ามันอยู่ด้วยกันใช่ไหม ถ้าเราไม่ใส่เนี่ย เราจะอยู่ด้วยกันกับเขาได้มัย

ผู้ดำเนินรายการ : อยู่ไม่ได้ค่ะ

หลวงพ่อานาจ : อยู่ไม่ได้ใช่ไหม เขาไม่ต้อนรับนะ นึกออกมัย เพราะเขาเชื่อเหมือนกันเขาถึงอยู่ด้วยกันได้ แต่ที่นี้ลองลบลภาพดูใหม่ ถ้าทั้งเผ่าเริ่มเปลี่ยนความเชื่อใหม่ ไม่มีใครเชื่อแล้วเหลืออยู่คนเดียวใส่ห้วงคอเนี่ย จะเป็นบ้าใช่ไหม นึกออกมัย อันนี้มันบ้าเหมือนกัน มันจึงอยู่ด้วยกันได้นะ นึกออกมัย เพราะมันเชื่อเหมือนกัน จึงอยู่ด้วยกันได้ อย่างแอฟริกา บางเผ่าเขาเอาเม็ดโกนไปกรีดที่หลัง กรีดที่หลังผู้ชายนะ

ต้องกรีดที่หลัง กรีดให้เต็มเลย เอาเนื้อออกแล้วมันจะเกิดเป็นแผลเป็นตุ่มนูนๆ เหมือนหนังจระเข้ อันนี้มันเป็นชายชาติตรี มีผิวหนังเหมือนเกราะ เหมือนหนังจระเข้แบบนี้ แต่ถ้าใครไม่ทำอย่างนั้น ไม่ใช่แมนนะ นึกออกมั๊ย ถ้าไม่ทำอย่างนั้นนะ ไขมันไม่ได้เรื่องเลย ไม่มีน้ำยาไม่กล้าหาญ อยู่กับเขาไม่ได้นะ ไม่เป็นแมนอย่างนี้เป็นต้น ความเชื่อ ทิฐฐิสวะเนี่ย เพื่ออะไร เพื่อภาสวะ เพื่อจะได้เป็นไง กามาสวะแล้วก็สร้างอัตลักษณ์เต็มไปหมดทั้งโลกเลย จนกว่าจะได้เห็นความจริงว่า นี่มันไม่มีอะไรอยู่ในนั้นเลย มันหลงคิดทั้งนั้นเลย หลวงพ่อเทียนบอกว่า เมื่อไหร่เห็นว่าจิตหลงคิดไป ได้ต้นทางว่ามันไม่ใช่ของจริง พอหลงคิดไปปั๊บ มันจะออกมาเร็วขึ้น ออกมาจากโลกของความคิด ออกมาจากการเกิด เกิดอะไร เกิดความคิดใจ จริงๆ แล้วออกมาไม่ใช่เข้าไปความหาต่อว่า ตกลงแอฟริกากับเผ่ามันใครถูกใครผิดกันแน่ ใครถูกใครผิด ผิดตรงที่หลงคิดใช้มั๊ย นึกออกมั๊ย ผิดตรงที่หลงคิด ถูกตรงที่รู้ว่าหลงคิด มันไม่ผิดนะ เห็นมั๊ย เหมือนที่หลวงพ่อบริบเปรียบเทียบช่องว่างระหว่างขุนเขา ช่องว่างจักรวาล ช่องว่างในอวกาศ ไม่เคยมีสิ่งนี้อยู่ก่อน ว่าถูกหรือผิดหรือชั่ว มันหลงปรุงแต่งจากความไม่รู้ จากอวิชชา ความไม่รู้ จนกว่าจะมาตามดู ตามรู้ ความไม่รู้ อวิชชาสวะ คิดว่ากายและใจเป็นของเรา ส่วนสติปัญญา ๔ เป็นการตามเก็บข้อมูล ดูสิว่ากายและใจใช่เราหรือเปล่า มันเลยเป็นคู่ปรับกันเห็นมั๊ย

สติปัญญา ๔ เป็นคู่ปรับกับสังโยชน์ สติปัญญา ๔ ไม่มีตัวเจตนาด้วยนะ สังโยชน์ เกิดได้เพราะว่ามีภพ ภพเป็นปัจจัยให้เกิดชาติ ภพคือเจตนาเรียกว่ากรรมภพ แต่สติปัญญา ๔ ไม่มีคำว่าเจตนาอยู่ มีแต่คำว่าตามดูตามรู้ หรือโพชฌงค์ ๗ ก็ไม่มีคำว่า เจตนาอยู่ในนั้น เริ่มต้นจากสติปัญญา ๔ ธรรมวิจยะ มีตามดูตามรู้ ตามเก็บข้อมูลไปเรื่อยๆ ๗ ปี ลองคิดสิ ถ้าตามดูตามเก็บข้อมูลเนี่ย เดี๋ยวนี้มีสำรวจโลกใช้มั๊ย ลองคิดสิถ้าเขาสำรวจมา ๗ ปี เขาก็มีข้อมูลเยอะมั๊ย เขาทำการวิจัยมากขึ้นใช้มั๊ย เราเคยสำรวจโลกตัวนี้ใช้มั๊ย โลกของรูปนามเนี่ย เราตามเก็บข้อมูลมั๊ย ถ้าตามเก็บข้อมูลสัก ๗ ปีสิ พระพุทธเจ้าถึงบอกไม่เกิน ๗ ปี ต้องได้ปัญญาแบบใดแบบหนึ่งแน่นอน แต่พวกเราไม่เคยตามเก็บข้อมูล ไม่เคยสำรวจ ส่วนใหญ่เราก็สร้างภาสวะฝันใฝ่อยากเป็นนู่น อยากจะได้ไฉน ต้องทำอย่างนั้นถึงจะได้อย่างนี้ ต้องทำอย่างนี้ถึงจะเป็นอย่างนั้น ไม่เคยตามดูกลไกการทำงานของมันเลย ว่าสิ่งนี้มีอยู่ก่อนหรือเปล่า มันแค่ความคิด ความรู้สึก เป็นระลอกที่ไหวในความว่าง มีตัวตนที่ไหน มีลักษณะการเกิดดับ มีลักษณะสลายไป ไร้แก่นสาร คำว่าเอาเมื่อไหร่เป็นภยเมื่อนั้น จริงมั๊ย หลวงพ่อพุทธวิปัสสนาญาณ ๙ แล้วนะ แต่ใช้ภาษาธรรมดาๆ ชอบใช้ภาษาธรรมดาที่คุยกันรู้เรื่องมากกว่า

ผู้ดำเนินรายการ : พอหลวงพ่อบุ๊พูดอย่างนี้ ทำให้เห็นภาพถึงว่า อ้อ! คำว่าวิญญูหรือวังวนชีวิต มันก็เกิดมาจากที่เราคิดไม่แจ้ง ไม่ทะลุมองถึงต้นสาย

หลวงพ่อบุ๊ : สังสารวัฏ สังสาระ แปลว่าที่ท่องเที่ยว วิญญู แปลว่าหมุน ท่องเที่ยวไปในไหน ท่องเที่ยวไปในสังขาร ๓ อย่างนี้ คือการปรุงแต่ง ปุญญาภิสังขาร ปรุงแต่งดีบ้าง อปุญญาภิสังขาร ปรุงแต่งไม่ดีบ้าง หรือไม่อยากจะกระทบเรื่องแบบนี้เลย หรือเบื่ออยากพ้นสักทีหนึ่ง อเนญชาภิสังขาร ก็ปรุงแต่งว่ามี

เราอยากพ้นอีก พอปรุงแต่งขึ้นมาเรียกว่า กิเลสวัฏฏ์ อย่างนี้ ปรุงแต่งชอบ ไม่ชอบขึ้นมา ต่อมาอีกตัวหนึ่ง พอปรุงแต่งไม่ชอบก็จะลงมือไปก่อกรรม ไม่ชอบอยากไปว่าเขา ก็ลงมือไปว่าเขา เรียกว่า กัมมวัฏฏ์ พอไปว่าเขาเสร็จก็เกิดความรู้สึกว่า เราปฏิบัติธรรมมาตั้งนานไม่น่าไปว่าเขาเลย รู้สึกตระหนกถึงความเป็นเราขึ้นมา ภาพเป็นปัจจัยให้เกิดชาติอย่างนี้ ตระหนกว่าเราไม่น่าทำ เรียกว่า วิปากวัฏฏ์เราไม่น่าพูดไม่ดีเลย ถ้าไม่พูดไม่ดีจะมีคำว่าเราไม่น่าพูดไม่ดีได้อย่างไร ไอ้ตัวนี้ก็มาที่หลังเห็นมัย ที่เราพูด สังสารวัฏ หรือ วัฏฏะ นั่นก็คือ ๓ ตัวนั้น เรียกว่า สังสารวัฏ เป็นที่ท่องเที่ยวหมุนเที่ยววนอยู่อย่างนี้ วนไปวนมา วนคิดดี วนคิดไม่ดี คิดดีคิดไม่ดี ไม่ได้มีอยู่จริง สังขารูปกษายาณเป็นการเกิดการปรุงแต่ง มันคือของปลอมทั้ง ๒ ตัว มันเกิดดับสลายไปทั้ง ๒ ตัว สังขารูปกษายาณ เป็นปัญญาสูงสุดในระดับโลกีย์แล้ว ความเป็นกลาง เพราะรู้เท่าทันลักษณะของมัน หรือ อุเบกขาสัมโพชฌงค์ ตัวเดียวกัน มีปัญญา แต่ไม่ใช่อุเบกขาข่มเอาไว้ มีปัญญารู้ว่าความจริงแล้ว ๒ ตัวนี้เกิด ดับ เหมือนกัน รู้ก็ดับ หลงก็ดับ แล้วจะไปวนอยู่ เอามาทำไม่อย่างนี้ แต่ถ้าพลาดมือไหว้ กิเลสวัฏฏ์มันปรุงก่อ กัมมวัฏฏ์ ต่อมาเกิดวิปากวัฏฏ์ เราไม่น่าทำอย่างโน้น เราไม่น่าพูดอย่างนี้ มันเห็นภัยเห็นโทษ อาทินวานุสัสสนาญาณ เห็นโทษของการเข้าก่อกรรม ต้องมารู้สึกว่าเราเป็นอย่างโน้น เราไม่น่าทำอย่างนี้ มันมีปัญหาแสรบขึ้น พอกิเลสจะเสนอหน้ามา ปัญญาเข้าไปเสียบแทน พวกอนุโลมญาณ สัจจานุโลมญาณ เข้าไปเสียบแทน ไม่จริงหรือของเกิดดับ กิเลสเสนอตัวนะ ทำอย่างนี้สิ จะได้มีความสุข ไปด่าเขาสิ จะได้มีความสุข ปัญญาจะเข้าไปเสียบเลยนะ ไม่จริงหรือของเกิดดับของเสื่อมสลายไป ไร้แก่นสาร นำเปื้อนจะตายไป ความปรุงแต่งเนี่ย แยกออกมาหลอกฉันเลย ไปยุ่งกับมันเมื่อไหร่ บรรลัยเมื่อนั้น ทำตามมันเมื่อไหร่ บรรลัยเมื่อนั้น

อาทินวานุสัสสนาญาณ มันเห็นโทษ หาทางออก มุญจិតุกัมยตาญาณ ออกอย่างไรดีละ ดุสิตันทำงานอย่างไร เอ๊ะ! ชั้น ๕ มันทำมันไม่ใช่เรา ไม่ทำตามมันก็ได้ บังคับมันก็ได้ เพราะมันต้องรับรู้ มันต้องรู้สึก มันต้องจำ จำแล้วต้องคิด แต่มันไม่ใช่เรา วางใจเป็นกลางกับมัน บังคับไม่ได้ ไม่สุดโต่งไปในข้างบังคับ ไม่สุดโต่งไปในข้างไหลตาม อนุโลมตามสิ่งที่เคยตามแล้ว ปัญญาจะเข้าไปเสียบอย่างนี้ โครตฤฎญาณ อดทนต่อสิ่งการปรุงแต่ง มันสุขด้วยตัณหาธรรมไม่เอา มองลงไปเป็นไตรลักษณ์อย่างนี้ พวกบารมีทั้งหลายนำมาใช้ตอนนี้ด้วย ชั้นดีบารมี ทานบารมี จาคะบารมี มีการสละออก สละอารมณ์ออก อดทนต่อการเข้ามากระทบอย่างนี้ มีปัญญา ปัญญาแสรบแบบนี้ กิเลสจะทำงานไม่ค่อยได้ เห็นมัย อย่างที่หลวงพ่อบุญจะมองเห็นภาพรวมๆ ของการปฏิบัตินะ เมื่อก็พูดไป โพธิปักขิยธรรม ๓๗ อันนี้พูดไปวิปัสสนาญาณ ๙ เสียบเข้าไปอีกแล้ว เห็นมัยว่า ธรรมะมันก็ถักร้อยกันอยู่อย่างเป็นธรรมชาตินะ แต่หลวงพ่อดองอังก์ตัวหนึ่งสื่อนิดหน่อย เพื่อให้ไม่เห็นว่ามีอยู่ หลวงพ่อก็มัวอะไรขึ้นมาก็ไม่รู้ นัวเนียๆ แต่ถ้ามองภาพรวม มันก็จะมองเห็นทั้งหมดถักร้อยอยู่ด้วยกันหมดเลย มันทำงานสอดร้อยไปด้วยกันหมดเลย รวมทั้งการปฏิบัติแบบที่ไต่เต้าเป็นลำดับอย่างถูกวิธี คือพื้นฐานของการปฏิบัติ อย่างเราฟังอย่างนี้นะ พอจะเห็นเหตุเป็นผล พอฟังแล้วเออมันมีเหตุมีผล ฟังด้วยปัญญาารู้สึกว่ามันพอมีเหตุมีผลอย่างนั้นนะ แต่ถ้าฟังแล้วมีปัญหาเฉยๆ มันไม่เข้าถึงนะ เรียกว่าปัญญานำหน้าสมาธินะ มันโอเวอร์ไป สมาธิเราไม่มีกำลัง ไม่มีกำลังเพราะอะไร เพราะว่ามันถูกเคลือบด้วยเนื้อหาการปรุงแต่งมันไม่สามารถย้อนกลับเข้ามา จิตเรามันไม่ค่อยปกติ แส่สายไปมา เลยต้องมาดูพื้นฐาน ปรับ

พื้นฐาน เครื่องมือ เราพอเข้าใจความจริงนะ แต่ว่าเครื่องมือเรายังไม่ตีพอ มาพัฒนาเครื่องมือ ด้วยการเจริญสติปัฏฐาน ๔ มีสติขึ้นมา มีสัมปชัญญะขึ้นมา รู้สึกตัวขึ้นมา เวลามันผลอแล้วไม่เอา อสัมโมหะสัมปชัญญะ จะคิดอะไรเห็นอยู่ในใจ สติคือความไม่ลืมใจ สัมปชัญญะ พอไม่ลืมใจจะเห็นการทำงานของใจ สัมปชัญญะ รู้สึกตัวขึ้นมา คิดไปมีประโยชน์มั๊ย ไม่มีประโยชน์ไม่เอา พุดไปไม่มีประโยชน์ ไม่พุด อย่างนี้เป็นต้น

อันที่ ๒ สบายะสัมปชัญญะ จะคิดจะพุดไม่ทำให้เราดีขึ้น ไม่เกื้อกูลไม่ทำให้เราองกาม แต่นึกออกมั๊ย บางคนถ้าขาดสติ มันจะไม่รู้สึกตัว

อันที่ ๓ โจรสัมปชัญญะ แทนที่เราจะสนใจเรื่องผู้อื่น สนใจการทำงานของกายและใจดีกว่า สังเกตมั๊ย เวลาไปดูเรื่องคนอื่น ไปดูหนัง ดูละคร จะลืมตัวไปเดี๋ยวหนึ่ง ฆ่าเวลาสักชั่วโมงหนึ่ง ฆ่าเวลาคือฆ่าชีวิตนะ แต่ถ้าเรารู้กายรู้ใจ มันได้ทำงานสำรวจใจ อันนี้มีประโยชน์กว่า เรียกว่า โจรสัมปชัญญะ หรือ อสัมโมหะสัมปชัญญะ พอมันหลงบปีเห็นไม่เอาอย่างนี้ ความชั่วมันทำงานไม่ค่อยได้นะ เห็นมั๊ย เวลามันจะคิดชั่ว อยู่ในใจ ใจมันปกติอยู่ดี ๆ พอคิดชั่วมันร้อนบปี มันสะดุ้งกลัวต่ออบาป กลัวผลลัพธ์ที่จะตามมา แค่นี้ยังขนาดนี้ ถ้าทำจะขนาดไหน เรียกว่าสติสัมปชัญญะ มีอยู่หรืออิตบปะ เชื่อมีเหตุสมบูรณ์ พอมันสะดุ้ง มันกลัวแล้วเกิดการอะไร อย่างพอเราไปที่ใหม่ๆ ก็กลัวนะ ก็จะทำรวมหนอยใช้มั๊ย ไปที่คุ้นๆ เคยแล้วนะ จะรู้สึกอหังการหนอย ไปใหม่ๆ มันจะสำรวจใจ ก็เกิดอินทรีย์สังวรณ เห็นมั๊ย เพราะมันกลัวจึงเกิดอินทรีย์สังวรณ ใจเกิดสำรวจระวังไว้ อย่างเราไปวัดป่าแรก ๆ ที่ที่ไม่เคยรู้จัก มีผีหรือเปลาก็ไม่รู้ เดี่ยวเทวดามองเห็นไม่กล้าปล่อยตัวเบ๊อะบ๊ะ เป็นผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน อยู่สัก ๗ วัน เริ่มเป็นผู้ผลอ ผู้หลง ผู้เบ๊อะบ๊ะแล้วนะที่นี้ เห็นไหมว่าอินทรีย์สังวรณมันทำงาน ที่นี้เมื่อไหร่มีความละเอียดใจ และมีความกลัว มันจะสำรวจเข้ามา ตัวนี้ละเป็นต้นเหตุให้เกิดศีล ศีลนี้จึงแตกต่างจากศีลพรตปรามาส หรือ ศีลพทุปาทาน

ทำไมพระพุทธเจ้าบัญญัติคำว่าศีลพรตปรามาส งามายในศีล คือสมัยก่อนอินเดียนี้ ลองนึกภาพย้อนกลับไปดูให้ดีกว่า คนสมัยก่อนตอนที่ยังไม่มีศาสนาพุทธเกิดขึ้น สร้างพรต สร้างวัดแปลกๆ มาเต็มไปหมดเลย บางคนแก้ผ้า คลาน ๔ ขาเหมือนสุนัข กินอาหารตามพื้นเหมือนสุนัข คิดว่าทำอย่างนี้จะป็นพระอรหันต์อย่างนี้ บางคนไปนอนบนตะปู ยืนขาเดียว ทำต่างๆ ประหลาด คิดว่าวัตรแบบนี้ พรตแบบนี้ ศีลแบบนี้จะทำให้บรรลุ มันไม่ใช่ มันเป็นการงมงาย ใช้มั๊ย นึกออกมั๊ย หรือว่าบางคนไปยึดมัน ต้องทำอย่างนี้ ถึงจะเป็นอย่างนี้ ถึงจะได้อย่างนี้ มันไม่ใช่สิ พระพุทธเจ้ามาค้นพบ หลวงพ่อถึงต้องพุดพื้นฐานนิดหน่อย เรียกว่าอินทรีย์สังวรณศีล สังเกตมั๊ยว่า ศีลตัวนี้มีปัญญาด้วย มีสติ มีอิริยโอตบปะ มีอินทรีย์สังวรณ ถึงจะมีศีลขึ้น อินทรีย์สังวรณคืออะไร เวลาหุกระทบเสียวอย่างนี้ ความไม่ชอบเกิดที่จิตไม่เอา ทำชั่ว ไม่ได้สิ ไปพุดร้าย ไม่ได้สิ ตาเห็นรูปไม่ใช่ของเรา ความยินร้ายเกิดที่จิตไม่เอา มันทำชั่วไม่ได้ ศีลแบบนี้มีปัญหาณะ ศีลแบบนี้ปลอดภัย ทำให้เราเป็นคนดี ทำให้คนเป็นปกติ เวลาพื้นฐานปกติ เมื่อศีลอยู่ในสัมมาสมาธิ ซึ่งมีเหตุสมบูรณ์ จิตมันตั้งมั่นง่าย เมื่อจิตมันตั้งมั่นง่าย เห็นมั๊ย เมื่อสัมมาสมาธิมีอยู่ ยถาภูตญาณทัสสนะ ซึ่งมีเหตุสมบูรณ์ กำลังมันพอใจ เมื่อเครื่องมือมันเริ่มตีแล้ว มันก็เริ่มแยกแยะยถาภูตญาณทัสสนะ คือแยกแยะการทำงาน

ภูตะ เมื่อก็พูดไว้แล้วคือ มหาภูต ภูตทั้ง ๔ มันไม่มีอะไรจริงเลย มันเป็นภาพมายา ช้างน้ำมันก็ว่าสวยของมันนะ ไอ้หมาป่าไอ้ยีน่ามันก็ว่าสวยของมัน หมาก็ว่าสวยของมัน สวยจริงที่ไหน ช้างในมีแต่ธาตุ ๔ หมดเลย ความไม่รู้ทำให้เรายึดถือที่เราเป็นนั่นเป็นนี่ เป็นจริงที่ไหน ไม่มีใครเป็นอะไรเลย มีแต่ธาตุ ๔ ทั้งนั้น ใบแกกับใบที่ร่วงโรย ใบอ่อนกับใบแรกแย้ม เหมือนกันหมด เป็นธาตุ ๔ เหมือนกัน ศัตรูกับมิตรก็เป็นสิ่งเดียวกันนะ หนอนกับบกก็เป็นสิ่งเดียวกันนะ นึกออกมั๊ย ที่แรกหนอนเห็นนกเป็นศัตรูนะ แต่พอแมงกาคาบหนอนไปให้ ลูกนกกิน หนอนเข้าไปอยู่ในตัวลูกนก ก็เป็นสิ่งเดียวกันแล้วนะ แมงกาก็ต้องคอยดูแลตัวหนอนอย่างลูกนก คอยพุ่มพักขึ้นมา เห็นมั๊ย เราค่อยๆ เห็นภาพรวม แต่ความไม่รู้ไปสร้างความแบ่งแยก คำว่า ยถาภูตญาณทัสสนะ คือว่า มันกระจายออก แต่เมื่อไหร่ที่เห็นที่เป็นอนัตตาแบบนี้ เชื่อว่านำภัยมาสู่ตัวเรา เริ่มไปมองเป็นตัวเป็นตน แต่ถ้ามองแบบยถาภูตญาณทัสสนะ จะเบื่อ เกิดนิพพิทาวิราคะ เมื่อไหร่ ยถาภูตญาณทัสสนะ มีอยู่ นิพพิทาวิราคะเชื่อมีเหตุสมบูรณ์ มันไม่เห็นมีตัวตนอย่างจริงจัง พอหลงคิดมันจะออกมาเร็วขึ้น มีวิมุตติญาณทัสสนะ เชื่อในเหตุสมบูรณ์ เมื่อไหร่มีนิพพิทาวิราคะมีอยู่ ธรรมะมันถักร้อยกันหมดเลย คูสิหลวงพ่อเล่า ไม่มีอะไรกระโดดออกจากกันเลยนะ ทำงานอยู่ร่วมกันอย่างเป็นระบบ อย่างดงาม ศาสนาพุทธโดยปัญญาของพระพุทธเจ้าเป็นศาสนาที่ยิ่งใหญ่มาก ไม่ได้มองกันแบบฉาบฉวย บางทีนึกแล้ว สงสารนะ สงสารคนที่มองแบบฉาบฉวย แล้วก็นำเสนอแต่สิ่งที่ฉาบฉวย เป็นการทำลายพระพุทธศาสนา นี้ก็สงสารมากเลยนะ เพราะว่าสิ่งที่มีค่าต่อมนุษยชาติมากเลย พวกนักวิทยาศาสตร์เขาพยายามจะเข้าใจนะ รายการสำรวจโลก สำรวจสิ่งมีชีวิต ย้อนเขาไปดูการเกิดของดวงดาว การเกิดของมนุษย์ เซลล์ ฟิสิกส์ เคมี ประวัติศาสตร์ ทุกอย่าง เพื่อพยายามจะเข้าใจว่า ชีวิตนี้คืออะไร แต่พระพุทธเจ้าค้นพบความจริงอันนี้ แต่พวกเราบางคนก็ไม่สามารถจะมองเห็นได้ มองเห็นแต่ภาพภายนอก มองโจมตีศาสนาพุทธ มุมที่เสียหาย หลวงพ่อเล่าอย่างนี้ให้เห็นว่า ศาสนาพุทธเป็นเรื่องของปัญญาชน ต้องมีปัญญานะถึงจะมองเห็นระดับนี้ได้ แต่ปัญญานี้ก็ต้องมีเครื่องมือที่ดีเยี่ยม เครื่องมือที่ฉาบฉวยมองไม่ได้ เครื่องมือที่เลอะๆ เลื่อนๆ เผลอๆ ไผลๆ เบื่อๆ บิ่ๆ อย่างที่ท่ากันอยู่ทุกวันนี้ มองเห็นได้มั๊ยล่ะ ก็มองเห็นแต่สิ่งที่ฉาบฉวย ไม่เคยเดินเข้ามาศึกษาอย่างลึกซึ้งนะ...น่าสงสาร

ผู้ดำเนินรายการ : เหมือนบัว ๔ เหล่า

หลวงพ่อก่อน : จริงๆ ไม่มีคนเลวหรอกนะ มีแต่ความไม่รู้ หลวงพ่อพูดอยู่เสมอไม่มีคนเลว มีแต่ความไม่รู้ แต่ความรู้นี้จะทำให้น่าสงสาร เหมือนเวลาที่เรานั่งเมตตาเห็นมั๊ย คือแผ่กระแสของความเย็น กระแสของคลื่นที่บวกรออกไป กระทบคลื่นที่ร้อนๆ ให้ชะลอความเร้าร้อนลง แผ่รัศมีความเย็นออกไป เพราะความไม่รู้มันเข้าไปเคลือบ เคลือบอยู่ในช่องว่างอันนั้น ไม่มีใครไป ปฏิเสธสมมุติภาพ ถึงไม่มีใครอยู่ในนั้น ไม่มีใครไปเกิด ไม่มีใครตาย แต่มีเหตุนี้ถึงมี เหตุนี้มีผลนี้ถึงมีเท่านั้นเอง เป็นแค่ละครตอนชั้น ๕ ที่เป็นระลอกไหวอยู่ในความว่าง เป็นการละเล่นของวิภูสงสาร ชั่วครั้งชั่วคราว

ผู้ดำเนินรายการ : มีตัวแสดง

หลวงพ่อบ้านนาจ : ก็น่าตื่นตา ตระการตานะ เราลองคิดดูสิ จากช่องว่างที่เบียดเสียดกัน จากขุนเขา มาสู่ช่องว่างเล็กๆ ในทลึบถ้ำ ช่องว่างเล็กๆ ในเสียงขลุ่ย กลายเป็นช่องว่างในดีเอ็นเอของเรา เราก็เกิดการรับรู้ เกิดการจดจำ เกิดการผันพิสดารต่างๆ โอ้อโฮอั้งการ น่าตื่นตาจะตายไป **พระพุทธเจ้าจึงบอกว่า “สิ่งที่หลายจงมาดู โลกนี้อันตระการดุจราชรถ แต่ผู้รู้หาช่องไม่ เพราะไม่มีใครอยู่ในนั้น”**

ผู้ดำเนินรายการ : สร้างตัวตน

หลวงพ่อบ้านนาจ : คุยแบบโต้เถียงกันไปก่อน คุยกับบทกวีที่เขียนเล่นๆ เมื่อกี้

ผู้ดำเนินรายการ : พุทธภาชิตคะ พระอาจารย์เจ้าขา ที่กล่าวว่าเราเห็นเจ้าแล้วต่อไปนี่ เจ้าจะไม่มีสิทธิ์จะสร้างบ้านอีกคะ อันนั้นเต็มๆ เขากล่าวไว้อย่างไรเจ้าคะ

พระอาจารย์ภุช : พุดถึงเส้นทางของพระพุทธเจ้าตอนที่ตรัสรู้ใหม่ๆ จำพระพุทธพจน์ทั้งหมดไม่ได้ โดยความก็คือว่า เห็นมารแล้ว เราเห็นเจ้าแล้ว นี่หมายถึงว่า พระพุทธเจ้าเห็นมารแล้ว เราท่องเที่ยวอยู่ในสังสารวัฏ ก็เพราะว่าเราไม่รู้จักเจ้ามาก่อน เจ้าก็สร้างภพ สร้างอะไรให้เราไปหลงอยู่เรื่อยๆ ตอนนั้นเราเห็นเจ้าแล้ว เราก็ไม่สร้างภพสร้างชาติแล้ว รื้อถอน ท่านก็เปรียบเหมือนโคลงกลอนของสิ่งก่อสร้าง เราก็ไม่มีภพชาติที่ว่าอีกแล้ว

ผู้ดำเนินรายการ : ไม่สามารถจะจูงลากเราไปได้อีกแล้ว

พระอาจารย์ภุช : พอเข้าใจโลกแล้ว เหมือนที่ท่านอาจารย์บอกว่า เก็บข้อมูลมาจนเข้าใจหมดแล้ว แต่ว่าข้อมูลระดับพระพุทธเจ้า ท่านเก็บข้อมูลมาไม่ใช่ ๗ ปี อย่างที่สำหรับสาวก แต่ท่านเก็บข้อมูลมาถึง ๔ อสงไขย กับ แสนมหากัป

หลวงพ่อบ้านนาจ : เป็นวิวัฒนาการของสิ่งมีชีวิตที่วุ่นๆ คือบางคนก็ไปเป็นครูบาอาจารย์คน อย่างตอนที่พระพุทธเจ้าไปเป็นสุเมธดาบส ท่านจะไปก็ไปได้นะ จะไปเป็นพระอรหันต์ชาตินั้นก็ได้ แต่ท่านคิดว่า ไหนๆ ไปทั้งที เหมือนกับว่าจริงๆ วายน้ำถึงฝั่งตอนนั้นก็ได้อะ แต่ที่เราไม่ได้จมน้ำตาย ไม่ได้ลำบากลำบากอะไร เราก็ช่วยคนอื่นไปก่อน ตามที่มีกำลังอยู่ใช้ แค่ ๔ อสงไขย กับอีกแสนกัป แต่ว่าเหมือนเรามองสายตาไปที่เด็ก ที่ไหนก็ได้ ที่ด้อยโอกาส ที่ไกลโพ้นจากศาสนาพุทธที่แอฟริกา ที่เอริโอเปีย ที่ตะวันออกกลางก็ได้ เปรียบเทียบอย่างนี้นะ เกิดเราอยากจะทำความจริงกับเขาแบบนี้ กำลังเราไม่พอนักออกมัย บอกเขาจะเชื่อหรือ เขาจะเชื่อมัย ดีไม่ดีเขาพอมกว่าแก่นะ เราคงช่วยให้พอมกว่าเก่าอีก เห็นมัย แล้วทำยังไงละ มันถึงต้องสะสมใจ สะสมแต่้ม ต้องมีความอดทน อดทนไหวมัย ไปบอกเขา เขาไม่เชื่ออย่างนี้ อดทนไม่ไหวแล้ว ไม่เอาแล้ว เมตตาก็อไม่พอ ต้องสร้างสะสมบารมี ต้องอดทน ต้องเสียสละ ต้องมีเมตตา เห็นคนลำบาก

อยู่แค่นั้น ก็ยินดีเข้าไปช่วย เห็นไฟไหม้อยู่ทั่วจักรวาล มีคนให้ไปช่วยอยู่สุดจักรวาล ก็ไปช่วย มีเมตตา ไม่เสียตาย ไม่กลัว จะสังเกตดูมัยเวลาที่เราสงสาร เราจะไม่กลัว เช่นสงสารใครสักคนอย่างนี้ เขามาขอความช่วยเหลือ จะไม่กลัว ลูยน้าไปก็เอา หมัดตัวก็ยอม ถ้าสงสารนะ ถ้าสงสารแล้ว จะไม่กลัวสังเกตสิ เวลาสงสารเราจะไม่กลัว สะสมแต้ม สะสมปัญญาบารมี ปัญญาของเราไม่พอ เหมือนเราปรารถนาอยากจะช่วยคน นึกออกมัย เราจะพูดยังไงให้เขาเข้าใจ เรานึกวิธีไม่ออก พระพุทธเจ้าต้องสะสม ต้องเรียนทุกอย่างหมดเลย รวมถึงอะไรต่างๆ ที่ต้องไปเรียน เรียนเป็นสัตว์ทุกชนิด เรียนการอะไรสักอย่าง แต่พระศรีอาริย์ นี่ท่านสะสมบารมีมากกว่า ๔ เท่าคือ มีความละเอียดอ่อนมากกว่า ก็เหมือนพวกเรา ครั้งแรกยอมเสียชีวิตให้ได้ แต่ยอมให้แค่ครั้งเดียวนะ แต่พระศรีอาริย์นี้ยอมได้สัก ๔ ครั้ง ก็ยอมได้ เปรียบเทียบคล้ายๆ อย่างนี้นะมากกว่านั้น อดทนได้มากกว่านั้นอีก ๔ เท่า บารมีเวลาที่ท่านลงมาถึงมากกว่าอีก แต่เป็นการเดินทาง

ถ้าฟังจากหลวงพ่อกำลังช่องว่าง (Space) เรื่องช่องว่างเมื่อกี้ เล่าถึงกระบวนการรับรู้ที่มันผันพิสดารต่างๆ จะมองภาพรวมออกเลย นี่การสะสมแต้มก็เป็นเช่นเดียวกัน คือบางทีเวลามันน้อยเกินไป ชีวิตสัก ๗๐ ปี ๘๐ ปี มันน้อยเกินไป แต่ถ้าเรามีเวลามากกว่านั้น การฝึกฝน การพยายาม การเชี่ยวชาญจะมากกว่านั้น นึกออกมัย จะมากกว่านั้นตามมาอย่างนี้ ทุกๆ ด้าน แม้แต่ในช่องว่างนั้น มันจะรับรู้อะไร ก็ไปรับรู้แสงสว่าง เราก็จะสนใจแต่แสงสว่าง ช่องว่างก็จะรับรู้แต่แสงสว่างอย่างเดียว กลายเป็นพลังงานแสงสว่าง นี่คือวิชาภิกษุอันเอง ซึ่งมันไม่ได้พิสดารอะไร ถ้าเข้าใจแล้วมันเป็นเรื่องธรรมดาหมดเลย อยู่ที่ว่าจะไปใช้มันด้านไหน มันก็เลยกลายเป็นเรื่องลึกลับขึ้นมา ของการเดินทาง การสะสมแต้ม มันต้องใช้เวลาไปอย่างไรพระพุทธเจ้าต้องใช้เวลามากๆ ความสามารถหลากหลายมากเลยทีเดียว ต้องใช้เวลามากขึ้นๆ เป็นต้น

พูดถึงเรื่องมารก็เช่นเดียวกัน มารตัวแรกเลยก็คือ **อภิสังขารมาร** **มารคือความปรองดอง** มารคือสิ่งปิดกั้นไม่ให้เห็นความเป็นจริง อย่างที่หลวงพ่อกำลังพูดเราเห็นแต่เรื่องที่เราคิด เราไม่เห็นสภาพเดิม ไม่เห็นนามเดิม นามเดิมไม่มีอะไรอยู่ในนั้นเลย ไม่มีถูกไม่มีผิด ไม่มีใครแล้ว มันก็ปรองดองขึ้นมา อันนี้ถูกอันนี้ผิด เขาว่าเรา ปรองดองเขาขึ้นมา ปรองดองเราขึ้นมา ปรองดองว่าเราถูกกระทำ โกรธขึ้นมาอย่างนี้ เห็นแต่สภาวะธรรมที่ปรากฏขึ้นมา อันนี้เรียกว่ากิเลสสาร ตอนแรกอภิสังขารมาร ตามด้วยกิเลสสาร เกิดโทสะ เกิดความอยากได้ ปรองดองขึ้นมา ปรองดองโมหะว่าเราขึ้นมาอีก เกิดเทวบุตรมารตามมาอีก พอได้แล้วก็มีความสุข ทำความดีแล้วมีความสุข ไม่อยากไปไหนแล้ว อยากจะเสวยกับความสุขนี้ นิพพานไม่สนใจแล้ว ไม่เห็นสนุกอะไรเลย ตรงนี้สนุกกว่า อย่างนี้ มันก็ไปไม่รอดสิ เผลอเพลินอยู่ พวกเทวบุตรมาร ต่อไปไม่นานก็เจ็บไข้ได้ป่วยสะอึกสะอื้น จะภาวนา จะลูกก็โอย จะนั่งก็โอย เหมือนดอกไม้โรยไม่มีเกสร พวกขันธมาร ไปไม่รอดแล้วที่นี้ มาคอยรบกวนอยู่เรื่อยๆว่าจะนั่งสักชั่วโมงหนึ่ง ๕ นาที ก็เหน็บชากินแล้ว เดียวก็ตั้งเดี๋ยวก็เมื่อย เดียวก็ความจำเลอะเลือนหลงๆ เหมือนที่เห็นคนตรงข้ามเนี่ย พวกขันธมารมาคอยรบกวนอยู่เรื่อยๆ นั่งไปแทนที่จะเห็นความโปร่งๆ ก็เห็นความมันตึบของสังขาร เลือดลมไม่ค่อยจะเดิน เดียวเวียนหัว เดียวอะไรไม่เห็นความโปร่งๆ แล้วที่นี้ เห็นแต่เวทนาหลุมหลุม พวกคนใกล้จะตาย พวกขันธมารจะรบกวนมากทีเดียวหรือบางคนภาวนาคิดว่าตอนนี้ กำลังจะดีแล้ว ถ้ามีเวลาอีกสัก ๒-๓ ปี น่าจะก้าวหน้า อยู่ๆ เกิดอุบัติเหตุ

ตายเสียก่อน มัจจุราชมารมาตัดโอกาสเรา เรากำลังจะทำความดีต่อสักหน่อย จะทำนู่นทำนี่ หวังว่าจะสร้างบารมี จะช่วยคน จะได้มีโอกาสเรียนรู้สักพักหนึ่ง เจอครูบาอาจารย์ดีแล้ว อยู่ๆ มัจจุราชมารมาตัดโอกาส มารคือสิ่งที่ปิดกั้นไม่ให้เห็นความจริง พุดถึงทางด้านนามธรรม เมื่อรู้จักมาร รู้จักอภิสังขารมาร เวลามันพาปรุงแต่ง เห็นหน้าแล้วจำได้แล้ว จำได้แล้วว่านี่คือความคิดปรุงแต่งไม่ใช่เรา ไม่ใช่เราคิด ตอนแรกนี่ก็ว่าเราคิด ออมนั่นไม่ใช่เราคิดนี่ พอเห็นว่ามันหลอกลวงปั่น มันก็จะออกมาของการเกิดของการปรุงแต่ง ออกเร็วขึ้น นี่คือปัญญาที่แสร้งบ มันจำได้ จำสภาวะได้ สติมันจำได้ว่านี่ไม่ใช่เรา ความคิดมันทำงาน ความคิดมันเอาความจำมาคิด ความจำก็ไม่ใช่เรา มันเอาการรับรู้มาจำ ก็ออกมาเร็วขึ้นๆ ไอ้ที่จะผลอยาว ไปสร้างอกุศล มันก็ไม่ค่อยมี เห็นการทำงานของปฏิจจสมุปบาทขาดเป็นช่วงๆ อย่างนี้

----- จบ -----

ช่วงข้อคิดสะกิดใจ

ขอเสนอบทเพลงกวีธรรมะ ชุด “ปฏิจจสมุปบาท” ซึ่งเป็นผลงานร่วมระหว่างพระอาจารย์ อำนาจ โอภาโส สมัยที่ท่านเป็นฆราวาส ร่วมงานกับคุณดินป่า จีวัน และในวันนี้จะเสนอในหัวข้อ “อวิชชา” ขอเชิญรับฟังได้เลยค่ะ

ดินป่า จีวัน ถาม : อาจารย์ครับอวิชชาคืออะไรครับ?

พระอาจารย์อำนาจ : อวิชชา คือเมล็ดอันมืดมิดในจิตใจ ถูกบังคับด้วยความฝันใฝ่ ด้วยไม่รู้ว่าความใฝ่ฝันนั้นไม่ใช่ของตน อะไรเอ่ย ทำให้เราคิดฝันใฝ่ มีอะไรเป็นปัจจัยให้คิดให้ปรารถนา คิดใฝ่ในรูป รส กลิ่น เสียง สัมผัสสกายา คิดปรารถนาจะมีจะเป็นในรูปแบบที่คิดว่าดี คิดจากความเชื่อ ทศนคติที่ยึดถือ หรือคิดจากความไม่รู้ ในความจริงว่าทุกสิ่งไม่คงที่ เป็นทุกขไม่ใช่อัตถวน ทนอยู่ไม่ได้ เปลี่ยนแปลงทุกวินาที สิ่งทั้ง ๔ นี้หมักไว้เป็นเมล็ดจิตอวิชชา ☺

๑) รายการ “ธรรมะจัดสรร” สถานีวิทยุสังฆทานธรรม ช่วง “สนทนาธรรมไต้หวันโพธิ์” : บทสัมภาษณ์ พระอาจารย์อานาจ โอภาโส ประจำวันที่ ๑๒ ก.พ. ๒๕๕๑ มีรายละเอียดดังนี้

เรื่อง : ปรากฏการณ์แห่งจิตในวัยเยาว์

ผู้ดำเนินรายการ : สวัสดิ์คะ ช่วงสนทนาธรรมไต้หวันโพธิ์ในวันนี้คะ ขอเสนอบทสัมภาษณ์ของพระอาจารย์อานาจ โอภาโส ในอดีตท่านเคยเป็นศิลปินฝ่ายจิตวิญญาณผู้ศึกษาธรรมะด้วยตนเอง และเคยใช้ชีวิตเป็นอนาคาริกตามป่าเขา เพื่อค้นหาว่า “ชีวิตคืออะไร?” ท่านเคยปฏิบัติธรรมกับหลวงปู่เทสก์ เทสรังสีนะคะ ปัจจุบันท่านพำนักอยู่ที่ผาซ่อนแก้ว จ.เพชรบูรณ์ คะ ขอเชิญรับฟังบทสัมภาษณ์ต่อจากเมื่อวานนี้นะคะ

พระอาจารย์กฤษ : เราย้อนมาที่นิทานชีวิตของท่านอาจารย์ กว่าจะมาถึงวันนี้ได้ คือจากที่มีชีวิตที่แนะนำชีวิตของพระอาจารย์ บอกว่า อาจารย์สนใจชีวิตธรรมะมาตั้งแต่เยาว์วัย ตั้งแต่เด็กๆ เลย นิมนต์พระอาจารย์เล่าชีวิตตอนเด็กให้ฟังหน่อย

หลวงพ่อานาจ : เด็กๆ น่าจะสัก ๕-๖ ขวบ เวลานอนที่บ้านปิดไฟ จะดีใจ จะลุกขึ้นตื่น และนอนตะแคงขวา จะดูลมหายใจ ไม่มีคนสอน เหมือนเป็นของเล่น เวลานอนตะแคงขวา แล้วดูลมหายใจ เวลาดูไปสักพักตัวจะชูๆ เหมือนลูกโป่ง สนุกดี คิดว่าเป็นของเล่น บางวันมันก็ลอยไปบนหลังคามุ้ง บางวันตัวข้างบนก็ดูตัวข้างล่างได้ นี่ก็เป็นของเล่น ไม่ได้เข้าใจว่าเป็นเรื่องสมาธิ หรือเป็นเรื่องฌานอะไร หรือบางทีเห็นภาพอะไรภาพหนึ่งติดลูกกะตาใสแจ๋วอย่างนี้ มันรู้สึกมันรำคาญเพราะมันเห็นติดค้างอยู่ ต้องลุกขึ้นไปเขียน พอลุกไปเขียนเป็นรูปแล้วมันจะหาย มี ๒ สิ่งนี้ติดมา

พระอาจารย์กฤษ : เลยเรียนศิลปะด้วยตัวเอง

หลวงพ่อานาจ : ศิลปะเป็นแค่เครื่องมือถ่ายทอดในความรู้สึกคือ ความจริงที่เห็น เช่นเห็นหน้าคนแล้ว เขาไปแล้ว หลับตาเห็นภาพ แล้วจับมาพลิกซ้ายพลิกขวา หันหน้าหันหลัง หันอะไรดูได้ แล้วเขียนออกมาได้โดยไม่ต้องดู เพราะ

มันเข้าไปติดอยู่ในใจ แล้วมันไหลเข้าผ่านปลายมือ มีพระบางคน เดินผ่านแล้ว บอกว่าคนนี้ทำกสิณได้ เพราะเห็นเข้าไปข้างใน เพราะความสามารถไปทำกสิณสบายเลย เพราะก็ไม่รู้จะไปทำทำไม เพราะไม่ได้มีเจตนาจะไปอย่างนั้น คิดว่าเป็นแค่ของเล่น เอาศิลปะเป็นเครื่องมือ เป็นแค่เครื่องมือในการถ่ายทอดความ

เป็นจริง ไม่ใช่เอาไปเพื่อไปตอบสนองความยิ่งใหญ่ ไม่เคยมีเจตนาอย่างนั้นเลย ตั้งแต่เด็กๆ เลยคิดว่าเรามีความสามารถ ๒ สิ่งนี้ติดมา ตั้งใจอยากเอาความสามารถด้านนี้ไปถ่ายทอดความจริงไปให้ถึงระดับโลก ระดับนานาชาติ มีความฝันตั้งแต่เด็กๆ อย่างนั้น เรามามีความสามารถจุดหนึ่งที่น่าจะไปทำประโยชน์ได้

ความสามารถในช่วง ๒๐ ปีแรก เอาไปทำประโยชน์ในระดับรากหญ้าเยอะมากเลย เช่นเอา ไปสอนเด็กในมูลนิธิเด็ก พวกเด็กด้อยโอกาสต่างๆ ที่เมืองกาญจน์ ที่ซัมเมอร์ฮิลล์ ที่โรงเรียนหมู่บ้านเด็ก ไปช่วยอยู่พักหนึ่ง เป็นช่วงๆ ไป ช่วยเด็กครอบครัวแตกแยก เด็กติดยาเสพติด สอนศิลปะให้ฟรี ให้เขาเอาไปประกอบอาชีพได้ จนถึงสอนเด็กพิการระดับปริญญาตรีที่ราชสุดาฯ ม.มหิดล รวมแล้วในช่วงแรกๆ ใช้เวลา ๒๐ กว่าปี ในการใช้ความสามารถที่มีติดตัวมา เอาไปทำประโยชน์ในระดับรากหญ้า และไปทำงานที่วัดเขาสารพัตติ ๑ ปี ที่ไปทำงานที่วัดเขาสารพัตติ ก็ทำงานโดยไม่เอาค่าแรง รู้สึกว่ามีความสามารถติดตัวมาก็ทำให้เกิดประโยชน์ ขอข้าวกินวันละมื้อ เอาแค่พออยู่ได้ แต่ไม่ได้ตอบสนองความมีชื่อเสียง หลวงพ่อสำราญให้สลักชื่อไว้ก็ไม่เอา ให้เขียนชื่อไว้ก็ไม่เอา ไม่ต้องการประกาศ แต่ก่อนไม่เคยเซ็นชื่อ วาดรูปไม่เคยเซ็นชื่อ ไม่ต้องการมีตัวมีตน เพราะกลัว กลัวความมีตัวมีตน กลัวอุปทาน กลัวความมีชื่อเสียง กลัวความเข้าไปยึดมั่นถือมั่น เพราะไม่มีเจตนาตรงนั้นในการเดินทาง ในความรู้สึกของตัวเองนะ ไม่ใช่ว่าจะเป็นอย่างไร และความรู้สึกตรงนั้นมันฝังใจอยู่ มันกลัว กลัวการได้ เห็นภัยของการได้ เห็นภัยของความมี เห็นภัยของความ เป็น มันกลัว เห็นคนที่เขามี เขาเป็น เป็นโน่นเป็นนี่ โอ๊ย ดูแล้วมันน่ากลัว

พระอาจารย์กฤษ : แล้วไม่เคยคิดแบบเป็นศิลปินโซ่วแกลลอรี่

หลวงพ่อบ้านา : ไม่เคยคิดเช่นนั้น กลัวด้วย ประกาศตัวเสมอว่าเราไม่ใช่ศิลปิน เราเป็นแค่คนเอาศิลปะมาถ่ายทอดเรื่องความจริง ศิลปะเป็นแค่เครื่องมือ เหมือนนิ้วที่ชี้ไปที่ดวงจันทร์ เราจะมาอหังการอะไรกับนิ้วของเรา เป้าหมายของเราคือให้คนเข้าใจที่ดวงจันทร์ เข้าใจความเป็นจริง ไม่ใช่ดูสิ นิ้วฉันสวยไหม ไม่เป็นไรฉันชี้ นิ้วฉันยิ่งใหญ่ไหม ฉันชี้ได้ดังตามไหม รู้สึกว่ากลัวตรงนี้ใจ เป้าหมาย คือ อยากเล่าเรื่องความจริง แต่เป็นแค่เครื่องมือ เป็นศิลปะในการถ่ายทอด

พระอาจารย์กฤษ : แสดงว่าภาพที่อาจารย์วาดมาตั้งแต่เด็กๆ ไม่ได้มีภาพประโลมโลกอย่างอื่นเลย

หลวงพ่อบ้านา : ไม่มีเลย ไม่กล้าทำ กลัว ธรรมดาต่างๆ ไป คนเขาก็หลงอยู่แล้ว ยิ่งสร้างภาพประโลมให้เขาหลงหนัก ยิ่งบาปนะ ตกนรก ๒ เด้งนะ เด้งแรกเราตกนรก เพราะ ๑ อย่าง เราหลงไปเรียบร้อยแล้ว เราพาให้คนหลงเข้าไปอีก เขาไม่ค่อยมีสติอยู่แล้ว ยังไปชี้ช่องให้เขาหลงกว่าเก่าอันตรายนะ ไม่ใช่หลวงพ่อบ้านาเองนะ สมัยพุทธกาลก็มี ศิลปินคนหนึ่งชื่อนายตาลบุตร ไปถามพระพุทธเจ้า ไปถามเป็นศิลปินไปทำให้คนหัวเราะ ร้องให้แล้วได้ขึ้นสวรรค์จริงหรือเปล่า ไปถามพระพุทธเจ้า ๓ เที้ยว พระพุทธเจ้าไม่ตอบนะ บอกว่าพระพุทธเจ้าถามตั้ง ๓ เที้ยว พระพุทธเจ้าต้องตอบนะ พระพุทธเจ้าตอบว่าต้องไปตกนรก

ทำให้เขาขาดสติ เพราะธรรมดาเขาก็ไม่ค่อยมีสติอยู่แล้ว เราก็ไม่ค่อยมีอยู่แล้ว อันตราย หลวงพ่อถึงกลัวใจ

พระอาจารย์กฤษ : ได้อ่านพุทธพจน์อันนี้มาก่อนหรือเปล่า

หลวงพ่อานาจ : เปล่า มันฝังมาในใจ มันมีนิสัยฝังมาในใจ มันมีจิตที่เคยอธิษฐานอยู่ในใจเสมอ ไม่ว่าจะอยู่ที่ไหน อะไรก็แล้วแต่ อยู่ป่าอยู่เขา ก็อธิษฐานในใจ แนบแน่นอยู่ในใจเสมอ เพราะเป้าหมายของเราไม่ได้โดยตรงนี้ เป้าหมายของเราจะไปสู่มรรคผลนิพพาน ถึงไม่สำเร็จในชาตินี้ ก็ขอให้ติดในทุกชาติให้ติดตาตรึงใจอยู่อย่างนี้เสมอๆ ได้อะไรมา มันไม่ใช่เป้าหมาย มันรู้อยู่ในใจ อันนี้ไม่ใช่เป้าหมาย หลวงพ่อถึงไม่เสียดาย มันถึงสละออกง่ายๆ เพราะไม่ใช่เป้าหมาย เพราะเป้าหมายเรายู่อีกที่ แต่ตัวนี้มันเป็นตัวเข้าไปเสริม ทำให้เราได้ฝึกความเสียสละ ความอดทน ความอะไรต่างๆ

พระอาจารย์กฤษ : แล้วพัฒนาตัวเองอย่างไรจากการที่ว่า มันมีความรู้สึกอยู่ภายในว่า เรามีจุดมุ่งหมายอย่างนี้ เราไปหาครูบาอาจารย์ หรือไปศึกษา จากไหนต่อ

หลวงพ่อานาจ : ไปทั่วเลย ตั้งแต่เด็กๆ ไปตั้งแต่เด็กๆ

พระอาจารย์กฤษ : ไปไหนบ้าง

หลวงพ่อานาจ : ตั้งแต่เด็กๆ สมัยเรียนมัธยม ก็ซุ่มแล้วนะ อ่านธรรมะ อ่าน ท. เสียงพิบูลย์ เพื่อนฝูงไม่ค่อยรู้หรอก หลวงพ่อจะเป็นคนซุ่มๆ ดูเหมือนเด็กทั่วๆ ไป แต่ใช้เวลาว่างไม่เหมือนคนอื่น ใช้เวลาเข้าห้องสมุดอ่านหนังสือธรรมะ กลางคืนนั่งสมาธิ ไม่มีคนสอนแรกๆ นะ

พระอาจารย์กฤษ : เพื่อนในกลุ่มมีแนวโน้ม

หลวงพ่อานาจ : ไม่มีคนรู้หรอก ไม่มีเลย ใช้เวลาพออายุ ๑๙ - ๒๐ ก็ไปที่สวนโมกข์แล้ว อยู่ ๗ วัน เรียนกับพระอาจารย์พุทธทาสนะ แต่ว่าศักยภาพมันยังไม่พอ วุฒิภาวะมันยังไม่พอ ถึงจะอ่านจะเรียนเยอะ หนังสือพุทธทาสชุดธรรมโฆษณ์ อ่านเกือบจะทุกเล่ม เล่มละ ๕๐๐ หน้า คืบเดียวก็อ่านจบแล้ว ไปซื้ออานาปานัสสติสูตร ๕๐๐ หน้า คือมันอยากจะรู้ไง คือมีความอยากรู้สูง มีความอยากรู้ยากเข้าใจสูง เพราะมันมีของเก่าติดมา อยากอ่านในสิ่งที่เข้าไปต่อ ได้หนังสือมานี้อ่านทั้งคืนเลย ไม่นอน ก็ยอม พอดิจจะไปทำงาน ไปซื้อ ได้หนังสือมาปั๊บ ไม่ไปทำงานเลย หาทิ้ง วัดโพธิ์ วัดแจ้งนั่งอ่านหนังสือทั้งวัน รู้สึกกระหายในความรู้ มีความต้องการสิ่งที่จะมาต่อ มาต่อพื้นฐานที่เราได้อยู่ เพราะจำได้ว่าตอนที่ เป็นวัยรุ่นเด็กๆ เคยหลับตา นอนหลับตาคว่ำหน้าแล้วถามว่าเราคือใคร เราคืออะไร ถามไปอย่างนี้ แล้วจิตมันก็โพล่งต่อออกมาเลย ก็คือความคิดไง มันเห็นแล้วว่าจิตมันคิดไม่ใช่เรานะ แต่ตอนนั้นเราตอยอดไม่เป็น อันนี้ตั้ง ๒๐ กว่าปี

แต่ไม่มีใครต่อยอดให้ แต่มันเห็นแล้วไงว่า มันไม่ใช่เรา มันคือความคิด แล้วไม่ได้มีอยู่จริง มันเป็นเรื่องสมมุติหมดเลย เหมือนคนบ้า เพราะมันคุยกับคนไม่ค่อยรู้เรื่องแล้ว เพื่อนก็ว่าบ้า เพราะหาคนคุยยากแล้ว เวลาหนังสือก็ได้เขียนเป็นตัวแล้วตอนนั้น เขียนไม่เป็นตัวละคร เขียนกระดูกกระดูกเป็นเล่มๆ เลย ให้เพื่อนดูสิๆ มันบอกอะไร ว่านี่สมมุติไง ของปลอมหมด แต่วามันต่อยอดไม่เป็นไง ต่อยอดไม่ได้ ตอนนั้น ไปทุกสายเลย ไปด้วยความไม่รู้ มันก็แสวงหา ครูบาอาจารย์ที่ไหนว่าดีว่าดังก็ไปหมด แม้แต่สายหลวงพ่อกฤษีลิงดำก็ไปหมด ไปฝึกกับเขาหมด มโนมยิทธิชั้น ๑ ชั้น ๒ อยากรู้ว่าเป็นยังไง

พระอาจารย์กฤษ : ได้หรือเปล่าก็ไม่รู้

หลวงพ่อบ้าน : จนกระทั่งมาเจออาจารย์สุธรรม ท่านเป็นลูกศิษย์หลวงปู่เทสก์ฯ ตอนนั้นมีอาจารย์อีกคนอยู่วัดสองพี่น้อง รุ่นๆ เดียวกัน เป็นพระรุ่นๆ นั้นนะ จำไม่ได้แล้ว เจอแล้วท่านก็ถามว่าเคยไปสายหลวงปู่เทสก์ฯ หรือยัง พอมาชวนไป หลวงพ่อก็เลยไป ประมาณปี ๒๕๒๖ ตอนนั้น พอไปเจอหลวงปู่เทสก์ฯ รู้สึกว่ามันได้ต่อยอด หลวงปู่เทสก์ฯ ท่านมองแล้วจะบอก เอานั่งสมาธิให้ดูซิ อะไรรอยงี้ยะ เป็นยังไง บอกเฉยๆ บอกเฉยๆ นะดีแล้ว รักษาความเฉยๆ ไว้ให้ได้ เอ๊ะ! ไ้เราก็คิดว่าไอ้ความเฉยๆ มันจะไปดี ยังไง มันต้องเป็นโนนเป็นนี่ ล้ำลึกพิสดารนะสิ ถึงจะดี ก็เลยลาท่านเข้าไปจุดดงค์ในเขตจากที่หนองคายเข้าไปจุดดงค์ทั้งที่เป็นฆราวาส มันเป็นสาขาของท่านอยู่ ตั้งแต่สาขาวังน้ำมอก เทศก์รังสี ลุมพินี ก็เลยขึ้นเป็นผาดัก ผาดักก็จะเข้าไปต่อทางกับวัดป่าบ้านค้อ ทางอุดรธานี ของอาจารย์พระอาจารย์ทูล ขิปปปัญญา ตอนนั้นไปคนเดียว

พระอาจารย์กฤษ : ขอภัยครับ โยมทางบ้านอาจจะไม่เข้าใจการไปจุดดงค์ในเขตฆราวาส ไปแบบไหน ถือศีล ๕ หรือ ศีล ๘

หลวงพ่อบ้าน : ถือศีล ๘ เหมือนพระทุกอย่าง พระท่านฉันเนื้อเดียวก็เนื้อเดียวเหมือนท่าน

พระอาจารย์กฤษ : นุ่งขาว ห่มขาวหรือครับ

หลวงพ่อบ้าน : เป็นชุดสีกะ เพราะอยู่ป่ามันสะดวก มีกลดคันนึ่ง ไม่มีรองเท้า ก็ออกไปจากบ้าน

พระอาจารย์กฤษ : ไปคนเดียวหรือครับ

หลวงพ่อบ้าน : ไปคนเดียว เพราะคิดว่าตายก็ตาย และก็บอกที่บ้านเอาไว้ไม่ได้กลับแล้ว เวลาออกป่าแบบนี้มันต้องตัดสินใจแล้ว จะตายก็ตาย เพราะไปที่ไม่ได้รู้จักใครทั้งสิ้น เดินทางคนเดียว

พระอาจารย์กฤษ : เหมือนฤๅษีใช้เปล้าครับ

หลวงพ่อานาจ : ที่นั่นเขาเรียกอนาคาริก ที่วัดหินหมากเป้ง สมัยนั้น

พระอาจารย์กฤษ : มีคนเป็นแบบนี้เยอะไหม

หลวงพ่อานาจ : ไม่ค่อยมีใครเป็นแบบนี้ หลวงปู่ท่านก็สอน เวลาท่านจะไปจุดงค์ เวลาจะเข้าป่า ท่านก็สอน สอนต่อหน้าที่ประชุมสงฆ์ อยู่ต่อหน้าที่ประชุมสงฆ์ท่านก็เรียกเข้าไป บอกว่าอยู่ไหนก็แล้วแต่นะ วิธีก็คืออย่าส่งจิตออกนอก ถ้าเราไม่ส่งจิตออกนอก ไม่มีใครทำอะไรเราได้ ไม่ว่าจะภูตผีปีศาจ ไม่ว่าจะใคร ก็แล้วแต่ ถ้าเราไม่ส่งออกนะ ไม่มีใครทำอะไรได้ อันที่สองอยู่กับผู้รู้เสมอๆ ไม่ว่าจะทำอะไร อยู่กับผู้รู้ ไม่ว่าจะอยู่ป่าอยู่เขา ถ้าใจมันวังเวงก็ดูใครว่ามันวังเวง ถ้ามันเหงาก็ใครเหงาให้ดูเข้าไป ให้อยู่กับผู้รู้ อันที่สาม วิชาศีลข้อเดียว คือ รักษาใจไว้เสมอๆ และที่รู้นิสัยว่า เป็นพวกอินทรีย์วิญญู (Individual) คือปัจเจกชน ไม่ค่อยชอบอะไรที่หุยมหิมกฏกติกา ใครจะมาบังคับอะไรไม่ค่อยชอบนิสัยเป็นพวกอิสระชน เป็นพวกอย่างนั้น วิชาศีลข้อเดียว คือรักษาใจเอาไว้ ดูว่าง่ายนะ แต่ว่ายาก

ผู้ดำเนินรายการ : ตอนนั้นท่านอายุเท่าไรคะ

หลวงพ่อานาจ : อายุ ๒๐ กว่าเอง ๒๐ กว่า ปี ๒๕๒๖ ๓๐ กว่าปีแล้ว ถึงบอกว่าหลวงพ่อานาจนี้ หมายความว่าหลงผิดทำผิด ค้นหาขึ้นมาเยอะ ติดสมณะ ติดอะไรหลายอย่างต่างๆ อะไรอย่างเงี้ย ทุกขา ปฏิบัติ ทำมาทั้งนั้น ทรมาณร่างกายแบบประหลาดๆ เวลาหลวงปู่ไปก็ขึ้นไปอดอาหาร

พระอาจารย์กฤษ : หลวงปู่ให้โอวาทไว้กี่ข้อ

หลวงพ่อานาจ : หลวงปู่ให้โอวาทไว้ ๔ ข้อ อีกข้อ คือ หาใจให้เจอ บอกหาใจเจอ ศาสนาพุทธ ก็จบ บอกแค่นี้ยะ ใจเดิม คือความเป็นกลาง คือไม่เอียงไปข้างถูกข้างผิดข้างดีข้างชั่ว ไม่เอียงไปข้างใดข้างหนึ่ง มันจบตรงเนี้ยะ ท่านบอก แล้วก็จบ

พระอาจารย์กฤษ : ท่านบอกไว้ด้วยนะ ว่า หาใจให้เจอ แล้วใจนั้นต้องกลางๆ ด้วย

หลวงพ่อานาจ : ใจคือความเป็นกลาง ที่ไม่เอียงไปข้างใดข้างหนึ่ง หัวใจที่หลวงปู่เทศน์สอน ที่สอนประจำแบบเนี้ยะ เวลาอยู่กับท่าน ผู้ใดเข้าถึงความเป็นกลางจะพ้นจากทุกข์ทั้งปวง หัวใจที่หลวงปู่เทศน์ ที่สอนประจำ ก็เข้าป่า เข้ารกไปตามเรื่อง อดอาหาร ๕ วัน อดนอนอะไรไปตามเรื่อง แล้วลงมารายงาน

พระอาจารย์กฤษ : แล้วเรื่องอาหารทำอะไรครับ

หลวงพ่อบ้านา : อาหารก็แบ่งจากพระ เวลาไปจะห่างจากพระไปช่วงหนึ่ง หลายโลเหมือนกัน แล้วเช้าๆ ก็นัดมาเจอกัน เวลาท่านไปบิณฑบาตนัดท่านที่ชายป่า สัก ๗ กิโล เดินไปเจอกัน ขอข้าวเหนียวแบ่ง เพราะว่าอยู่ที่โน่นไม่มีนาฬิกา ไม่มีอะไร อาศัยเมื่อนกตัวแรกร้อง นกตัวแรกร้องให้ลงจากเขาแล้วไปเจอกันที่ชายป่า ปีนหน้าผาลงมา ๗ กิโล กว่าจะกลับขึ้นไปอีกที่ก็ร่วม ๑๑ โมงกว่าถึงจะเริ่มฉัน มันเป็นหน้าผา มันเป็นทางป่า เรียกผาดัก สมัยก่อนมีฝีกองกอยเยอะ นากลัว สยอง

ผู้ดำเนินรายการ : ใช้เวลาอยู่จุดนั้นก็ปีคะ

หลวงพ่อบ้านา : อยู่ ๔ เดือน ๔ เดือนนี้ก็สะบักสะบอมแล้วสำหรับคนกรุงเทพฯ

ผู้ดำเนินรายการ : ฝีกองกอยหน้าเป็นอย่างไรเจ้าคะ

หลวงพ่อบ้านา : ฝีกองกอยหน้าตาเป็นอย่างไร เขาลือกันเฉยๆ นะ คือสมัยก่อน แถวผาดักเขาลือกันว่า มีฝีกองกอย บรรยากาศจะวังเวง มีต้นตะเคียนเยอะ มีพระท่านก็เล่าๆ ว่า บอกว่ามันเป็นครึ่งภูตผีครึ่งลิง มันเหมือนเสือสมิง เสือสมิงก็เป็นครึ่งเสือครึ่งภูตผี อะไรแบบนี้ มันก็เหมือนมีกำลัง อำนาจจิต มีกำลังจิตกล้าแข็ง แต่มันเป็นสัตว์ คำถึงเรียกครึ่งภูตผีครึ่งลิง เวลามันร้อง เสียงมันจะเย็นๆ ที่เรียกว่าฝีกองกอยเนี่ยะ เสียงมันจะก่อยๆ เวลาสัตว์อื่นได้ยิน สัตว์มันจะเหมือนถูกสะกด เพราะเสียงมันเย็นๆ อย่างเช่น เวลามันจะกินตัวอะไร ตัวหนู กินตัวอะไรตัวเล็กตัวน้อย เวลาเสียงมันร้อง พวกตัวเหล่านี้จะอึ้ง พอได้ยินเสียงแล้วมันเย็น ตกท่วงค์ แล้วมันก็จะเก็บกินง่ายๆ แบบนี้ ใช้เสียงสะกดฟังแล้วมันจะเคลิ้ม ตกท่วงค์ เหมือนฟังนักร้องที่มีชื่อเสียง สาวๆ ฟังแล้วตกท่วงค์ไข่ม้อย แต่ถ้านักร้อง ฟังฝีกองกอย คงจะกรี๊ด วิ่งหนี ไม่ใช่กรี๊ดตกท่วงค์

ผู้ดำเนินรายการ : แล้วตกลงหลวงพ่อบ้านาเจอไหมคะ

หลวงพ่อบ้านา : หลวงพ่อบ้านาเจอผีในจิตใจที่ปรุงแต่ง ไม่ได้เจอผีข้างนอกหรอก เพราะเป็นคนกรุงเทพฯ เวลาไปแล้วมันกลัว มันคิดปรุงแต่ง กลัวไปสารพัด ไม่กล้ามองไปในหุบเหวที่ว่า มีฝีกองกอยอยู่เลย ได้ยินเสียงอะไรก็ไม่อยากจะฟัง มันเสียงอะไร เพราะมันก่อยๆ เย็นๆ ไม่อยากจะได้ยิน แต่ทนความกลัวไม่ได้นะ มันละอายใจ เอ้...เรามาปฏิบัติ แล้วเรามากลัวอยู่ในนี้ ไม่กล้าออกไปเดินที่ไหนเลยนะ กลางค้ำกลางคืน นั่งหันหน้าเข้าหาผาผนัง ถ้า หลับตาปี ไม่กล้าไปดูเลย กลัวจะไปเห็นนูนเห็นนี่เข้า รู้สึกทกกับความกลัวไม่ไหว มันอาย เลยหาอุบาย พอบายๆ ก็ลงไปวัดหินหมากเป้ง ๑๕ โล จากผาดักไป ๑๕ โล ไปฉันน้ำปานะ กับพวกพระ พอท่านตีมเสร็จ ก็ประมาณ ๕-๖ โมง ก็เดินกลับป่า ก็เดินอีก ๑๕ โล ก็จะต้องไปเดินตอนกลางคืน เป็นอุบาย ตั้งใจว่าจะแก้งตัวเองให้อยู่กลางป่า ที่เรากลัวมันตอนกลางคืน เพราะเดินเข้าไป

มันถอยไม่ได้แล้ว ไม่ว่าจะถอยหรือจะขึ้นก็มีที่อยู่ดี หนีไม่ออก มันก็ต้องไปมีที่อยู่กลางป่าแน่นอน คือ หลวงปู่เทศก์สั่งสอนเอาไว้ไงว่า อย่าส่งจิตออกนอก ไม่มีใครทำอะไรเราได้ กำหนดจิตไปเรื่อยๆ ไม่ส่งจิตออกนอก และพุทโธ พุทโธ ไว้ดีๆ ไม่ให้จิตมันปรุงแต่งนั่นเอง ทำแบบไร้เดียงสา

สมัยก่อน ก็เดินผ่านในป่าไปได้ ถึงหน้าผาประมาณสัก ๔ ฟุต พอขึ้นไปแล้วมันหายกลัว เพราะมันไม่มีอะไร กำแพงความกลัวมันปิดกั้นเราจากธรรมชาติ ปิดกั้นเราจากสิ่งแวดล้อม มันขีดวงแบ่งว่านี่เราแล้วก็มีโลกะ อยากให้เราสุข มีโทษะ กลัวว่าจะมี มีอะไรมาทำร้ายเรา ก็เลยเป็นความกลัวขึ้นมา พออ่านกระบวนการออกว่านี่มันหลงเต็มๆ เลย หลงว่ามีเรา และเราอยากมีความสุข และโทษะกลัวว่าอะไรจะมาทำร้ายเรา ทำให้เกิดความกลัว เกิดความปรุงแต่งสารพัด ทำให้เราปิดกั้นตัวเองจากธรรมชาติตรงนี้ พอความกลัวมันหายไป ชีวิตกับธรรมชาติมันก็เริ่มกลมกลืนขึ้น คือเดินผาหน้าผา ดูต้นไม้ใหญ่กิ่งก้านแห่งเกราะกรังทะมีนทึบ เห็นกิ่งก้านออกเป็นดวงดาวบานสะพรั่งเสียบแซมอยู่ตามกิ่งไม้ต่างๆ ดอกไม้ป่าหอม เย็นรู้สึกสวรรค์มันอยู่บนผืนดินนี่เอง สามารถทำลายกำแพงแห่งความกลัวกำแพงแห่งความขัดแย้ง ออกไปและกลมกลืนกับธรรมชาติรู้สึกขึ้นมาเอง รู้สึกเลยกลับมาจะกลับมาเขียนสวรรค์ติดดินตอนนั้น รู้สึกสวรรค์อยู่บนผืนแผ่นดินถ้าหากเราไม่มี ไม่สร้างอุปสรรคของความกลัว หรือสิ่งที่ปิดกั้นเราจากสิ่งแวดล้อม และกลมกลืนกับสิ่งแวดล้อมได้อย่างงดงาม ชีวิตและสิ่งแวดล้อมก็จะเป็นหนึ่งเดียวกัน อันนั้นก็พื้นฐานแรกๆ แต่ยังไม่ปัญหาอะ

พระอาจารย์กฤษ : อันนั้นเป็นหนังสือเล่มแรกที่ท่านอาจารย์เขียน

หลวงพ่อานาจ : ใช่ๆ แต่คนหลายคนบอก ต้องเกิดมาอีกหลายชาติจึงจะอ่านรู้เรื่อง คือไม่ใช่หนังสือยากไปหรอก เพราะสมัยก่อน หลวงพ่อมินิสัยเป็นพวกกวี ใช้ภาษาโวหาร เปรียบเทียบเป็นสัญลักษณ์ สะท้อนกลับไปกลับมา ในสิ่งเล็กไปถึงสิ่งใหญ่ ในสิ่งใหญ่ไปถึงสิ่งเล็ก ในสิ่งไกลไปถึงสิ่งไกล คนอ่านแล้วมันเหมือนซบซ้อนเหลือเกินของภาษา สมัยก่อนเป็นอย่างนั้น นิสัยเป็นคนแบบนั้น ตอนหลังก็พยายามปรับสิ่งต่างๆ ให้มันเรียบง่ายขึ้น เหมือนเมื่อกี้ที่เขียนบทกวี ว่างๆ ก็จะเป็นคนแบบนี้ จะเขียนสะท้อนสิ่งต่างๆ จากสิ่งใหญ่มาหาสิ่งเล็ก สิ่งเล็กมาหาสิ่งใหญ่ สิ่งไกลมาหาสิ่งไกล และทั้งหมดก็กลายมาเป็นหนึ่งเดียวกัน

อันนี้ยังพอที่จะมีเค้าโครง เพราะพวกเรามีพื้นฐานยังพอจะฟังรู้เรื่อง แต่สำหรับบางคนที่ไม่ได้ศึกษาธรรมะ ก็จะเอ้อๆ เลย เหมือนเขียนอะไร พุดอะไร คิดอะไรอย่างนี้ อะไรเสียงขลุ่ยในขุนเขา จะมาตรงกับช่องว่างในตีเอ็นเอ มันจะเป็นไปได้ไง และช่องว่างในตีเอ็นเอ เป็นช่องว่างเดียวกับจักรวาล มันเข้าไปอยู่ด้วยกันได้ไง มันจะแลดูเหมือนกับว่าเป็นเรื่องจินตนาการ แต่จริงๆ แล้วมันเป็นความจริง แต่มองในแง่มุมที่ลึกซึ้งเท่านั้นเอง ตอนแรกว่าจะตัดลิ้นทิ้งเหมือนกันนะว่าจะไม่ใช่ภาษาพวกนี้ไง เพราะรู้สึกว่ามันจะทำให้คนเขาไม่เข้าใจ หรือมองว่านักบวชทำไมใช้ภาษาพุดอะไรแบบนี้ มันดูอะไรแบบนี้ ก็พยายามเจียมเนื้อเจียมตัว ตอนหลังมันก็ไม่หาย เพราะมันเป็นลำธารเก่าแก่ของชั้น ๕ ซึ่งไม่ใช่เรา ที่สะสมมาหลาย

ชาติ นานแสนนาน แต่ก็ไม่ใช่แรนนะ เป็นการทำงานของซันซ์ ๕ เป็นอนุสัย เป็นจริตมันแก้ไม่ได้ อย่างความสามารถด้านศิลปะ ที่แรกก็หยุด หยุดตะบัดมีอนะ หยุดสะบัดปลายมือ หยุดสะบัดปลายลิ้นไปพักนึง ๓ ปี แต่ครูบาอาจารย์บอกว่าไม่เป็นไร ทำได้ ทำเหมือนพระเซน ก็เลยนำมาใช้ให้เป็นประโยชน์ เมื่อว่าบางคนอาจจะถูกจริตกับวิธีแบบนี้

ผู้ดำเนินรายการ : เคยเห็นภาพชุดที่หลวงพ่เขียนบนผาซ่อนแก้ว ที่มองเมฆนะคะ ภาพชุดมองเมฆ มันก็สะท้อนเป็นข้อธรรมได้ ขอยกตัวอย่างสักภาพ ๒ ภาพได้ไหมคะ

หลวงพ่อำนาจ : เหนอ จำไม่ได้แล้ว

ผู้ดำเนินรายการ : ที่ก่อนเมฆแล้วก็เห็นภาพมือ จับมือเอ๋อมไปสู่อะไร จับสิ่งนั้นก่อให้เกิดสิ่งหนึ่ง

หลวงพ่อำนาจ : ที่ไม่มีอะไรเป็นตัวเป็นตน คือชอบดูเมฆ เพราะเมฆมันไม่มีตัวตน มันเป็นขุนเขาแห่งละอองน้ำ ดูไกลๆ เหมือนเป็นโน้นเป็นนี่ เข้าไปใกล้ๆ มันก็แหลกสลาย ก็กลายเป็นละอองธุลี ปลิวกระจายเป็นเพียงแค่กระแส มันไม่มีตัวตนถาวร เดียวก็คืนสู่ผิวน้ำ ตกสู่ผิวน้ำกระทบเป็นวงแหวน มันเปลี่ยนรูปร่างได้สารพัด เมื่อหยดน้ำสู่ผิวมหาสมุทร ก็รวมกับมหาสมุทรหาไม่เจอ ไปอยู่ไหนก็ไม่รู้ ในความใสของมหาสมุทรก็สะท้อนเงาสีต่างๆ ได้อีก ก็เลยเปรียบเทียบว่า สภาพธรรมชาติภายนอกภายใน ธรรมชาติของจิตกับสายน้ำมันดูคล้ายๆ กัน

อย่างอันที่ ๑ น้ำมันไม่มีตัวตน มันเปลี่ยนรูปร่างได้สารพัน มันสามารถสะท้อนเงาสีต่างๆ ได้อีก สะท้อนเงาเมฆ สะท้อนเงาจันทร์ สะท้อนปรากฏการณ์ ตัวมันเองไม่มีสีสันด้วยตัวมันเอง เมฆสีใด น้ำก็สีนั้น เปรียบเทียบเหมือนจิต หรือวิญญาณ วิญญาณคือการรับรู้ เห็นมัย มันสามารถรับรู้สิ่งที่เป็นปรากฏการณ์ได้ ตัวมันไม่มีตัวตน ต้องอาศัยสิ่งที่ถูกรู้แบบนี้ คำว่าจิต หรือวิญญาณ ส่วนใหญ่จะไปรับรู้ พวกเจตสิก หรือรับรู้รูป แต่จริงๆ ในปรมาตตที่เราเรียกกัน มีตั้ง ๔ อย่าง มี รูป จิต เจตสิก และนิพพาน จนกว่ามันจะรู้ว่าไอ้เจตสิกหรือการปรุงแต่งนั้นไม่ได้มีตัวตน และไม่ใช่ว่า มันจะรับรู้สถานะหนึ่ง ที่ไม่มีการปรุงแต่ง ที่มีอยู่ แต่ส่วนใหญ่ วันแต่ละวันเราจะเห็นเลยเจตสิก เราพูดแต่เรื่องที่ทิพย์ เรื่องที่ปรุงแล้วก็ยึดเอาไว้อย่างนี้เป็นต้น

ฉะนั้นสายน้าก็เหมือนกันมันไม่มีตัวตน อาจจะอยู่ในใบไม้ อยู่ในมด อยู่ในช้าง อยู่ในทุกผู้คน ถ้าใครเข้าไปแตะสภาวะของน้ำ และเป็นน้ำได้ มันจะแผ่กว้างเต็มอยู่ในทุกที่ ที่มีน้ำไม่ว่าจะอยู่ในใบไม้ ในมด ในช้าง ที่ไหนที่มีน้ำ มันก็จะถึงด้วยกันหมด เพราะมันเป็นหนึ่งเดียวกันหมด เพียงแต่ว่ามันสลายกระจายเปลี่ยนรูปร่างได้ นี่พออีกอย่างที่พิศดารของมัน คือ เวลามันกระทบ อย่างเช่น เวลาเราโยนก้อนหินไป ปัง มันก็เกิดระลอกกระฉอก จิตก็เช่นเดียวกัน มีเสียงปิดประตูปังอย่างนี้ เราก็ตกใจ จิตมันก็วาบขึ้น วาบมาเป็นระลอกแล้วก็หายไป หหมดกำลังก็หายไป เอ๊ะมันก็คล้ายๆ กัน มันก็ไม่มีตัวตนเหมือนกัน มีเหตุให้เกิด

มันก็เกิด มีการกระทบมันก็มีอาการวาบขึ้น แล้วก็หายไป มีการเกิดดับเหมือนกัน มีความไปเสื่อมสลายเหมือนกัน อันที่ ๓ มันสามารถเปลี่ยนรูปร่างได้ จากที่เป็นระลอกคลื่นอย่างนี้ ทะยานขึ้นกลายเป็นคลื่นที่รูปร่างประหลาดๆ เต็มไปหมด เป็นคลื่นที่มีริมกลีบดอกไม้สวยๆ บิดพลิ้วรุ่มรวยเหมือนคลื่นหัวแตกตามมหาสมุทร ชายทะเล เปลี่ยนแปลงไปเป็นก้อนเมฆได้อีกเห็นมัย ระเหยตัว สลายตัวเป็นจุดเล็กๆ กลายเป็นก้อนเมฆรูปทรงหลากหลาย เปลี่ยนสีกันไปตามแสงตะวัน ไปตามแสงจันทร์ ไปตามกาลเวลา ท่องเที่ยวไปในเว็จฟ้า เราดูเวลาอยู่บนเครื่องบินนะ ขึ้นไปเครื่องบินใหม่ๆ เห็นเมฆเล็กๆ เป็นแผ่นบาง ๆ เหมือนแผงแก้วคลุมอยู่เหนือเมือง ขึ้นไปสูงอีกหน่อยเห็นเมฆปุกปุย เหมือนฝูงแกะ ท่องเที่ยวไปจรดของฟ้า ขึ้นไปอีกหน่อยหนึ่ง เห็นเมฆเป็นกลุ่มเขาทมิฬทึบยาวสุดขอบฟ้า แต่ล้วนเป็นขุนเขาแห่งละอองน้ำ ที่ไม่มีตัวตนทั้งสิ้นอย่างนี้เป็นต้น เปลี่ยนรูปร่างไปสารพัด

จิตก็เช่นเดียวกัน แต่เราไปหลงเปลือกของมัน แต่ถ้าเห็นภายในมันไม่มีตัวตน เหมือนภายในก้อนเมฆ ภายในหยดน้ำฝน ภายในมหาสมุทร ภายในหยดน้ำค้าง ภายในหยดน้ำหวานก็แล้วแต่ มีแต่ความใสแต่ดั้งเดิม และไม่มีเจ้าของ เปลี่ยนแปลงสลายกลับไปกลับมา มีความเป็นอนัตตาเหมือนกัน จิตก็เช่นเดียวกัน สัพเพ ธรรมา อนัตตา ไม่ได้มีตัวตนเหมือนกัน แต่เราไป หลงเปลือกของเนื้อหา จึงมีหนังสือเล่มหนึ่ง เขียนเรื่อง “ระลอกคลื่นบังน้ำใส” หรือ “เปลือกความคิด ปกปิดจิตประภัสสร” อยู่ในเนื้อหาคล้าย ๆ กัน

ผู้ดำเนินรายการ : ภาพบังเอิญจากหมึกหยดละคะ

หลวงพ่อานาจ : หลวงพ่อเป็นคนขี้เสียดาย เวลากระดาศมันเลอะ สมัยก่อนตอนวาดรูปมันเหมือน เคยถูกหลอดสีทับเกือบตาย

พระอาจารย์กฤษ : หลอดสีทับ?

หลวงพ่อานาจ : ไม่มีเงินไปซื้อสี กระดาศ และอุปกรณ์วาดรูป จะใช้แบบทะนุถนอมมาก เพราะต้องใช้ให้เป็นประโยชน์ วันหนึ่งหมึกมันหยดลงไปบนกระดาศ มันเสียดายกระดาศเลยตัดไปหนึ่งภาพ ความที่มันร้างมือมานาน ๓ ปีที่ไม่ได้เขียน หมึกมันหยด เสียดายกระดาศก็เลยตัดเป็นภาพขึ้นมา ภาพวาดมันสะท้อนถึงจิตใจที่สะสมกระบวนการเหล่านั้นมา และถ่ายทอดออกมาเป็นภาพ เป็นภาพขุนเขา เป็นภาพลำธาร ของธาตุทั้ง ๔ เหมือนมีตัวตน เหมือนเป็นภาพนักบวช แต่จริงๆ เป็นแค่รูปนาม ไม่มีใครอยู่ในนั้น เป็นภาพสะท้อนชีวิตที่อยู่บนผาซ้อนแก้ว ชีวิตภาพผาซ้อนแก้ว แต่ในผาซ้อนแก้วเหมือนมีตัวตนแต่ไม่มีใครอยู่ในนั้น มีแต่การทำงานของธาตุทั้ง ๔ เกิดจากการตัดหมึกที่หยดลงไปเลอะๆ อย่างเงี้ยะ นี่คือมันห้ามไม่ได้ การทำงานของขันธ ๕ แต่ก็เห็นอยู่ว่ามันไม่ใช่เรา มันมีสิ่งที่ฝังเป็นนิสัยที่เคยชินอยู่ เป็นลำธารอันเก่าแก่ของขันธ ๕

พระอาจารย์กฤษ : ขอย้อนกลับไปเมื่อเป็นฆราวาส เมื่อรับโอบาสาจากหลวงปู่เทศก์ แล้วไปฝึกตัวเองถึง ๔ เดือน ได้สร้างโอกาสให้กับตัวเอง ได้ผ่านกำแพงแห่งการกลัวไปแล้ว หลังจากนั้นท่านอาจารย์ไปทำอะไรต่อครับ

หลวงพ่อานาจ : พอกลับมาจากหลวงปู่เทศก์ หลวงพ่อสำรวมได้ข่าว ก็ได้ชวนไปสร้างหน้าบรรณที่วัดเขาสารพัดดี ๑ ปี ช่วงนั้นค่อนข้างลำบากเหมือนกัน เพราะว่าเป็นคนกรุงเทพฯ กินอาหารมือเดียวทำงานหนัก คือปีนหน้าบรรณขึ้นไป ๑๒ เมตร หน้าบรรณประมาณ ๑๑ เมตร ต้องไปอ็อกเหล็ก ทั้งฉาบปูน ทั้งปั้น ทั้งระบายสี

พระอาจารย์กฤษ : เอ้าเหอครับ ไม่ใช่वादอย่างเดียวเหอครับ

หลวงพ่อานาจ : ไม่ใช่งานवाद เป็นงานปูนปั้น ปั้นปูนสูงด้วย ทั้งอ็อกเหล็กเอง เจาะส่ว่านทะเล กำแพงเอง ฝุ่นปูนอะไร มันไม่เคยทำ ก็เลยลำบากหน่อย กินอาหารน้อย กินมือเดียว เหมือนพระอะไรอย่างเงี้ย ลงมาแต่ละวัน ดินมันจะเอียงไปเอียงมา เลยเขียนบทกวีไว้บทหนึ่ง ตอนช่วงนั้น เขียนบทกวีไว้ด้วย มีนิสัยติดตัวมา เวลาทำอะไรบ๊อบ มันชอบบันทึไว้ เป็นบทกวีบ้าง เป็นภาพบ้าง คล้ายว่าสิ่งนั้นเป็นแค่เครื่องมือในการถ่ายทอด ก็เลยเขียนบทกวีไว้ว่า อ้อ ตอนนั้นมีเสื้อผ้าวอยู่ ๒ ชุด เพราะไม่ได้รับปัจจัยอะไร อยู่กินข้าววัดวันละมื้อ เขียนชุดบทกวีโกโรโกโส เพราะคนมองเป็นคนโกโรโกโส คนมองคนนี่ไม่มีอนาคต ค่ำรถจะไปทำงานยังไม่มี บางทีนั่งรถเมล์ยังขอกระเป่าเลยว่าจะไปที่หลวงพ่อสำรวมเนีย บอกกระเป่าไม่มีตังค์ ขอค้ำรถ ขอนั่งไปลงที่หันคาหน่อย จากหันคาต้องมีมอเตอร์ไซค์เข้าไปวัด วัดเขาสารพัดดี หลวงพ่อก็ไม่มียาค่ำรถ ไม่มีก็ต้องเดิน เดินจากหันคาเข้าไปที่วัดเขา คิดดูสิว่าไกลไหม ไม่ใช่บ่อยๆ นะ สมัยก่อนนะ เดินเพราะว่าอะไร เคยเดินจากวัดหินหมากเป้งไปผาดักมาแล้ว ๑๕ โล

พระอาจารย์กฤษ : เคยเดินไปฉันทน้ำปานะ กับพระที่วัดหินหมากเป้งแล้วก็เดินกลับหน้าผา

หลวงพ่อานาจ : เคยเดิน ๑๕ โล มาแล้วไง ที่อยู่หินหมากเป้งบางที่เคยเดินถึง ๔๐ โล มาแล้ววันหนึ่ง บางทีไปอยู่ที่ผาดัก บางทีมีพระผ่านมา ท่านก็ชวนไปที่ของท่านต่ออย่างเงี้ย แล้วก็ไปไกลมากเลยไม่รู้ที่ไหนก็ไม่รู้ แล้วปล่อยให้ตัวเอง เดินวันหนึ่ง ๔๐ โล บางทีอะไรอย่างเงี้ย แล้วพอมารเดินจากหันคาไปวัดเขาสารพัดดี เราก็คิดว่าเดินได้นะ เพราะเคยเดินมามากกว่านี้แล้ว แต่ก็ไกลนะ น่าจะ ๑๐ กว่าโล เหมือนกันไอ้โห ร้อน ถ้าวันไหนมีเด็กฆวานาธิบจักรยานผ่านมา แล้วรับนะ ต้องยกมือไหว้เขาทุกทีเลย ไม่ใช่ไหว้ว่าเขาอายุน้อย หรืออายุมากกว่า ไหว้จิตใจที่ตรงามของเขา เขายังรู้จักมีเมตตา เขาเห็นเราเป็นคนต่างถิ่น เขาเป็นเด็ก นี่จริงๆ นะ ไหว้จิตใจ ไหว้คุณธรรมของเขา เขามีจิตใจที่ตรงาม และก็อาบน้ำ ระหว่างที่เดินทางหันคาไปวัดเขาสารพัดดี ก็แวะอาบน้ำตามคลองส่งน้ำ มันร้อนมาก

พระอาจารย์กฤษ : ไครอาบ เด็กอาบเหรอครีบ

หลวงพ่อานาจ : หลวงพ่อเนียแหละเป็นฆราวาส อาบอยู่กับพวกควายละ พุดง่าย ๆ เดินไปร้อนก็ลง เห็นควายลงไปแช่ ก็ลงไปแช่ แล้วก็เดินต่อ สมัยก่อนตอนที่อยู่วัดหินหมากเป้งก็เหมือนกัน บางทีตอนเช้าไปบิณฑบาตกับพระ ออกไปทางที่อยู่แถวผาดัก บางทีฝนตกก็ต้องเดินตากฝนไป เดินตากฝนไป จนขากลับฝนหายก็เดินจนแห้ง มันก็เลยชินกับการใช้ชีวิตที่กลมกลืนกับธรรมชาติ เดินตากฝนเปียกไปจนแห้ง ฝนแห้งไปจนเปียกใหม่ หรือเดินป่าไต่ห้วยาคามันสูงท่วมหัว ต้องเอามือป้องขึ้นไป กันไม่ให้มันบาดหน้าไ้ และน้ำค้างตามห้วยาคาเปียกชุ่มไปทั้งตัว เดินเปียกไปจนแห้ง แล้วก็กลับมาเปียกใหม่ มันจนชิน แล้วก็เดินมาอาบน้ำที่แถวผาดัก เวลาอาบน้ำที่ ห่างกันประมาณสัก ๗ โล มันก็ชินใจ ชินกับไ้กับการเดินลำบากๆ กลับมาเลยแก่เร็วอย่างเงี้ยะ

ผู้ดำเนินรายการ : แล้วหลวงพ่อก็ไปเรียนการปั้นหน้าบรรณมาจากไหน

หลวงพ่อานาจ : ไม่ได้เรียนหรอก หลวงพ่อเป็นคนที่มีความสามารถพิเศษอย่างหนึ่งว่า เวลาทำอะไรปั้นเนี่ย มันจะสรุปออกเลยว่าจะต้องทำอย่างไร

พระอาจารย์กฤษ : เป็นคนมีวาสนาทางด้านนี้

หลวงพ่อานาจ : เป็นคนที่มีด้านนี้ หลวงพ่อสังวาลย์ท่านก็เคยบอกอยู่ บอกว่าทำมาหลายชาติแล้วว่าอย่างนี้ ทำแบบนี้มาหลายชาติแล้ว

พระอาจารย์กฤษ : ช่วงนั้นหลวงพ่อดีสังวาลย์ยังอยู่ที่วัดเขาสารพัดดี

หลวงพ่อานาจ : ท่านไปๆ มาๆ แต่มีครั้งหนึ่งเจอท่านที่กรุงเทพฯ นะ หลวงพ่อดีสังวาลย์ เข้าไปกราบท่าน ท่านก็ถามอยู่คำหนึ่ง หลวงพ่อดีก็แปลกใจในคำถามของท่าน ท่านถามว่า เมื่อไหร่จะกลับบ้านล่ะ เอ๊ะ! ท่านถามแบบนี้หมายความว่าอย่างไร หลวงพ่อดีก็สะท้อนว่าท่านคงหมายถึงบ้านอะไรสักอย่าง ที่ไม่ใช่เป็นบ้านจริงๆ แบบนี้ ท่านคงจะพูดถึงบ้านอะไรอีกอย่าง คิดเอาในใจตัวเองนะ สักวันคงถึงเวลา ก็คิดอย่างนั้น ที่ท่านถามอย่างนั้น

ฉะนั้นเวลาที่เดินจากหันคาไปวัดเขาฯ มันก็เลยรู้สึกว่าจะไม่ลำบากอะไร แต่ก็เขียนบทกวี เล่าต่อละกันบทกวีบทนี้ ชื่อ โกรโกลโส เขียนไว้ว่า “เสื่อปักชุนดูโกรโ ทำโซเซเดินแบกหาม ฝ่าแดดแรง ปากคำราม อีกหิมสู้ มีคำถามอยู่ในใจ ตีนจุนง ดินมีนเมา (ดินมัน เดินไป มันเดินเอียงไปเอียงมา ดินมันยกไปยกมา เซไปเซมาเลย เขียนว่าตีนจุนง ดินมีนเมา) สุ่มดุ่มเตา สู้จุดหมาย ตาโลเล ตาพุ่มพ่าย กลายเป็นสายน้ำ

เป็นดิน ดูโคโรโคโส ดูงังงังงัน ลีนลัมลูกน่าขบขัน หม่อมกุ่มควันตะวันแล ฟันกัดฟันปากสั้นหวิว ดูหน้า
 นิ้วดูตาลาย ทางกว้างไกล ใจสงสัย ก้าวต่อไป ก้าวต่อไป” มันเป็นช่วงวัยเด็ก แต่มันรู้สึกเอ๊ะ เราทำเรามี
 จุดหมาย แต่เราไม่รู้ว่าจะถึงจุดหมายเมื่อไหร่ และก็ไม่มีใครเข้าใจอะไรในช่วงนั้นอะไรอย่างเงี้ย รู้สึกว่า
 บทกวีมันสะท้อนภาพชีวิตในวัยหนุ่มของตัวเอง ที่ว่ามันรู้สึกอย่างที่ไม่เห็นฝั่ง แต่เราก็กทำ ไม่ว่าจะถึงฝั่งเมื่อไหร่
 ก็ทำ บางคนก็ถามว่ามันจะได้อะไรขึ้นมา บอกว่าตายก็ยอม เพราะว่ามันรู้สึกว่ามีจุดหมาย แต่เราไม่รู้ว่า
 ถึงเมื่อไหร่ บทกวีบอกว่า ก้าวต่อไป ก้าวต่อไป

พระอาจารย์กฤษ : ตอนนั้นสายตาคอนทั่วไปมอ่งท่านอาจารย์เป็นอย่างไร

หลวงพ่อบ้านา : เขามองเป็นคนบ้าแน่นอน ไม่ได้แปลกอะไรหรอก ดูกระจกกก็ยงว่าเราบ้าเลย
 มันในช่วงค้นหา คือถ้าเปรียบเทียบ ลองคิดถึงคนที่อายุ ๒๐ กว่า ที่เดินทางแบบนี้สิ ยังไม่เห็นจุดหมาย
 อะไรชัดเจนหรอก แต่ก็ต้องลงมือ แต่ถ้าไม่ก้าวเดินอย่างนั้น มันก็จะไม่สามารถไปผ่านไ้ความอดทน ความ
 เสียสละ หรือความเข้มแข็งมาได้

พระอาจารย์กฤษ : แล้วทนทำอยู่ตั้งปีหนึ่ง แบบโคโรโคโส

หลวงพ่อบ้านา : ใช้แบบโคโรโคโส

ผู้ดำเนินรายการ : หลวงพ่อให้กำลังใจตนเองอย่างไร

หลวงพ่อบ้านา : คือมันมีนิสัยติดอยู่ในใจ มันมีเป้าหมายอยู่ในใจลึกๆ ที่เรารู้สึกว่าเรามีเป้าหมาย
 อะไรบางอย่างอยู่ในใจลึกๆ

ผู้ดำเนินรายการ : เหมือนมีธงประจำใจ

หลวงพ่อบ้านา : อย่างที่บอก ถึงจะตายก็ยอม อธิฐานไว้เสมอว่าถึงตายก็จะเดินทางต่อเป้าหมาย
 อย่างเช่นว่าจะให้หลุดพ้นเป็นพระอรหันต์ อธิฐานไว้เสมอนะ ถึงตายก็จะเดินทางต่อ ถึงตายวันนี้ก็ไม่
 เสียตายอะไร เกิดมาชาติใดก็ไม่ให้ล้ม อธิฐานไว้ในใจขอให้ได้ปฏิบัติไปทุกภพทุกชาติอย่างนี้ มันก็เลย
 ไม่ค่อยกลัว เหมือนชีวิตมันก็แค่เปลี่ยนเสื้อ ถึงมันจะตายเปลี่ยนเสื้อใหม่ ก็เดินทาง ก็ใส่เสื้อใหม่ ก็เดินทาง
 ต่ออะไรอย่างเงี้ย ถึงยังไม่รู้จุดหมาย อยู่ไหน เหมือนคนว่ายน้ำ ช่วงนั้นก็ฝืนนะ ฝืนว่ากระโดดลงไป
 สายน้ำตอนกลางคืน ว่ายน้ำไม่เป็น

พระอาจารย์กฤษ : แล้วจริง ๆ ว่ายน้ำเป็นมั๊ยครับ

หลวงพ่อานาจ : จริงๆ ว่ายเป็น แต่ว่าในฝันไปกับเพื่อน เพื่อนเป็นพวกฤๅษีด้วยกันนะ นิสัยเป็นพวกฤๅษี ก็ชวนพรรคพวกว่า เราจะวายน้ำไปฝั่งโน้นกัน เขาก็บอกว่าหุย อย่าเพิ่งไปเลย มันอันตราย มันยังมีที่อยู่ บอกว่าไม่ไป จะไปแล้วนะ ก็เลยกระโดดลงไปเลย กระโดดลงไปในสายน้ำ มีดตีตื่อเลยนะ แล้วก็ว่ายไม่เป็น แต่ตะเกียบตะกายว่ายสุดฤทธิ์เลยนะ ว่ายจนมันลอยขึ้นเหนือผิวน้ำ แล้วเหาะได้เลย ก็เลยรู้สึกมีกำลังใจว่า ในสิ่งที่เรามุ่งมันอยู่นี้ มันคงถึงฝั่งสักวันหนึ่ง เลยไม่ค่อยกลัว ไม่ค่อยกลัว แต่ก็ไม่รู้ว่าฝั่งจะถึงเมื่อไหร่ ฝั่งจะเป็นแบบไหนก็ยังไม่รู้นะ

ตอนในวัยนั้น วัยที่อายุ ๒๐ กว่าเนี่ย แต่ก็รู้สึกว่าจะมองย้อนกลับไป ก็รู้สึกว่ามันเป็นช่วงหนึ่งของการที่ต้องฝึกฝน ซึ่งต้องฝึกความอดทน ความเสียสละ ความกล้าหาญ ความเด็ดเดี่ยว ซึ่งมันนำมาใช้ในวันปลาย แต่ถ้าเราไม่มีพื้นฐานตรงนั้น เราไม่มีวันปลายแบบนี้เด็ดขาดเลย ทุกอย่างไม่มีอะไรสูญเปล่า เคยเขียนบทกวีไว้เล่นๆ บทหนึ่งว่า มันไม่มีอะไรสูญเปล่า ในขณะที่เกลียวคลื่นมันถาโถมเอาชายหาดของความหวัง แห่งความสบายของเรามันพังพินาศไปเนี่ย มันไม่ได้สูญเปล่า มันกลับออกไปบรรณาการอีกฝั่งหนึ่ง งอกเป็นชายฝั่งแห่งความอดทน แห่งความเข้มแข็ง เม็ดกรวดเม็ดทรายที่มันพาไปเนี่ย มันอาจจะคมบาดเจ็บ อยู่ในจิตใจ เหมือนเป็นคอลเล็กชั่นส่วนตัว จนกว่าสักวันหนึ่งจะเจียรระโนเป็นเพชรนิลจินดา ถึงจะมาแบ่งปันให้คนอื่นได้ชื่นชมอะไรอย่างเงี้ย แต่คนก็ไม่เข้าใจ ในคอลเล็กชั่นส่วนตัวเนี่ย แต่ว่าในความเป็นจริงแล้ว

ผู้ดำเนินรายการ : เหมือนชีวิตมีได้มีเสีย

หลวงพ่อานาจ : มันไม่มีอะไรเสียเปล่า เพียงแต่ว่าจะมองในมุมไหน คือ ชีวิตไม่ได้มีตัวตนนะ เพียงแต่จะมองในมุมไหน ถ้าเล่าแบบนี้ ถ้ามองไปในมุมของความเจ็บปวดอย่างเงี้ย ก็คงดูว่าชีวิตเป็นเรื่องเจ็บปวด เป็นโศกนาฏกรรม แต่ถ้ามองในเรื่องของความอดทน มันคือขันติบารมี มันก็จะเป็นความงดงาม คนที่อยู่รอบๆ ตัวเรา กลายเป็นครูบาอาจารย์ที่สอนเรา มีความอดทน มีความเข้มแข็ง แต่ถ้ามองไม่เป็น ก็มองว่าเราถูกรังแก เราถูกข่มเหง เราถูกดูถูก เราถูกเหยียดหยาม ก็จะกลายเป็นถีนมิทธะ ความหดหู่ซึมเศร้า ไม่ใช่ช่วงนอน ไม่ใช่ชนะ ความหดหู่ซึมเศร้าเกิดจาก อันที่ ๑ ถูกรังแก เราไม่สามารถจะตอบโต้เขาได้ เห็นไหม เราสังเกตไหม ถ้าเด็กถูกรังแก ถูกพ่อแม่ตีก็ได้ ถูกครูบาอาจารย์ตีก็ได้ แล้วตอบโต้ไม่ได้ เด็กจะเป็นยังไง จะนั่งซึมๆ เห็นนะ อย่างนี้เรียกถีนมิทธะนะ หรือเด็กมันฝันใฝ่ อยากเป็นเหมือนคนอื่นเขา เห็นเขามีโน่นมีนี่ และไม่ได้สมหวังแล้วเป็นไง มันก็จะซึมเหมือนกันนะ ถีนมิทธะ แปลว่า ความหดหู่ซึมเศร้า ไม่ใช่กายง่วงนะ

เกิดอันที่ ๑ อยากได้แล้วไม่สมหวัง นี่คือกามฉันทะ นิรวณ้อย่างนี้ อันที่ ๒ ถูกรังแก ถูกข่มเหง แล้วไม่สามารถจะทำอะไรได้ เป็นพยาบาลนิรวณณ์ โกลัภกับหดหู่ซึมเศร้านะ หรือฟุ้งซ่านไปในสิ่งผ่านไปแล้วในอดีต หรือฟุ้งซ่านกับสิ่งภายในอนาคต ก็หดหู่ซึมเศร้าเหมือนกันไปอย่างนี้ ถ้าเรามองเป็นบิ๊บบันจะพลิกทันทีเลยว่าชีวิตไม่ได้มีตัวตนแล้วแต่เราจะมองในมุมไหนนะ

พระพุทธเจ้าจึงบอกว่า มีผู้ทูลถามพระพุทธเจ้าว่าโลกคืออะไร เวลาตาเห็นรูป และเกิดความปรุงแต่งที่เรียกว่าธรรมารมณ์ ก็เรียกว่าโลก หลวงพ่อถึงงนะ สมัยก่อน ว่าไม่ใช่ดวงดาวที่มาดวงอาทิตย์เผลอ เวลาหูได้ยินเสียงแล้วเกิดธรรมารมณ์เรียกว่าโลก โลกก็คือการปรุงแต่งใจ โลกของแต่ละคนจึงไม่เหมือนกันไปเปรียบเทียบอย่างนี้ โลกบางคนก็ร้ายกาจ โลกบางคนก็ดี แสนดี โลกของบางคนก็มีความสุขหวานแหวว โลกของคนบางคนก็ขมขื่นเป็นโศกนาฏกรรม เห็นไหม ที่หลวงพ่อบริียบเทียบ ที่คุณนั่งพูดถึงเรื่องอัตลักษณ์ คนแต่ละคนสร้างโลกของตนเองมาไม่เหมือนกัน แต่ถ้าสร้างแล้ว คนอื่นยอมรับก็อยู่ด้วยกันได้ เช่นพวกใส่ห่วงคออย่างนี้ พวกกรีดหลัง นึกออกไหม แต่ถ้าไม่มีคนยอมรับจะอยู่ได้ไหม จะเป็นบ้าไหม เห็นไหม คนบ้าคือคนที่สร้างโลกแล้วไม่มีใครอยู่ด้วย เคยเห็นคนบ้าเดินคุยกัน ๒ คนไหม เห็นไหม เพราะเขาสร้างโลกแล้วใครเข้าไปอยู่กับเขาไม่ได้ไง นั่งวนเวียนแล้วพูดอยู่กับเดียว วนเวียนอยู่อย่างนี้ ออกมาไม่ได้ ออกมาจากโลกการคิดปรุงแต่ง ออกมาไม่ได้ มองภาพอย่างนี้ แล้วชีวิตไม่ได้มีตัวตน โลกก็ไม่ได้มีตัวตนจนกว่าจะไปปรุงแต่งขึ้นมาเป็นแบบใดแบบหนึ่งอย่างนี้ นี่เรากลดขั้นขั้นนี้ เราจะไม่มองโลกในแง่ร้าย ให้มันเจ็บตัว ให้มันขมขื่น หรือข่มเหงตัวเองทำอะไรยังงี้ หรือหาเรื่องร้ายๆ มาใส่ตัวทำอะไรอย่างงี้ หรือเอาความไม่ดีของคนอื่นมาทำร้ายความดีของเรา ทำอะไร หรือเอาความชั่วของคนอื่นมาบั่นทอน ความผ่องใสของเราทำอะไรยังงี้ มันก็เริ่มฉลาดขึ้นเห็นมัย มันก็มองไปในมุมมองว่าทุกอย่างมันงดงาม ก็เกิดความซันติบารมี ทานบารมี ปัญญาบารมี สัจจะบารมี อธิษฐานบารมี ยังงี้ มองแล้วคารวะต่อโลก คารวะต่อผู้คนเป็นอย่างงี้ รู้จักขอบคุณทุกคนที่จะเป็นครูบาอาจารย์

หลวงพ่อบริียบทกวีเหมือนกันว่า ทุกวันมีแต่ครูบาอาจารย์ ครูบาอาจารย์ที่เดินสวนผ่านไปมาทุกคนก็สอบอารมณ์เรา ไม่ใช่เราสอบอารมณ์เขานะ เวลาเข้าวัดนี้เราไปสอบอารมณ์พระนะ ว่าพระรับได้หรือเปล่า ไม่ใช่พระสอบอารมณ์โยมนะ ทุกวันก็เช่นเดียวกัน คนแต่ละคนมีครูบาอาจารย์ ถึงเรียกอภิสังฆารมณ เขาแปลงร่างมานะ เห็นไหม นึกออกไหม เขาแปลงร่างมาเป็นมาร จริงๆ ไม่ใช่มารนะ เขาเป็นเทพเจ้า หรือเป็นเทวดา เป็นเทวบุตรมาร แปลงร่างมาหลอกเรา ดูซิว่าเราจะผ่านข้อสอบไหม อันนี้คือมุมมองอย่างศิลปะนะ ทำให้ชีวิตเรามีสุนทรีย์ขึ้น และผ่านข้อสอบต่างๆ ได้อย่างงดงาม ใช้ชีวิตอยู่ได้อย่างงดงาม อย่างมีศิลปะ ไม่ได้นั่งเป็นคนซึมเศร้า ถิ่นมิทธะ เป็นโรคซึมเศร้า คิดแต่เรื่องเศร้าๆ เป็นนางเอกหนังไทย

พระอาจารย์ภุช : อยู่ศาลาคนเศร้า

ผู้ดำเนินรายการ : เหมือนที่หลวงพ่อกำลังจะกล่าวสอนกับลูกศิษย์ ว่าให้รู้จักฝึกพลิกมุมคิด แล้วชีวิตจะเปลี่ยนไป

พระอาจารย์ภุช : ให้มีสุนทรีย์ในการมอง

หลวงพ่อบริ : ใช่ๆ หลวงพ่อว่าการปฏิบัติธรรมมันมี ๓ ระดับ ที่พิจารณาจากตัวเองนะ ระดับ

แรกเป็นระดับจริยธรรม คุณธรรม มันรู้จักที่จะเสียสละ ที่จะแบ่งปัน ที่เป็นพื้นฐานของการอยู่ร่วมกันในโลกมนุษย์ แต่ระดับที่สองมันแยกกาย สายวัดป่าที่เขาเรียกว่าแยกกาย คือคนทุกคนนะเรียนเหมือน แต่แยกกายต้องสร้างเอาเอง เห็นมะ ครูบาอาจารย์ชอบพูดอย่างนี้เสมอ สายวัดป่านะ เรียนธรรมะข้อเดียวกัน กินน้ำบ่อเดียวกัน เทียวทางเดียวกัน แต่เดินแล้วไม่เหยียบรอยกัน อันนี้คือ ศิลปะละ ซึ่งแต่ละคนมีแยกกายเฉพาะตัว แต่ละสถานการณ์ เพราะมันไม่มีสคริปต์ตายตัวว่าวันนี้จะเกิดอะไรขึ้น แต่ละสถานการณ์จะต้องพูดยังไง มีมัย มีสคริปต์ล่วงหน้าไหม ไม่มีนะ อันนี้อยู่ที่สติ ปัญญา กับไหวพริบ หรือสติสัมปชัญญะที่จะนำมาใช้แล้ว เวลาอะไรจะเกิดขึ้น อย่างที่บอกว่าสติสัมปชัญญะมันจะทำงาน

สัมปชัญญะ เป็น ปัญญาเบื้องต้น มันรู้สึกตัวขึ้นมาจะพูดไปมีประโยชน์ไหม ควรพูดยังไงถึงจะเก๋อกูล ถึงทำให้เราดีขึ้น หรือจะทำให้สถานการณ์เราแย่ลง สบายะสัมปชัญญะ เห็นไหม ควรจะโคจรแบบไหนดี ควรจะโคจรอยู่ที่นี้ ควรจะโคจรออกไป รู้จักตั้งรับเป็น อย่างนี้ บางสถานการณ์เราถอยไม่ได้ เราก็ตั้งรับ ทำสมณะ รู้สึกไว้ที่มีอ ที่เท่า ไม่หลง ไม่ให้มันล่อยออกไปอย่างนี้ นี่เป็นกระบวนการทำศิลปะมันเลยนะ สติสัมปชัญญะ พอมันจะหลงปั๊บ มันไม่เอาเลยนะ เพราะมันไม่มีสคริปต์ตายตัว เราไม่รู้ว่าจะมารมันจะมา รูปแบบไหน ไข่ปะ มันมีไหมแต่งชุดมารมา ไม่มีนะ มีคนเข้าวัดแต่งชุดมารไปไหมโยม ไม่มีนะ ไข่ไหม มีชุดขาว สวยนะ ยิ้ม ใส่อะไรอะ ใส่เพชร ใส่ทอง ใส่เลสเต็มไปหมด

พระอาจารย์กฤษ : ไม่มีใครออกเที่ยวเลย

หลวงพ่อานาจ : ไข่ ไม่มีนะ ไม่ใช่เดินเข้าวัดมา แกๆ คนแต่ไกลคนนั้นนะมาร เขี่ยมันลากถนนมา ได้ยินเสียง ไม่มีนะ มีแต่ยิ้มแย้มแจ่มใส พุทฺติ เคยเห็นคนยิ้มเงินแล้วทำท่าดูร้ายเข้ามายิ้มเงิน มีมัย ต้องพูดหวานๆ ต้องเอาของมาฝาก มายิ้มเงิน ต้องเอาของมาฝาก พุทฺติๆ อ่อนโยน แล้วก็ชมเราหน่อยๆ ไข่มีัย เห็นไหม มันจำแลงมานะ เห็นมัย มันไร้กระบวนการ มันต้องสติ สัมปชัญญะ ปฏิภาณ ไหวพริบละ หลวงพ่อเปรียบเทียบนะว่า มารณะมันไม่ได้แบบมารหอก ☺

◎ รายการ “ธรรมะจัดสรร” สถานีวิทยุสงฆทานธรรม ช่วง “สนทนาธรรมไต้หวันโพธิ์” : บทสัมภาษณ์ พระอาจารย์อานาจ โอภาโส ประจำวันที่ ๑๓ ก.พ. ๒๕๕๑ มีรายละเอียดดังนี้

เรื่อง : ข้อธรรมคำสอนจากหลวงปู่เทสก์ เทสรังสี

ผู้ดำเนินรายการ : สวัสดีค่ะ ช่วงสนทนาธรรมไต้หวันโพธิ์ในวันนี้ค่ะ ขอเสนอบทสัมภาษณ์ของพระอาจารย์อานาจ โอภาโส ในอดีตท่านเคยเป็นศิลปินฝ่ายจิตวิญญาณผู้ศึกษาระยะด้วยตนเอง และเคยใช้ชีวิตเป็นอนาคาริกตามป่าเขา เพื่อค้นหาว่า “ชีวิตคืออะไร” ท่านเคยปฏิบัติธรรมกับหลวงปู่เทสก์ เทสรังสี นะคะ ปัจจุบันท่านพำนักอยู่ที่ผาซ่อนแก้ว จ.เพชรบูรณ์ ค่ะ ขอเชิญรับฟังบทสัมภาษณ์ต่อจากเมื่อวานนี้นะคะ

ผู้ดำเนินรายการ : กำลังนึกย้อนถึงภาพของหลวงปู่ ปกติคนเขาจะใช้ฟูกันเขียนนะคะ แต่หลวงปู่จะใช้ปลายเกรียงเขียน

พระอาจารย์กฤษ : ปลายเกรียง!!

หลวงปู่อานาจ : ปลายมีดเลย ไม่ใช่เกรียงหรอก หลวงปู่ใช้มีดดาบ ใช้มีดสับหมู ใช้มีดปังตอ ใช้มีดปอกผลไม้

ผู้ดำเนินรายการ : ใช้นิ้วมือ

หลวงปู่อานาจ : ใช้นิ้ว

ผู้ดำเนินรายการ : สารพัดใช้ได้ให้เป็นประโยชน์ในการที่จะถ่ายทอดข้อธรรมออกมา

พระอาจารย์กฤษ : ย้อนไปถึงตอนที่ไปปฏิบัติธรรมกับหลวงปู่เทสก์ ท่านอาจารย์เคยเล่าไว้ว่า มันเหมือนตำพริกไทยด้วยครกหิน มันยังไฉ่ครับ?

หลวงปู่อานาจ : อ้อ!!...คือมันละเอียดขึ้น ในมุมมองมันละเอียดขึ้นๆ มันเหมือนเราที่แรกเราจะเห็นภาพรวมหยาบๆ ก่อนไงการปฏิบัติธรรม? อย่างเช่น ถ้าพูดแบบในวิปัสสนาญาณหรือในโสฬสญาณก็แล้วกัน มันก็จะเห็นทั้ง ๒ ส่วนเป็นรูปและนามก่อน ทิฏฐิวิสสุทธินี้ มันก็จะเห็นรูปและนามทำงาน

ร่วมกัน หรือรูปนามปริเฉทญาณ มันเห็นหยาบๆ ไร เห็นแค่รูปและนาม แต่ยังไม่เห็นรายละเอียด (Detail) อย่างเรามองบ่อยๆ ขึ้น เราจะเริ่มเห็นรายละเอียด (Detail) ก็คือปัจจัยปริศนญาณอย่างนี้ มันเริ่มเห็นเหตุปัจจัย เห็นกระบวนการของการทำงาน อะไรเป็นเหตุ? อะไรเป็นผล? อะไรเป็นเหตุ? อะไรเป็นปัจจัย? อะไรเป็นผลลัพธ์? มุมมองมันเริ่มละเอียดขึ้น ก็คือปฏิจจนูปบาทนั่นเอง

เริ่มเห็นบ่อยๆ พอเห็นบ่อยๆ แล้ว มันเริ่มละเอียด เวลาหลวงพ่อบรรยายเรื่องปฏิจจนูปบาทเห็นมัย? เทบจะไม่ต้องกางตำราเลย เพราะอ่านจากจิตจากใจตนเองจนชำนาญ แล้วเห็นกระบวนการทั้งหมดว่าทำงานแบบไหน? ทำงานอย่างไร? เพราะดูอยู่เสมอๆ เหมือนตำพริกไทย? มันละเอียดขึ้นๆ อย่างภพน้อยภพใหญ่ มันเห็นเลย อ้อ!!...ไ้กรรมภพนี้เอง กรรมภพคือภพน้อย เมื่อไหร่มีเจตนา? (ก็สร้างภพขึ้นมาแบบใดแบบหนึ่งอย่างนี้) ถ้าสร้างไว้เคยชิน จะไปสร้างภพใหญ่เรียกว่าอุบัติภพ เข้าใจอย่างนี้เลย เมื่อภพเป็นปัจจัยให้เกิดชาติอย่างนี้ ภพคือกรรมภพ เมื่อไหร่ทำกรรม? ลงมือกระทำอะไรลงไป? (ถึงเกิดความตระหนักว่าเราอย่างนี้ขึ้นมา) เราไม่น่าพูดไม่ดีเลย ถ้าพูดไม่ดีนะเห็นมัย? ไ้คำว่าเราจะตามมาทันทีเลย ภพเป็นปัจจัยให้เกิดชาติ อ้อ..เพราะเราเกิดขึ้นมาตอนนี้เอง แต่ถ้าเกิดขึ้นแล้วไม่เอา เช่น คิดไม่ดีแล้วไม่เอา ไม่พูด จะไม่มีคำว่าเราไม่น่าพูดไม่ดีเลยเห็นมัย? มันก็ดับหายไปเฉยๆ อย่างนี้ คือเราไม่ต่อภพต่อชาติอย่างนี้ หรือพออยากขึ้นมาอย่างนี้ เราไม่เอา สำรอกตัดมหาออก ไม่ยึดมันมันเอาไว้ ไม่ลงมือก่อพฤติกรรม ตัณหาที่ทำงานไม่ได้ อีกเหมือนกัน มาส่งลูกให้ตัดมหา เราไม่รับต่อ ไม่ทำตามอย่างนี้ เราก็ก็นิเลสวัฏฏ์ วิปากวัฏฏ์ กรรมวัฏฏ์ ทำงานร่วมกันอย่างนี้ เริ่มเห็นมุมมองละเอียดขึ้น ไปเห็นธรรมะที่ถักสายอยู่ด้วยกัน ไม่ได้มีตัวตนอยู่ก่อน มีแต่ขบวนการเหตุปัจจัยทั้งนั้นเลยอย่างนี้ แม้แต่ในหมวดอายตนะอย่างนี้ใช้มัย?

เมื่อหูกระทบเสียง มีการรับรู้เกิดขึ้น ก็มีความรู้สึก ความรู้สึกก็ไม่ได้มีอยู่ก่อน อาศัยการรับรู้ ถึงมาความรู้สึก ถ้ารู้สึกแล้ว ก็มีเวทนาเกิดขึ้น มีความชอบหรือไม่ชอบ ถ้าเราไม่เอา ตัณหาที่ทำงานไม่ได้ แต่ถ้าเราไม่รู้ไปยึดมัน ยึดความไม่ชอบอย่างนี้ ถ้าเผลอก็กลายเป็นปฏิฆานุสัยมานอนเนื่อง พอไปนั่งสมาธิ กลายเป็นพยาบาลนิเวรณ อ้อ!!...มันทำงานอย่างนี้เอง แต่ถ้ารู้ มันจะดับไปทันที จะไม่มีอะไรมาตกค้างอยู่ในใจ? อนุสัยก็ไม่ได้มีอยู่ก่อนเห็นมัย? “อนุ” แปลว่าตาม “ไสยะ” แปลว่านอน หูกระทบเสียง ของมันเกิดดับ แต่เราเก็บมาไว้ในใจเห็นมัย? จิตเดิมประภัสสร ก็เลสมันจรมา เสียงบางที่มันผ่านมาเฉยๆ แต่เราไปคว้าไม่ชอบมัน เอาความไม่ชอบมาไว้ในใจเรียกปฏิฆานุสัย พอไปนั่งสมาธิ คนนี้พูดไม่ดี จะไปแก้แค้น ให้มันรู้ชะบ้าง!! เราเป็นใคร? เดี่ยวเสกให้เป็นก้อนหินเสียเลยดีมัย? เกิดพยาบาลนิเวรณอย่างนี้

หรือตาเห็นรูป ก็แค่ผ่านมา แล้วก็ผ่านไป ช่างน้ำก็ผ่านไป ฮิบโปก็ผ่านไป เราควรจะมีราคานุสัยมัย? (ไม่ควร) เพราะมันไม่ใช่คนใช้มัย? อย่างนี้เป็นต้น คือราคานุสัยก็ไม่ได้มีอยู่ก่อน แต่ความไม่รู้คือวิปาสังง!! วิปาสว่างมันสวย ก็เก็บเอาไว้ในใจ วิปาสว่างมีเราเป็นผู้ได้ วิปาสว่างมันเที่ยง ว่ามันเป็นความสุข มันเป็นเราอย่างนี้ วิปาสังง ๔ อย่างเห็นมัย?

๑. วิปัสสนาสู่ภาวะ หาว่า เป็นสุขะ
๒. ความไม่เที่ยง ก็หาว่าเที่ยง
๓. ความไม่สุข ก็หาว่าสุข
๔. มันเป็นทุกข์ อนิจจัง ทุกขัง อนัตตา

พอเห็นตรงนี้ปั๊บ!! มันจะตามนอนไม่ได้แล้ว มันทำงานไม่ค่อยได้ แต่ถ้าผลเมื่อไหร่? (เวทนาเกิดขึ้น) ชอบปั๊บ!! ตัณหาอยากได้ทันที อยากได้ยึดมันไว้ กามุปาทาน อยากได้ก็ยึดไว้ ยึดว่ามีเรา อัดตวาอุปาทาน แล้วก็ลงมือก่อพฤติกรรมทันที ไปหาวิธีที่จะเอามาให้ได้ตั้งใจ มันก็เกิดความตระหนักรู้ว่าเราได้ เราเป็นโน่น!! เป็นนี่!! พวกนี้ไม่ได้มีตัวตนอยู่ก่อนเลย สิ่งนี้มี สิ่งนี้ถึงมี ถ้าสิ่งนี้ไม่มี สิ่งนี้จะมีได้อย่างไร? ถ้าสิ่งนี้ดับ สิ่งนี้ก็ดับ ถ้าตัณหาดับ อุปาทานก็ทำงานต่อไม่ได้ ก็จะเห็นอย่างที่ท่านอาจารย์ถาม เหมือนตำพริกไทย มันก็เห็นมุมมองที่ละเอียดขึ้นๆ อ้อ!!...สิ่งนี้ไม่ได้มีอยู่ก่อน ในรูปและนามนี้เป็นของธรรมชาติหมดเลย **แต่เพราะความไม่รู้ ก็ไปยึด ไปคว้าเอาปรากฏการณ์ของรูปนามขึ้นมา ว่าเป็นเราขึ้นมาในแต่ละขณะ** ว่าเราได้ยิน เห็นมัย? จริงๆ มีแค่เสียงกระทบหู แต่บอกเราได้ยิน เราคิด ที่ไหนมีการคิดอย่างนี้? แต่ถ้าเห็นปฏิจจสมุปบาท จะเห็นว่าไม่มีเราอยู่ในนั้น มีแต่เหตุปัจจัยที่ละขณะที่เกิดขึ้นๆ อย่างนี้ห่วงโซ่มันก็จะขาดตอนลง แต่ถ้าไม่รู้ มันก็จะนอนเนื่องต่อ หมายถึงว่าพอไปถึงชรา มรณะ โสกะ ปรีทเวะ คือสิ่งที่ได้มา มันก็เสื่อมไป พอเสื่อมไป มันก็แห้งใจ

อย่างคนที่ได้รับคำชม มีคนเคยเอาอกเอาใจ พอเขาไม่เอาอกเอาใจ แล้วก็แห้งใจ คร่ำครวญ รำพึงรำพัน ปรีทเวะ เดียวนี้ทำไมคนนั้นเขาไม่เหมือนเดิมเลย? (ก็เราเองก็ไม่เหมือนเดิม) เราก็อึดใจลง ทุกวันๆ คับแค้นใจ มันไม่ได้สมหวังเห็นมัย? คับแค้นใจมันก็เกิดไปฝันใฝ่ใหม่อีกเห็นมัย? เกิดฝันใฝ่อยากเป็นโน่นอีกแล้ว (ภวาสวะ) อยากได้โน่นอีกแล้ว (กามสวะ) มีทิฐิที่ต้องทำอย่างนี้ดีกว่า ต้องไปทำอย่างโน้น เพื่อจะได้สิ่งนี้มา เพราะอะไร? (เพราะอวิชชายังไม่หายไปไหน?) มันหลงคิดว่าอันนี้เป็นเรา กายและใจเป็นเรา สติปฏิฐาน ๔ จึงเป็นคู่ปรับให้ไปตามดูกายและใจของเรามัย? นี่คือการตั้งทาง คือทางสายเอก!! เอกายนมรรคเป็นทางสายเดียว เพราะไปแก้ที่ต้นเหตุ อวิชชาดับ กายและใจไม่ใช่เรา แล้วจะไปอยากเป็นอยากได้ ไปตบสนองอะไร? เพื่ออะไร? เรื่องอะไรล่ะ? ไข่มัย? เนี่ย!!...วิธีก็เลยชัดเจนอยู่ อย่างที่อาจารย์ถาม การตำพริกไทย มุมมองก็ละเอียดขึ้นไปทีละขณะๆ

พระอาจารย์ฤกษ์ : แล้วหลังจากที่ทำงานอยู่ที่เขาสารพัดดี ๑ ปี หลังจากนั้นพระอาจารย์ไปทำอะไรต่อครับ?

หลวงพ่อานาจ : ก็กลับมาอย่างที่ว่านี่แหละ ก็ไปช่วยที่มูลนิธิเด็กบ้าง ช่วยก๊อๆ แก๊กๆ ไปตามเรื่องบ้าง คือไม่ได้ตั้งใจว่าจะไปเป็นฮีโร่ฮีโร่อะไรหรอกนะ? (แต่มีนิสัยอย่างหนึ่งคือทนต่อความร้องขอไม่ค่อยไหว) เป็นนิสัย!! อย่างเวลาคนมาขอความช่วยเหลือ มันไม่ค่อยกลัว ทั้งๆ ที่เราก็ไม่ได้มีกำลังความสามารถอะไรมากมาย? แต่ว่าทนไม่ไหวเป็นนิสัย!! ทำานบหัวใจชอบฟัง เวลาใครมาเคาะประตูแล้ว? (ทนไม่ได้) ต้องเปิดออกไป บางทีก็ต้องพระรุ้งพระรังกับเรื่องแบบนี้ ใช้เวลา แต่เหมือนกับว่าเป็นเหตุปัจจัยเป็นขบวนการของมัน ขบวนการของเหตุปัจจัยที่ต้องผ่านเหตุการณ์แบบนี้ เขาเรียกว่ากรรมบังคับ กรรมบีบขึ้นมาว่าต้องทำอย่างนี้ สถานการณ์บีบว่าต้องทำอย่างนี้ ก็เหมือนอย่างที่บอกแหละ

ถ้าโยมเดินไปแล้วเจอเด็กตกน้ำตะเกียกตะกายอยู่ ทั้งๆ ที่ไม่เคยคิดว่าจะกระโดดน้ำไปช่วยใครนะ? หรือว่ายน้ำไม่เก่ง มันก็ทนไม่ไหวใช่ไหม? พอเดินไปก็เจออีกแล้วๆ จะทำอย่างไร? คนนี้ก็ยื่นมือ คนโน้นก็ยื่นมือ กรรมบีบบังคับไง!! อย่างคล้ายๆ ว่า แหม!!!...วันนี้เราจะตั้งทำเป็นฮีโร่ จะไปหาช่วยคนตกน้ำเสียหน่อย ไม่มีใครคิดอย่างนั้น? นึกออกมั๊ย? บางทีกรรมบีบบังคับว่า ต้องไปเจอสถานการณ์แบบนั้น สถานการณ์นั้น ฝึกให้เรา รู้จักอดทน รู้จักเสียสละ รู้จักเข้มแข็ง มันก็เป็นตัวเสริมโดยอัตโนมัติ หลวงพ่อทบทวนดู บางทีมองย้อนกลับไป เอ้!!..มันเหมือนถูกกรรมบีบบังคับ ให้เราต้องอยู่ในสถานการณ์อย่างนั้น ทั้งๆ ที่เราไม่ได้มีเป้าหมายว่า อยากจะไปทำสิ่งเหล่านั้นเลย ไม่ได้มีเป้าหมายว่าเกิดมาแล้ว จะไปขอช่วยเด็กด้อยโอกาส ไม่ได้คิดอย่างนั้นเลย แต่สถานการณ์มันบีบบังคับแล้ว เขามาร้องขอ เราทนไม่ไหว มันก็ ๑ ๒ ๓ ๔ ๕ ๖ ๗ ๘ ๙ ๑๐ ๒๐ ๓๐ เป็น ๑๐๐ ไปเรื่อยๆ อย่างนี้ ใช้ชีวิตอย่างนั้นอยู่อีกหลายปีพอสมควร จนถึงที่ไปสอนเด็กพิการที่วิทยาลัยราชสุดา ตอนเขามาขอรู้สึก ว่า ทนไม่ไหว มีเท่าไรก็ให้หมด? หาสีให้ หาผ้าใบให้ อะไรก็ไม่เอา? อยากช่วยให้เขาผ่านปัญหาอุปสรรค อยากให้เขามีโอกาส แต่มันก็เป็นช่วงวัยหนึ่ง ช่วงที่วัยยังหนุ่มยังแน่น แข็งแรง แต่พออายุมากขึ้น ทำงานอย่างนั้นไม่ไหว ทำงานรากหญ้าไม่ไหว อย่างพออายุสัก ๕๐ อย่างนี้ มันเปลี่ยนทิศทางไปอัตโนมัติ

พระอาจารย์กฤษ : ก็กลายเป็นระดับโลกขึ้นมา ไปต่างประเทศ

หลวงพ่อานาจ : ใช่ๆ!! เป็นการทำงานเพื่อต่อยอดไปโดยอัตโนมัติ สังขารไม่เอื้ออำนวย คือการทำงานรากหญ้าต้องใช้พระหนุ่มๆ หรือคนหนุ่มๆ ต้องใช้พลังเยอะ อย่างสมัยก่อนหลวงพ่อดอนอนสบาย ดอนอน ๓ คืนทำงานตั้งแต่ตี ๕ ยันตี ๓ สบายวัยหนุ่ม เต็มวัยนี้ไม่ไหวแล้ว แค่ว่าพูด ก็เหนื่อยแล้ว สมัยก่อนเดินเขาขึ้นเขา ไม่ต้องเอาน้ำไปกิน ไม่ต้องไปกินน้ำ เดิน ๔๐ กิโลเมตรทุกวันนี้อยู่ที่ผาซ่อนแก้วเดินแค่ ๒ โหลก็หอบแฮ่กๆ อะไรอย่างนี้? มันก็เปลี่ยนไปตามเหตุและปัจจัย

พระอาจารย์กฤษ : แล้วมีเหตุปัจจัยอะไร ที่ทำให้คิดละจากสภาพชีวิตที่เป็นศิลปินเดี่ยว มีอิสระในตัวเอง กลับมาอยู่ในเพศของบรรพชิตที่มีศีลตั้ง ๒๒๗ ข้อนะ

หลวงพ่อบุญรอด : คือชีวิตที่ตั้งเป้าไว้ว่า จะทำงานเรื่องศิลปะกับเรื่องศาสนาให้ไปถึงระดับโลก ก็ไปถึงจุดหมาย เดินทางไปแสดงผลงานที่อเมริกา ไปแสดงที่สหประชาชาติอะไรก็แล้วแต่? แผลไปจนเป็น ๕ ภาษาทั่วโลกในสิ่งที่มุ่งหวังเอาไว้ คือตอนแรกก็ไปแสดงที่อเมริกาก็แสดงเกี่ยวกับเรื่องความเป็นหนึ่งเดียวกันของทุกชีวิต คือพยายามจะเสนอเรื่องของสันติภาพ งานศิลปะที่แสดงทั้งหมดไปถึงที่โน่นก็ดี แต่ฝรั่งที่เขามาดู คนอเมริกาเขามีนิสัยแบบหนึ่ง เขาฟังแล้ว เขาบอกมีเหตุมีผล เขาเชื่อหมดเลยว่าเป็นเหตุ เป็นผล เป็นจริง เป็นหนึ่งเดียวกันตั้งแต่ลมหายใจ สายน้ำ ธรรมชาติ จิตของการรับรู้ แต่พระเจ้าฉันก็เก่งกว่าอยู่ที่เขาพูดอย่างนี้ พระเจ้าฉันก็ใหญ่กว่าอยู่ที่ เรารู้สึกว่าทำไมเขาถึงมองมุนั้นนะ?

ขากลับจากอเมริกา ก็นั่งเครื่องบินก็สังเกตเห็นภาพมาว่า ทำอย่างไรจะสื่อให้คนเข้าใจว่าเรามีชีวิตเป็นหนึ่งเดียวกัน? อาศัยธาตุ ๔ เหมือนกัน มีธรรมชาติเดิมเหมือนกัน ก็สังเกตเห็นเป็นผู้หญิงที่เป็นแม่ มีร่างกายเป็นดวงดาวเป็นจักรวาล แล้วมีท้องเป็นโลกว่า เรามีแม่คนเดียวกัน เรามีชีวิตเป็นหนึ่งเดียวกัน เป็นภาษากวีขึ้นมา เวลาหลวงพ่อบุญรอดทำงาน มันจะมีภาษากวีเข้าไปผสมอยู่ หรือเวลาเขียนกวีก็มีภาพเข้าไปสะท้อนอยู่ สังเกตมั้ย? เวลาเขียนกวี จะเห็นภาพเป็นรูปธรรมไปด้วย แล้วเวลาวาดภาพ ก็เหมือนมีภาษาของกวีสะท้อนเข้ามา เหมือนมีสีสันของกวี มีอารมณ์ทั้ง ๒ อย่างผสมผสาน แล้วก็จะมีสังขารธรรม นิสัยของเวลาทำงานจะมีอยู่ ๔ อย่างอยู่ร่วมกันในนั้น

๑. มีสังขารธรรมเป็นหัวข้อก่อนคือมีความจริงเป็นหัวข้อ

๒. มีศิลปะเป็นการถ่ายทอด เช่น มีภาพวาด มีสีสัน

๓. ในภาพวาดในสีสัน มีอารมณ์ของกวี มีการเปรียบเทียบ มีพรรณนาโวหารนิดหน่อยอะไรอย่างนี้?

๔. มีสุนทรีย์ในการทำ มีสุนทรีย์ในการนำเสนอ ไม่ใช่เป็นแบบน่ากลัว หยาบคาย ไม่เป็นอย่างนั้น!! ดูแล้วมีสุนทรีย์ ในขณะที่เดียวกันก็มีภาษากวี

อย่างที่วาดภาพผู้หญิงที่ท้องเป็นโลก ร่างกายผู้หญิงประกอบไปด้วยดวงดาว กาแล็กซีต่างๆ เต็มไปหมดเลยเป็นอารมณ์ มีช่องว่างเป็นท้องฟ้าที่กว้างใหญ่ไพศาล และท้องเป็นโลก โลกนี้คือสายใยเดียวกันทั้งจักรวาลอย่างนี้ แต่เรามีแม่คนเดียวกัน จะบอกว่าเรามีแม่คนเดียวกัน แล้วหลวงพ่อบุญรอดอีกรูปหนึ่ง จอร์จบุชกับบินละเด็นกินนมจากแม่เดียวกัน นมเป็นรูปแผนที่โลก แต่ ๒ คนนี้หันหลังให้กัน เลยไม่เห็นว่าเป็นจริง เราแม่คนเดียวกันนะ เรากินน้ำจากที่เดียวกัน เราหายใจจากที่เดียวกัน เราอาศัยอยู่บนผืนแผ่นดินเดียวกัน ภาพเหล่านี้ก็จะอาศัยภาษากวีสะท้อน

อย่างเวลาเขียนภาพแสดงที่เมืองไทย คนก็บอก อาจารย์เขียนรูปอะไรก็ไม่รู้? แล้วใครจะซื้อไปแขวน

บ้าน? (ก็ไม่ได้ตั้งใจให้ใครซื้อไปแขวนบ้าน?) ตั้งใจจะถ่ายทอดเรื่องความจริงอันนี้ ซึ่งอาจารย์ประเวศ วัชรสี ท่านก็เป็นคนมีเมตตาหรือว่าเป็นคนมีปัญญา ท่านมองภาพนี้ (ภาพที่หลวงพ่อดาว) แล้วบอกว่า อาจารย์อานาจวาดภาพนี้ดีกว่าผมเขียนหนังสือเป็นหมื่นคำอีก อยากจะเผยแพร่ไปให้คนทั่วโลก น่าจะพิมพ์เป็นหนังสือ พิมพ์เป็นสื่อเผยแพร่ออกไป

พระอาจารย์กฤษ : ภาพจอร์จบูชกับบินละเด็น

หลวงพ่อดาว : แล้วภาพในซีรี่ย์ทั้งหมดก็ได้เอาไปแสดงที่สหประชาชาติ แล้วเอาพิมพ์เป็นหนังสือเป็นซีรี่ย์ทั้งหมด เกี่ยวกับเรื่องของชีวิตที่เป็นหนึ่งเดียวกันในแง่มุมมองต่างๆ บางทีก็เป็นรูปขุนเขาใหญ่ทะมึน มีน้ำตกไหลลงมา แต่มองย้อนไปที่ภูเขากลายเป็นรูปผู้หญิงคนหนึ่ง น้ำตกที่ไหลมาก็ผ่านน้ำนมพวกสรรพสัตว์ เสือก็ดี กวางก็ดี ที่เป็นศัตรูกัน ก็กินน้ำจากแหล่งเดียวกัน มนุษย์ก็ดี อะไรก็ดี? ภาพเหล่านี้เวลาอยู่ในเมืองไทยคนไม่ค่อยเข้าใจ เขียนไปทำอะไร? ใครจะซื้อไปแขวนบ้าน? (ก็รู้สึกว่าการทำทางจะล้มเหลว) แต่สำหรับในสายตาของคนที่อยู่ในเวทีโลกก็บอกว่า ขอขอบคุณมากที่เขียนภาพให้เราเข้าใจความเป็นจริง การไปแสดงผลงานในระดับนั้นก็ได้ดี หนังสือที่พิมพ์เผยแพร่ไปก็ได้ผลดี พิมพ์ไปตั้ง ๕ ภาษา ซึ่งถือว่าจบการบ้านแล้ว และช่วงนั้นก็ไม่ว่าจะเอาอะไรต่อจากโลก? อะไรเราก็ไม่เอาอยู่แล้ว? ชื่อเสียงเราก็ไม่เอาเงินทองเราไม่เอา โฉนเราก็ไม่เอา นี่เราก็ไม่เอา แล้วเราจะเอาอะไร?

ก็เลยตัดสินใจอธิษฐานจิตเลยว่า จะขออุทิศชีวิตที่เหลือให้กับพระพุทธศาสนา สิ่งที่ได้มาทั้งหมดก็จะขออุทิศให้พระศาสนา ไม่ว่าปัจจัยที่ได้มาจากอะไรก็แล้วแต่? อย่างการขายรูปอะไรต่างๆ? ถ้าปัจจัยเข้ามาหลวงพ่อดาวก็อยู่ คือกลัวพวกลามก ยศ ชื่อเสียง สมัยนั้นก็อธิษฐานไว้เหมือนกันว่า ไม่อยากให้พวกปัจจัยเข้ามา คือกลัวพวกนี้จะทำให้เราพินาศ จะทำให้เรามีอุปาทานตัณหาไปสู่เรา อุปาทานตัณหาคนอื่นเข้ามา รุมหาเรา พระพุทธเจ้าจึงบอกว่า ไม่มีอะไรที่น่ากลัว? (เท่ากับลามกสักการะ) ลามก ยศ ชื่อเสียงน่ากลัวที่สุด บางคนอาหารน้อยๆ ก็อยู่ได้ ที่อยู่น้อยๆ ก็อยู่ได้ ไม่มีกามคุณก็พออยู่ได้ แต่พอมีลามก ยศ ชื่อเสียง ก็พังทุกที หลวงพ่อดาวก็กลัวมาก กลัวว่ามันจะนำเอาความไม่จริงใจในสิ่งรอบข้างที่มาหาตัวเรา แล้วเราก็ขึ้นสวรรค์ใจอ่อนอยู่แล้ว ชีวิตเราต้องพึ่งแน่นอน คนนั้นมารุม คนนี้มาหลอกหลวง อธิษฐานอันไว้ไม่ให้เข้ามา คือตอนนั้นหลวงพ่อดาวมีรูปเยอะมาก มูลค่าก็หลาย ๑๐ ล้าน แต่พอตัดสินใจบวชปี!! ปัจจัยต่างๆ ก็ไหลเข้ามาเป็นสิบล้าน ล้านเหมือนกัน ก็มาตั้งใจทุ่มเทให้พระศาสนาที่อธิษฐานไว้ว่า จะอุทิศชีวิตและสิ่งที่มีทั้งหมดให้กับพระพุทธศาสนา ก็ไม่ได้เสียตาย!!

ผู้ดำเนินรายการ : หลวงพ่อดาวรู้จักกับคุณจีวัน ดินป่า ได้อย่างไรคะ?

หลวงพ่อดาว : อ้อ!!...จีวันไปหาหลวงพ่อดาวตอนที่เขาอยู่วงการศิลปะ แล้วก็ไปทิศทางไหนต่ออย่างนี้? ตั้งแต่หลวงพ่อดาวเป็นฆราวาส เห็นหลวงพ่อดาวทำงานเรื่องธรรมะ เลยคิดว่าน่าจะเป็นแนวทางที่ดี ก็เลย

มาชวนกัน อยู่กลุ่มๆ เดียวกัน ทำงานร่วมกันไป จี๊วันเขาเป็นคนน่ารัก เป็นคนดี

ผู้ดำเนินรายการ : เห็นผลงานหลวงพ่อกับในปกซีดีดีปฏิจจสมุขบพท ที่เป็นรูปเมล็ดพันธุ์ ซึ่งข้างในเป็น ภาพตัวคนอยู่ในนั้น

หลวงพ่อกำนาจ : ใช่!! คือชุดปฏิจจสมุขบพทหลวงพ่อกำวตรูปอยู่ แล้วก็มันมีเหตุ คือวันหนึ่งคุณ (ขออนุญาตเอ่ยชื่อก็แล้วกันนะ) คุณภักทรวาดิจะเดินทางไปเชียงใหม่ อ่านข่าวหนังสือพิมพ์เจอแต่ข่าวไม่ดี ก็ไม่สบายใจ ไม่มีที่ไหนอยู่แล้วจะมีความสุขเลย? แก้ก็ไปเชียงใหม่ ขับรถไปคนเดียว หลวงพ่อก่อนนั้น อยู่ที่โรงแรมสวนสามพรานโรสการ์เด็น เขียนภาพปฏิจจสมุขบพทอยู่ เจ้าของโรงแรมเป็นสปอนเซอร์ดูแล เรื่องที่พัก เรื่องอาหาร และอะไรให้หมดทุกอย่าง? เขียนอยู่ประมาณปีกว่า คุณเล็กก็โทรมา หลวงพ่อกำลัง อาบน้ำอยู่ ก็เลยนึกบทเพลงขึ้นมา นิสัยเป็นแบบนี้ นึกบทเพลงขึ้นมาว่า.....

“ยังมีดินแดนที่ห่างจากความปวดร้าว มีดวงดาวแม่พุ่มจักขุสายตา มีที่นั่งเป็นมवलบุพผา มีกรุณาอยู่ในหัวใจ เป็นดินแดนที่ห่างไกลจากความเกลียดชัง....”

หมายความว่าถ้าหากเรามีจิตใจที่ดี เราก็จะพบดินแดนที่ดี ร้องอยู่ ๒ เพลงในห้องน้ำ หรือ.....

“จะอยู่ดินแดนไหน? ขอให้ใจเธออยู่กับลมหายใจก็แล้วกัน อาจใจลอยเพื่อฝัน ก็ฝันให้โลกเป็นสุข ด้วยลมหายใจของเธอ แม้เธอเดินทางไป ก็ขอให้รอยเท้าเธอ จงผลแต่คุณงามความดี อยู่ห่างความโหดร้าย ก็เพราะหัวใจของเธอ ห่างความเกลียดชัง ได้เจอสิ่งสมหวัง ก็เพราะหัวใจของเธอหวังสร้างแต่สิ่งที่ดี”

พอออกจากห้องน้ำมาก็เลยโทรไปบอกคุณจี๊วัน บอกจี๊วันเมื่อกี้อาบน้ำอยู่แต่งเพลงได้ ๒ เพลง จดไว้นะ คุณจี๊วันก็เลยนำเพลง ๒ เพลงนี้ไปทำเพลงปฏิจจสมุขบพท ก็เลยกลายเป็นแผ่นชุดนั้นขึ้นมา แล้วก็เลยเอาบทกวีที่หลวงพ่อกำเขียนจากหนังสือปฏิจจสมุขบพท ๑๒ บท ๑๒ เพลง เอาไปทำเป็นแผ่นซีดีเป็นปฏิจจสมุขบพทขึ้นมา นี่ก็เป็นเหตุปัจจัยให้ได้ไปเดินสายออนทัวร์ด้วยกัน มีคุณเล็กไปทำละครเรื่องปฏิจจสมุขบพท คุณจี๊วันเอาไปทำเป็นดนตรี หลวงพ่อกำก็เอาภาพวาดแล้วก็บรรยายธรรมเรื่องปฏิจจสมุขบพท แม้ซีดีสนธิ์ก็ไปด้วย ไปสรุปเรื่องปฏิจจสมุขบพทกัน เดินสายได้ทุนจาก สสส. ไปบรรยายตั้งแต่มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ จนถึงมหา'ลัยสงขลานครินทร์ ๑ ปีเต็มทีออนทัวร์กัน ก็เป็นที่มาของการใช้ศิลปะเป็นเครื่องมือในการถ่ายทอดธรรมะ ในการทำแรงจูงใจ ให้เกิดแรงบันดาลใจในฝ่ายที่ติงาม เพราะศิลปะมันมีแรงสันสะเทือนสูงที่จะเข้าไปสู่จิตใจคนได้ง่าย เลยตั้ง Concept อย่างนั้นแล้วก็ทำต่อไปอีกประมาณ ๒ ปี แล้วก็ทำเรื่องเชิมชัพุทธอีก ๔ ปี คือเซ็คคุดแล้วในช่วง ๒๕ ปีแรก ตั้งแต่เริ่มเป็นวัยรุ่น ได้ใช้เวลาทำงานเกี่ยวกับศิลปะ เกี่ยวกับธรรมะอยู่ ๒๕ ปี โดยใช้ความสามารถที่ติดตัวมาทำให้เกิดประโยชน์ ตั้งแต่ทำงานรากหญ้าจนถึงงานมหภาค จนถึงงานระดับโลก ถึงตอนนั้นแล้วก็อายุครบ ๕๐ ปีพอดีก็ไปบวช

รู้สึกชีวิตเหมือนกรรมบิบบเข้ามา เพราะช่วงแรกต้องไปสร้างฐานก่อน สร้างฐานตั้งแต่ขั้นตบารมีอะไรต่างๆ ขึ้นมาอย่างนี้? ถ้าไม่มีสิ่งนั้น ก็ก้าวไปถึงตรงนี้ได้ แล้วก็ใช้ความสามารถนั้นๆ เปลี่ยนมาตั้งแต่มาช่วยให้คนมีโอกาส จนถึงเปลี่ยนเป็นทรัพย์มาสร้างถาวรวัตถุไว้ในพระพุทธศาสนา หลวงพ่อก็ดู เอ๊ย!... ขบวนการของธรรมชาติเป็นขบวนการเหตุปัจจัย ไม่ใช่เราจะไปตั้งโปรแกรมแบบนั้นเลย แต่ว่าเหตุปัจจัยผลักดันให้ไหลไปตามกาลเวลาที่เหมาะสม คือทุกอย่างไม่ใช่ใครจะไปฝันเป็นอย่างไรอย่างหนึ่งได้? แต่ถ้าเหตุปัจจัยพร้อม มันก็เกิดอย่างนี้ อย่างตอนแรกฝัน ก็ไม่รู้ว่าจะฝันอยู่ที่ไหน? แต่ถ้าเหตุปัจจัยถึงพร้อม มันก็ไหลไปตามกระแสตามทิศทางของมัน แต่ถ้าสร้างเหตุที่ดีเอาไว้ละ ผลที่ดีก็จะงอกงาม แล้วก็ห้ามผลไม่ได้เหมือนดอกไม้ที่พุดเสมอๆ

“ดอกไม้ดอกหนึ่งตั้งมันทำสมาธิอยู่ในสระบัว ผ่านโคลนตมอะไรเจียบๆ มันไม่ได้สนใจจะไปแข่งกับดอกกุหลาบ ไปแข่งกับดอกกล้วยไม้ที่ไหนหรอก? ถึงเวลามันก็เบ่งบาน แล้วก็ห้ามผลไม่ได้ว่า อย่าให้คนเห็น อย่าให้กลิ่นโชยไปทั่วสวน มันก็เกิดผลตามธรรมชาติของมัน คือห้ามผลนั้นไม่ได้ เป็นไปตามเหตุปัจจัยของมันเอง อย่างนี้ถึงบอกว่า มันเป็นเพียงลัทธิอันเก่าแก่ของซันต์ ๕ ไม่มีใครอยู่ในนั้น? มีแต่กระแสของเหตุปัจจัย”

ผู้ดำเนินรายการ : ที่ตัดสินใจแล้ว มีเรียนปรึกษากับครูบาอาจารย์ท่านไหน?

หลวงพ่อานาจ : (มี) ที่แรกเลยก็โทรไปคุยกับ ดร.สนอง วรอุไร เพราะเมื่อก่อนบรรยายธรรมด้วยกันบ่อย แล้วท่านอาจารย์ ดร.สนอง วรอุไร ท่านก็ชอบไปประกาศที่หลวงพ่อบอกไปทิศทางใดทิศทางหนึ่งเสมอ? ซึ่งหลวงพ่อก็ไม่ค่อยได้สนใจ ท่านก็เคยบอกญาติโยมว่า อาจารย์อานาจเป็นอย่างนี้นะ รู้สึกว่าท่านคงจะรู้ภูมิหลังเราบ้างอะไรอย่างนี้? แล้วท่านก็เป็นคนที่มีความ มีอะไรแก่กล้า? ท่านฝึกมาเยอะ ก็เลยโทรไปปรึกษาท่าน เพราะเหตุที่ท่านเคยพูดอยู่ก่อนหน้านี้ว่า อาจารย์อานาจอย่าเพิ่งทิ้งกันไปก่อน อยู่ช่วยกันก่อนนะ เอ๊ย!...ท่านพูดอย่างนี้หมายความว่าอย่างไร? (ก็เลยโทรไปบอกอาจารย์) ผมจะบวชแล้วนะ (นึกแล้วเซียว) อาจารย์ท่านก็บอกดีบวชเลย!! เวลาเข้าโบสถ์ท่านก็โทรศัพท์เข้ามากำกับต้องทำใจอย่างนี้ๆ ก็โทรปรึกษาอยู่หลายคนบอก จะไปแล้วนะ!! ลูกศิษย์ลูกหาบางคนก็บอกว่าไม่เสียดายหรือ? กว่าจะสร้างชื่อเสียงมาขนาดนี้ ความสามารถขนาดนี้ จะทิ้งไปง่ายๆ เฉยๆ ชีวิตนักบวชไม่ได้สบายนะ ลำบากนะ ไม่เสียดาย ไม่กลัวหรือ? (เพราะอยู่ทางโลกสบายไง!!) มีลาภ ยศ ชื่อเสียงสมบูรณ์ทุกอย่าง หลวงพ่อบอกไม่เสียดายหรือและตั้งใจจะไปอยู่กระต๊อบเล็กๆ เรียบง่าย ไปดูที่ไว้แล้วทางเขาคืออะไรอย่างนี้? ไม่มีทางขึ้นนะ ตอนที่ไปใหม่ๆ มีแต่ป่าลั่นๆ เลย ปีนป่าหน้าคาขึ้นไป

ผู้ดำเนินรายการ : ไปเจอมาเมื่อไหร่ครับ?

หลวงพ่อานาจ : ตอนหลังประมาณจากต้นปีก่อนจะบวช มีเพื่อนกันคนหนึ่งเขาบำเพ็ญตบะแบบ

ฤษีคนนี้เดินแก่ง แกเดินไปทั่ว เมื่อก่อนเคยอยู่ภูกระดึง อยู่ภูหลวง จ.เลย แล้วก็เดินผ่านทุ่งใหญ่นเรศวร เดินคนเดียว เดินแก่ง อดอาหารแก่ง

ผู้ดำเนินรายการ : เป็นฆราวาส แต่ใช้ชีวิตแบบอนาคาริก ใช้ชีวิตแบบฤษี

หลวงพ่อบุญ : ใช่ๆ!! แล้วแกก็ไปเจอที่ตรงนี้ แกก็บอกว่าตั้งแต่แกไปเดินมาทั่วประเทศไทย ที่ตรงนี้สวยที่สุด สบายที่สุดอยากให้ไปดู โทรมายู่ ๓ ปี ก็ไม่ไปดู แล้วแกก็เฝ้าอยู่ประมาณ ๓ ปี คือแกชอบไปปลีกวิเวกแถวนั้น แกชอบมากอยากให้มา พอวันหนึ่งพร้อมก็ไปดู ไปแล้วก็ประทับใจมาก เหมือนอัศจรรย์ คือไปประมาณเดือนพฤษภาคม มีสายหมอกโอบล้อมขุนเขา เคยไปสวีตเซอร์แลนด์ เคยไปริเบตมา แล้วชอบใจ คือเป็นคนชอบอากาศโปร่งๆ กว้างๆ สดลูกहुลูกตา ชอบอากาศเย็นๆ มันสบายๆ เขาเรียกอตุสสบายๆ คือสบายๆกับบุคลิกภาพ ไม่ชอบอากาศร้อนๆ พอเหงื่อออกแล้ว มันหนาวๆไม่ดี แต่อากาศโปร่งๆ ลมหายใจโล่งๆ มองสดลูกहुลูกตา รู้สึกว่าเหมาะหรือสบายๆกับบุคลิกภาพ พอไปเห็นที่นั่นแล้ว ชอบมากเลย มีขุนเขาทะเลสาบสวยงาม สลับซับซ้อน เมฆหมอกลอยตัดหน้า เดินเตะเมฆกระจุยกระจายกลาง คินเอาเท้าไปเหยียบแสงดาวเล่น มีหิ้งห้อยอ้อยอิงโอบล้อมกอดข้อเท้าเป็นพวงมาลัยในรัตติกาล อะไรอย่างนี้? รู้สึกว่ามันน่าทึ่งดี อากาศก็ดีมาก คือตอนที่ไปสวีตเซอร์แลนด์มีพระอาจารย์องค์หนึ่ง ไม่แน่ใจว่าชื่อพระอาจารย์อะไร? แต่นิสัยดีมากเลย ตอนเป็นฆราวาสท่านบอกมาอยู่ด้วยกันที่นั่นเลย จะมาเมื่อไหร่บอก? (จะส่งค่าตัวเครื่องบินไปให้) มาดูที่พักน้าอยู่มาก ก็ชอบนะเพราะสวีตเซอร์แลนด์อากาศดี ไปริเบตก็ชอบเหมือนกัน แล้วคนริเบตก็ต้อนรับดีมาก เรียกจางซันฟง เพราะหลวงพ่อไว้หนวดไว้เคราเหมือนคนริเบตเขาบอกโอโห!!!...จางซันฟงมาอยู่ด้วยกันที่นี้ชอบ (คนริเบตชอบส่งภาษาคูยกัน) พอมาเจอที่เขาค้อก็ถูกจริต มันพอเหมาะพอดี

แล้วก็เจอกัลยาณมิตรที่ดี เจอพระอาจารย์ยงยุทธอย่างนี้ เคยเจอท่านที่เมืองกาญจน์ ท่านบวชประมาณ ๒๐ พรรษา ท่านก็ทำประโยชน์ ให้ศาสนามาเยอะเลย สร้างเจดีย์ ๙ ยอด ที่แม่ฮ่องสอน สร้างโบสถ์ไม้สัก สร้างวัด ช่วยเหลือเขาตลอด โดยใช้ทุนทรัพย์ของท่าน ท่านชายที่แถวๆ บางมด ประมาณ ๑๗ ล้าน เอาไปทำประโยชน์หมดเลย แล้วท่านไม่เคยยึดถือว่าจะเป็นของท่านเลย แล้วท่านก็ส่งเงินไปช่วยเขาอีกนะ ส่งยาไปช่วยพวกกะเหรี่ยง พวกแม่ฮ่องสอน พวกคนเขาตั้ง ๓๐ หมู่บ้าน สร้างวัดไม่รู้กี่แห่ง? พอเจอหลวงพ่อบุญท่านรู้สึกมีความรัก เมตตาหลวงพ่อบุญรู้ว่าหลวงพ่อบุญป่วยเป็นโรคหัวใจ บอกยอมตายแทนได้เลย ขนาดเจอกันครั้งแรก หลวงพ่อบุญยังเป็นฆราวาสนะ รู้สึกว่าท่านเป็นกัลยาณมิตรที่ดีมาก น่ารัก ทั้งๆ ที่ท่านเป็นพระผู้ใหญ่ แต่ท่านก็ไม่ถือตัว

อีกองค์หนึ่งคือหลวงพ่อบุญพรโมทย์ ตอนนั้นหลวงพ่อบุญเป็นฆราวาสอยู่ได้เจอท่าน คูกับท่าน แล้วรู้สึกมีความรัก มีความเคารพท่านสูงมาก รู้สึกว่าชีวิตในสมณะนี้น่ารัก มีเพื่อนที่ดี มีกัลยาณมิตรที่ดี อบอุ่น แล้วก็มีความจริงใจสูง ไม่มีอันตรายนะ ทั้งสิ้น รู้สึกแค่ ๒ คนนี้ เราก็คงปลอดภัยแล้วในชีวิตนี้ คือมีครูบาอาจารย์

ที่ดี มีเพื่อนที่ดี อะไรอย่างนี้นะ รู้สึกมีความซาบซึ้งตรงนี้ด้วยว่า เออ!!...ชีวิตนักบวช หลวงพ่อก็ไปปรึกษา หลวงพ่อปราโมทย์ ท่านให้ไปเลือกที่ เอาไปเลือกวัดเอาที่พอเหมาะกับจริตนิสัยเรา ดูเอาที่พอเหมาะกับ นิสัยเรา ก็เลยคิดว่าอยู่กับหลวงพ่อยุทธนีสัยเหมาะสมกัน อยู่ด้วยกันแล้วมีความสุข ท่านดูแล ท่านเอาใจใส่ ท่านห่วงใย ท่านมีเมตตา ท่านไม่เคยข่มเหง ไม่เคยพูดไม่ดี ไม่เคยอะไรสักนิดหนึ่ง? ไม่เคยมีเลย!! ทั้งๆ ที่ท่าน เป็นพระผู้ใหญ่ ให้ความรัก ให้ความดูแลกันดี ก็เลยรู้สึกว่า การตัดสินใจครั้งนี้ มันก็เลยง่ายขึ้น หลวงพ่อ ปราโมทย์ท่านบอกว่า ถือเป็นพี่เป็นน้องกัน มาหากันได้ตลอดเวลา รู้สึกอบอุ่นใจ มีอะไรก็ไปหาท่านได้ตลอดเวลา? ให้ความรักความเมตตาสูงมาก รู้สึกมีความอบอุ่นใจ รู้สึกว่าชีวิตนี้คุ้มค่า

แม้แต่หลวงพ่อบุญลือณะ รู้สึกมีความสุขเวลาที่เจอท่าน ท่านก็มีความเมตตา ไม่ว่าจะไปเวลาไหน? ไป ตอนกลางคืน ท่านก็ลงมาหาตอนกลางคืน หาที่นอน หาไฟฉาย ดูแลทุกอย่าง ไม่เคยมีทำที่ว่าจะปฏิเสธ อะไรเลย? มีแต่ความรักความเมตตาเหมือนพี่เหมือนน้อง รู้สึกว่าชีวิตนักบวชมีความจริงใจ มีความอบอุ่น มี มิตรแท้ๆอย่างนี้ มีความปลอดภัยสูงมาก ไม่เคยเจอจากที่อื่นมาก่อน การตัดสินใจก็เลยไม่มีความลังเล อะไร? ที่จะไปอยู่อย่างนั้น ตอนแรกที่ตั้งใจจะไปอยู่กันเจียบๆ ไปอยู่กระต๊อบคนละหลังเท่านั้น

พระอาจารย์กฤษ : ตกกลางบวชแล้วก็ไปอยู่ที่ผาซ่อนแก้วนี้เลย

หลวงพ่อานาจ : รุ่งขึ้นก็ไปเลย บวชเย็นนี้เสร็จ เข้าก็ไปเลย

พระอาจารย์กฤษ : แล้วตอนนั้นมีใครอยู่ที่นั่นก่อนหรือเปล่า?

หลวงพ่อานาจ : (ไม่มี)

พระอาจารย์กฤษ : มีท่านอาจารย์องค์เดียว

หลวงพ่อานาจ : ก็ไปพร้อมกับหลวงพ่อยุทธเลย บวชเสร็จก็นั่งรถไป ญาติโยมก็ไปส่ง ไปก็ไปเริ่ม ปลุกกระต๊อบเล็กๆ อยู่กัน ไม่มีถนน ไม่มีอะไร? จุดตะเกียงใช้กัน อยู่กระต๊อบเล็กๆ ตอนนั้นยังน่ากลัวอยู่ เพราะอยู่ท่ามกลางป่าเขาจริงๆ มีหมาป่า มีเสียงผา มีสัตว์ป่าอยู่ มีจิ้งจอก มีอะไรทะมึนทั้งเต็มไปหมด? ลึกลับ น่ากลัว วิเวก วังเวง อะไรอย่างนี้?

พระอาจารย์กฤษ : ถึงกับต้องปีนหน้าผาขึ้นไปด้วยหรือเปล่า?

หลวงพ่อานาจ : ที่แรกก็เดินสักประมาณ ๒ โล มันก็ไม่ถึงกับปีนมาก แต่ที่ติดกับวัดก็จะมีหน้าผา มีถ้ำ มีอะไร? มีน้ำตก ๔ สาย มีหน้าผา มีถ้ำอยู่ในหน้าผาสูง ๗ เมตร ต้องปีนขึ้นไป หลวงพ่อยุทธท่านก็

ปีนเข้าไปจำพรรษาอยู่เรื่อย อยู่ที่ละ ๕ วัน อดอาหารไปด้วย ก็อยู่กันมีความสุข เดือนหรือสองเดือนก็มาหา
ครูบาอาจารย์ครั้งหนึ่ง

พระอาจารย์กฤษ : ครูบาอาจารย์นั่นคือท่านใดครับ?

หลวงพ่อบ้านนาจ : หลวงพ่อปราโมทย์ ท่านก็มีความเมตตาสูงมาก

พระอาจารย์กฤษ : ตอนนั้นท่านบวชหรือยังครับพระอาจารย์ปราโมทย์?

หลวงพ่อบ้านนาจ : บวชแล้ว ตอนแรกหลวงพ่อยังไม่ได้บวช พอเจอท่านแล้วก็มีใจสูง
เหมือนเจอหลวงปู่เทสก์ คือตอนเจอหลวงปู่เทสก์ก็เหมือนกัน รู้สึกพอเจอแล้ว มีความมั่นใจ มองปั๊บ!!
รู้สึกเลย สิ่งนั้นมีอยู่จริง แบบนี้มีอยู่จริง สัมผัสจากความรู้สึกนะ อย่างสมัยก่อนเวลาฟังหลวงปู่เทสก์ เวลา
หลับตาฟังเสียงท่าน เวลาท่านเทศน์ เหมือนเปลี่ยนเป็นแสงสว่างทันทีเลย สว่างขึ้นมาในความรู้สึกทุกที
เลย เจอหน้าท่าน เจอรอยยิ้มท่าน ความรู้สึกมันเกิดความเอิบอิมขึ้นมาทันทีเลย แล้วพอมาเจอหลวงพ่อ
ปราโมทย์ก็เหมือนกัน มาเจอท่าน แล้วมันไม่สงสัยอะไร? เห็นแววตาท่าน เห็นท่านแล้ว มันอิมเอิบขึ้นมา
ในใจ มันท่วมท้นขึ้นมาในใจ ท่านให้ความเมตตาสูง และคิดว่าท่านคงเมตตากับทุกคนนั่นแหละ

พระอาจารย์กฤษ : ตกลงว่าจะไปอยู่ที่นั่น แล้วคิดจะสร้างเป็นธรรมสถานที่นั่นเลยหรือเปล่า?

หลวงพ่อบ้านนาจ : ไม่ได้คิดเลย ไม่ได้มีอยู่ในหัวสมองเลย มันพอกับทางโลกใจ ก็อยากจะไปอยู่
เรียบง่าย ไปทำการบ้านของตัวเองในสิ่งที่มิปัญญาเอาไว้ หาที่วิวทิวทัศน์การบ้าน ดูแลใจ ศึกษาเรื่องใจของ
ตัวเองไป แต่เพราะวิบากเหมือนกัน

พระอาจารย์กฤษ : มันเป็นอย่างไง?

หลวงพ่อบ้านนาจ : สมัยตอนที่เห็นฆราวาสก็บรรยายธรรมที่นั่นที่นี้อยู่บ้าง คนที่รู้ข่าวก็ตามกันไป ก็
ยังไปฟังธรรมะกัน ที่อยู่ไม่พอก็สร้างศาลา ที่อยู่ไม่พอก็ทำที่พัก มันก็เลยลามมาเรื่อยเลย ตอนแรกก็ปรึกษา
หลวงพ่อบ้านนาจอยู่เหมือนกัน บอกกับหลวงพ่อยุทธด้วย ไม่อยากทำอะไรเลย? ไม่อยากสร้างอะไรเลย?
(เพราะว่าเห็นทุกที่เขาทำเยอะแยะไปหมดแล้ว) ไม่อยากทำอะไรเลย? อยากจะภาวนา อยากอยู่เรียบง่าย
มากกว่า ไปปรึกษาหลวงพ่อบ้านนาจด้วย ท่านบอกไม่ทำก็ไม่ได้ เพราะมันกะลุ่มกะลั้งกันมาท่านบอก
บางคนเขาอยากทำ เขาก็ไม่มีใครให้ทำ? เราไม่อยากทำ? (ก็ต้องทำ) หลวงพ่อยุทธก็บอกไม่ทำไม่ได้ ต้องทำ
เพราะคนอื่นเขาทำไม่ได้ เราทำได้ มันก็เลยก๊อกรักๆ ไปเรื่อย ทำโน่น ทำนี่ ทำศาลา มีคติไว้ในใจบอกว่า
อยู่แบบไม่เอา แล้วก็หนี ถ้าเอาก็เป็นเรา ถ้าหนีก็เป็นเราอยู่ดี หนีก็มีเราอยากพ้น มีเราไม่ชอบ

พระอาจารย์กฤษ : มีวิภาตค้นหาไปอีก

หลวงพ่อานาจ : ใช่! มีคติในใจ เห็นโทษของการได้ เห็นภัยของการมี ทำเพื่อเราเมื่อไหร่? (ก็บรรลีย์เมื่อนั้น) หรือมีเราเมื่อไหร่? (ก็บรรลีย์เมื่อนั้น) ก็คอยระวังใจไว้เสมอ เวลามันคิดคำว่าเราปึ่!! มันหลงแล้ว

พระอาจารย์กฤษ : อาจารย์มีคติตรงกว่านั้นอีกบอกว่า มีเราขึ้นมาในใจเมื่อไหร่? ก็จัญไรเมื่อนั้น!!

หลวงพ่อานาจ : ใช่! มันจัญไรจริงๆ คำๆ นี้ก็ไม่ใช่หลวงพ่อกู้ขึ้นมาละ ลองไปย้อนดูคัมภีร์ สมัยโบราณก็มีคำแบบนี้ เห็นความจัญไร เห็นชั้นธ ๕ เป็นสิ่งจัญไร เห็นชั้นธ ๕ เป็นภัย อ้าว!!...มันก็ตรงกับที่เราพูดนี่ละ ตรงกับที่เราดำริในใจ สิ่งนี้ไม่ใช่คำที่รุนแรงหรือประหลาดอะไร? ครูบาอาจารย์สมัยก่อน ท่านก็พยายามที่จะสะกดความรู้สึกแบบนี้ไว้ ไม่ให้มันอีกเหิม ให้รู้สึกว่ามันเป็นตัวจัญไรนะ ไอ้คำว่าเรา ไอ้ชั้นธ ๕ คือมันนำภัยมาสู่เราไง!! นำภัยพิบัติ ภัยและใจถ้ายึดมัน ก็เป็นทุกข์แล้วแหละ ก็คือรู้ทุกข์ ละสมุทัย ก็ต้องคอยเตือนใจตัวเองไว้ เวลาทำอะไรบางเรื่องบางราวก็ต้องใช้สมมุติบ้าง ที่นี้ก็เลยบานไปเรื่อย คือคนที่ตามกันไป กะลุกกะลั้งกันมา หลวงพ่อกับท่านก็บอก กะลุกกะลั้งกันมา

พระอาจารย์กฤษ : คนที่เคยมีปฏิสัมพันธ์กันมาก่อน

หลวงพ่อานาจ : ใช่ๆ!! เหตุปัจจัยถึงเวลามันก็ถักสานเข้ามาทั้งหมดเลย ถักสานเข้ามาหากัน มาช่วยเหลือเกื้อกูลกัน มาเรียนรู้ร่วมกัน อะไอย่างนี้? เพราะว่าบางคนอาจจะฟังคนอื่นไม่ปึ้งใจ!! ภาษาหลวงพ่อกับคุณจิวัน หรือคนที่มีความพื้นฐานแบบนี้ พอฟังแล้วเข้าใจ แต่อาจจะฟังคนอื่นไม่เข้าใจ นิสัยเป็นแบบนี้ละ คนบางคนก็เช่นเดียวกัน พอมาฟังหลวงพ่อกแล้วปึ้งกว่า แล้วแต่จริตที่เคยเกี่ยวข้อง เคยผูกพัน เคยกะลุกกะลั้งกันมา ครูบาอาจารย์ท่านใช้คำนี้ หลวงพ่อกก็เลยใช้ตาม ก็ว่ากันไปตามเหตุปัจจัย มันไม่ได้มีใครหรอก? มีแต่กระแสแห่งเหตุปัจจัย ทุกวันนี้ยังมีคนชอบไปพูดอย่างนี้อยู่ว่า เตี่ยจะขออธิษฐานตามท่านอาจารย์ เตี่ยถ้าหลวงพ่อกไม่อยู่ ใครจะสอนหนูละ? อ้าวเรียนกับคนอื่นไม่ได้ เรียนกับหลวงพ่อก่าย มีคนจีนคนหนึ่งอายุ ๖๐ กว่า ฟังคนอื่นแล้วแกล่ไม่เข้าใจ แต่พอฟังหลวงพ่อกแล้วแกล่เข้าใจ นี่ก็คงตามกันกะลุกกะลั้งมา นี่ก็เป็นนิสัยเป็นจริต ก็เลยเกิดเหตุปัจจัยของเรื่องผาซ่อนแก้ว

พระอาจารย์กฤษ : ชื่อเดิมหรือเปล่าครับ? หรือว่าตั้งชื่อใหม่?

หลวงพ่อานาจ : ชื่อเดิม ชื่อผาซ่อนแก้ว หลวงพ่อกชื่อคลาสสิคตินะ

พระอาจารย์กฤษ : คลาสสิคมากเลยผาซ่อนแก้ว

ผู้ดำเนินรายการ : ผาซ่อนพระอริยะ มีตำนานอย่างไรเจ้าคะ

หลวงพ่อบ้าน : มีตำนานเก่าแก่ของชาวบ้าน เล่าแบบนิทานจริงหรือไม่จริงก็ไม่รู้ ชาวบ้านบอกว่าเมื่อก่อนมีลูกแก้วลอยอยู่ประจำ เป็นดวงสีเขียวใหญ่ ลอยขนานอยู่ตามพื้น ไม่ได้ลอยอยู่เหนือยอดเขา ลอยอยู่ในระหว่างเขาในระดับสายตาที่มองเห็น ลอยอยู่ประจำในวันพระวันศกดิ์สิทธิ์อะไรอย่างนี้? แล้วพอเกิดเหตุการณ์บ้านเมืองแตกแยก ลูกแก้วลูกนี้ก็ลอยเข้าไปในภูเขา เสียงถ้ำก็ปิดตั้งสะท้อนปี่!! เลยได้ชื่อว่าผาซ่อนแก้วตั้งแต่นั้นมา ลูกแก้วหายไป ๒๐ ปี

พระอาจารย์กฤษ : ๒๐ ปียุคไหน?

หลวงพ่อบ้าน : ยุค ๑๔ ตุลา หลังจากนั้นพอไปสร้างวัด ชาวบ้านก็เริ่มเห็นลูกแก้วนี้กลับมาลอยใหม่ มันก็เป็นเรื่องของเหตุปัจจัย จะเป็นแบบไหน? ก็มีลักษณะเหมือนกันหมด ลักษณะเกิดดับเปลี่ยนแปลง ไม่ใช่ตัวตนเหมือนกัน เวลาที่เราปฏิบัติไปถึงจุดๆ หนึ่ง พอผ่านเรื่องปฏิบัติสมุปปาทจะไปสู่ตัวที่เรียกว่า มัคคามัคคญาณทัสสนวิสุทธิ ตัวนี้ไม่ว่าอะไรจะเกิดขึ้น? มันจะมองเข้าไปในทาง ทางนี้ก็คือทางแห่งไตรลักษณ์นั่นเอง พวกนี้จะไปแก้พวกวิปัสสนูปกิเลสด้วย ไม่ว่าจะเกิดโภภาส เกิดแสงสว่าง เกิดปิติ มันก็มองลงไปไตรลักษณ์หมด ไม่ได้ไปสร้างความสงสัยเพราะว่ามันผ่านกัณฑ์วิตรณวิสุทธิไปแล้ว อย่างพวกเราที่ชอบไปนึกว่าเป็นอย่างนั้นหรือเปล่า? เป็นอย่างนี้หรือเปล่า? ดูเอาแล้วกันว่าหลงคิดไป แต่ก็มี มีแต่ไม่มีนะ

รู้จักมีแต่ไม่มีมัย? (มีอยู่ในขบวนการเหตุปัจจัย แต่ไม่ได้มีตัวตนที่ถาวร) มีนะ!! อย่างพวกเราก็มีใช่มี? มีขันธ ๕ แต่ไม่มีใครเป็นเจ้าของขันธ ๕ มีลมใช่มี? มีลมหายใจ แต่ไม่มีใครเป็นเจ้าของลมหายใจ? มีก๊าซในกระเพาะใช่มี? แต่ไม่มีใครเป็นเจ้าของก๊าซ เวลาที่ปล่อยออกไปใช่มี? มีขันธ ๕ แต่ไม่มีเราเป็นเจ้าของอย่างนี้? มีความรับรู้ มีความรู้สึก มีปรากฏการณ์ทุกอย่าง แต่ไม่มีใครเป็นเจ้าของปรากฏการณ์เหล่านั้น? มีแต่เหตุปัจจัย เรียกว่ามีแต่ไม่มี พอจิตมันเห็นเข้าไปอย่างนี้ อย่างที่อาจารย์ถามเรื่องตำพริกไทย จะเห็นว่ามันมี แต่มันไม่มีเรา มันมีการทำงานของขันธ ๕ ที่ว่าบังคับไม่ได้!! เป็นสังขารเปกขาญาณ สังขารมันทำงาน ขันธ ๕ มันทำงาน แต่ไม่ใช่เรา แล้วเวลาปรากฏการณ์อะไรเกิดขึ้น? ใจจะเป็นกลางๆ ลูกแก้วมาหรือลูกแก้วไป? มีหรือไม่มีมา? ลอยหรือไม่ลอย? มันก็เป็นกลางๆ มันไม่รู้สึกรู้ว่ามีใคร? หรือมีอะไรอยู่ในนั้น? แต่มีเหตุปัจจัยใช่มี?

ในความว่างในศาสนาพุทธจึงมีอยู่ ๓ นัยง นึกออกมัย? สุนฺญตาในศาสนาพุทธมีอยู่ ๓ นัย

๑. ว่างจากตัวตน เพราะมันเป็นเหตุปัจจัย อย่างเช่น มีขันธ ๕ ใช่มี? มีลมหายใจ มีแสงแดด มีสายน้ำ มีแผ่นดินอย่างนี้ในร่างกาย แต่ประกอบเป็นเหตุปัจจัย ไม่มีตัวตน เรียกว่ามีแต่ไม่มี มีเหตุปัจจัย แต่ไม่ใช่เรา ว่างนัยที่ ๑ มีแต่เหตุปัจจัย มันเป็นเหตุปัจจัย แต่ว่างจากตัวตน ถ้ามันว่างจากตัวตน ว่างจากความ

เป็นเราแล้ว มันก็ว่างจากทุกข์ได้ใช่ไหม? (จริง) มีใครได้ล่ะ? เวทนาเกิด ก็ดับไปคราวนี้ ลึนกระทบรส ก็ดับไป เสียงกระทบหู ก็ดับไปอย่างนี้ เวทนาเกิดขึ้นก็ดับไป? มันไม่มีใครได้? (ว่างจากโลภะ) ไม่มีใครได้? แล้วจะต้องไปทำลายผู้อื่นเพื่ออะไร? (มันก็ว่างจากโทสะ)

๒. ว่างจากความหลง ถ้าว่างอย่างนี้ ไม่มีใครอยู่ในนี้? มันก็ว่างจากการปรุงแต่ง ว่างในศาสนาพุทธ ว่างอย่างนี้ละ ไม่ใช่ว่างเพราะกลวงโปไปเฉยๆ

๓. ว่างเพราะปัญญา เห็นมั๊ย? มีแต่ไม่มีแล้วที่นี้ มันมีชั้น ๕ ตามขบวนการของธรรมชาติ แต่ไม่มีมีเราเป็นเจ้าของ มีบทกวีบทหนึ่ง (หลวงพ่อกัศพรุทธี) มีบทกวีบทหนึ่งเขียนว่า “อัญมณีเหตุปัจจัยคณานับ” คือทุกอย่างมันงดงามด้วยเหตุปัจจัยเหมือนอัญมณี อัญมณีเหตุปัจจัยคณานับ เกินกว่าจะกวาดเก็บจับเอาไว้ได้ เหมือนน้ำค้างยามเช้า สวยงาม ดารดาษ เป็นหมื่นๆ แสนๆ ล้านๆ เม็ดเลย สีสังดงาม แต่มีใครเก็บไว้ได้มั๊ย? (ไม่มี) ใครเก็บไว้ได้เอามาฝากหลวงพ่อน้อยนะ? ไปเก็บลูกเห็บมาก็ได้ นี่ลูกเห็บตกแล้ว โอให้สวยมากเลย

วันก่อนที่เขาคือหลังคาภูฏังก้องๆ แก้งๆ หลวงพ่อรีบเอาขันไปรอง โอโห้...ลูกเห็บเต็มขันเลย!! นึกว่าจะเก็บเอาไว้ให้ใครดูดีนะ? คนกรุงเทพฯ ยังไม่มา โทรไปบอกคนกรุงเทพฯ นี่ลูกเห็บตกแล้ว เขาไม่เห็นเก็บไว้ให้เขาดูก็ไม่ได้ใช่ไหม? มันก็ละลายหายไป ถึงจะงดงามแค่ไหน? สายหมอก หึ่งห้อย ทางข้างเผือก ค่ำคืน บางทีค่ำคืนบางค่ำคืนสวยงามมากเลย เมฆมันผ่านแสงเป็นแก้ว เหมือนเมฆแก้วเลย เดินจงกรม หึ่งห้อยมันมาบินอยู่ข้างฝาเท้า อยากให้คนมาเห็น มันก็เป็นไปไม่ได้ใช่ไหม? ค่ำคืนมันก็ผ่านไป อัญมณีเหตุปัจจัยคณานับ เกินกว่าจะกวาดเก็บจับเอาไว้ได้ มันก็จะกวาดเก็บเอาไว้ไม่ได้ ปรุงดี ปรุงร้ายเกิดดับตามเหตุปัจจัย ยึดถือไว้ คล้ายจะมี แต่ไม่มี จริงมั๊ย? อย่งไปยึดลูกเห็บ ไปยึดน้ำค้าง เหมือนมีแต่ไม่มีใช่ไหม?

“รู้ด้วยใจเป็นกลาง ไม่เหนียวรั้ง ไม่พลั้งเผลอ จะพบเจอ เลอเลิศค่าขณะนี้ บริสุทธิ์วิเศษกว่าทุกอัญมณี แต่ไม่มีเรา ผู้ครอบครอง” ปัจจุบันขณะนั้นงดงามกระจ่างสว่างพราวอยู่ข้างหน้า แต่ไม่มีใครเป็นเจ้าของ เก็บเอาไว้ก็ไม่ได้ เพียงแต่รู้ว่ารู้ที่ละขณะๆ แล้วก็ผ่านไป ชีวิตนักบวชก็มีสุนทรีย์ ไม่ใช่แห้งแล้งนะ เป็นผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน ไม่ใช่เป็นผู้รู้ ผู้เบอะบ๊ะ ผู้เคร่งเครียด ชีวิตนักบวชก็ยังสุนทรีย์อยู่ จะให้แห้งแล้ง ซังกะตายแบบผีตายซากหรือไงก็ไม่รู้?

บางคนมาถามว่าหลวงพ่ทำอย่างนี้ติดโรคหรือป่าว? มันห้ามไม่ได้ เพราะมันเป็นนิสัยติดตัวมาที่แรก ๒ - ๓ ปีแรกก็พยายามเจียมเนื้อเจียมตัวมากเลย เหมือนกับตัดลิ้น ตัดแขนข้างขวาออกไปอยู่แล้ว? ตัดปลายลิ้นที่ไร? ก็เป็นบทกวีทุกที ตัดแขนที่ไร? ก็เป็นงานศิลปะทุกที แต่ว่ามันห้ามไม่ได้ ชั้น ๕ มันของเก่า จริตห้ามไม่ได้ เหมือนพระสารีบุตรใช่ไหม? เจอท้องร้องยังต้องกระโดดเลย หลวงพ่อเองก็เหมือนกัน เจออะไรก็สะบัดปลายลิ้นหน่อย ก็เป็นบทกวี เป็นภาษา เป็นศิลปะ อันสุนทรีย์เล็กๆ น้อยๆ พอเป็นน้ำจิ้ม

ของชีวิต

พระอาจารย์กฤษ : เหมือนกับพระวังคีสะก็เป็นเลิศทางด้านกล่าวธรรมะด้วยคำไพเราะออกมาเป็นคำบาลี ก็เป็นฉันท มีท่วงทำนองของกวีเหมือนกัน

ผู้ดำเนินรายการ : ช่วงสนทนาธรรมได้ร่วมโพธิ์วันนี้ก็หมดเวลาลงแล้วนะคะ ก็เชิญติดตามรับฟังบทสัมภาษณ์พระอาจารย์อานาจ โอภาโส ได้ใหม่ในสัปดาห์หน้าค่ะ สวัสดีค่ะ

ช่วงข้อคิดสะกิดใจ

ผู้ดำเนินรายการ : สวัสดีค่ะช่วงข้อคิดสะกิดใจวันนี้คะ ขอเสนอบทเพลงกวีธรรมะ ชุด “ปฏิจจสมุปบาท” ซึ่งเป็นผลงานร่วมกันระหว่างพระอาจารย์อานาจ โอภาโส ในสมัยที่ท่านเป็นฆราวาส ร่วมงานกับคุณดินป่า จีวัน นะคะ และในวันนี้คะจะเสนอในหัวข้อเวทนา ขอเชิญรับฟังได้เลยค่ะ

คุณดินป่า จีวัน : อาจารย์ครับ เวทนาคืออะไรครับ?

หลวงพ่อานาจ : เวทนาเกิดจากสิ่งที่ไหลลงสู่ใจ อันอ่อนไหวบอบบาง ก็คือเครื่องสั่นสะเทือน ดุจสะกิดไฟภายนอก พบแหล่งน้ำมันภายในใจ เพราะสัมผัสเลยเกิดสุข เกิดทุกข์บ้าง เฉยๆ บ้าง บางครั้งแค่ประเดี๋ยว เปลี่ยนไปมา ทุกข์สุขประเดี๋ยวเดียว ใจท่องเที่ยวขึ้นลงตรงเวทนา ถ้าเรื่องสุขทุกข์เหมือนฟองน้ำ บานฉ่ำน้ำเงาจากท้องฟ้า แจ่มแต่งสีสั่นเพลิดเพลินในกาลเวลา หลงว่าเป็นตัวเป็นตน

ผู้ดำเนินรายการ : สำหรับวันนี้รายการธรรมะจัดสรรได้หมดเวลาแล้ว ขอเชิญติดตามรับฟังได้ใหม่ทุกวันจันทร์ถึงวันพฤหัสบดี ๑๘ นาฬิกาถึง ๑๙ นาฬิกา ☺

๐ รายการ “ธรรมะจัดสรร” สถานีวิทยุสังฆทานธรรม ช่วง “สนทนาธรรมไต้หวันโพธิ์” : บทสัมภาษณ์ พระอาจารย์อานาจ โอภาโส ประจำวันที่ ๑๘ ก.พ. ๒๕๕๑ มีรายละเอียดดังนี้

เรื่อง : มีแต่ไม่มี

ผู้ดำเนินรายการ : สวัสดีค่ะ ช่วงสนทนาธรรมไต้หวันโพธิ์ในวันนี้ค่ะ ขอเสนอบทสัมภาษณ์ของพระอาจารย์อานาจ โอภาโส ในอดีตท่านเคยเป็นศิลปินฝ่ายจิตวิญญาณผู้ศึกษาระดมด้วยตนเอง และเคยใช้ชีวิตเป็นอนาคาริกตามป่าเขา เพื่อค้นหาว่า “ชีวิตคืออะไร?” ท่านเคยปฏิบัติธรรมกับหลวงปู่เทศก์ เทสรังสี นะคะ ปัจจุบันท่านพำนักอยู่ที่ผาซ่อนแก้ว จ.เพชรบูรณ์ค่ะ ขอเชิญรับฟังบทสัมภาษณ์ต่อจากเมื่อวานนี้นะคะ

หลวงพ่้อานาจ : มันก็เป็นเรื่องของเหตุปัจจัย จะเป็นแบบไหน ก็เป็นลักษณะเหมือนกันหมด ลักษณะเกิดดับเปลี่ยนแปลงไม่ใช่ตัวตนเหมือนกัน เวลาที่เราปฏิบัติไปถึงจุดๆ หนึ่งผ่านปฏิจจสมุทบาทจะไปตัวที่เรียกว่า “มัคคามัคคญาณทัสสนวิสุทธิ” ตัวนี้ไม่ว่าอะไรเกิดขึ้น มันจะไปมองเข้าไปในทาง ทางนั้นก็คือทางของไตรลักษณ์ ทั้งนี้จะไปแก้พวกวิปัสสนูปกิเลส ไม่ว่าจะเกิดโอภาส เกิดแสงสว่าง เกิดปิติ เกิดโณนเกิดนี้ มันก็มองลงไตรลักษณ์หมด ไม่ว่าจะเกิดเหตุการณ์อะไรมันก็จะมองลงไตรลักษณ์หมด ตัวนี้มันก็ไม่ได้ไปสร้างความสงสัยเพราะมันผ่านตัว กังขาวิตถลวิสุทธิ แต่พวกเราก็ชอบเป็นอย่างนั้นหรือเปล่า เป็นอย่างนี้หรือเปล่า ก็ดูไปแล้วกันว่าหลงคิดไป แต่ก็ยังมี มีแต่ไม่มี รู้จักมีแต่ไม่มีมัย มีอยู่โดยความเป็นเหตุปัจจัย แต่ไม่มีตัวตนที่ถาวร อย่างพวกเรานี้ก็มีชั้น ๕ แต่ไม่มีใครเป็นเจ้าของชั้น ๕ มีแต่ไม่มี มีลมใช้มัย มีลมหายใจแต่ไม่มีใครเป็นเจ้าของลมหายใจ มีแก๊สในกระเพาะใช้มัย แต่ไม่มีใครเป็นเจ้าของแก๊สเวลาปล่อยออกไป ไม่มีใครเป็นเจ้าของมีชั้น ๕ แต่ไม่มีเราเป็นเจ้าของ มีความรับรู้มีความรู้สึก มีปรากฏการณ์ทุกอย่าง แต่ไม่มีใครเป็นเจ้าของปรากฏการณ์เหล่านั้น มีแต่เหตุปัจจัยเรียกว่ามีแต่ไม่มี อันนี้จิตมันพอมันเห็นเข้าไปมุนี

พอท่านอาจารย์ถามเรื่อง ตาพริกไทย จะเห็นว่ามันมีแต่มันไม่มีเรา จะมีการทำงานของชั้น ๕ ที่ว่าบังคับไม่ได้ ที่ว่า สังขารเปกขาญาณ สังขารมันทำงาน ชั้น ๕ มันทำงาน แต่ไม่ใช่เรา มันเป็นหลักฐานอันเก่าแก่ที่คุ้นเคย เวลาปรากฏการณ์อะไรเกิดขึ้นจะเดินเป็นกลางๆ ลูกแก้วมาหรือลูกแก้วไป มีหรือไม่มีมาหรือไม่มีมา ลอยหรือไม่ลอย มันก็เป็นกลางๆ มันไม่รู้สึกรู้ว่าอะไรหรือว่ามีใครอยู่ในนั้น แต่มีเหตุปัจจัยเพราะฉะนั้นในความว่างในศาสนาพุทธจึงมีอยู่ ๓ นัย นี้ออกมัย สุญญตานุปัสสนาในศาสนาพุทธจึงมี ๓ นัย

ว่างอันแรกคือ ว่างจากตัวตน เพราะมันเป็นเหตุปัจจัย อย่างเช่นมีไข้มี มีซินส์ ๕ มีลมหายใจ มีแสงแดด มีสายน้ำ มีแผ่นดิน ร่างกาย แต่ประกอบเป็นเหตุปัจจัย ไม่มีตัวตน เรียกว่ามีแต่ไม่มี มีเหตุปัจจัย แต่ไม่ใช่เรา ว่างนัยที่ ๑ มีแต่เหตุปัจจัย มันเป็นเหตุปัจจัย แต่ว่างจากตัวตน ถ้ามันว่างจากตัวตนว่างจากความ เป็นเราแล้ว มันก็ว่างจากคู่ได้ซิ จริงมี มีใครได้ละ เวทนาเกิดขึ้นก็ดับไป ลึ้นกระทบสก็ดับไป ก็ดับไปอย่างนี้ เสียงกระทบหูก็ดับไปอย่างนี้ เวทนาเกิดก็ดับไป มันไม่มีใครได้ ว่างจากโลภะ ถ้าไม่มีใครได้แล้ว มันจะต้องไป ทำลายผู้อื่นเพื่อให้ตัวนี้ได้เพื่ออะไร มันก็ว่างจากโทสะ ว่างจากความหลง

ว่างนัยที่ ๒ ถ้ามันอย่างนี้จะเห็นว่าไม่มีใครอยู่ในนี้ มันก็ว่างจากการปรุงแต่ง

ว่างนัยที่ ๓ ว่างในศาสนาพุทธมันว่างแบบนี้ มันไม่ใช่ว่างแบบกวงโไปเฉยๆ ว่างเพราะปัญญาเห็นมี จะเห็นว่ามีแต่ไม่มี มันมีซินส์ ๕ มีการทำงานของธรรมชาติ แต่ไม่มีเราเป็นเจ้าของ มีบทบาทหนึ่ง เขียนว่า อัญมณีเหตุปัจจัยคนนับคือทุกอย่างมันงดงาม จะงดงามด้วยเหตุปัจจัยเหมือนอัญมณี อัญมณีเหตุปัจจัยคนนับเกินกว่าจะกวาดเก็บจับเอาไว้ได้ เหมือนน้ำค้างยามเช้าสวยงามดาราตาเป็นหมื่นๆ แสนๆ ล้านๆ เม็ดเลย สีมันงดงามแต่มีใครเก็บเอาไว้ได้มี ถ้าใครเก็บเอาไว้ได้ เอามาฝากหลวงพ่อน้อยนะไปเก็บลูกเห็บมาก็ได้ นี่ลูกเห็บตกแล้วหลวงพ่ สวยมากเลย วันก่อนที่เขาคือหลังคาภูมิคุ้มกันดั่งกิ่งก้านแข็งแรง หลวงพ่ ธิบเอาขึ้นไปรอง ลูกเห็บเต็มชั้นเลย นึกว่าจะไปให้ใครดูดินะ คนกรุงเทพฯก็ยังไม่มา โทรไปบอกคนกรุงเทพฯ นี่ลูกเห็บตกแล้วนะเขาก็ไม่เห็น เก็บไว้ให้เขาดูก็ไม่ได้ใช่มี มันก็ละลายหายไป ถึงจะงดงามแคไหน สายหมอก หิ่งห้อย ทางช้างเผือก คำคิน บางทีคำคินบางคำคินสวยงามมากเลย เมฆมันผ่านแสงเป็นแก้วเลย เหมือนเมฆแก้วเลย เดินจงกรมหิ่งห้อยมันมาบินอยู่ข้างฝ่าเท้า โอ้ อยากให้คนมาเห็นแต่มันก็เป็นไปไม่ได้ใช่มี คำคินมันก็ผ่านไป “อัญมณีเหตุปัจจัยคนนับเกินกว่าจะกวาดเก็บจับเอาไว้ได้ (เหมือนกับจะกวาดเก็บจับเอาไว้ไม่ได้) ปรุงดีปรุงร้ายเกิดดับตามเหตุปัจจัย ยึดถือไว้คล้ายดั่งมีแต่ไม่มี” จริงมี ไปยึดลูกเห็บยึดเม็ดน้ำค้างเหมือนมีแต่ไม่มี “รู้ด้วยใจเป็นกลางไม่เห็นยั้งไม่พลั้งเปลอจะพบเจอเจอเลอเลิศค่า ขณะนี้ บริสุทธิวิเศษกว่าทุกอัญมณี แต่ไม่มีเราผู้ครอบครอง”

ปัจจุบันขณะนั้นงดงามกระจ่างสว่างพราวอยู่ข้างหน้า แต่ไม่มีใครเป็นเจ้าของเก็บไว้ก็ไม่ได้ เพียงแต่รู้ว่าที่ละขณะ ที่ละขณะ แล้วก็ผ่านไป ชีวิตนักบวชก็มีสุนทรีย์ ไม่ใช่แห้งแล้ง เป็นผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน ไม่ได้เป็นผู้รู้ ผู้เบอะบ๊ะ ผู้เคร่งเครียด มีคนบอกว่าทำไมชีวิตนักบวชยังมีสุนทรีย์อยู่ จะให้แห้งแล้งซังกะตายเหมือนผีตายซากหรือก็ไม่รู้ มีคนถามว่าหลวงพ่ทำอย่างนี้ติดราคะหรือเปล่า มันห้ามไม่ได้ เพราะว่า มันเป็นนิสัยติดตัวมา ที่แรก ๒ - ๓ ปีแรกพยายามเจียมเนื้อเจียมตัวมากเลย แทะจะตัดลิ้นตัดแขนข้างขวาออกไปอยู่แล้ว สะบัดปลายลิ้นที่ไรก็เป็นบทกวีทุกที สะบัดแขนที่ไรก็เป็นงานศิลปะทุกที แต่มันห้ามไม่ได้ ซินส์ ๕ มันของเก่า จริตห้ามไม่ได้ อย่างพระสารีบุตร เจอห้องร้องยังต้องกระโดดเลย หลวงพ่ก็เหมือนกัน เจออะไรก็สะบัดปลายลิ้นหน่อยเป็นบทกวี เป็นศิลปะ เป็นสุนทรีย์ เล็กๆ น้อยๆ พอเป็นน้ำจิ้มของชีวิต

พระอาจารย์กฤษ : ก็เหมือนอย่างพระวังคีสะ ก็เป็นเลิศในทางด้านกล่าวธรรมะด้วยคำไพเราะ ออกมา ถ้าเป็นคำบาลีก็เป็นฉันท เป็นโคลง มีท่วงทำนองของกวีเหมือนกัน

หลวงพ่อานาจ : นี่เมื่อวันก่อนนั่งว่างๆ พอดีไม่อยู่แล้ว ชิดไปชิดมา ชิดไ้รูปภาแล้คซี่ รูปกลม ที่มันหลุดจากแกนกลางชิดเล่นๆ เอ๊ะลองดูนะ มันออกมาเป็นรูปอะไรได้บ้าง ได้ประมาณซัก ๔๐ แบบ ภายใน ๑ ชั่วโมง มันออกมาได้แพทเทิร์น (Pattern) ได้ตั้งมากมาย ชื่อชุดจักรวาลจำแลง ชุดนี้แหละเอาไปให้เขาทำเหล็ก ทองเหลืองดัดที่พื้น ชัดหินชัด

พระอาจารย์กฤษ : อ้อ หินชัด ลายหินชัด

หลวงพ่อานาจ : ลายหินชัดที่พื้นเจดีย์ ก็เลยเอาไปสเก็ตซ์เป็นพื้นหินชัดที่ฐานเจดีย์โดยเอาพวก เม็ดหิน เม็ดอะไร คนให้ไว้เต็มเลย เม็ดเพชร เม็ดพลอย เม็ดกรวดเม็ดลูกปัด เม็ดๆ เต็มไปหมดเลย ไม่ใช่ หินชัดธรรมดาแล้วที่นี้ คนขนให้ไปเป็นสิบๆ ลังเลย จากโรงงานจิวเวลรี่ จากโรงงานแก้วเป็นคันรถเลย ๓ ตัน พื้นหินชัดที่วัดมันเลยไม่เป็นหินชัดแล้วที่นี้ มันเป็นเพชรนิลจินดา บางองค์ท่านเก็บสะสมไว้ เพชร พญานาคประหลาดๆ ไม่รู้ว่าพญานาคจริงหรือพญานาคปลอม ที่เขาอ้าง เต็มไปหมด หลวงพ่อก็เลยเอาไป เรียงเป็นรูปทรงภาแล้คซี่ประหลาดๆ รูปทรงจักรวาล เต็มไปหมดเลย หลากหลาย อนันตจักรวาล แล้วก็ เรียงร้อยถักทออยู่ด้วยสายใยดีเอ็นเอ (DNA) ของมนุษย์ ให้เห็นว่าช่องว่างของจักรวาลกับช่องว่างดีเอ็นเอ (DNA) เป็นหนึ่งเดียวกัน

ศิลปะมีเอาไว้สื่อเรื่องความเป็นจริง ศิลปะในสมัยก่อนมนุษย์ถ้าใช้มัย เขาเห็นมนุษย์ล่าสัตว์ มีหอก เขาก็เอาไปวาดรูป คนป่าถือหอก ล่าสัตว์ ไว้ในถ้ำ ศิลปะเป็นการบันทึกความเป็นจริงในช่วงเวลาที่มนุษย์ เข้าใจ พอถึงยุคนี้เห็นมัย หลวงพ่อก็ชวนญาติโยมทำกัน เอาลูกปัดเอาอะไรมาร้อยเรียงกันเป็นรูปจักรวาล หลากหลาย อนันตจักรวาล หลากกาแล้คซี่ หลายรูปแบบ เต็มไปหมด นี่หมุนออกมาจากแกนกลาง จาก ความว่าง แล้วก็เปลี่ยนแปลงรูปโฉมรูปลักษณ์ เห็นพวกลายกันหอยมัย เวลาเราผ่าดู ออกมาสารพัดสารเพ รูปร่างเต็มไปหมดเลยจากเกลียวหนึ่งเดียว กลีบดอกไม้ก็เหมือนกัน ออกหมุนมาจากแกนกลางออกมา เป็นรูปมากมาย แล้วญาติโยมก็มาช่วยร้อยดีเอ็นเอ (DNA) รหัสพันธุกรรมมนุษย์ ถักทออยู่ในจักรวาล แต่ ช่องว่างนี้ต่อขนานถึงกันหมด เป็นหนึ่งเดียวกันไม่มีใครเป็นเจ้าของ ในขณะที่เดียวกันก็เหมือนเป็นการแสดง ภูมิปัญญาของพุทธศาสนาของชาวพุทธ ให้เห็นว่าชาวพุทธไม่ใช่คนทิ้งมกายหรือว่าคนที่หลง แต่เป็นคนที่ เข้าใจความเป็นจริง ไอน์สไตน์ (Albert Einstein) ก็เห็นใช้มัยว่า ชีวิตเป็นแค่อนุเล็กๆ ของจักรวาล ไม่มีใคร เป็นเจ้าของสิ่งนั้น เพราะฉะนั้นศาสนาพุทธเป็นศาสนาของปัญญาชน ไม่ใช่เรื่องที่เรามองอย่างฉาบฉวย มัน ก็แสดงศักยภาพไว้แล้วชุมชนญาติโยมช่วยกันทำ

ผู้ดำเนินรายการ : แม้แต่ผนังศาลาก็อย่างกับวิมาน

หลวงพ่อานาจ : คือ มันก็เป็นเรื่องที่ย้ำไม่ได้ มันทำทั้งที่ใจ อย่างเช่นไหนๆ จะเอาลวดมาอง ทั้งที่ ก็อให้มันเป็นเรื่องเป็นราว ให้มันพอสื่อสารเนื้อหาอะไรดีๆ ดีกว่าไปอสะเปะสะปะ นึกออกมั๊ย ไม่รู้ จะทำยังไง มันห้ามไม่ได้ บังคับก็ไม่ได้ มันเป็นลัทธิอันเก่าแก่ แล้วคนอื่นก็ทำไม่ได้ อย่างที่หลวงพ่อยุทธ บอกว่าคนอื่นเขาทำไม่ได้ เราทำได้ เราก็ต้องทำ ถ้าคนอื่นไปทำ เขาก็ทำสะเปะสะปะ มันก็เลยตกกระได พลอยโจร

ผู้ดำเนินรายการ : กาแลทีฉะลุนี่เป็นฝีมือเด็กๆ ชาวบ้านไช้มัยคะ

หลวงพ่อานาจ : ชาวบ้านครับ สอนชาวบ้านทำกัน ทำด้วยเหตุปัจจัย

พระอาจารย์กฤษ : แล้วเหตุที่สร้างเจดีย์บรรจุพระบรมสารีริกธาตุมีเหตุมาจากอะไร

หลวงพ่อานาจ : คือ ที่ตรงนั้นนะ มันเป็นที่สัปบายะอย่างที่ว่านะ ญาติโยมก็ไปๆ กัน หลวงพ่อบวชได้แค่พรรษาที่ ๒ เอง สมเด็จพระสังฆราช ก็ผ่านมาทางคุณหมอบิโอรสกับคุณลุงทองดี จะมอบพระบรมสารีริกธาตุให้ไปบรรจุที่วัด ก็มารับจากท่านสมเด็จพระสังฆราชไป

พระอาจารย์กฤษ : ที่โรงพยาบาลจุฬา

หลวงพ่อานาจ : ใช่ พร้อมกับท่านพระอาจารย์มิตซูโอะ พร้อมกัน ๒ องค์ หลวงพ่อจึงเป็นพระ ผู้น้อย เพราะฟังจะบวชได้ปีกว่าๆ เอง ก็ไปรับพระบรมสารีริกธาตุ รัไปไว้ที่วัดเสร็จ ที่แรกก็ไว้ที่ศาลาปกติ ไม่ได้คิดอะไร วันหนึ่งไม่รู้เป็นอะไร ไปหยิบหนังสือมาอ่าน ไปหยิบหนังสือเรื่องการสร้างเจดีย์ โดยที่ไม่ได้ ตั้งใจจะหยิบเล่มนั้น หยิบๆ ไปเรื่อยเปื่อย หาหนังสืออ่านซึกเล่ม อ๊ะ! หยิบเรื่องการสร้างเจดีย์ แล้วก็เห็น ประวัติเรื่องการสร้างเจดีย์บรรจุพระบรมสารีริกธาตุว่า เป็นสิ่งทั้งงามและเป็นสิ่งที่มีประโยชน์มีคุณูปการ ต่อพุทธบริษัททั้ง ๔ มาก และเราได้รับพระบรมสารีริกธาตุมา เรายังไม่ได้ทำให้เรียบร้อยเลย ก็เลยโทรไปหา คนที่เขาสร้างเจดีย์อิสรภาพคนนั้นแหละที่ทำหนังสือ เขาก็เลยขับรถมาเลย เป็นเจดีย์อิสรภาพที่ศูนย์ บจล. ตรงแคมป์สน โทรไปคุณศรีเพ็ญก็เลยขับรถมาเลย คุณศรีเพ็ญก็เป็นเพื่อนกับคุณลาวัลย์ ดาราย ตั้งแต่มัย ทำเจดีย์อิสรภาพ รุ่น ๑๔ ตุลาโน้น ก็เลยขับรถมา มาดูก็มีเหตุ เหตุปัจจัย ว่าต้องทำตรงนี้ขึ้นมา

เป็นที่ที่สำคัญแห่งหนึ่งในศาสนาพุทธในประเทศไทย เพราะตรงนั้นบริเวณแถวนั้น เคยสถาปนาเป็น เมืองหลวงมาแล้วครั้งหนึ่ง เป็นชัยภูมิธรรมทั้งงาม คืออย่างที่บอกว่าที่ฤๅษีที่ตอนนั้นมาเฝ้าให้ ๓ ปีบอกว่าที่ ตรงนี้เป็นที่ที่สวยงามที่สุดที่เคยเห็นมา หลายคนไม่ว่าชาวต่างชาติก็ไปกันนะ ที่ไปปฏิบัติ จากสวิสเซอร์แลนด์ จากเยอรมัน จากอังกฤษ จากฝรั่งเศส จากบราซิล จากออสเตรเลีย จากไต้หวัน จากอะไรไปกันเยอะแยะมาก บางคนบอกทำไมที่ข้างสวยงามอย่างนี้ แบบว่าชอบคุณมากที่สุดที่ที่ที่สวยงามให้เราได้มาปฏิบัติธรรม มันสัป

ป่วยมาก เหตุปัจจัยมันก็เลยถูกผลักดันมาเรื่อยๆ จนญาติโยมก็ไปทำสถานที่พักผู้ปฏิบัติธรรม ทำห้องน้ำ ดิดโซล่าเซลล์ มีทั้งที่พักเดี่ยว ที่พักกลุ่ม จนถึงเรื่องของเจดีย์ ช่วยกันแบบ มากันสุดสุด เมื่อกี้ก็มา โทรมารายหนึ่งชื่อ คุณแอ๊ด คุณอัจฉราพรรณ เป็นเลขา ดร.ทอง พิทยะ ก็ฟังจะไป ๒ - ๓ ครั้งนี่เอง ก็มีความมุ่งมั่นมากเลย ที่จะช่วยเรื่องสร้างเจดีย์ โทรมาว่ามีคนร่วมทำบุญ ช่วยสร้างหนังสือธรรมะเล่มใหญ่ประกอบภาพวาดกับบทกวีธรรมะ แล้วก็ช่วยซื้อภาพวาดที่จะไปสร้างเจดีย์กัน รวมทั้งคุณศิรพร วงศ์สวัสดิ์ ตั้งปณิธานจะไปช่วยกัน รวมทั้งคุณวิวัฒน์จะขึ้นไปช่วยกัน คุณลุงทองดี แต่ละสายก็ไปกันเยอะแยะไปหมด รวมทั้งคุณน้องคุณอะไรต่างๆ ทุกคนก็คนละไม้ละมือตามเหตุปัจจัย หลวงพ่อก็แค่อะไร อยู่เป็นผู้รับใช้ หยิบหินหยิบกรวด หยิบทรายมาเรียงร้อยไปเรื่อยๆ เท่านั้นเอง แต่ว่ามันเป็นเหตุ ไม่ได้ตั้งเป้าไว้ก่อนเลย ถึงเวลามันถึงออกมาไปตามเหตุปัจจัย

พระอาจารย์กฤษ : มีตำนานว่าเคยเป็นที่ตั้งเมืองหลวง

หลวงพ่อานาชา : รู้สึกจะสมัยจอมพล ป. พิบูลสงคราม เขาเคยสถาปนาเป็นเมืองหลวงไปแล้วครั้งหนึ่ง ประทับตราไปแล้วด้วยนะ แล้วก็ย้ายมาสร้างที่กรุงเทพฯ ตรงนั้นก็เป็นที่ชัยภูมิที่ตรงตาม ที่สัปายะที่สวยงาม

ผู้ดำเนินรายการ : เห็นทะเลภูเขา

หลวงพ่อานาชา : ที่บางคนไปบอกว่าเหมือนสวิสเซอร์แลนด์ผสมทิเบต ที่หลวงพ่อกำลังหวะตรงนั้น มันต้องไปดูเอง

พระอาจารย์กฤษ : ฟังอย่างเดียวไม่ได้ต้องไปดู

หลวงพ่อานาชา : พระพุทธเจ้าถึงบอกว่า อย่าให้เชื่อนะ ที่คนอื่นบอก อย่าให้เชื่อที่ครูบาอาจารย์บอก อย่าให้เชื่อที่คนอื่นบอกต่อกันมา อย่าเชื่อจนกว่าจะได้พิสูจน์ด้วยตัวเอง เพราะฉะนั้นการปฏิบัติธรรมก็แบบเดียวกัน มันคิดเอาไม่ได้ เห็นมี้ คิดเอาอย่างงั้นมันก็ไม่ใช่อยู่นี่ จนกว่าจะไปประจักษ์ด้วยตัวเอง เพราะฉะนั้นการปฏิบัติธรรมคือการเข้าประจักษ์ประสบการณ์โดยตรง ถ้าเราไม่มีประสบการณ์ที่ผาซ้อนแก้ว นึกเท่าไรก็ไม่เป็นผาซ้อนแก้ว ถ้าเราไม่มีประสบการณ์ในการเข้าไปประจักษ์สภาวะธรรม ก็ไปนึกเอาจิตเป็นอย่างไรเปล่า วิญญาณคืออย่างไรเปล่า แต่ถ้าเข้าไปประจักษ์ประสบการณ์ตรง อ้อ นี่กำลังคิดอยู่ จิตกำลังคิดอยู่ ไม่ใช่เราชักกะหนอย อย่างนี้ของจริงแน่นอน พิสูจน์ได้ทุกขณะ อย่างที่พระพุทธเจ้าบอกว่า อกาลิโก ไม่จำกัดเวลา นั่งอยู่นี่ก็ได้นะ กั้นกระทบพื้นรู้สึก มีเอากันรู้สึก มีเราที่โหนมีแค่ความรู้สึกอย่างนี้ ฟังไปมีการคิดไป มีเราที่โหนมีแค่การคิด อกาลิโก ไม่จำกัดเวลา โดยมีประสบการณ์ตรงปัจจุบันขณะรองรับ พิสูจน์ดูด้วยตัวเอง

ผู้ดำเนินรายการ : เป็นปัจฉัตตัง

หลวงพ่อบ้าน : ใช่ ๆ รู้ได้เฉพาะตัว รู้แล้วก็พูดไม่ได้ด้วยว่ามันเรียกว่าอะไร ถ้าใช้เหตุผลเมื่อไหร่ ก็ผิดทันที จริงมั๊ย ลองไปตั้งชื่อสิว่าอะไร

ผู้ดำเนินรายการ : ตำนานหมื่นปี

หลวงพ่อบ้าน : ก็เป็นแค่เรื่องตำนานๆ ต้องไปฟังเอาที่ผาซ่อนแก้วโน้น ต้องให้หลวงพ่อยุทธเล่า เพราะท่านเป็นผู้สัมผัส ท่านเป็นผู้ไปสัมผัสนิมิตท่านเป็นผู้ไปเห็น ใครสนใจก็ไปให้หลวงพ่อยุทธเล่าแล้วกัน ที่วัด

พระอาจารย์กฤษ : มีตำนานที่มากกว่านี้อีก?

หลวงพ่อบ้าน : มีมากกว่านี้อยู่แล้ว ทุกอย่างเป็นเหตุปัจจัย ไม่มีคำว่าบังเอิญอยู่แล้ว ในศาสนาพุทธไม่มีคำว่าบังเอิญใช้มั๊ย

ผู้ดำเนินรายการ : หมายถึงหนังสือกะลา หนังสือเล่มที่มีภาพกะลามะพร้าวเยอะๆ

พระอาจารย์กฤษ : กะลา ชื่อหนังสือชื่อว่า?

ผู้ดำเนินรายการ : ชื่อ ปฏิจจสมุปปาทรายวัน

หลวงพ่อบ้าน : มีอะไร คุณน้องจะพูดเรื่องอะไร

ผู้ดำเนินรายการ : โยงเรื่องปะการังทะเลแห่งภูเขา กับตำนานหมื่นปีค่ะ

หลวงพ่อบ้าน : ก็ไปดูที่วัดแล้วกัน ไปพิสูจน์เอาเอง เพราะพระพุทธเจ้าท่านตรัสไว้ว่า คนฟังแล้ว สงสัยไม่เกิดประโยชน์อะไรขึ้นมา เตียวฟังไปแล้ว เป็นอย่างงั้นจริงหรือเปล่า อย่างนี้จริงหรือเปล่า ไปพิสูจน์เอาดีกว่า ถ้าเล่าไปบางเรื่องแล้ว ทำให้คนสงสัยแล้วไม่เกิดประโยชน์อะไรขึ้นมา แต่ถ้าสงสัยแล้วก็รู้ว่าสงสัยอย่างนี้ดีกว่า ของจริงนะ ปัจจุบันขณะจิตกำลังทำหน้าที่นี้อยู่

ผู้ดำเนินรายการ : ในการสร้างวัดมีอุปสรรคอะไรบ้างมั๊ยครับ

หลวงพ่อานาจ : โอ้ แน่นนอนเลยอยู่แล้ว

พระอาจารย์กฤษ : จะผ่านไปได้อย่างไร อุปสรรคเหล่านั้น

หลวงพ่อานาจ : ก็ที่บอกนั้นแหละ เพราะว่าถ้าไม่เคยฝึกชัณฑิबारมีอะไรไว้ก่อน ไม่มีทางเลย ทุกอย่างต้องมีอุปสรรคอยู่แล้ว เหมือนอย่างที่ท่านอาจารย์กฤษบอก พระพุทธเจ้าท่านสะสมบารมีไว้เยอะ ไม่ใช่แค่นิดเดียว ทุกคนก็เหมือนกัน ถึงเวลาต้องนำมาใช้ เหมือนกันในบารมี ๑๐ ทัศ ในเวลาปฏิบัติ อย่างที่บอกในระดับโคตรภูญาณต้องใช้ชัณฑิबारมี เมื่อเวลาที่มีสิ่งเข้ามากระตุ้นให้ปรุ่งแต่งภายใน มีความอดทนบ๊ีบไม่เอากะมัน แต่ถ้าไม่เคยฝึกไว้ก่อนยาก อย่างท่านบารมี ถ้าไม่เคยสละวัตถุหยาบๆ อย่างนี้ ระดับศีลจะทำได้ยังไง เพราะศีลมันสละความประพฤติชั่วออกไป แต่ถ้าของหยาบๆ ยังให้ไม่ได้ ของวัตถุข้างนอกยังให้ไม่ได้ ใจ่ความรู้สึกอย่างนี้จะให้ได้อย่างไร มีความรู้สึกของเรา เราโกรธ เราไม่พอใจ มันจะสละได้อย่างไร แต่ว่าถ้าเคยสละวัตถุหยาบๆ ในระดับศีล มันก็สลายความประพฤติไม่ต้อออกไปได้ พอระดับสมาธิเห็นมัย มันสละพวกนิวรณ์ ฟุ้งซ่านบ๊ีบสละได้ แต่ถ้าคนไม่เคย ของหยาบๆ ก็ให้ไม่ได้ ความประพฤติไม่ดีก็ให้ไม่ได้ พอมาถึงความฟุ้งซ่าน เรื่องอดีต เรื่องอนาคต มันจะสละได้อย่างไร หรือพยาบาลนิวรณ์ก็สละไม่ออก เพราะมันคิดว่าเราเต็มๆ หรือกามฉันทะก็สละไม่ออก อันนี้พวกท่านบารมีมาใช้หมดเลย นี่แค่ระดับสมาธิ พอในระดับปัญญา มันสละตัวตน ถ้าของหยาบๆ แก้วก็ไม่เคยให้ ต้นไม้ซักต้น ใบไม้ ผลไม้ก็ไม่เคยให้ ถ้าไม่ใช่เรา ยังให้ไม่ออก แล้วจะมาสละอันความรู้สึกว่าตัวเราได้อย่างไร ก็เราเต็มๆ สิ

เพราะฉะนั้นตัวทุกตัวมันเอามาใช้หมดเลย เหมือนอย่างที่ท่านอาจารย์กฤษถาม อุปสรรคต่างๆ มันเป็นส่วนที่เป็นเครื่องประดับ จริงมัยท่านอาจารย์ อุปสรรคเป็นเครื่องประดับของนักปราชญ์ มีนักปราชญ์คนไหน ที่โยมดูหนังสือไร่คนไหน ที่ไม่เคยมีอุปสรรคแล้วจะเป็นฮีโร่ได้มัย อุปสรรคเป็นเครื่องประดับของฮีโร่ ต้องขอบคุณอุปสรรคนะ จริงมัย เอาเพิ่มมัย อยากได้มัย หรือพอเหมาะพอดีกับตัวเราแล้วตอนนี้ รู้สึกมัย อุปสรรคของแต่ละคนพอเหมาะพอดีกำลังของแต่ละคน ไม่มากไม่น้อยเกินไป ตามกำลังที่พอเหมาะพอดี เรือที่ออกไปทะเลเล็กก็ต้องเจอคลื่นใหญ่ เรือที่เก็บปลาชายฝั่งก็เจอคลื่นเล็ก คนที่ไปทำงานระดับอย่างนี้ ระดับมหภาค มันก็ต้องเจอกระแสอุปสรรคระดับมหภาคเหมือนกัน ธรรมดา

ผู้ดำเนินรายการ : ต้องเป็นเรือเดินสมุทรใหญ่มาก

หลวงพ่อานาจ : ถ้าอย่างหลวงพ่อนี้ไป ถ้าเจอแค่เสี้ยวเอ้อมาสู้นี้ ถือว่าไม่ให้เกียรติหลวงพ่อนะ จริงมัย ถ้าบอกว่าเดี๋ยวจะส่งเสี้ยวเอ้อไปปราบพระอาจารย์อานาจหน่อย

ผู้ดำเนินรายการ : ส่งลิ่วลือมา

หลวงพ่อบุญรอด : ใช่ อย่างนี้ไม่ได้นะ ก็เป็นธรรมดา ถ้าเรามองโลกในแง่สุนทรีย์ ในแง่ศิลปะของการใช้ชีวิต ทุกอย่างมันก็พอเหมาะแก่เหตุแก่ผลของมัน เหตุกับผลนี้มันก็สร้างเหตุปัจจัยที่พอเหมาะแก่เหตุแก่ผลของมัน ถึงว่าเหตุหลากหลาย ผลอนันต์ ลองมองภาพดลิตี พระพุทธเจ้าท่านตรัสไว้ดังงามมาก ว่าเหตุหลากหลาย ผลอนันต์ ไม่ใช่เหตุเดียวผลเดียวนะ เห็นมั๊ย แล้วผลก็ไม่สิ้นสุดอยู่แค่ตรงนั้น

พระอาจารย์กฤษ : อเนกเหตุอเนกปัจจัย

หลวงพ่อบุญรอด : ใช่ “เพราะเหตุนี้มี ผลนี้ก็มี แล้วผลก็ไม่สิ้นสุดตรงนั้นอีก ผลนี้ก็จะกระทบ ชิงๆ เป็นลูกโซ่ต่อไปอีก อย่างที่บอกไง มันก็นางดงาม มองภาพของชีวิตเป็นเหมือนเครื่องดนตรีอันดังงามยิ่งใหญ่มากกว่าหุบเหวที่เป็นเสียงขลุ่ยแห่งขุนเขา เพราะชีวิตมันมีเสียงสะท้อนมีอะไรต่างๆ ที่ตอบรับปรากฏการณ์ต่างๆ อย่างงดงาม ตามเหตุปัจจัย แต่ก็ไม่มีใครเก็บไว้ได้”

พระอาจารย์กฤษ : เมื่อสักครู่ท่านอาจารย์พูดถึงเรื่อง การให้ การแบ่งปัน แต่มีโยมหลายคน เลยมายาบอกว่าทุกครั้งที่ให้ หรือแบ่งปันทำบุญให้ทาน จะมีเสียงเย้ยหยันจากคนในครอบครัว หรือคนรอบข้างว่า ปล่อยให้เขาทำไป เราควรจะแนะนำเขายังไงดีครับ

หลวงพ่อบุญรอด : เราจึงบอกว่า คนดีกับคนโง่เป็นคนคนเดียวกันไข่ม้อย คนดีกับคนโง่เป็นคนคนเดียวกัน แต่คนบางคนก็ชอบบ่นว่าทำดีไม่เห็นได้ดี แต่จริงๆ แล้วทำดีก็ไม่ได้ดีอยู่แล้ว เรื่องจริงๆ นะทำดีไม่ได้ดีอยู่แล้ว เพราะอะไรมั๊ย เพราะไม่คิดจะได้ไง ถ้าคิดว่าจะได้ก็เป็นการลงทุนสิ จะเรียกเป็นความดีได้ไง ไข่ม้อย ถ้าคิดว่าจะได้สิ่งตอบแทน ก็กำลังลงทุนอยู่นะสิ แล้วก็คอยอยู่ว่า เมื่อไหร่จะได้ มันก็เลยรู้สึกว่าได้ไม่ได้ซึกกะที ไม่ได้สมอยากซึกกะที เพราะมันลงทุน แต่ถ้าทำดีไม่ได้ดีอยู่แล้ว เพราะว่ามันไม่คิดว่าจะได้อยู่แล้ว ถึงมันได้มากก็ไม่ใช่เรา เราก็เป็นแค่ทางผ่าน เปรียบเทียบหลวงพ่อบุญรอดอย่างนี้ มีความสามารถสะบัดมือเป็นภาพวาด อ้าว...สมมุติมีปัจจัยเข้ามา ปัจจัยก็แค่ทางผ่าน ทางผ่านของธาตุ ๔ ที่มันทำงาน พอธาตุ ๔ ไหลผ่านแล้วของเราหรือ ถ้าเราฉลาดหรือมีความฉลาด มีปัญญาหน่อยเราก็เอาธาตุ ๔ ที่ไหลผ่านนั้นไปสร้างประโยชน์ในระดับมหภาค ไม่เห็นมีเราเป็นผู้ครอบครองที่ไหนเลย มันก็แค่ธาตุ ๔ ที่มันเคลื่อนไหวได้ แล้วธาตุ ๔ มันก็พลิกผันกลายเป็นปัจจัย กลายเป็นทรัพย์ ทรัพย์นั้นมันก็แค่ไหลผ่านเหตุปัจจัยของมันเท่านั้นเอง ถ้าเราบอกของเราเมื่อไหร่ มันก็บรรลีย์เมื่อนั้น จริงหรือเปล่านั้น แต่ถ้าให้มันไหลผ่านไปอย่างสร้างสรรค์ มีมั๊ย มันก็เกิดความฉลาดทางปัญญา มีใครได้ที่ไหน บอกทำดีไม่ได้ ทำดีไม่ได้ดีอยู่แล้ว เพราะว่าไม่ได้คิดจะได้อยู่แล้ว แต่ถ้าไปยึดไว้เมื่อไหร่ ก็บรรลีย์สินะ โยมว่ามั๊ยละ ถ้าของเรา เราทำที่ไหน เหตุปัจจัยนี้มันสมเหตุสมผล แสงตะวันก็ไม่เคยจางตั้งคี่ให้มันเลยใช่เปล่า ลมหายใจก็ไม่เคยจางตั้งคี่ พอได้อะไรจากลมหายใจจากแสงตะวัน บอกของเราขึ้นมาอย่างนี้ มันขาดความเชื่อตรง ธรรมะทำให้เราเชื่อตรง

เพราะฉะนั้นการทำดีไม่ได้ดี เพราะเห็นว่าเราไม่ได้คาดหวังว่าจะได้ แต่ถ้าคาดหวังเรียกว่าการ

ลงทุน แต่ผลมันก็เกิดนะ ผลมันเกิด อย่างที่ห้ามผลมันไม่ได้เหมือนกัน ที่บอกดอกไม้บานดอกหนึ่ง ห้ามความหอมหวานมันไม่ได้ มันก็ไปรยปลิวความหอมหวานไปทั้งสวนนี้เหมือนกัน แต่ไม่มีใครเป็นเจ้าของความหอมหวานนั้นๆ เพราะมันเกิดจากเหตุปัจจัย ถ้าฉลาดหน่อยก็รู้จักสร้างเหตุปัจจัยไปในทางดีที่เป็นกุศลแต่ไม่ได้เข้าไปยึดถือครอบครอง แต่ดีกว่าสร้างเหตุปัจจัยไปในฝ่ายทำลาย เพราะฉะนั้นคนที่ทำดีบางคน ที่บอกว่า คนบางคนดูเหมือนคนโง่ จริงๆ เขาไม่ได้โง่หรอก แต่เขาทนต่อความร้องขอ ทนต่อการเสียสละไม่ไหวต่างหาก เพราะฉะนั้นคนที่ทนกับการร้องขอทนต่อความเสียสละไม่ไหวไม่ใช่คนธรรมดา มันเหมาะต่อเหตุปัจจัยของเขาต่างหาก พระพุทธเจ้าจึงตรัสว่า คนที่ทนต่อความร้องขอไม่ไหว เป็นคุณธรรมของมหาบุรุษ เขาเรียกทนไม่ได้ ทนเห็นคนอื่นเดือดร้อนไม่ได้ ทนต่อความสงสารไม่ไหว ไม่ใช่โง่หรือเขารู้ว่าเขาทำอะไรอยู่ต่างหาก แต่คนอื่นมองไม่ออกต่างหากเป็นเรื่องธรรมดานะ แล้วคนในโลกนี้คนโง่หรือคนฉลาดอันไหนมากกว่ากันล่ะ ใช่มั๊ย คนส่วนใหญ่ก็เลยต้องมองมุนั้นโง่ ไอ้จะไปร้องแรกแหกกระเชอ ก็ไม่ใช่ใช่มั๊ย พวกนี้ร้องแรกแหกกระเชอ แต่เขารู้อยู่เฉพาะตัว และก็รู้อยู่เฉพาะคนที่มองกันออกเท่านั้น ในกลุ่มคนปริมาณน้อย

หลวงพ่อบอกว่า บางทีมาอยู่ในกลุ่มของพระสงฆ์องค์เจ้าที่มีคุณธรรม มีความรัก มีความอบอุ่น เพราะมีความเข้าใจซึ่งกันและกัน มองกันทะลุปรุโปร่ง มองกันแล้วมีความรัก มีความเอ็นดูกัน เข้าใจกัน ไม่ใช่ว่ามองกันด้วยความเย้ยหยันเหยียดหยาม ดูถูกดูแคลนว่าโง่ ไม่มีความรู้สึกอย่างนั้น ที่หลวงพ่อบอกอยู่นี้ะ ในกลุ่มรู้สึกอบอุ่น ก็เข้าใจว่าทำอะไร ทำอะไรกันอยู่ แต่มันก็ทำทายเป็นเพราะถ้าไม่ผ่านอุปสรรคเหมือนที่โยมเหมือนที่หลวงพ่อบอกเรื่องของโยมคนนั้น ถ้าไม่ผ่านอุปสรรคแบบนั้นความเข้มแข็ง ความแข็งแกร่ง ศรัทธาที่ปักมั่นลงในความเชื่ออย่างมีเหตุผล ถ้ากำลังไม่พอ ศรัทธาทำให้เกิดจุดเริ่มต้น ศรัทธานั้นมีเป้าหมาย แต่ถ้าไม่มีเป้าหมายก็ไม่มีจุดเริ่มต้น แต่เป้าหมายนั้นจะมี ก็ต่อเมื่อมีความเชื่ออย่างมีเหตุผลก่อน

ศรัทธาทำให้มีเป้าหมาย ศรัทธาทำให้มีจุดเริ่มต้น แต่ถ้าเขาขาดศรัทธาละ ไม่มีความเชื่อไม่มีเหตุผล แต่ถ้าตระหนักด้วยตัวเองว่า เหตุและผลของตัวเองคืออะไร มันมีจุดเป้าหมาย มันก็มีจุดเริ่มต้น มันก็มีการก้าวเดิน แล้วมันก็ไม่มีความหวาดหวั่นแต่ต้องมีศรัทธา ศรัทธาขจัดความมมงาย ทำให้เกิดความเชื่ออย่างมีเหตุผล ทำให้มีเป้าหมายทำให้มีจุดเริ่มต้น แต่มีมันต้องตระหนักอย่างมีเหตุผลด้วยตัวเองก่อน รู้ได้เฉพาะตัวด้วย จะไปประกาศให้ใคร ก็ไม่ได้รู้ได้เฉพาะตัว เพราะสิ่งนี้มันก็ไม่ได้มีไปพาดพิงคนอื่น ว่าเราฉลาดกว่า เราเข้าใจกว่า ว่าเรารู้ดีกว่า รู้ได้เฉพาะตัว ของแบบนี้มันก็เป็นคอลเลกชั่นส่วนตัวเหมือนกัน ทั้งความคับแค้นทั้งความขมขื่นทั้งความเข้าใจและไม่เข้าใจ จนกว่าจะเจียรไนเป็นเพชรพลอยได้ บางคนก็รอดตอนที่ผลไม่มันสุกงอมเท่านั้นนะ แต่ตอนที่รากมันหยั่ง รากความหาตั้งมั่นไม่ค่อยมีคนสนใจ บางทีแล้วคนก็ชอบไปสรรเสริญตอนมันออกดอกออกผล ก็เป็นธรรมดาอย่างที่โยมคนนี้ถาม แต่มันก็ทำทายเป็นดี อย่างที่บอก “อุปสรรคเป็นเครื่องประดับของนักปราชญ์ ถ้ามองแบบนี้มันจะผ่านสิ่งเหล่านี้ไปได้อย่างงดงาม เราจะได้ขอบคุณอุปสรรคด้วย”

พระอาจารย์กฤษ : พระอาจารย์มาอยู่ที่ผาซ่อนแก้ว ได้เห็นตัวอย่างจากธรรมชาติหรือจากชีวิต ในที่นั้นมาสั่งสอนกับญาติโยมในพื้นที่ราบข้างมากชิ้นมัยครับ

หลวงพ่อบ้านา : ใช่ๆ เยอะ

พระอาจารย์กฤษ : พอยกตัวอย่างบ้างได้มัยครับ

หลวงพ่อบ้านา : คือที่นั่น ตอนที่ไปอยู่แรกๆ เนี่ย ให้มั่งมาช่วยทำงานสร้างกระต๊อบ มั่งมาอยู่ คั้นเดียว ตกกลางคืน มีพวกเปรต พวกอสุรกายมา เปรตมาร้องหวีดหวิว อสุรกายมาเดินย่ำพื้นสะเทือน เลื่อนลั่นเลย เข้ามันหนีไปเลย พวกมั่ง หลวงพ่อก็ก็นอนกระต๊อบนั่น ที่บอกว่ามีเปรต อสุรกาย มาจริงๆ นะ กลางคืนร้องเสียงหวีดหวิว น่ากลัวโหยหวน เยือกเย็น ยะเยือก พื้นกุฏินี้ก็ไหวไปไหวมา ใต้พื้นก็ปีป ปีป ปีป เหมือนจะพังให้ได้เลย หลังคานี้ถูกจับฉีกเป็นชิ้นๆ เลย เสียงทุบประตูหน้าต่างดังสะเทือนเลื่อนลั่น ตุ่ม ตุ่ม ตุ่ม ตุ่ม ตุ่ม มันเข้ามาผ่านช่องเล็กๆ ของหน้าต่างก่อน เสียงลม เวลาเข้ามาตอนแรกก็เป็นเสียงหวีดหวิว ครวญคราง น่ากลัว อยู่คนเดียว เสียงลมเวลาที่มันมุดเข้าไปใต้พื้นไม้ใต้พื้นแคร่มันไปดังขึ้นมา มันเหมือน มีคนจะพังกุฏิอะไรอย่างนี้จริงๆ มันเป็นลมทั้งนั้นเลยปรุงแต่่ง

พระอาจารย์กฤษ : อยู่ช่องทางที่ลมจะต้องมา

หลวงพ่อบ้านา : ใช่ถ้าไปปรุงแต่่งมันเป็นอะไรก็เป็นอย่างนั้น แต่มันก็ไม่ได้มีตัวตน มันไม่ได้ เป็นใครอะไร ที่ไหน ปรุงแต่่งแบบไหนก็เป็นอย่างนั้น แล้วลมก็ไม่ได้ทำให้ทุกข์ แล้วลมก็ไม่ได้มีตัวตนอะไร มันมาสาธยายธรรมให้ฟัง ทุกอย่าง มากมายหลายอย่างซึ่งบังคับไม่ได้ บางคนก็ชอบไปถามเรา เวลาไปถึง ที่วัด หนาวนะ ที่นี้หนาวทุกวันหรือ บอกว่าไม่ใช่อย่างนั้นหรือ พอวันไหนไปลมแรง ที่นี้ลมแรงทุกวันหรือ บอกว่าไม่ใช่อย่างนั้นหรือ มันไม่แน่นอน โยมบอกว่า ว่า...แล้วมันเป็นยังไง ก็บอกว่ามันไม่แน่นอน บางที คนไปเห็นวันไหนชอบไปทักว่ามันเป็นอย่างนั้นตลอด นึกออกมัย เหมือนคนมาเจอเราแล้ว มาเจอเราวันที่ ปวดหัว ปวดหัวทุกวันหรือ มันไม่ใช่อย่างนั้นหรือ อย่างวันนี้หัว หิวตลอดหรือ ไม่ได้เป็นอย่างนั้นหรือ มีใครร้องให้ทั้งวันบ้าง มีใครยิ้มทั้งวันบ้าง ลมพายุก็เช่นเดียวกัน ที่นั่นก็เหมือนกัน อากาศไม่แน่นอน บาง วันลมแรงจนยืนไม่อยู่ ยืนไม่อยู่จริงๆ ต้องหลบหาที่กำบัง บางวันก็หนาวเหนือ ๔ องศา บางวันก็พายุฝน โหมกระหน่ำ สายน้ำหลาก ไม่มีที่กำบังต้นไม้ล้มโคล่นระเนระนาด

ผู้ดำเนินรายการ : อยู่กับธรรมชาติจริงๆ

หลวงพ่อบ้านา : ใช่ เราต้องต้อนรับมันเป็น ต้อนรับฤดูกาล เหมือนต้อนรับฤดูกาลแห่งชีวิต โค้ง คำนับต้อนรับมันได้ทุกอย่าง ที่เกิดขึ้นกับชีวิตจิตใจเรา

ผู้ดำเนินรายการ : คนที่ไปถึงที่นั่น มักจะเป็นโรคคล้ายๆ กัน คือ ไม่นอน นอนไม่หลับ หลับไม่ลง

พระอาจารย์กฤษ : คือ สวย ต้องตื่นมาดู หรือว่าตื่นตื่น หรือว่า กลัว

ผู้ดำเนินรายการ : ช่วงกลางคืน มันมีเวลาที่เห็นสีสันทันของธรรมชาติแตกต่างกันโดยเฉพาะดาวตก

พระอาจารย์กฤษ : ดาวตก เห็นชัดมากมัย

หลวงพ่อานาจ : ถ้าหน้าหนาว ฟ้าโปร่ง มองเห็นดาวตกด้วยตาเปล่า ได้ชั่วโมงละ ๔ - ๖ ดวง หลวงพ่อเคยออกมาตอนตี ๔ แต่ว่าไปยืนอยู่เฉยๆ ไม่ได้นะ ดูดาวตกต้องคอบเป็นพัลลม ต้องกด ต้องหมุมให้ทัน คอบเป็นพัลลม มันไม่ตกที่เดียวกันซ้ำซ้ำ เป็นไปไม่ได้ว่าดาวตกอยู่ที่เดียว เดียวมันตกซ้ายเดียวมันตกขวา เดียวมันตกหน้า เดียวมันตกหลัง ปีๆๆๆ แต่ก็ตื่นนะ

พระอาจารย์กฤษ : บริหารคอบไปด้วย

หลวงพ่อานาจ : แต่ก็ดี ก็เป็นของขวัญแห่งรัตติกาล คือ “ไม่ใช่ว่าความสว่างจะเปิดเผยทุกสิ่งเสมอไป บางครั้งมันก็ปกปิดเอาความมืดที่งดงามเอาไว้ ในความมืดก็มีของขวัญรัตติกาล ที่ความสว่างไม่มี เช่นเดียวกัน ชีวิตก็เหมือนกัน ไม่ใช่ว่าความสุขจะบรรณาการทุกอย่างให้เสมอไป ความสะดวกสบายจะบรรณาการทุกอย่างให้เสมอไป บางทีมันอาจจะปกปิดเอาความเข้มแข็ง ความอดทน ความเสียสละ และความสูญเสียเอาไว้ก็ได้ ความสูญเสียก็ไม่ใช่ว่า มันจะทำร้ายเราเสมอไปก็ได้ มันอาจจะบรรณาการความอดทน ขันติบารมี ทานบารมี เมตตาบารมี ปัญญาบารมี สัจจะบารมี เนกขัมมบารมี และอะไรก็ตั้งเยอะแยะก็ได้ เช่นเดียวกันทุกอย่างถ้ามีธรรมะอยู่ตลอดเวลา” อยู่ในทุกขณะอยู่แล้ว

ถ้ามองเป็น “ดาวบางดวงใหญ่กว่าดวงอาทิตย์ตั้ง ๗ เท่า ยังตกเลย แล้วเรานี้แค่ฝุ่นธุลี แค่นี้ใครน้ำบนก้อนกรวด จะไปอหังการอะไรกันนักกันหนา ลองขึ้นเครื่องบินไปสิ มองลงมาบนผิวโลก ไม่เห็นมีเลย ไม่เห็นมีความโกรธอยู่ที่ไหน มองไม่เห็นเลย มันเป็นระลอกแผ่อยู่ในความว่าง เห็นมัยโทสะแผ่อยู่ที่ไหน เวลาขึ้นเครื่องบินมองลงมา มันมีแต่ธาตุ ๔ ส่วนนี้มันเป็นแค่ระลอกที่แผ่อยู่ในความว่าง ประดุจแผ่อยู่ในความว่างชั่วขณะ เกิดแล้วก็ดับไม่ได้มีตัวตนอะไรเลย” ถ้ามองแบบนี้

พระอาจารย์กฤษ : ในภาวะที่ตรงข้ามกันกลางวันสว่างกลางคืนมืด ในภาวะของความสว่างก็มีความจริงอยู่อย่างหนึ่งซึ่งก็งาม ในกลางคืนซึ่งหมดแสงสว่างแล้ว ก็มีความจริงอีกอย่างหนึ่งซึ่งก็งดงามเหมือนกัน เช่นเดียวกับโลกธรรม มีสุขมีทุกข์สรรเสริญนินทา ถ้ามองอย่างนี้แล้วทุกๆ ขณะมีความงามของมันซ่อนอยู่เสมอ

หลวงพ่อบ้านนาจ : เสมอภาคกัน ที่ความเปลี่ยนแปลงที่ไม่มีใครเป็นเจ้าของ ตรงนี้เสมอภาคกัน ทุกอย่าง ตัวรู้ก็ดับ ตัวหลงก็ดับ ตัวเพลอกก็ดับ ตัวรู้ก็ดับเสมอภาคกันเหมือนกลางวันกลางคืน แต่ถ้าเราไม่รู้ มันจะไปอยากได้แต่ตัวรู้ ไม่ชอบตัวเพลอ แต่ถ้ายอมรับมันได้ทั้ง ๒ ตัว ก็เหมือนกลางวันกลางคืน มันแค่เปลี่ยนฉากมาเล่นละครให้เราดู ละครตอนชั้น ๕ ใจ พิสดารนะละครตอนชั้น ๕ คือมันสัประยุทธ์ รวมกันอย่างงดงาม ถึงได้เกิดเป็นประกายแห่งชีวิตขึ้นมาชั่วขณะ สะท้อนภาพลักษณ์แห่งวิบาก “ชีวิตนี้เป็นเพียงแค่ฉากสะท้อนภาพลักษณ์ของวิบากเฉยๆ ที่เกิดมาจากกรรม มันเป็นแค่ฉากที่ปรากฏการณ์เฉยๆ หน้าตาแต่ละคน พฤติกรรมแต่ละคน มันเป็นแค่ฉากแห่งวิบากที่สะท้อนมาจากกรรม แต่กรรมนี้ก็ไม่มีการเป็นเจ้าของ”

ผู้ดำเนินรายการ : ต้องเป็นผู้ดูที่ดีด้วย

หลวงพ่อบ้านนาจ : ใช่ มันเป็นแค่ละคร ทุกคนก็เล่นไปตามบทบาทอย่างสมบทบาทด้วย จริงมั้ย ทุกคนก็เล่นตามบทบาทอย่างสมบทบาท คนขับแท็กซี่ก็เล่นบทคนขับแท็กซี่ขี่ม้ายั กระเป๋ารถก็เล่นบทบาทกระเป๋ารถไป คนตัดต้นไม้ คนกวาดถนน คนเก็บขยะ คนตักส้วม ถ้าเรามองอย่างนี้

พระอาจารย์ฤช : ควรจะเล่นให้สมบทบาทด้วย

หลวงพ่อบ้านนาจ : ใช่ ต้องเล่นให้สมบทบาทด้วย ถ้าไม่เล่นตามบทบาทก็ลำบาก แต่ถ้าเรายอมรับ มันจะเห็นความงดงามมาก ทุกอย่างเล่นไปตามบทบาทอย่างสมบทบาทมาก เป็นฉากของวิบากซึ่งมีกรรมอยู่เบื้องหลัง และกรรมนั้นก็เกิดจากเหตุปัจจัยที่ถักทอต่อเนื่องมานานแสนนาน เป็นลำธารอันเก่าแก่ของชั้น ๕ แล้วก็เปลี่ยนแปลงลำธารไปเรื่อยๆ เปลี่ยนแปลงกระแสธารไปในอนาคตข้างหน้า เหมือนไปไม้ที่มันร่วงลงสู่ลำธารน้ำ มันร่วงแล้วก็ไหลผ่านก้อนหินก้อนหินซ้ายก้อนหินขวา สายน้ำเชี่ยวเหวี่ยงไปเหวี่ยงมา แล้วใบไม้มันก็ถาม เธอรู้มั๊ยข้างหน้าจะเป็นอย่างไร หรือเธอรู้มั๊ยข้างหน้าจะเกิดอะไรขึ้น เดี่ยวก็เกิดก้อนหินอยู่ข้างหน้าเหวี่ยงหลบไป สายน้ำกระเด็นเข้า ใบไม้ร้องหวีดวายกระตุ้วตุ้นตื้นดี ไม่มีใครรู้ว่าข้างหน้าอาจจะเจอน้ำตกในแองการ่าก็ได้ ถ้าโถมพุ่งไป แต่ก็ต้องเล่นไปตามบทบาทขี่ม้ายั ถ้าเป็นใบไม้ที่ร่วงตามกระแสธาร แต่ไม่มีใครรู้ วันหนึ่งอาจจะไปนอนอยู่กันลำธารรวมกับดอกกล้วยไม้บนหน้าผาก็ได้ เพราะดอกกล้วยไม้บนหน้าผาก็ร่วงสู่กันลำธารเหมือนกัน วันหนึ่งอาจจะไปนอนร่วมกับกลีบดอกบัวที่บ้านอยู่ในโคลนตมก็ได้ เพราะทุกอย่างเกิดจากธาตุ ๔ เกิดดับเหมือนกัน เล่นตามบทบาท ไปตามชั่วขณะไม่มีใครเป็นเจ้าของ เป็นหนึ่งเดียวกัน ทั้งภายนอกภายใน ทั้งเล็กทั้งใหญ่

พระอาจารย์ฤช : เราก็ต้องเตรียมพร้อมไปกับทุกสถานการณ์

หลวงพ่อบ้านนาจ : ต้อนรับมัน อนัตตาบังคับไม่ได้ มีเหตุให้เกิดมันก็ต้องเกิด

ผู้ดำเนินรายการ : มีทางที่จะฝันวิบากได้มั๊ย

หลวงพ่อกอานาชา : เอ้อ เอาอย่างนั้นเสียหรือ มีแต่สร้างเหตุใหม่ คือปัจจุบันนี้เป็นเวลาที่ประเสริฐสุด พระพุทธเจ้าตรัสอย่างนี้ ปัจจุบันเป็นเวลาที่ประเสริฐสุด เพราะปัจจุบันนี้เราสามารถสร้างเหตุใหม่ได้ แต่เหตุเก่าที่ทำไปแล้ว อย่างหนูนี้ สร้างเหตุเก่าที่ทำไปแล้วคือ นั่งรถเข้ามาที่นี่ อย่างนี้ไซ้ มั๊ย นี่คือเหตุเก่าที่ทำไปแล้วไซ้ มั๊ย อันนี้ห้ามไม่ได้แล้ว ถ้าจะขอย้อนเวลากลับไปตอนเที่ยงจะไม่มาที่นี่ เป็นไปไม่ได้แล้ว แต่ปัจจุบันนี้ทำเหตุได้ จะเลือกเอาแบบไหนจะเลือกเจริญสติ จะเลือกฟัง หรือจะเลือกเหม่อ เลือกได้ เหม่อก็เลือกได้ หลวงพ่อก็ไม่ว่า เลือกได้นะ แต่อาจจะดูไม่สวยหน้อยเท่านั้นเอง หรือจะเลือกเจริญสติ หรือจะเลือกอยู่กับรู้ หรือจะเลือกไปคิดในอดีต หรือจะเลือกกังวลในอนาคต ตอนนี้เลือกได้นะหรือจะเลือกดูจิตใจในปัจจุบันขณะ เลือกได้ทุกอย่างเลย

ปัจจุบันเป็นเวลาที่อันประเสริฐสุด แต่สิ่งที่ทำไปแล้วแก้ไขไม่ได้แล้ว ขอลกลับไปตอนเที่ยง อยู่วัดสังฆทาน จะไม่นั่งรถมา เป็นไปไม่ได้แล้ว ไหนๆ ก็มาเจอกันบนทางข้างเผือกแล้ว ก็ต้องเจอกันแล้วตอนนี้ ก็พยายามที่จะให้เห็นภาพพจน์ ภาพลักษณ์ของศาสนาพุทธว่าจริงๆ มันเป็นเรื่องของปัญญาชน เป็นเรื่องความงดงามทางภูมิปัญญา ที่เป็นวิวัฒนาการของสิ่งมีชีวิต พระพุทธเจ้าได้ค้นพบ เรานึกถึงมนุษย์วานร เราจะเห็นภาพรวมๆ พวกที่ไม่รู้อย่างมนุษย์วานรมีเยอะมากเลย ที่ลงไปไหว้ภูเขาไหว้ดินฟ้าอากาศไปขอพร สิ่งนี้ให้ช่วยเหลือนั่นเป็นไปไม่ได้เลย แล้วไม่มีใครอยู่ในนั้นเลย พระพุทธเจ้ามาค้นพบความจริง

ที่หลวงปู่ดูลย์ เขียน จิตคือพุทธะ คืบสู่นามเดิมของจักรวาล ไม่มีใครอยู่ในนั้นอยู่ก่อนเลย มันประสบความสำเร็จอันยิ่งใหญ่ ซึ่งนักวิทยาศาสตร์ต่างๆ ยังหาตรงนี้ไม่เจอเลย เห็นมั๊ย ซึ่งพระพุทธเจ้าปัญญาท่านล้ำหน้าไปก่อนแล้ว แม้แต่พวกนักจิตวิทยาอันยิ่งใหญ่ อย่างเช่นพวก ซิกมันด์ ฟรอยด์ (Sigmund Freud) อย่างนี้ เห็นพฤติกรรมมนุษย์ที่บ่นยอดภูเขาน้ำแข็ง ซึ่งไม่รู้ว่ามีภูเขาน้ำแข็งมีอะไรบ้าง เพราะเห็นแต่แค่อยอดมัน อย่าง คาร์ล จุง (Carl G. Jung) บอกว่า สิ่งที่เป็นพฤติกรรมของมนุษย์มันมีสิ่งหนึ่ง แต่ก็ยังไม่รู้ว่าอะไร แต่พระพุทธเจ้าท่านถอดรหัสไว้หมดแล้ว ตั้งแต่เรื่องปฏิจจสมุปบาท บุคลิกกับพฤติกรรมต่างๆ มันเกิดจากกระบวนการอะไร เวลาที่ปรากฏการณ์ทางบุคลิกภาพเกิดขึ้น ตั้งแต่ทางอนุสัย เพราะความไม่รู้ ตาเห็นรูปไปเก็บความชอบไว้ในใจ หูได้ยินเสียงไปเก็บความไม่ชอบไว้ในใจ ก่อเป็นกระบวนการอนุสัยมานอนเนื่อง แล้วสร้างบุคลิกภาพขึ้นมา ภายเอามาบ่นเพื่อเป็นพยาบาลนิเวศบ้าง เป็นกามฉันทะนิเวศบ้าง ทั้งหมดเลย แม้แต่สังขารเป็นปัจจัยให้เกิดวิญญาณ วิญญาณเป็นปัจจัยให้เกิดนามรูปอย่างนี้ ท่านก็ชี้ไว้หมดเลยว่ามีละเอียดมาก แค่อายุขัยเกิดขบวนการพฤติกรรมตั้ง ๑๒ อากาโร นี่เป็นภูมิปัญญาที่สูงส่งมาก แต่ถ้าเราชาวพุทธ พยายามที่จะเรียนรู้แล้วก็เผยแพร่ แล้วก็คุยกันเรื่องแบบนี้ มันจะสง่างามมากเลย

ชาวพุทธเป็นอัญมณีของโลกที่งดงามมาก ที่เปล่งประกายอยู่ชั่วขณะเดียวในหมู่ปัญญาชน คุณคนที่น่าสนใจเรื่องศาสนาพุทธหรือสนใจเรื่องี่หลวงพ่อกอานาชาแบบนี้ มีจำนวนน้อยแสนน้อย เพราะมันต้องใช้ปัญญา

อีกระดับหนึ่ง แต่ถ้าสนใจเรื่องเปลือกๆ มันง่ายกว่า ทำอย่างนี้จะได้อย่างนี้ ทำอย่างนี้จะรวยปั๊บ อย่างนี้ไม่มีเหตุมีผล ปั๊บ โอ้ มันง่ายเหลือเกิน สบายกว่า ฟังแล้วรู้สึก ว่า ต้องใช้ปัญญาลึกซึ้งมาก แล้วผลอกก็ไม่ได้ต้องฝีกซ่อมเสมอๆ อย่างนี้ จริงๆ แต่มันเป็นเรื่องสง่างามของชาวพุทธที่หลวงพ่อรู้สึกว่า ที่บอกท่านอาจารย์กฤษฏาภาว่า หลวงพ่อยืนชีวิตศิลปะอิสระ เป็นอินดิวิดวล (Individual) เป็นปัจเจกชนไม่ขึ้นกับใคร โอ้โห มาบวชทำอะไร แสดงว่าหลวงพ่อก็จะยอมอะไรนี้ไม่ใช่ยอมง่ายๆ จนกว่าจะมีความเชื่ออย่างมีเหตุผล จนกว่าจะเห็นว่าสิ่งนั้นยิ่งใหญ่หรืองดงามจริงๆ มันถึงจะยอมใช้มัย มนุษย์นี้ไม่ใช่คนที่แบบว่า จะไปมกมายอะไรง่ายๆ เพราะฉะนั้นการที่หลวงพ่อเข้ามาใช้ชีวิตเป็นนักบวชนี้ รู้สึกว่ามีความภูมิใจที่ได้มาอยู่ใต้ร่มเงาศาสนาพุทธ ใต้ร่มเงาคำสอนของพระพุทธเจ้าที่งดงามและยิ่งใหญ่เกินกว่าที่จะคาดคิดเอาไว้ก่อน พุดง่ายๆ แล้วกัน

ผู้ดำเนินรายการ : ยอมศิโรราบให้กับร่มกาสาวพัสตร์

หลวงพ่อานาจ : ใช้ เวลามาประจักษ์ความจริงนี้ถึง เราถึงมีพุทธบริษัท ๔ อุปสรรคนี้ถูกสืบทอดกันมาถึง ๒,๕๐๐ กว่าปี ในบึงพุทธบริษัท ๔ มีอุบาสกอุบาสิกาช่วยกันรักษา ไม่มีใครสถาปนาเป็นตัวแทน ตอนพระพุทธเจ้าท่านปรินิพพาน ท่านก็ไม่ได้ตั้งใครเป็นตัวแทน ท่านให้พระธรรมเป็นตัวแทน ถ้าใครเห็นพระธรรมนี้มีประโยชน์ต่อประเทศชาติก็ช่วยกันรักษาไว้ เหมือนอย่างทุกวันนี้ ศาสนาพุทธก็อยู่ในมือของเรา เพราะเรายังมีชีวิตอยู่ไง ถ้าเราตระหนักว่า ศาสนาพุทธคำสอนของพระพุทธเจ้า หรือพระธรรมมีประโยชน์ต่อการใช้ชีวิตของเราต่อการทำชีวิตของเรา สามารถแก้ทุกข์เป็น แก้ปัญหาเป็น หรือไม่สร้างปัญหาใหม่ ไม่สร้างทุกข์ใหม่ มีชีวิตที่มีปกติสุขขึ้น หรือสามารถแก้ปัญหาทุกข์ได้อย่างถาวรอย่างนี้ เราก็มีความเอ็นดูต่อมนุษยชาติที่เดินตามหลังเรามา ต่อลูกหลานต่อเด็กตาตาๆ ว่าถ้าทิ้งคำสอนที่งดงามสูญหายจากโลกนี้น่าเสียดาย เราก็ช่วยกันสืบทอดรักษาไว้ ตั้งแต่ผ่านถาวรวัตถุจนถึงผ่านคำสอนผ่านการบรรยายธรรม ผ่านการเก็บคำสอนหรือผ่านการปฏิบัติจากคำสอนให้ถูกต้องอย่างนี้ เพื่อสืบทอดคำสอน อันนี้มันคือความงดงามที่ยิ่งใหญ่ ที่เรามองเห็นแต่สายตามนุษยชาติที่เราเคยอาศัยอยู่ อย่างนี้เป็นต้น ที่คุณน้องตั้งชื่ออะไรนะ ธรรมะทันสมัย สมสมัย หลวงพ่อว่าก็ดี เขาจะได้เห็นศาสนาพุทธไม่ใช่เรื่องของความมกมาย แต่เป็นของปัญญาชนจริงๆ ที่ต้องมองแบบความลึกซึ้ง จะมองเปื้อๆ แล้วก็มาพาดฟันกันดูถูกกัน ไม่ใช่อย่างนั้นหรอก เขายังไม่มองอย่างลึกซึ้งต่างหาก ก็นำเสนอสาระคนที่มองอย่างนั้น แล้วก็เท่ากับ หนึ่งตัวเองหลงแล้วไม่เข้าใจแล้วยังไปชี้คนอื่นหลงตามให้คนอื่นไม่เข้าใจตาม แล้วก็ปิดโอกาสของเขาที่จะเรียนรู้ คุณนำเสนอ

ผู้ดำเนินรายการ : เป็นมิจฉาทิฐิ

หลวงพ่อานาจ : ดูแล้วนำเสนอ สาระมันเห็นที่หมายปลายทางที่เขาสร้างเหตุอย่างนี้ผลก็เป็นอย่างนั้น หลวงพ่อก็เลยเนี่ย เสียงแหบเสียงแห่งเจ็บคออะไรต่างๆ ทุกวันนี้ ก็ทำเพื่อแบ่งปันแล้วกัน ใช้ศักยภาพความสามารถที่มี ที่พวกเราเห็น สะบัดปลายมือสะบัดปลายลิ้นอะไรต่างๆ เอามาทำประโยชน์ในระดับมหภาคหรือระดับที่ให้เห็นว่า อาจารย์อานาจเป็นพวกอินดิวิดวล เป็นพวกปัจเจกชนไม่เคยก้มหัวให้ใคร ให้กับ

องค์กรโต ยังมาทำงานในระดับนี้ มันต้องมีอะไรดีจริงกว่านี้สิ ไม่ใช่ว่าอาจจะเป็นคนงมฉายอะไรต่างๆ ท่านก็ไม่เคยยอมใครอยู่แล้ว อะไรอย่างนี้เป็นต้น หลวงพ่อเอามาเล่า มันก็มีวิธีมีกระบวนการให้เห็น ไม่ใช่เรามองกันฉาบฉวย ☺

◎ รายการ “ธรรมะจัดสรร” สถานีวิทยุสงฆทานธรรม ช่วง “สนทนาธรรมไต้หวันโพธิ์” : บทสัมภาษณ์ พระอาจารย์อานาจ โอภาโส ประจำวันที่ ๑๙ ก.พ. ๒๕๕๑ มีรายละเอียดดังนี้

เรื่อง : การศึกษาปรัชญาและศาสนาด้วยตนเอง

ผู้ดำเนินรายการ : สวัสดิ์คะ ช่วงสนทนาธรรมไต้หวันโพธิ์ในวันนี้คะ ขอเสนอบทสัมภาษณ์ของพระอาจารย์อานาจ โอภาโส ในอดีตท่านเคยเป็นศิลปินฝ่ายจิตวิญญาณผู้ศึกษาธรรมะด้วยตนเอง และเคยใช้ชีวิตเป็นอนาคาริกตามป่าเขา เพื่อค้นหาว่า “ชีวิตคืออะไร?” ท่านเคยปฏิบัติธรรมกับหลวงปู่เทศก์ เทสรังสีนะคะ ปัจจุบันท่านพำนักอยู่ที่ผาซ่อนแก้ว จ.เพชรบูรณ์ คะ ขอเชิญรับฟังบทสัมภาษณ์ต่อจากเมื่อวานนี้นะคะ

หลวงพ่อานาจ : หลวงพ่อศึกษาตั้งแต่เป็นฆราวาส อันที่หนึ่ง ตั้งแต่เด็กๆ ชอบศึกษาเรื่องปรัชญา นูศาตร์ ทุกศาสนาไม่ว่าจะเป็นของมุสลิม คริสต์ เซน เต๋า อ่านหมด อ่านอย่างลึกซึ้ง ไม่ได้อ่านอย่างผิวเผิน เพราะลัทธิเซน พวกคำสอนสูตรของเว่ยหลง ของฮวงโป ก็อ่านหมด ตั้งแต่อายุประมาณสัก ๒๐ ละ อ่านจนตีลังกา โอ้โฮ...เป็นไปได้ยังไงขนาดนั้น ยังสูตรของเว่ยหลง ที่เขาส่งมอบต่อพระศาสดาสังฆปริณายก เวลาส่ง เขาส่งต่อเจียบๆ กัน ๒ ต่อ ๒ ว่าสูตรลับคืออะไร สูตรลับ คือจิตไม่เกี่ยวข้องกับอะไร โยมนึกออกมั๊ย ถ้าโยมเป็นผู้หญิงแล้วไปเจอพี่มาก แล้วแม่ناقเจอพี่มาก เขาเกี่ยวข้องกับ เขาข้องแวะ เขาก็กลับมาเจอพี่มาก ในชาติหน้าอีกไหม๊ ในชาติหน้า เขาผูกพันเขายึดไว้ แต่ถ้าโยมเจอพี่มากแล้ว โยมไม่ได้เกี่ยวข้องกับพี่มาก โยมจะกลับมาเจอพี่มากได้มั๊ย

ผู้ดำเนินรายการ : ไม่เจอ

หลวงพ่อานาจ : เห็นมั๊ย นึกออกมั๊ยเพราะสิ่งอื่นก็เหมือนพี่มาก ถ้าสิ่งอื่นแล้วโยมไม่เกี่ยวข้องกับสิ่งอื่น โยมจะกลับมาได้อย่างไร เพราะนั่นสูตรของเว่ยหลง จิตไม่เกี่ยวข้องกับอะไร เมื่อไม่เกี่ยวข้องมันจะกลับมาได้อย่างไรละ คือไม่มีอะไรข้องอยู่ในนั้น ไม่ข้องในรูป ในรส ในกลิ่น ในเสียง ไม่ข้องในเวทนา มันจะกลับมาได้ยังไงละ หรือคำสอนของฮวงโป จิตนี้คือพุทธะอย่างนี้ ไม่มีพุทธะอื่นใดที่ไหนอีก มีแต่เพียงจิตหนึ่งเท่านั้น แต่จิตหนึ่งนี้ไม่มีของเขต ไม่มีขนาด ไม่มีที่ตั้งชื่อ อยู่ในทุกสิ่ง ไม่ว่าจะสัตว์เลื้อยคลานที่ต่ำต้อยจนถึงพระพุทธเจ้าที่ตรัสรู้แล้ว มีธรรมชาติเสมอภาคกันไม่มีใครเป็นเจ้าของ แต่ลองไปใช้เหตุผลของสิ่งนั้นดูสิ จะตกเข้าสู่ความผิดพลาดทันที แค่คิดก็พลาดแล้วนะ เห็นมั๊ย สิ่งนั้นประจักษ์อยู่ตรงหน้าแท้ๆ เห็นมั๊ย อย่างเป็นต้น อ่านตั้งแต่เด็ก อ่านแล้วก็ตีลังกาหงายหลังไปมา มันมีเรื่องอะไร

ผู้ดำเนินรายการ : ตอนนั้นใฝ่รู้หรือเพื่อที่จะค้นหา

หลวงพ่อานาจ : นั่นละ ทุกอย่างนั่นละ ไม่ใช่หลวงพ่อกับจะศึกษาเรื่องแค่ ศาสนา ปรัชญา ทุกๆ ลัทธิแล้วนะ ยังไปสมัครเรียนเรื่องดาราศาสตร์อีก ตอนอายุ ๒๐ กว่า ไปสมัครลงทะเบียนเรียนที่รามคำแหง ตอนนั้นเป็นหน้าตาศิลปิน ไว่หนวด ไว่เครา แต่งตัวรุ่มร่าม คณบดีก๊อง คุณเป็นศิลปิน แล้วทำไมคุณมาเรียนดาราศาสตร์ บอกอยากรู้เรื่องความจริง อ้าวทำไมลงชิวะอีก บอกเรียนชิวะอยากรู้เรื่องความจริง ลงฟิสิกส์อีกบอกอยากรู้เรื่องความจริง หลวงพ่อเป็นคนใฝ่รู้เรื่องความจริงในทุกๆ แง่มุมหมดเลยนะ

พระอาจารย์กฤษ : พระอาจารย์เรียนได้ทั้งหมดเลย

หลวงพ่อานาจ : ทั้งหมดเลย หาหนังสือมาอ่าน หาอะไร ค้นคว้าเอง ชอบทุกอย่างเลย หนังสือ ฟิสิกส์ ก็เอามาอ่านนะ หนังสือดาราศาสตร์ หนังสือชิวะ

พระอาจารย์กฤษ : คุณมันข้ามแขนงกันเลยนะครับ

หลวงพ่อานาจ : แต่ว่าเห็นมัย ว่ามันเป็นมุมเดียวกัน มันมีความจริงเหมือนกัน แต่มันต่างมุมมองกันไง คือถ้าเรามองครบหลายมุม ตามทิศทางที่ท่านอาจารย์ถาม แต่มันหลายมุม ถ้าเรามองครบทุกมุมมองแล้วมันสามารถนำมาประยุกต์รวมกันหมด เหมือนที่หลวงพ่อพูดเขียนถึงบทกวี เมื่อกันี้สังเกตมัยว่า มันรวมเอาทุกแขนงของความรู้ เข้ามาถักร้อยอยู่ด้วยกัน หลวงพ่อพูดถึงจักรวาล พูดถึงขุนเขา พูดถึงธรรมชาติพูดถึงเสียงขลุ่ย พูดถึงรหัสดีเอ็นเอ พูดถึงยีน (gene) พูดถึงช่องว่าง พูดถึงธรรมะ พูดถึงอนัตตา แล้วมาถักร้อยอยู่ด้วยกันหมดเลย เป็นหนึ่งเดียวกันเห็นมัย มีทั้งสัจธรรม มีทั้งสุนทรีย มีทั้งปรัชญา มีทั้งศิลปะ ถักร้อยอยู่ด้วยกันอย่างนี้ ทั้งนี้เป็นความใฝ่ฝันในวัยเด็ก สมัยก่อนในวัยเด็กมีความใฝ่ฝันสูงมาก หวังว่าสักวันจะสร้างยุคสมัยใหม่ของโลกขึ้นมา ให้เป็นโลกที่มีแต่สุนทรีย ไม่มีการทำลายล้าง แบบที่ยังไร้สาระอย่างทุกวันนี้ มนุษย์ยังไม่เจริญนะ ยังก่อสงครามแบ่งพรรค แบ่งพวก คิดว่ามนุษย์ยังสามารถมีโอกาส สร้างยุคที่สุนทรียขึ้นมาได้ ยุคที่สร้างสรรค์ขึ้นมาได้โดยไม่ได้แบ่งแขนงเป็นเผ่าพันธุ์ เป็นสายเป็นพันธุ์ต่างๆ ออกมา เราสามารถรวมเป็นหนึ่งเดียวกันได้ ใช้ชีวิตใช้เวลาต่างๆ ในการสร้างสรรค์ ที่อยู่ด้วยกันอย่างงดงาม นี่เป็นความหวังตั้งแต่เด็กๆ สะสมมาพูดแบบเล่นๆ แล้วกันนะ สะสมมาหลายพันชาติจากความใฝ่ฝันแบบนี้

ผู้ดำเนินรายการ : ก็ตอนนี้เป็นโลกเกี่ยวกับวิทยาศาสตร์ เขาก็ต้องการพิสูจน์ว่าเป็นจริงมัย เกี่ยวกับพุทธศาสตร์ค่ะ

หลวงพ่อานาจ : ก็อย่างที่หลวงพ่อบอก ถ้าฟังให้ดี มันคือรูป กับ นาม รูปมันมีอยู่มันก็เคลื่อนไหว ผ่านตามที่ว่ากันไป เมื่อเคลื่อนไหวผ่านที่ว่า มันก็เกิดบรรยากาศ เกิดปรากฏการณ์ปฏิบัติขึ้นมา แคเราเอา

เมื่อขึ้นมากะทบกระทั่งกัน มันยังเกิดพลังงานเลย ที่หยาบๆ ขนาดนี้นะ ถ้าเปรียบกับช่องว่างที่เล็กกว่านั้น หรือสายใยที่เล็กกว่านั้น แคะก้อนน้ำแข็งก้อนหนึ่งเรายกออก ยังคงเหลือโอเอ็นตค้ำเลย แคะก้อนอิฐเผาไฟ แคะเรยกออกยังเหลือความร้อนตค้ำเลย แล้วไอนี้ทั้งเย็นร้อนอ่อนแข็ง สัมผัสก็กันอย่างดงามอย่างพอดี อย่างพอเหมาะ และใช้เวลาพัฒนาการมาเป็นล้านๆ ปี กว่าจะได้สภาวะแบบนี้ขึ้นมา แล้วไอระเหยที่ผ่านเข้ามากระทบช่องว่างนี้ จะเกิดปฏิกิริยาขนาดไหน ยิ่งกว่าก้อนน้ำแข็งก้อนเดียวอีก นึกออกมั๊ย สิ่งที่ผ่านช่องว่างมากระทบ เกิดอาการรับรู้ เมื่อรับรู้แล้ว รู้สึกก็จะจำไว้ได้ หมุนรอบตัวเองเป็นรูปประมาณู รอบตัวเองได้ มันก็สามารถเอาสิ่งที่จำมาคิดใหม่ได้ะอย่างงี้

เมื่อจำและคิดใหม่ได้ เหมือนที่หลวงพ่อบริบเทียบเสียงสะท้อนของขุนเขา แคะเราส่งเสียงไป ตั้ง มันยังสะท้อนกลับไปกลับมาอยู่ช่วงนึงเลย แล้วเสียงสะท้อนจะกลายเป็นสัญญาขึ้นมา จำเอาไว้ จำแล้วก็เอามา คิดปรุงแต่งใหม่ สามารถทำงานด้วยตัวเองได้ นี่เป็นวิวัฒนาการนะ ลองนึกภาพดูให้ดี อย่างสัตว์หยาบๆ อย่างงี้ สิงโต หมา มันฉีกเนื้อกันกิน หมาป่าไฮยีน่าอะไรอย่างงี้ มันไม่เคยสัมผัสถึงอารมณ์ที่ประณีตกว่านี้ นึกออกมั๊ย พวกนี้มีมั๊ย การเสียดสี การให้ทาน การช่วยเหลือ การเกื้อกูล ความปรารถนาดี ไม่มีนะ แต่พอมนุษย์ พัฒนาขึ้นมาจากสัตว์มาเป็นมนุษย์วานร โงหัวขึ้น พัฒนาสติปัญญา พัฒนาด้านจิตใจ แทนที่จะฉีกเนื้อกันกิน รู้จักเสียดสี รู้จักให้กัน อ้าว...กินข้าวหรือยัง เคยเห็นหมาทำอย่างงี้มั๊ย อย่างหมาวัดก็ได้ เอาข้าวไปกองซุกกองสิ พระเอาไปเทๆ ใครถึงก่อนมันก็ชนหัวชนไล่ ของกูใครห้ามเข้า แยกขาละหมาอีกตัวก็ ไม่ใช่ของมึง กูจะแย่ง กระจุกกระจาย อะไรเกิดขึ้น อย่างเวลาที่หมากัดกัน ไก่ก็มาเก็บ เก็บเล็กเก็บน้อยกิน เคยเห็นมั๊ยอยู่ตามวัด พวกนี้มีมั๊ย อ้าว...ไก่อากิน เฮ้ย...หมาด้วยกันมากิน เฮ้ย...นก ไม่มีนะ มีแต่ใครเข้ามาไม่ได้ แต่พอมนุษย์พัฒนาขึ้นมาก็มีความรู้สึกแบบนี้ขึ้นมาว่า รู้จักให้แล้วมีความสุขมากกว่าการที่แย่งกัน การที่ฆ่ากัน รู้สึกความสุขนั้นมันประณีตกว่า เรียกว่า “บุญญาภิสังขาร” อย่างงี้ ที่นี้เวลาตาย ก้อบปี๋ที่มันถอดจากพลังตัวนี้ มันจะก้อบปี๋ชุดใหม่ขึ้นมาละ จากความรู้สึกที่ประณีตลึกซึ้งกว่า เหมือนโยมนึกถึงขามู นึกถึงขามูมั๊ย หรือนึกถึงข้าวหน้าเป็ด

ผู้ดำเนินรายการ : นึกถึงซาเซียว

หลวงพ่อานาจ : นึกถึงกล้วยเตี้ยลูกขึ้นปลามั๊ย ?

ผู้ดำเนินรายการ : ตอนนี้อยั่งคะ

หลวงพ่อานาจ : ชอบกินอะไร

ผู้ดำเนินรายการ : ชอบกินข้าวคลุกกะปิคะ

หลวงพ่อานาจ : นึกถึงข้าวคลุกกะปิสิ รู้สึกมัย ว่ามันประณีตอยู่ในจิตใจเรา หลวงพ่อกำลังจะเปรียบเทียบให้เห็นนะว่า เวลาที่เรารู้สึกที่เรารับรู้เนี่ย หรือถ้าเอาข้าวคลุกกะปิ ขึ้นมาถวายพระอาจารย์ กดูอย่างนี้ แล้วท่านอาจารย์กดูซึกฉันหมดจาน จะรู้สึกยังไงบ้าง ปิติมัย ปลื้มมัย นึกออกมัย รู้สึกมัยว่ามัน ทำให้เราปลื้มได้ มันประณีตทำให้เราปลื้มได้ แต่ดูให้ตึนะ ธาตุ ๔ จจริงๆ ข้าวคลุกกะปิ กะปิจริงๆ เป็นของ สกปรก จริงมัย มาจากตัวเคย เอามาหมัก เอามาหมม เป็นแค่ธาตุ ๔ ไม่ได้มีอะไรเลย แต่การที่เราไปให้ แล้วเรานึกถึงนะ มันกลับให้ประณีตลึกล้ำขึ้น ใ้รูปถอดตัวเนี่ย เห็นมัย นึกถึงข้าวคลุกกะปิบีบ โห้ย มัน ประณีต อิมเอิบขึ้นมา ทั้งที่ข้าวคลุกกะปิ เป็นของสกปรกนะ คือธาตุ ๔ เป็นของสกปรก แต่รูปถอดกลับ ของละเอียด เป็นของงดงามเป็นของประณีตขึ้นมา ทีนี้มันถอดก็อปปีมาอีกที พอดธาตุ ๔ ตาย ใ้ตัวนี้ถอด ก็อปปีมาเป็นนามขันธ ๔ ตัว รั้รู้ รู้สึก จำได้ และจิตปรุงแต่งไว้ เรียกว่า “บุญญาภิสังขาร” เห็นมัยมัน เกิดอะไรขึ้น พลังงานนี้ทำงานด้วยตัวเองได้ ถอดก็อปปีไปสร้างภพใหม่ เป็นวิวัฒนาการอีกแบบหนึ่งของ สิ่งมีชีวิต เมื่อก่อนมันต้องอาศัยธาตุ ๔ ตอนนีไม่ต้องอาศัยละ เพราะมันทำสิ่งที่ใ้เอาไว้ แล้วมันก็อปปีถอด มา กลายเป็นพลังงานที่บริสุทธิ์ มีพลัง มีความเชื่อ มีศรัทธา เห็นมัย กำลังสูงมากเลย ก็ไปสร้างภพใหม่ ขึ้นมาเลย เรียกว่าสวรรค์ สวรรค์ไม่ได้มีอยู่ก่อนในจักรวาลนี้เนาะ มันเกิดจากรูปถอดจากการที่ไปทำความดี ถ้าไม่ทำความดีมันจะมีสวรรค์ได้อย่างไร เห็นมัยเวลาคนตายนึกเห็นสิ่งที่เคยทำเอาไว้ นึกถึงแล้วมันประณีต ขึ้นมา นึกถึงข้าวคลุกกะปิถวายอาจารย์กดู อาจารย์กดูท่านฉันวันนั้น นึกแล้วมันโห้ย...ปลื้ม ฉันเสร็จ อาจารย์กดูก็ท้องเสียแต่ไม่กล้าไปบอกโยม โยมก็ปลื้มได้ขึ้นสวรรค์ พอดตอนหลังมารู้ว่าอาจารย์กดูท้องเสีย ใจก็เศร้า...ปืบ ตกไปเลย จิตใจมันเศร้าหมองหดหู่เห็นมัย ก็ถอดก็อปปีมา หนักอึ้งเลยนะ หม่นมัว เศร้าหมอง ก็ไปสร้างภพที่เศร้าหมองขึ้นมาสิ

เพราะฉะนั้นภพของสิ่งมีชีวิตอย่างนี้เนาะ หลากหลายมากสปีชีย์มาเลยทีนี้ หลายรูปแบบเพราะ อุดมภูมิมันต่างกันออกไป นึกออกมัย ไม่ใช่แค่สวรรค์ ๖ ชั้น อีกประเภทหนึ่งก็ใ้ ใ้พวกที่เบื่อนุ่น เบื่อนี้ ไม่ค่อยยุ่งเลยช้เกียดต่อสู้ ช้เกียดทำสงคราม หนีไปหาที่เจียบบๆ อยู่ หลบมุมเข้าถ้ำ พวกมนุษย์วานรนะ ไป นั่งช่มๆๆๆ เฟ้งๆๆๆ พอตายไป ก็อปปีเฟ้งก็ถอดไปอีกที ก็ไปสร้างเป็นรูปพรหมขึ้นมา ไม่ได้มีอยู่ก่อนเลย พวกนี้ พระพุทธเจ้าท่านบรรยายไว้หมดแล้ว ทีนี้พอพวกฤๅษี ชี ไพร ตอนหลังๆ ก็แล้วกันนะ ที่นั่งภาวนา แล้วก็ตายไป ก็ไปเป็นพรหม ไปเห็นพรหมอยู่ก่อน ก็ อ้อ...ข้างบนนี้มีพรหมอยู่เนี่ย พรหมเป็นพวกสร้างโลก อย่างนี้ ก็เลยบัญญัติใ้ว่า พรหมเป็นผู้สร้างโลก ไม่ได้มีอยู่ก่อนนะ เกิดจากพวกฤๅษีตนแรกๆ เนี่ย เข้าฌาน เรียกว่า “อเนญชาภิสังขาร” เห็นมัยมันปรุงแต่งแบบนี้ขึ้นมา ถ้าไม่ปรุงจะมีใ้ได้อย่างไรละ สิ่งนี้มีสิ่งนี้ถึงมี เห็นมัย นี่เป็นสุดยอดของวิวัฒนาการของสิ่งมีชีวิตอีกระดับหนึ่ง แต่พระพุทธเจ้าก็มาค้นพบความจริงว่าใ้ สองตัวทั้งหมดเนี่ย ก็เป็นการปรุงแต่งขึ้นมา

อันหนึ่งเรียกว่า “บุญญาภิสังขาร” ปรุงแต่งฝ่ายดีก็ถอดรูปไปเป็นเทวดา เป็นพัฒนาการของสิ่งมีชีวิต ที่ไม่ต้องอาศัยธาตุ ๔ อีกต่อไปแล้ว อย่างพวกนางฟ้าเนี่ย อายุ ๑๖ ตลอด ไม่มีอุจจาระ ไม่มีปัสสาวะ เห็นมัย ไม่มีกรรม ไม่มีท้อง ไม่ใช่ไม้คั่น ไม่เกา อย่างนั้นเนาะ ไม่มีท้อง ไม่มีประจำเดือน เพราะไม่มีธาตุ ๔ ใ้ ไม่มีป่วย

ไม่มีใช้ จริงมั๊ย ไม่มีน้ำเหลืองออกจิกะแ้ด้วยนะ ไม่ต้องใช้เรโซน่านะ นึกออกมั๊ย เพราะว่ามันเป็นรูปถอดแล้วไง มันก็มีแต่ปิติล้วนๆ ที่ทำความดีเอาไว้สิ มันก็เป็นปลื้มปิติ มีความสุข นึกถึงอะไร นึกถึงสิ่งนั้นก็เกิดขึ้นทันที นึกถึงข้าวคลุกกะปิ มันก็เป็นข้าวคลุกกะปิทิพย์ ไปแล้วที่นี้ ไม่ใช่สีชมพูกมัวแล้วนะ เป็นสีประกายเพชร สีม่วงอำพัน ระเบียบระยับเรืองรอง ขึ้นมาเลยนะ กุ้งแห้งก็ไม่แห้งแห้งแแก่แล้วนะที่นี้ อาจจะเป็นสีชมพูตาดายก็ได้นะ หลวงพ่อเปรียบเทียบเพราะมันเป็นความรู้สึกไง คือที่วัดเนี่ย ที่เขาไปทำฐานเจดีย์กันเนี่ย เขาบริจาคพวกจากโรงงานแก้วโปนนะ เขาก็ไปทูปเป็นเศษแก้วเพื่อจะไปฝังตามพื้นแล้วขัดเงา โยมทุกคนที่ไปทูปเศษแก้วสีฟ้า สีชมพู สีเหลือง สีส้ม อะไรพวกนี้ พอทูปเสร็จกลางคืน แยกไปนอนหรือไปนั่งที่ไหนก็แล้วแต่ ไอ้ภาพที่แยกไปทูปแก้วมันติดลูกตา แต่ว่าติดลูกตาแล้วมันเป็นเศษแก้วมั๊ย ไม่เป็นนะ มันกลับเป็นสีแก้ว ระเบียบระยับเป็นสีเหลือง สีส้ม สีทอง ยิบยับ ไม่เป็นรูปเป็นเหลี่ยมเป็นคมนะ มันกลับเป็นแก้วเพชรนิลจินดา นึกออกมั๊ย มันเป็นทิพย์ แบบนี้ ทั้งที่เป็นแค่เศษแก้ว เม็ดทราย ก้อนกรวด อะแต่ความรู้สึกที่ประทับไว้นะมันเกิดเป็นนิมิต เป็นสัญญา ปรงแต่ง ขึ้นมาอย่างนี้ เรียกว่า “บุญญาภิสังขาร” อย่างนี้ โยมนึกดูสิ แคโยมมองไฟอย่างนี้ยังติดลูกตาเลย ถ้าทำอย่างนี้เสมอๆ มองจะไม่ติดได้อย่างไร แล้วมันก็ถอดก็อปปีไปเป็นพวกเทวดาในภพภูมิต่างๆ ตามกำลังของบุญที่ทำเอาไว้แบบนี้

หรือ “อบุญญาภิสังขาร” อย่างนี้เคยไปฆ่าเขา เห็นเขาตาเถลือกถลน เลือดทะลักกระเซ็น เขาฆ่าอาฆาตเรา เราก็งงใจที่ได้เอาขวานจามหัวมัน ที่ได้เอามีดผ้าไส้มัน เอามีดตัดคอมัน ความรู้สึกนี้ก็ติดลูกตาอยู่ดีจริงมั๊ย ตายไปนิมิตก็ปรากฏสิ ถ้าไม่มีสิ่งนี้มันจะมีได้อย่างไรละ สังขารมันเกิดจากสัญญา ถ้าไม่มีสัญญาจะมีสังขารได้อย่างไร แต่สังขารคือการประสมระหว่างสัญญากับเวทนา เขาเรียกว่า “อบุญญาภิสังขาร” หรือพวกพรหม “อเนญชาภิสังขาร” พระพุทธเจ้ามาค้นพบว่า สังขารใน ๓ ตัวนี้ ท่านพบความลับอีกตัวหนึ่ง เรียกว่า “วิสังขาร” นิพพานนี้ชื่อ “วิสังขาร” ความไม่ปรงแต่งนี้ก็มีอยู่ ความปรงแต่งนี้ไม่ว่าปรงแต่งดีแค่ไหน มันก็ต้องเข้าอยู่ในกฎของไตรลักษณ์เหมือนกัน คือต้องเสื่อมไป จะเป็นพันปี หมื่นปี ก็ต้องเสื่อม ท่านเห็นภัยในวัฏสงสารต้องมาเวียนว่ายตายเกิดอย่างนี้ ไม่เอาอีกแล้วเพราะไม่มีใครอยู่ในนั้นอย่างนี้ ท่านมาค้นพบก่อนจะได้บอกคนอื่น นี่ให้เราเห็นภาพรวมๆ ศาสนาพุทธไม่ใช่เรื่องมงาย เป็นการมองทะลุปรุโปร่งเข้าไปถึงการทำงานของธรรมชาติทั้งหมด ทั้งรูปธรรมและนามธรรม มองภาพรวมแล้วมีแค่รูปกับนาม ไม่มีใครอยู่ในนั้นอย่างนี้

พวกบทกวี เขียนไปเล่นๆ ประมาณ ๒๐๐ กว่าบท บางทีนึกอะไรออกก็เขียนไป จะบันทึก พอบันทึกอีกทีก็ มันก็นิสัย เป็นอะไรอะ ปลายลื่นตัวตเป็นไวยหาร อันนี้ระหว่างที่สร่งน้ำอยู่ ก็นึกขึ้นมาได้ว่าขนาดเสียงสะท้อนในขุนเขามันกลับไปกลับมาอะ แล้วไอ้เสียงสะท้อนมันสามารถนึกพวกสัญญาได้ทันทีเพราะมันละเอียดกว่าหลายพันเท่า หลายล้านเท่า นี่มันก็หนึ่งในล้านมิลอย่างนี้ แล้วไอ้ช่องว่างในขุนเขามันสามารถเกิดท่วงทำนองที่หลากหลาย แล้วไอ้ช่องว่างพวกนี้ยังอัศจรรย์กว่า แต่ทั้งหมดมันเป็นความว่างเดิมของจักรวาลไม่ได้มีใครอยู่ในนั้นเลย แต่ความรู้มันก็ไปคว้าปรากฏการณ์เวลาที่เกิดขึ้น เรียกว่าเราขึ้นมา จิตมันก็ไม่ใช้จิตเหมือนที่หลวงปู่ดูลย์บอก แต่หมายถึงบางสิ่งที่มีอยู่แล้ว มันคือนามเดิมของจักรวาลที่ไม่มีใครเป็น

เจ้าของไม่มีขนาดไม่มีขอบเขต แต่ตัวนี้เขารู้ตัวนั้นอีกทีหนึ่ง แค่วัชณะเนี่ย สรงน้ำแล้วก็กลับมาเขียน แต่มันเคยเป็นนิสัยพอกลับมาปั๊บ บันทึกลงเป็นบทวิขึ้นมา

พระอาจารย์กฤษ : เหมือนตอนที่แต่งเป็นเพลงให้จีวัน

หลวงพ่อานาจ : เดียวก็ตายแล้ว (หัวเราะ) ใครจะว่าอะไรก็ว่าเหอะ ยอมถูกเขาว่าไปหน่อย

พระอาจารย์กฤษ : เรื่องแก่งลงเขาเป็นเรื่องจริงที่ผาซ่อนแก้วหรือเปล่าครับ

หลวงพ่อานาจ : มันอยู่ข้างๆ กัน ที่น้ำก้อ ที่วัดก็จะมองเห็นห้วยน้ำก้อ

พระอาจารย์กฤษ : แก่งลงมาแล้วชาวบ้านนี่ถือว่าเป็นลาภปากของตัวเอง

หลวงพ่อานาจ : คือจริงๆ เหตุปัจจัยภายใน ภายนอกเนี่ย ถ้าคนฉลาดนะ เวลาทำอะไรมันมองถึงเหตุปัจจัยภายใน ภายนอก ไม่ได้มองแต่เหตุปัจจัยภายในอย่างเดียว มองเหตุปัจจัยภายในคือมองแต่ความอยากของเราอย่างเดียวลืมดูเหตุปัจจัยภายนอก ว่ามันมีอะไรเกิดขึ้นถึงมีผลเป็นแบบนี้ ซึ่งแก่งก็เหมือนกัน ปลาโลมาก็เหมือนกัน เมื่อก่อนเคยอยู่แถวชะอำ ที่วาดภาพชุด “เชียมซีพุทธ” พักอยู่แถวชะอำ ชาวบ้านบอกถ้าเขาเห็นปลาโลมาขึ้นฝั่ง เขาจะย้ายเรือหนีขึ้นฝั่ง หนีกันหมด เพราะแสดงว่ากลางมหาสมุทรมันต้องเกิดเรื่องอะไรขึ้นแน่นอน ปลามันถึงหนีมาอย่างนี้ และไม่นานคลื่นใหญ่จะมา มันจะกวาดเอาไอ้พวกปลากระเบน หอยยักษ์ หอยมือเสือ อะไรที่ไม่เคยเห็นอะ อยู่ลึกๆ ในมหาสมุทรขึ้นมาบนชายหาดหมด เน่าเป็นร้อยๆ พันๆ ตัวเลย แต่มันก็จะกวาดเอาไอ้พวกชายหาดเกลี้ยงเลย พวกเขื่อนๆ ที่รีสอร์ททำไว้พังพินาศหมดเลยเพราะคลื่นใหญ่มันจะมา พวกชาวเลเขาถึงไม่ฆ่าปลาโลมา เวลาปลาโลมาเข้ามาชายฝั่ง ไม่ใช่ปลาโลมาเข้ามาตีใจรับจับมาฆ่า ไม่นะ เหมือนมาแจ้งเหตุว่า มีอะไรเกิดขึ้นอยู่ในกลางมหาสมุทร เขาจะรีบเอาเรือขึ้นฝั่งหนีเลย พวกแก่งก็เหมือนกัน มันลงมาจากเขา ๗๐ ปี ไม่เคยลงมา แล้วแก่งเข้าไปในหมู่บ้านทำอะไร แก่งไม่เคยเข้าไปในหมู่บ้านคน เพราะมันอันตราย นี่ถ้าคนเฉลียวใจนะ เอ๊ะมันเกิดเหตุปัจจัยอะไรขึ้นแต่นี้มันมองแต่เหตุปัจจัยข้างใน เราอยากกินมัน มันโง่มันหลงเข้ามา

พระอาจารย์กฤษ : มีสิ่งปกปิด ปิดบังปัญญา?

หลวงพ่อานาจ : ใช่...ก็ อวิชชา ความไม่รู้ พระพุทธเจ้าถึงตรัสไว้ เวลาที่เกิดความโลภ เกิดความโกรธหรือ เกิดความคิดจะเบียดเบียน ปัญญาจะดับ สังเกตมัยพวกที่ถูก ๑๘ มงกุฎหลอก เราฟังดูไม่น่าจะถูกหลอกเลยนะ ทำสร้อยหล่นแล้วเอามาแบ่งกันอย่างงี้ ไม่น่าจะถูกหลอกไป เพราะอะไร เพราะมันโลภไป คิดว่าจะได้ไง เหมือนคนที่โกรธเหมือนกันเห็นมัย ถูกแท็กซีปาดหน้า ยิ่งแท็กซีตาย เอาเขาไปเข้าคุก

มันไม่น่าไปทำอย่างนั้นเลย ไม่เห็นจะคุ้มกันเลย ถูกมอเตอร์ไซด์ปาดหน้าฆ่ากันตาย ทำไมมันฆ่ากันตายด้วยเรื่องไร้สาระอย่างนี้ เพราะอะไร พอโกรธแล้วปัญญาดับลืมหุ้ยผลว่ามันคุ้มกันมั๊ย

พระอาจารย์กฤษ : คนอ่านข่าวก็เป็นคนที่ยังไม่มีศรัทธา อ่านแล้วก็ โอ้ ทำไมไร้สาระขนาดนั้น

หลวงพ่อานาจ : หมาไปสี่ที่ป้อมยามหมู่บ้านอย่างนี้ เจ้าของบ้านออกมาว่ายาม ยามก็ทะเลาะกับเจ้าของบ้าน ไปๆ มาๆ ยิ่งกันตายเพราะหมาฉี่ อย่างงี้ เพราะเวลาโกรธแล้วปัญญามันดับ พระพุทธเจ้าถึงบอก พระพุทธเจ้าแยกดูใจว่า เวลาที่มีความโลภ ปัญญาจะดับ เวลาโกรธปัญญาจะดับ เวลาคิดจะเบียดเบียน ปัญญาจะดับ

พระอาจารย์กฤษ : เหมือนชาวบ้านที่เจอแก๊ง เกิดความโลภ

หลวงพ่อานาจ : ปัญญาที่ดับ

พระอาจารย์กฤษ : เวลาคิดเบียดเบียนแก๊งนั้น ฆ่าแก๊งตาย โดยไม่รู้เลยว่า แก๊งมันหนีภัยจากบนภูเขา มา แล้วคืนนั้นตายกันเยอะมั๊ยครับ

หลวงพ่อานาจ : ก็ร้อยกว่าศพ ตามเหตุปัจจัย ทุกวันนี้ก็เช่นเดียวกัน ถ้ามนุษย์ฉลาดมองสถานการณ์ภาพรวมๆ มองเหตุปัจจัยภายนอก ไม่ใช่ว่าฝันใฝ่ทะเลาะทะเลาะอย่างเดียวนะ ดูเหตุปัจจัยภายนอกมันสมควรแก่เหตุปัจจัยภายในที่เราฝันใฝ่ มันเกิดขึ้นได้มั๊ย กับความฝันที่เราฝันในยุคแบบนี้ ยุคก่อนหน้านี้นั้นมันอาจเป็นยุคที่รุ่งเรือง เศรษฐกิจกำลังเฟื่องฟู สิ่งต่างๆ มีแต่ความสงบสันติ มีแต่ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ธนาคารต่างๆ ก็พร้อมจะปล่อยเงินกู้ช่วยให้เกิดยุคใหม่ขึ้นในการสร้างสรรค์ ยุคนั้นก็เหมาะ แต่ยุคแบบนี้เราก็ต้องมองดูสถานะมันเป็นยังไง ธรรมชาติเป็นยังไง สิ่งแวดล้อมของโลกเป็นยังไง ผู้คนข้างนอกเป็นยังไง สถานการณ์ต่างประเทศ แต่ละคน แต่ละเผ่าพันธุ์ แต่ละกลุ่มอยู่กันแบบไหน อย่างที่ในหลวงท่านตรัสเรื่องความพอเพียง จึงเป็นเหตุที่สำคัญมากจริงๆ ความพอเป็นความร่ำรวย เป็นความร่ำรวยในจิตใจ ถ้าเราตระหนักเห็นว่าจริงๆ เราได้สิ่งต่างๆ มากมายมหาศาล เราร่ำรวยอยู่แล้ว มีดวงตาเห็นดวงดาวเต็มฟากฟ้า เป็นล้านๆ ดวง เห็นดอกไม้ดารดาษสีสนทองทุ่ง นกหลากสีสน ท่วงทำนองธรรมชาติ ความดีงาม ลมหายใจจากใบไม้หลายๆ ล้านๆ ใบจากทุกๆ ชีวิตที่เข้ามาหล่อหลอมกับชีวิตเรา มันเกิดความสุขของความร่ำรวย มันเกิดความรู้สึกที่จะใช้สิ่งที่ได้มาอย่างคุ้มค่า อย่างมีประโยชน์สูงสุดต่างหาก มันไม่ได้มองแต่สิ่งที่สูญเสีย มองแต่สิ่งที่เราได้มา โหมันล้ำค่า ถึงเรียกมนุษย์สมบัติ คือเป็นสมบัติชิ้นหนึ่งที่ล้ำค่ามาก สมบัตินี้สามารถเอาไปสร้างสรรค์ทำความดีก็ได้ มีพลังงานใช้มั๊ย พลังงานได้ฟรีจากแสงอาทิตย์ ยกน้ำให้พระสักแก้วนี่ก็ได้บุญแล้ว แต่ไม่มีมือทำไม่ได้นะ เปรียบเทียบอย่างนี้นะ อย่างพวกมีมือเป็นมนุษย์สมบัติ

หรือมีดวงดาวดารดาเซเต็มฟากฟ้า ถ้าไม่มีสายตา อย่างคนตาบอดไม่มีสมบัติชิ้นนี้ เขาไม่สามารถจะเห็นนะ มีท่วงทำนองมีเสียงอันหลากหลาย ใบบ่ไม่ไหว มีเสียงขลุ่ยจากซุนเขา เสียงขลุ่ยจากกระบอกไม้ไผ่ เสียงพระธรรม เสียงท่วงทำนอง เต็มไปหมด ของหยดน้ำไหลอะไรต่างๆ แต่คนไม่มีหูเขาไม่ได้ยินนะ นี่ก็เป็นสมบัติชิ้นหนึ่งเห็นมัย ถ้าทำแบบนี้ชีวิตเราจะร่ำรวยนะ ทุกที่ที่เราก้าวไปบนพื้นโลกเนี่ย เหมือนบ้านของเราที่ใช้อาศัยชั่วคราว ไม่ได้มีขอบเขต อย่างบ้านเราอยู่ในรั้วลวดหนามกัน เอาเศษแก้วมาปักข้างนอกไม่ใช่บ้านเราก็ดึนนวน ๆ อยู่อย่างนี้้อัดอดตายเลย จะออกข้างนอกนะ เศษแก้วหล่นเศษขวดกระตังแดงแตกเอาไปทิ้ง โลกนี้เป็นที่อยู่ของเรา แบ่งปันผู้อื่นดูแลผู้อื่น รถมาจะได้เหยียบไม่ทิ่มไม่ตำ คน เด็กเดินมาจะได้ไม่เกิดปัญหา ต้นไม้ไม้ไข้แค้ในบ้านเรา ดอกไม้ของเรา พอนอกบ้านดอกไม้คนอื่นก็ไม่สวย ต้นไม้คนอื่นก็ไม่สวย เพราะไม้ไข้ของเราอย่างงี้ ก็อยู่แบบคับแคบสิ อดอด แต่ถ้าอยู่แบบพอเพียง โลกนี้้งดงาม ก้าวไปไหนอยู่ตรงไหนทุกมุมโลก ก้าวไปไหนรู้สึกว่ามีพื้มีน้้องทั้งหมด

หลวงพ่อดอนไปสวิสเซอร์แลนด์ตอนเป็นฆราวาส กลางคืนตอนที่เขาเลิกประชุม หลวงพ่อชอบออกมาเดินมีดๆ คนเดียว นิสัยเป็นคนอย่างนั้น หาที่เดินจงกลม ได้ยินเสียงผู้หญิงคุยกันที่ห้วมมถน เอ๊ะ! มีคนไทยด้วย ก็เลยเดินเข้าไปทักเขาเนะ เขาก็ตกใจเนะ เพราะหลวงพ่อน้ำตาน่ากลัวด้วย หนวดเครายาว ใส่ชุดรุ่มร่าม เขาเป็นโสเภณีไปทักทายเป็นไง มาอยู่กันลำบากมัย กลับบ้านก็ทุ่มละ ที่อยู่ที่พักพอกันมัย อาหารการกินรายได้พอกันมัย เราเจอใคร เรารู้สึกมีความเป็นพื้เป็นน้้อง มีความห่วงใยเนะ โสเภณีคนนั้นก็น้ำตาซึม ว่ามีคนแบบนี้มาทักถามแบบนี้ก็มี แบบว่ามีแต่คนจะมาเสนอจะขายตัว จะซื้อตัว เขาบอกนี่ยังมีโสเภณีอีกเยอะเลย อยู่ในช่อง เดียวจะพาเข้าไป โอ้โฮ..พาเข้าไปในซอกเล็กๆ ที่สวิสเซอร์แลนด์ มีโสเภณีคนไทยเต็มเลย นุ่งน้อยห่มน้อย เข้าไปเขาก็ตกใจเลยเนะ เราเข้าไปก็ไปทักทายเป็นแบบนี้เนะ อยู่กันยังงี้ กลับบ้านก็ทุ่ม พวกนั้นน้ำตาซึมกันเป็นแถวเลย คือจริงๆ ทุกคนเนี่ย ประตุหัวใจเขาพร้อมจะเปิดรับความดีนะ พร้อมตอบรับความรักทุกขณะ แต่บางที่ไม่มีใครไปเคาะประตูหัวใจเขา และไม่มีใครกล้าพอ คิดว่ามนุษย์คงไม่กล้าเนะ มนุษย์คงไม่ทำอย่างนั้นหรือเนะ มนุษย์เรามากจะละอายเวลาจะทำความดี ไม่ค่อยกล้าเปิดเผยความรู้สึกแบบนี้ แต่จริงๆ ถ้าเรามองโลกแบบนี้เนะ โลกจะน่ารักและงดงามอยู่ตรงไหนก็แล้วแต่

หลวงพ่อดอนไปอเมริกาก็เหมือนกันนะ ตอนเป็นฆราวาสขับรถอยู่แถวมารีบู แถวชายหาดตอนเช้าๆ เห็นร้านอาหารไทย เอ๊ะ! แวะเข้าไปร้านอาหารไทยหน่อย ไปดูคนไทยเขาอยู่กันยังงี้ ชายอะไรกันบ้าง ไปดูเมนู เนี่ยเขาบอกว่าจะสอนทำอาหารให้เลยหลวงพ่อ บอกเขาตอนเป็นฆราวาสนะ เข้าไปในครัวเขาเลย นี่จะทำห่อหมกให้ดู ห่อหมก ๕ นาที เขาทำอย่างนี้ เอาใส่ไมโครเวฟ เอานี้ใส่ พับๆ เอ้าชายได้เลย เจ้าของร้านบอก โฮ้...ไปอยู่บ้านด้วยกันมัย เราอยู่แบบที่ไหนเป็นที่พื้เป็นน้้องหมด เขาบอกเขาไม่เกี่ยวกับเรา เขาส่วนเรา เราส่วนเรา นั้นแหละเราอยู่ไหน รู้สึกเหมือนมีพื้มีน้้องหมด มีอะไรช่วยเหลือกันได้ ห่วงใยกันแล้วไปอยู่ไหนทั่วโลกมีความสุขไปไหนก็แล้วแต่เนะ อยู่ทีเบต อยู่สวิส อยู่อเมริกา อยู่ออสเตรเลีย อยู่ทีไหนก็แล้วแต่ มีเพื่อนมีมิตรตลอดเลย เป็นพื้เป็นน้้องทุกคน รวมทั้งสรรพสัตว์ด้วยเนะ โดยเฉพาะสรรพสัตว์ไปน้ึงทีไหนก็เหมือนกัน เจอสรรพสัตว์ เจออะไร มีความเป็นพื้เป็นน้้อง ถึงอยู่ป่าได้ คือคนอยู่ป่าเขา เหมือนอยู่คนเดียว

แต่จริงๆ ไม่ได้อยู่คนเดียว มีพวกสรรพสัตว์เต็มไปหมดเลย เวลาอมมดนะ มดมันเดินๆ มดพวกนี้มันอาจเคยเป็นลูกเป็นเมียเราก็ได้นะ ตอนนี้นั้นมาเป็นมดนะ น่าสงสารมันมองด้วยความรัก หรือใบไม้เราไปจับใบไม้ มันให้ออกซิเจนให้ร่มเงาเหมือนเป็นเด็กๆ เออ..มันน่ารักดีมันไม่เหงามา ไม่ใช่ว่าอยู่อย่างเหงาแห้งแล้งโดดเดี่ยว ไม่เป็นอย่างนั้นนะ หลวงพ่อเป็นคนที่มีมุมมองแบบว่า หาสุนทรีย์อะไรใส่ตัว ก็ไม่ค่อยแห้งแล้ง ไม่ใช่ชีวิตจิตชีวิตขาดความรักไม่มีอะ แต่ว่ารักอันนี้ ไม่ได้รักแบบครอบครอง หึงหวง ริษยา รักใบไม้อย่างเงี้ย ต้องไปครองครองมัย ต้องไปหึงหวงริษยามัย หนอนจะกินก็ช่างมันนะ ไม่ใช่ใบไม้เราหนอนห้ามกินนะดี หนอนตายเพื่อรักษาใบไม้นะ

พระอาจารย์กฤษ : เมื่อสักครู่พูดถึงการหยิบยื่นความดีให้แก่กัน มอบความห่วงใยอาทร คนหลายคนมองข้ามจุดนี้ไป เวลาเจอใครก็ไม่ได้คิดที่จะหยิบยื่นความดี มองเห็นแต่สิ่งที่เป็นโทษของบุคคลอื่น แล้วก็เอาสิ่งที่เป็นโทษนั้นมาพูดถึงมาบ่นถึง กลายเป็นซีไรธ โทษขี้บ่น

หลวงพ่อานาจ : การเพ่งโทษก็เป็นสายใย เป็นสายขนวนให้เกิดอาสวะ สมัยก่อนถึงจะนะ เวลาที่บอก อาสวะมี วิชชาถึงมี แต่อาสวะมีเพราะมีการเพ่งโทษเป็นอาหาร งง..ตอนนั้นหลวงพ่อกำลังศึกษาใหม่ๆ เอ๊ะ การเพ่งโทษเป็นอาหารให้อาสวะได้อย่างไร แต่ดูให้ดีที่ท่านอาจารย์กฤษพูดนะ เวลาเรามองเรื่องไม่ดีก็ไปเพ่งโทษเขาไม่ดี เรามีทิฐิว่ามันน่าจะเป็นอย่างนั้น มันน่าจะเป็นอย่างนี้ เราก็มีภาวสวะว่าเราเป็นอย่างนี้เขาเป็นอย่างนั้น เราก็ได้อย่างนี้ไม่ยอมให้เขาทำอย่างนั้น เห็นมัยเนี่ย เป็นสายต่อให้อาสวะ คิดว่ามีเขาแล้ว ก็มีเราอยู่ด้วย มีเขามีเราคือ “อวิชชาสวะ” มีเราอยากให้เป็นอย่างนั้นอยากให้เป็นอย่างนี้เรียกว่า “ภาวสวะ” มี “กามาสวะ” เราอยากได้อย่างนี้ ไม่อยากให้เขาทำอย่างนั้น มี “ทิฐิสวะ” เขาไม่น่าจะทำอย่างนั้น เขาจะทำอย่างนี้ แล้วก็ไปเพ่งโทษเห็นมัย เป็นสายขนวนไปหลอเลี้ยอาหารให้อาสวะเนี่ย กลายเป็นเปลือกห่อหุ้มไม่ให้เห็นสภาพจิตเดิมที่ไม่มีขอบเขต

อาสวะมีอวิชชาถึงมี ทำให้เกิดความไม่รู้ ไม่รู้ริยสัจ ๔ ไม่รู้ว่าเนี่ยแหละคือทุกข์ ไม่รู้ว่าเนี่ยหนทางดับทุกข์ต้องทำยังไงรู้สมุทัย เห็นมัย แล้วก็รู้ว่าผลของการไม่มีทุกข์เป็นแบบไหน เพราะไปปรุงอไถการเพ่งโทษอยู่ ไม่รู้วิธีที่จะไปสู่ความไม่มีทุกข์เป็นแบบไหน พอไม่รู้ก็ไปปรุงแต่งเป็นสังขาร มีความคิดฝันใฝ่ คิดอยากได้นั้น คิดอยากเป็นนี้ คิดอะไรต่างๆ นานา ผลสะท้อนกลับให้วิญญูญาณ ก็ไปปรับรู้ความคิดปรุงแต่งนั้น แทนที่จะไปปรับสภาพที่ไม่ปรุงแต่ง ก็ไปปรับแก้กับอไถการปรุงแต่งนั้น ส่งผลถึงสภาพรูปนามที่นี้บางคนมองไม่ออก ว่าสายใยชนิดเดียว เวลามันทำงาน มีผลข้อพิสูจน์ความหมักคอง ความก่อตะกอนของจิตใจที่เศร้าหมองอย่างมหาศาลขึ้นมาโดยไม่เห็นความเป็นจิต ที่นี้จิตของเรามันประภัสสรอยู่แล้ว สิ่งต่างๆ มันแค่จรผ่านไปชั่วคราวไอนี้ไม่ถูก ไอนี้ไม่ชอบ ไอนี้ไม่ดี เพ่งโทษ ขนขยะเข้ามาใส่ในท้องหัวใจ ในแก้วใจ แก้วใจเรากว่างอยู่ดีไซมัย แต่ไซคตินะที่ไม่ได้มีแก้วใบเดียว มันได้ใบใหม่ตลอดเวลา

ถึงบอกว่าเรามีกรรมเป็นเผ่าพันธุ์ คือถ้าเลิกทำอย่างนั้น เผ่าพันธุ์มันก็ขาดตอนไม่เป็นทายาท เรามี

กรรมเป็นทายาท ไม่รับช่วงเป็นทายาทของมัน ไอ้ตัวเมื่อกี้มันหลงไปแล้วไม่เอา พอจะให้ตัวนี้ไม่รับ เรื่องของแก ฉันเป็นตัวใหม่แล้วที่นี้ก็เป็นที่นี้เป็นอิสระภาพแล้ว นี่คือปัจจุบันขณะที่ตรงามที่วิเศษ กรรมก็จะขาดช่วงๆ ไป สันตติมันก็จะขาดกระจาย กลุ่มก่อนจะกระจายตัวออก อนัตตาก็ปรากฏ ปรมาตถ์ปรากฏ สมมติหายไปชั่วขณะ แต่ถ้าหลงคิดเมื่อไหร่ แล้วก็สร้างสมมติปรุงแต่งขึ้นมาอีก มันถักทอตัวรู้อื่นมาสร้างอีกแล้ว ตัวหลงก็ดับ คนละตัวอีกแล้ว คนละคน ไปเรื่อยๆ นะ ถ้าบ่อยๆ สติก็ถี่ขึ้นๆ เพราะปัญญามันแก่อ้อมแล้ว มันจำสภาวะต่างๆ ได้

ศาสนาพุทธเวลาศึกษาแล้วมันไม่ใช่เรื่องตื้นๆ เห็นมัยเหตุหลกหลายผลอนันต์ แค่เรื่องเดียวมันกระจายปัดไปเป็นตัวปัญญา ถ้าปัญญามันกล้าพอนะ หรือปัญญามันแก่อ้อมหมุนจึ้นขึ้นมาเลย ไอ้พวกเกลียดจะเสนอหน้าต่อไม่ได้เลย มันจะเสนอว่าเอาอย่างงี้ซี เขาเรียกว่า “กามคุณ” ไข่มัย คำว่ากามคุณมันเสนอคุณใจ ทำงี้สิ ได้คุณ ได้ประโยชน์อย่างงี้ อย่างเช่นมาเสนอว่ามาจับคนนี่สิ ได้เขามาแล้วมีความสุข อีกตัวบอกไม่จริงหรอก ถ้าได้เขามาเนี่ยต้องหาบ้านให้เขาอยู่ ต้องซื้อรถ ต้องมีเสื้อผ้า ต้องซื้อแปรงสีฟัน ยาสีฟัน สบู่ ต้องหาที่ทำงาน โอ้ย เยอะแยะมหาศาล แต่จริงๆ มันไม่ได้ทำอย่างนั้นหรอก ไม่จริงหรอก แค่ของเกิดดับของชั่วคราว สลายไปไร้แก่นสาร ขึ้นไปยึดกับความปรุงแต่ง ก็ต้องกลับมาเป็นหาสความปรุงแต่ง ชอบสิ่งใดก็ต้องกลับมาเป็นหาสสิ่งนั้นซ้ำแล้วซ้ำเล่า ต้องกลับมาเป็น อ.๑ ใหม่ อ.๒ ใหม่ ไข่มัย นี้ อ. อะไร อ.อ้วน ยิ่งกว่า อ.๑ อ.๒ อีก

ธรรมะเรียนแล้วสนุกหมายถึงว่ามี “ฉันทะ” เห็นมัย มันเรียนด้วยความพอใจ มันไม่ได้เรียนด้วยความอยาก อยากสงบ อยากรู้ อยากดี อยากหลุดพ้น เพราะมันทำขึ้นมาไม่ได้นะ แต่ถ้ามีฉันทะ กำลังแก่อ้อมขึ้น มันก็สู่การเป็นตัวของมันเอง แต่ถ้าใช้ความอยาก ความอยากเป็น “สมุทัย” เป็นเหตุของความเกิดทุกข์ มันก็จะปิดกั้นทันที เพราะงั้นจิตที่มีคุณภาพในการที่เราทำสมาธิ หรือจิตที่มีคุณภาพของธาตุรู้ที่ดีเนี่ย อันที่

๑. โอลงะ มีความอยาก ความอยากจะปิดกั้นทันที

๒. อะไรเกิดขึ้นอย่าไปรังเกียจมัน อย่าไปจับไล่มัน ถ้าจับไล่มัน จิตก็จะเป็นโทสะทันที

๓. โทสะ ถ้าโทสะ โอลงะต้องทำยังไง มีความเป็นกลาง เพราะงั้นไอ้ ๓ ตัวนี้ อยู่ในหมวดเดียวกัน คุณภาพของธาตุรู้ที่ดี ผู้รู้ที่ดี เวลาดู มันดูที่โอลงะ โอลงะเป็นกลาง สามตัวเนี่ย เมื่อเป็นกลางไม่แส่ส่าย มีความสงบระงับอยู่ มีความชื้อตรงกับสภาวะที่เกิดขึ้น มีความคงแก่การงาน เพราะมันไม่ถูกนิรวณ ๕ ครอบงำ อีก ๓ ตัว เมื่อไม่ถูกนิรวณครอบงำ มันก็มีความนุ่มนวล เพราะมันไม่ถูกอกุศลครอบงำมีความเบา มีความอ่อน มีความปราดเปรียวคล่องแคล่ว ไม่ชื้อบื้อเห็นมัย เห็นมือหลวงพ้อมัย ทำไม่ถึงอ่อน ทำไม่ถึงปราดเปรียวเห็นมัย ปราดเปรียวมัย จิตใจ สมองก็เช่นเดียวกันนะ เวลาทำงานต้องปราดเปรียวคล่องแคล่ว พวกที่ติดยาเสพติด สมองจะไม่ค่อยเด่นระบ่า มันถูกเขมามันไปครอบงำมันทำให้อึดอัด เวลาจะคิดก็

คิดไม่ออก จุดหงิดง่าย ขี้โมโห ฉุนเฉียวง่าย แก้ปัญหาอะไรผิดๆ ที่มันปราดเปรี้ยวไม่ได้เพราะมันหนัก หรือคนที่หนักใจคิดอะไรไม่ออกเห็นมัย มันไม่เบา มันหนักใจมันไม่อ่อน งั้นคุณภาพ ๓ ตัวหลัง มีความอ่อน มีความเบา ปราดเปรี้ยว อยู่ในหมวดเดียวกัน

เพราะฉะนั้นคุณภาพของจิตที่ดี มี ๙ ลักษณะ ที่นำไปทำสมาธิวิปัสสนา พอเวลาเราทำอะไรลองเช็คดูเลย เราไปพลาดก่อนไหน ๙ ลักษณะ เป็นอนุสาวรีย์แห่งความเยือกเย็น เอาอิฐแห่งความร้อนไปก่อความเย็นได้ไหม เอาอิฐแห่งความโกหกไปก่อความจริงจะได้ไหม เอาอิฐแห่งอกุศลไปก่อกุศลก็เป็นไปไม่ได้ ไข่ ๙ ตัวเป็นลักษณะของจิตที่เป็นกุศล ในการทำสมาธิ ในการทำสมาธิวิปัสสนาอย่าง ถ้าเราพลาดนั่งแล้วอยากสงบ อยากรู้ อยากดี อะไรเกิดขึ้นไม่ชอบมันเลย ทำไมมันจำเรื่องนี้อ้าว..ก็สัญญามันต้องจำสิ แต่ถ้าดูอันนี้แล้วมันฆ่าตัวะ มีเหตุมันต้องจำขึ้นมา มันทำงานของมันเอง เห็นมัย มันเบิกบานขึ้นแต่ถ้าเรา ไม่น่าจำเรื่องนี้เลยมันจะเครียดขึ้นมาทันที เมื่อไหร่จะหยุดจ่าสักที เมื่อไหร่จะหยุดคิด เมื่อไหร่จะไปซะที ไม่ชอบเลย เห็นมัย โทสะเข้ามาแทรกตลอดเวลาเลย แต่ถ้าดูห่อหุ้มมันทำงานของมัน ยังไงๆ ติเนอะ ไม่ใช่เราชักกะหน้อยอยู่ๆ มันทำเพราะว่ามันจำ รับรู้ มันก็เลยจำ พอจำมันก็มาคิดขั้น ๕ มันทำงาน ฆ่าๆ ติ จะเป็นผู้เบิกบานขึ้นมา แต่ไม่ใช่หนังหัวเราะคนเดียวนะ บ้าไปอีก เอาพอดีพองามเป็นกลางๆ

เห็นมัยธรรมะทั้งหมด มันจะถักร้อยกันอย่างงดงามมีเหตุมีผล เวลาพลาดตรงไหน จะได้ตรวจสอบดูก็คือมันเลี้ยวผิดซอยจะได้อ้อ แต่ถ้าเราไม่เรียนอย่างละเอียดรอบคอบเนี่ย เรียนอย่างผิวเผินไม่ได้ ศิลสิกขา จิตสิกขา หลวงพ่อพูดเป็นจิตสิกขา ศิลสิกขา เป็นอินทริยสังวรศีล จิตสิกขาคือจิตที่มีคุณภาพมีการทำสมาธิวิปัสสนา เมื่อไหร่ควรทำ มีสัมปชัญญะรู้สึกตัว เมื่อไหร่ควรทำสมาธิวิปัสสนาเวลาไหน เพราะมันไม่ใช่วิธีเดียวไง ส่วนปัญญาสิกขาจะเห็นลักษณะ เห็นขบวนการของมัน ตั้งแต่ปฏิบัติจนอุปบาท จนถึงวิปัสสนาญาณ ๙ ถ้าศึกษาแบบนี้ละ มันจะสนุก แล้วนำมาใช้กับชีวิตประจำวันได้ด้วย อย่างไร้กระบวนการอย่างสมเหตุสมผลอย่างองกงาม แล้วพอมันองกงามแล้ว ก็มีกำลังใจที่จะเดินต่อไปไง ถ้าปฏิบัติแบบนี้ละ ๓ เดือน ก็จะเปลี่ยนแปลงเลย กล้ารับประกัน มันเกิดกับตัวเองไง

ถ้าเดินถูกทางแล้วละ มันจะองกงามอย่างรวดเร็วเลย แล้วมันจะถอยหลังกลับไปในเรื่องที่ต่ำๆ ไม่ได้เด็ดขาดเลย เพราะกำลังปัญญามันจะเสียบเข้ามาตลอดเวลา เมื่อก่อนถ้ายังไม่มียปัญญาตัวนี้ ถ้ากิเลสเสนอน้ำไข่ม้อย มันไม่มีตัวเข้าไป เหมือนเราถูก ๑๘ มงกุฎหลอก ถ้าเราไม่มีกำลังพอไม่มีปัญญาพอ ไม่รู้เอาอะไรไปสู้มัน อย่างนั้นดี อย่างนี้ดี อะ...สงสัยจะดีจริงนะ ต่อมาเราจำได้ไง มันไม่ใช่ละ เราเริ่มมียปัญญาแล้ว มันไม่ใช่ มันของเกิดดับ ของสลายไป ไร้แก่นสาร หลงตามมันเมื่อไหร่ ก็บรรลัยเมื่อนั้น หาทางออก ไม่หาทางเอา สมัยก่อนเราหาทางเอาไข่ม้อย เห็นอะไรก็อยากได้ออยากเอา แต่ว่าหาทางออกจากความอยาก มันไม่ใช่เนี่ย มันของปลอม มันไม่คิดจะเอาต่อ มันคิดจะออกดีกว่า หาทางออก เห็นมัยสมัยก่อนหนุ่มๆ สาวๆ เห็นอะไรก็หาทางเอาไว้วก่อน ทำยังไงจะได้สิ่งนั้นมา มานั่งครุ่นคิด วันนี้อยู่ไรเกิดขึ้นจะออกจากสิ่งนั้นยังงี้ดี มันเปลี่ยนมุมแล้วเห็นมัย มันคือ “มูญุจิตุกัมยตาญาณ” เพราะงั้นปัญญามันแกร่อบ เห็นปุ๊บ ไม่ใช่จำได้แล้ว

ว่าไม่ใช่ ไม่ได้อะไรจริง

พระอาจารย์กฤษ : นี่เปลี่ยนวิธีการมองโลกอย่างสวยงาม ขนาดเมื่อก็ผมอุตส่าห์แห่เอาเรื่องที่ไม่ดีไม่ดี คนโกรธกันมาให้อาจารย์ได้บรรยาย อาจารย์ยังบรรยายว่า จิตก็เหมือนเป็นแก้วใบหนึ่ง โชคดีว่าแก้วใบนี้มันเปลี่ยนอยู่เรื่อยๆ

หลวงพ่้อานาชา : ใช่ ไม่ได้มีใบเดียว เพราะงั้นถ้าเราไปคร่ำครวญถึงอดีต มันจะพลาดทันทีเลย วิถีละครกรรมเก่าไม่พูดถึง ไม่คิดถึง ไม่คร่ำครวญถึง ไม่ใช่เจอเพื่อนเอาเรื่องเก่าๆ มาเล่า เมื่อก่อนนะพวกนั้นมันด่าฉันนะ เดียวนี้มันเป็นอย่างไรบ้าง เดียวนี้มันรวยมากเลย เหรอ ฉันคิดว่ามันน่าจะพังพินาศไป เคยด่าฉัน ฉันเป็นคนดี มันน่าจะได้รับผลกระทบตามสนองมันมั้ง ทำไมมันยังรวยอยู่ ก็ยิ่งโกรธกว่าเก่าเห็นมัย แต่ถ้าบอกว่าตอนนี้ โอ้ย มันพิการแล้ว โอ้ย ฉันนึกแล้ว มันมารังแกคนด่าอย่างฉัน มันต้องได้รับกรรมแน่นอน แล้วได้อะไรขึ้นมา เขาแย่งก็ไม่ทำให้เราดีขึ้น เขาดีขึ้น ก็ไม่ได้ทำให้เราแย่ง หาเรื่องเจ็บตัว ฉะนั้นวิถีละครกรรมเก่าคือไม่พูดถึง ถ้าพูดถึงนะ ตอนนั้นนะ มันด่าฉันนะ มันด่าฉันว่าอัยยมู้อ้วน นึกแล้วยังเจ็บใจไม่หาย นึกแล้วยังโกรธอยู่ดี ใช่มัย แต่ถ้าไม่พูดถึงมันจะเจ็บได้มัย นึกออกมัย แต่คนเราชอบคนเล่าเรื่องแบบนี้นะ เห็นมัย เขาเล่าแล้ว เพราะงั้นคนแก่ถึงเป็นโรคหลง ชอบเล่าเรื่องอดีต พอเล่าแล้วก็เศร้าสร้อยนะ พอเล่าเรื่องที่มีมันเก่าๆ ที่มันพลัดพลาด ที่มันสูญเสีย เนี่ย โศกະ ปริทเวะให้ใจร่าพึงรำพัน เป็นสายขนวนให้หล่อเลี้ยงอาสวะเหมือนกัน วิถีไม่พูดถึง ไม่ถามถึง ไม่คิดถึง ปิดกั้นอกุศลเก่า ทำลายอกุศลเก่า ถ้าที่มีสติเป็นความเพียรชอบ อาตมาปี สัมปชาโน สติมา มีความเพียรชอบ

ความเพียรอันที่ ๑ ปิดกั้นอกุศลใหม่ ไม่ให้เข้ามา ถ้าเรารู้สึก มีรู้สึก เห็นรู้สึก พยักหน้ารู้สึกอย่างนี้ เห็นมัย มีมัย อกุศลใหม่จะเข้ามา คิดมัย คิดจะด่าหลวงพ่้อมัย ก็ไม่คิดใช่มัย ไม่คิดจะแก้แค้นใช่มัย อกุศลใหม่ทำงานไม่ได้

ความเพียรอันที่ ๒ อกุศลเก่าถูกทำลาย จริงหรือเปล่า ไม่มีเวลาไปคิดถึงอดีต ใครเคยว่าเรา ก็ไม่มีเวลานึกถึง นั้นเพราะเราอยู่กับปัจจุบันไง ความเพียร ไม่ใช่ความเพียรที่เป็นเรื่องเดินข้ามเขาไปประเทศลาวนะ ไม่ใช่อย่างนั้น เวลาที่มีสติต้องมีความเพียร ความเพียรปิดกั้นอกุศลใหม่ไม่ให้เข้ามา เพราะเราอยู่กับปัจจุบัน ไม่มีเวลาไปนึกถึงเรื่องชั่วๆ อย่างนี้ อกุศลเก่าไม่ให้อาหารมัน มันเหมือนถูกทำลายไปไง แต่ถ้าไปพูดถึงใช่มัย เมื่อ ๕ ปี เขาก็ว่าเรา เมื่อ ๕ ปี เราก็คเคยทำไม่ดี นั่นมันแก้วเก่าแตกไปแล้ว ไปอยู่กับมันทำอะไร มันของเกิดดับไปแล้วอย่างนี้ แต่ถ้าเราไม่รู้ได้แต่ไปคร่ำครวญนึกถึงอดีต อกุศลเก่ามันก็ได้อาหารสิ แต่ถ้าไม่พูดถึง ไม่นึกถึงบ่อยๆ มันก็ค่อยๆ หายไป ค่อยๆ เลือนๆ ไป เพราะมันไม่ได้อาหารไง ทำลายอกุศลเก่าช่วงที่มีสติ กุศลก็งอกงามขึ้นตอนที่อยู่กับปัจจุบัน พยักหน้ารู้สึก ยิ้มรู้สึก ยกมือไหว้รู้สึก รู้สึกว่ารอดพ้นปลอดภัย ใช้คาถาป้องกันไว้ เห็นมัยกุศลก็ถูกรักษาที่ละขณะอย่างนี้

ช่วงใดที่เรายังป่วยขึ้นอยู่กับธรรมะอย่างนี้นะ ออกสกลจะเข้ามาไม่ได้ นี่ความเพียรชอบ อาตมาปี สัมปชาโน รู้สึกตัวอยู่ อยู่กับปัจจุบัน รู้ว่ามันโคจรที่กายและใจเราดีกว่า ดีกว่าโคจรข้างนอก มันดีกว่าส่งออก ธรรมะมันก็ทำงานตลอดเวลาแบบนี้ ปัญญา มันจะแกระอบ แล้วมันรู้ว่าตรงนี้มีประโยชน์ มันก็ไม่ค่อยทิ้ง ใจ ก็เกิดความเพียร มันก็อยู่ตรงนี้ๆ ก็ละความเกียจคร้านที่จะลืมนื้อลืมตัว เอ๊ะ! ให้รู้เนื้อ รู้ตัวดีกว่า ทั้งรู้เนื้อรู้ตัวเมื่อไหร่ บรรลี่ยเมื่อนั้น แต่เมื่อรู้เนื้อ รู้ตัวบ่อยๆ มันก็ปกติเฉยๆ นะ ดูจิตๆ นะ รู้สึกมัย มันจืด บางทีก็ไปหาเรื่องเจ็บตัว ดูละครน้ำเน่าก็ หมั่นใส่ตัววิจฉา รำคาญตัวนางเอกทำเป็นร้องไห้ พอพระเอกมาห่ม น่าจะเป็นเรา หลวงพ่อแกล้งพูด มันเสียเวลาเพราะมันส่งออกไป อยู่กับรู้ตัวดู อาจจะดูเฉยๆ ใจ แต่ถ้าส่งออกก็เสียเวลาเปล่า แล้วก็ถูกไอ้กิเลสที่ไร้สาระครอบงำ ชั่วครั้งชั่วคราวไม่ได้อะไรขึ้นมาเลย เราถึงชอบทั้งสิ่งที่มีแก่นสาร ไปหาเรื่องไร้แก่นสาร คือความรู้สึกตัวเป็นสิ่งที่ มีแก่นสาร เป็นที่พึ่ง

พระพุทธเจ้าตรัสว่า สักแต่ว่าอาศัยเป็นที่ตั้งแห่งรู้ ไม่เป็นที่อาศัยของตัณหา ลองนึกภาพดูสิ แก้อี้ตัวนี้ที่หลวงพ่อนั่งอยู่เนี่ย ถ้าหลวงพ่อนั่งอยู่ คนอื่นจะมานั่งได้มัย ถ้าตัวรู้นั่งอยู่ ตัวตัณหาจะมานั่งได้มัย ห้องหัวใจก็เหมือนกันนะ ถ้าตัวรู้นั่งอยู่ ตัวตัณหาเข้ามานั่งไม่ได้ กาย เวทนา จิต ธรรม ก็เหมือนกัน ถ้าตัวรู้นั่งอยู่ ตัวตัณหาเข้ามาอาศัยไม่ได้ อย่างที่ว่าสักเป็นที่อาศัยเป็นที่ตั้งแห่งรู้ ไม่เป็นที่อาศัยของตัณหา ไม่เป็นที่อาศัยของทิวะ เพราะทิวะเข้ามาอาศัยไม่ได้ ในช่วงที่ตัวรู้นั่งทำงานอยู่ แต่ตัวรู้อะไรจะดูจิตซัดนะ แต่ปกติถ้าถึงเมื่อไหร่บรรลี่ยเมื่อนั้น เพราะตัวตัณหาจะเข้ามาใช้งานไป ตัวทิวะจะเข้ามา น่าจะเป็นอย่างนั้น น่าจะเป็นอย่างนี้ อยากให้เป็นอย่างนั้น อยากให้เป็นอย่างนี้ทุกซีกซอกทุกซอกเลย พลาดเมื่อไหร่ละ ต้องไม่ยึดถืออะไรในการทำงานของรูปนาม ไม่ยึดถืออะไรในโลก ไม่ใช่สัตว์ ตัวตน บุคคล เรา เขา สักแต่ว่าอาศัยเป็นที่ตั้งแห่งรู้ แต่ละคำในสติปัฏฐาน ๔ งดงามชัดเจนมาก สักแต่ว่าอาศัยเป็นที่ตั้งแห่งรู้ ตามดูกาย ตามดูเวทนา ตามดูจิต ตามดูสภาวะธรรม ไม่ยึดถืออะไรในรูปและนาม ตามดูแบบไม่ยึดถืออะไรเลยนะ เพราะว่าถ้าตัวรู้อะไรที่อาศัย เห็นมัย จะเกิดอะไรขึ้น ลองนึกภาพดูแค่นี้ ก็จะมีออกแล้ว

พระอาจารย์กฤษ : พังแล้วเบิกบาน โดยไม่ต้องมีเรื่องตลก แล้วก็ยิ้มแย้มเบิกบานกันได้

หลวงพ่อบ้าน : ใช่ เพราะตลกไม่ออกแล้ว ☺

๐ รายการ “ธรรมะจัดสรร” สถานีวิทยุสังฆทานธรรม ช่วง “สนทนาธรรมไต้หวันโพธิ์” : บทสัมภาษณ์ พระอาจารย์อานาจ โอภาโส ประจำวันที่ ๒๐ ก.พ. ๒๕๕๑ มีรายละเอียดดังนี้

เรื่อง : วิธีการมองโลกให้สวยงาม

พระอาจารย์กฤษ : วิธีการมองโลกอย่างสวยงาม พระอาจารย์เคยบรรยายไว้ว่า จิตก็เหมือนเป็น “แก้ว” ใบหนึ่ง แล้วโชคคือว่าแก้วนี้มันเปลี่ยนไปเรื่อยๆ

หลวงพ่อานาจ : ใช่ “แก้ว” ไม่ได้มีใบเดียว ฉะนั้นถ้าเราไปคร่ำครวญถึงอดีต มันจะพลาดทันทีเลย วิธีละครกรรมเก่า ไม่พูดถึง ไม่คิดถึง ไม่คร่ำครวญถึง ไม่ใช่เจอเพื่อนก็เอาเรื่องเก่าๆ มาเล่า เช่น เมื่อก่อนนะ คนนั้นมันด่าฉัน เตี้ยมันมันป็นยังงี้บ้าง อ้อ เตี้ยมันมันรวยมาก เหรอ ฉันทึกว่ามันจะพังพินาศไป เคยด่าฉัน ฉันเป็นคนดี มันน่าจะได้รับผลกระทบตามสนองบ้างนะ ปรากฏว่ามันยังรวยอยู่ ก็ยิ่งโกรธกว่าเก่าใช้ไหม แต่ ถ้าได้ฟัง อ้อ..เตี้ยมันมันพิการ โห..ฉันนึกแล้ว มารังแกคนดื้ออย่างฉัน มันต้องได้รับกรรมแน่นอน แล้วได้อะไร ขึ้นมา เขาแย่งลงก็ไม่ได้ทำให้เราดีขึ้น เขาดีขึ้นก็ไม่ทำให้เราแย่งลง นี่หาเรื่องเจ็บตัว วิธีจะ “ละครกรรมเก่า” ก็คือ ไม่พูดถึง

ถ้าพูดถึงนะ ตอนนั้นนะ มันด่าว่าัยหม้อ่วน นึกแล้วมันเจ็บใจไม่หาย นึกอีกทีก็โกรธอีก แต่ถ้าไม่พูดถึงมันจะเจ็บได้ไหม นึกออกไหม!

คนเราชอบไปเล่าเรื่องแบบนี้ละ คนแก่ถึงเป็นโรคหลงใจ ชอบไปเล่าเรื่องอดีต แล้วก็เศร้าสร้อยนะ เวลาเล่า เล่าแต่เรื่องเก่าที่มันพลัดพราก มันสูญเสียไป นี่คือ โศกะ ปริเทวะ ใจรำพึงรำพัน เป็นสายขนวน หล่อเลี้ยง ‘อาสวะ’ เหมือนกัน

วิธีไม่พูดถึง ไม่ถามถึง ไม่คิดถึง ถือว่าปิดกั้นอกุศลเก่า มันทำลายอกุศลเก่า การที่มีสติเป็นความเพียร ชอบ อาตาศิ สัมปะชาโน สติมา มีความเพียรชอบ

อันที่ ๑ ปิดกั้นอกุศลใหม่ไม่ให้เข้ามา ถ้าเรารู้สึก มีอยู่ที่นี่เรารู้สึก ทำอยู่ที่นี่เรารู้สึก พักหน้าเรารู้สึกอย่างนี้มีไหม! อกุศลเก่าจะเข้ามา “คิดใหม่ คิดจะด่าหลวงพ่อใหม่” ก็ไม่คิดใช้ไหม ไม่คิดจะแก้แค้นใช้ไหม เห็นมัย อกุศลทำงานไม่ได้ นี่เห็นๆ เลย อกุศลใหม่ทำงานไม่ได้

อันที่ ๒ อกุศลเก่าถูกทำลาย จริงไหม อดีตใครเคยว่าเรา ไม่มีเวลาไปนึกถึง ต้องอยู่กับปัจจุบัน ความเพียรไม่ใช่เป็นเรื่อง ไปเดินข้ามเขาไปประเทศลาวนะ ไม่ใช่อย่างนั้น เวลาที่มีสติก็มีความเพียร ความเพียรปิดกั้นอกุศลใหม่ไม่ให้เข้ามา เพราะเราอยู่กับปัจจุบัน ไม่มีเวลาไปคิดเรื่องชั่วๆ อย่างนี้ อกุศลเก่าไม่ให้อาหารมัน มันเหมือนถูกทำลายไป

ถ้าไปพูดถึง เช่น เมื่อ ๕ ปีที่แล้ว เคื่ากี่ว่าเรา เราก็คเคยทำไม่ดี เมื่อมันแก้วเก่าแตกไปแล้ว ยังไปยุ่งกับมันทำอะไร ของมันเกิดดับไปแล้วอย่างนี้ ถ้าไม่รู้ เราก้ไปคร่ำครวญคิดถึงอดีตอย่างนี้ อกุศลเก่ามันก็ได้ อาหารสิ แต่ถ้าไม่พูดถึงมันก็ค่อยๆ หาย ค่อยๆ เลื่อนไป เพราะมันไม่ได้อาหารไร เรียกว่า ทำลายอกุศลเก่า ช่วงที่มีสติอย่างนี้ กุศลก็งอกงามขึ้น ตอนที่อยู่กับปัจจุบันอย่างนี้ เห็นใหม่..พยักหน้าอย่างนี้..รู้สึก ยิ้มอย่างนี้..รู้สึก ยกมือไหว้..รู้สึก อย่างนี้ รู้สึกรอดพ้นปลอดภัย ใช้คาถาป้องกันไว้ เห็นมัย กุศลก็จะถูกรักษาทีละขณะแบบนี้

ช่วงใดที่เรายังป่วยเป็ยนอนอยู่แฉวธรรมะอย่างนี้ อกุศลจะเข้ามาไม่ได้ นี่ความเพียรชอบ อาตมาปี สัมปชาโน สติมา รู้สึกตัวอยู่ๆ กับปัจจุบัน รู้ว่ามันโคจรอยู่ที่กาย-ใจเราดีกว่า ดึกกว่าโคจรอยู่ข้างนอก ดึกกว่าส่งออก

ธรรมะจะทำงานอยู่ตลอดเวลาอย่างนี้ เรียกว่า ปัญญาจะแกรรอบๆ อย่างนี้ และมันรู้ว่า ตัวนี้มีประโยชน์แล้วจะไม่ค่อยทิ้งตัวนี้ ก็จะทำให้ความเพียร ก็จะละความเกียจคร้านที่จะลืมนี่ลืมนั่น ให้รู้เนื้อรู้ตัว ดึกกว่า ทั้งรู้เนื้อรู้ตัวเมื่อไรบรรลยเมื่อนั้น แต่การรู้เนื้อรู้ตัวบางที่มันก็ปกติอยู่เฉยๆ นะ ดูจิตๆ เหมือนกันนะ รู้สึกใหม่บางที่ดูจิตๆ บางทีก็ไปหาเรื่องเก็บตัวนะ เช่น ดูละครน้ำเน่าเนี่ย หมั่นใส่ตัวอิจฉา รำคาญตัวนางเอก ทำเป็นร้องไห้ พอพระเอกมา อือฮือ..น่าจะเป็นเรา

หลวงพ่อกุด อย่างนั้นมันเสียเวลา มันก็ส่งออกไป อยู่กับรู้ตัว อยู่เฉยๆ แต่ถ้าส่งออกมามันก็เสียเวลาเปล่า ถูกกิเลสที่ไร้สาระ ครอบงำชั่วคราวชั่วคราวไม่ได้อะไรขึ้นมา มันถึงชอบทั้งสิ่งที่มีแก่นสาร ไปหาที่ไร้แก่นสาร คือ ความรู้สึกตัวเป็นสิ่งที่มีความแก่นสาร เป็นที่พึ่ง พระพุทธเจ้าตรัสว่า สักแต่ว่าอาศัยเป็นที่ตั้งแห่ง “รู้” ไม่เป็นที่อาศัยของตัณหา

ลองนึกภาพดูสิ แก้อี้ตัวนี้ หลวงพ่อนั่งอยู่ที่นี่ ถ้าหลวงพ่อนั่งอยู่คนอื่นจะมานั่งได้ไหม ถ้าตัวรู้ตั้งอยู่ ตัวตัณหาจะมานั่งได้ไหม (โยม ตอบ : ไม่ได้) ห่องหัวใจก็เหมือนกันนะ ถ้าตัวรู้มานั่งอยู่ ตัวตัณหาก้เข้ามา นั่งไม่ได้

กาย-เวทนา-จิต-ธรรม เหมือนกัน ถ้าตัวรู้มานั่งอยู่ ตัวตัณหาก้เข้ามาอาศัยไม่ได้ สักแต่ว่าเป็นที่อาศัย เป็นที่ตั้งแห่งรู้ ไม่เป็นที่อาศัยของตัณหา ไม่เป็นที่อาศัยของทิฐิ เพราะทิฐิมันเข้ามาอาศัยไม่ได้ ใน

ช่วงที่ตัวรัฐมนตรีทำงานอยู่ อาจจะดูว่าจิตซีด เฉยๆ หรือปกติอย่างนี้นะ แต่ปกติถ้าถึงเมื่อไรก็บรรลัยเมื่อนั้น เพราะตัวต้นท้าวจะเข้าใช้งาน ตัวทิวี่จะเข้ามาใช้งาน ว่ามันน่าจะเป็นอย่างนั้น มันน่าจะเป็นอย่างนี้ อยากให้เป็นอย่างนั้น อยากให้เป็นอย่างนี้ ทุกข์ใจทันทีเลย ถ้าพลาดเมื่อไรนะ

ต้องไม่ยึดถืออะไรในการทำงานของรูปนาม ไม่ยึดถืออะไรในโลก ไม่ใช่สักตัวตนบุคคลเรา-เขา สักแต่ที่ว่าอาศัยเป็นที่ตั้งแห่งรู้ แต่ละคำในสติปัฏฐาน ๔ งดงามชัดเจนมากเลย สักแต่ที่ว่าอาศัยเป็นที่ตั้งแห่งรู้ ตามดูกาย ตามดูเวทนา ตามดูจิต ตามดูสุภาวธรรม ไม่ยึดถืออะไรในรูปและนาม ตามดูแบบไม่ยึดถือเลยนะ เพราะถ้าตัวรัฐมนตรีไม่มีที่อาศัย จะเกิดอะไรขึ้น ลองนึกภาพดูแค่นี้ก็จะนึกออกแล้ว

พระอาจารย์กฤษ : ฟังแล้วเบิกบาน โดยไม่ต้องมีเรื่องตลก แล้วก็ยิ้มแย้มเบิกบานกันได้

หลวงพ่อานาจ : ใช่ เพราะตลกไม่ออกแล้ว

พระอาจารย์กฤษ : จริงๆ แล้วเห็นว่า ธรรมะไม่จำเป็นต้องสร้างสรรค์ที่เป็นเรื่องราวไร้สาระ เพื่อมาหัวเราะเฮฮา กัน เราพูดกันเรื่องจริงนี้แหละ เรื่องปัจจุบันนี้แหละ แต่ก็เบิกบานกันได้

หลวงพ่อานาจ : ใช่ บางทีหลวงพ่อบุคคลนิดหน่อย เพราะว่า เวลาคนฟังธรรมะบางช่วง อย่าง ช่วงบ้ายโมงอย่างนี้ เราต้องสังเกตว่า.. เวลานี้ควรทำอะไรถึงจะเกิดประโยชน์ อะไรที่เหมาะสม เพราะ ช่วงบ้ายโมงคนเพิ่งไปกินข้าวมาใหม่ๆ ง่วง ใจ เราก็ต้องหาเรื่องอะไรกระตุ้นนิดหน่อย เพื่อให้เขาตื่นๆ ขึ้นมา ไม่งั้นจะง่วงๆ ไปอย่างนี้ เหมือนเด็กๆ มัธยม เด็กมหาวิทยาลัย พอเห็นพระเข้ามา ก็หลับ อย่างนี้ บางทีเราก็ ต้องแสดงภูมิปัญญาให้เขารู้สึกหน่อยว่า พระไม่ใช่คนเซี่ยๆ นะ

บางทีมันก็แล้วแต่ อย่างคนนั่งหน้า เช่น พวกเราอย่างนี้ พื้นฐานดีจิตใจดีอะไรดี หลวงพ่อคุยธรรมะ นิดหน่อย ก็ต่อยอดกันได้สบาย คุยกันช่วงไหนก็เข้าไปเสียได้เรื่อยๆ เพราะพวกเรากายนะ มันพร้อมอยู่แล้วนะ หลวงพ่อจะเข้าช่วงไหนก็ได้ แต่บางคนมันต้องเกริ่น ต้องอินโทรดักชั่น (Introduction) ต้องเปิดตัวแบบซาว์นแทร็ก (Sound track) หน่อยอะไรอย่างนั้น เวลาเปิดตัวกับวัยรุ่นก็ต้องซาว์นแทร็ก (Sound track) หน่อย เวลาหลวงพ่อกับวัยรุ่นฟัง ถ้าวัยรุ่นเข้าไปเห็นพระแล้ว หลวงตาแก่ๆ โอ๊ย...ต้องเซ็ง แน่นอนเลย เราไปเปิดตัวอย่างนั้นไม่ได้นะ ต้องเปิดตัวแบบมุ่มตึก เราต้องเปิดตัวแบบมุ่มตึก มีซาว์นแทร็ก (Sound track) หน่อย.. (ถามโยม) เคยเจอผีมุ่มตึกหรือ! หลวงพ่อกับมุ่มตึกแล้วนะ ต้องมุ่มตึกแบบ Bat Man นะ มีลวดสลิงห้อยลงมา ลงมาให้ประทับใจหน่อย

ผู้ดำเนินรายการ : แล้วหลวงพ่อกับธรรมะอย่างไรกับเด็กๆ คะ

หลวงพ่อบ้านนาจ : คือ มันเปลี่ยนไปตามสิ่งที่อยู่ข้างหน้า หนูไม่ใช่เด็กพูดไม่ได้

พระอาจารย์กฤษ : ยังไม่เกิด คือ สภาวะนั้นยังไม่เกิด

หลวงพ่อบ้านนาจ : ใช่ จะให้หลวงพ่อลองพูด มันพูดไม่ได้ มองไปมองอย่างไรก็ไม่ใช่เด็กแล้ว มันพูดไม่ได้นะ มองแล้วจะต้องบอกได้แต่ว่า ให้ไปซื้อโลงร้านไหน (เสียงหัวเราะ)

ผู้ดำเนินรายการ : แล้วทำอะไรให้เด็กๆ สนใจคะ

หลวงพ่อบ้านนาจ : ธรรมชาติของหลวงพ่อนั้น เด็กๆ จะได้ในระดับจริยธรรม คุณธรรม เพราะเขายังมีความฝันใฝ่ที่จะไปสร้างสรรค์ ส่วนธรรมชาติระดับลึกๆ ที่จะไปถอดถอนเรื่องอุปทาน ความยึดมั่นถือมั่นนั้น เขายังไม่พร้อมที่จะรับ

ตอนหลังถึงมาเปลี่ยน ทำเรื่องต่อยอด แล้วกำลังก็ไม่เหมาะที่จะไปทำงานรอกหญ้า ส่วนความสามารถนั้น ก็เท่ากับเรลดทอนความสามารถลงไปส่วนหนึ่ง ถ้าไปทำงานรอกหญ้า มันไม่เหมาะกับวัยแล้ว แต่พวกเราก็มายังอยู่เรื่อยๆ ถ้าเอาความสามารถหลวงพ่อดำเอาได้ จะถ่ายโอนให้เลย หลวงพ่อไปสอนเด็กเก่งมากเลย เด็กนี้ติดงอมแงมเลย ตั้งแต่ อนุบาล ๑ อนุบาล ๒ ป.๔ จนถึง มัธยม และมหาวิทยาลัย เคยสังเกตไหม หลวงพ่อบ้านนาจมีอุปถัมภ์เยอะเลย ทั้งเรื่องศิลปะ ทั้งเรื่องกวี ทั้งเรื่องภาษา ทั้งเรื่องมูม เรื่องมุก แต่ว่ามันไม่เหมาะกับวัยแล้ว สมัยก่อนนะอ๊วย ลูกศิษย์กระจองอแงเลย

ผู้ดำเนินรายการ : สมัยหลวงพ่อบ้านนาจเป็นฆราวาส เมื่อไปแสดงธรรมมีความประทับใจอะไรบ้างคะ เช่น ตอนไปกับ ดร.สนอง วรอุไร ค่ะ

หลวงพ่อบ้านนาจ : ประทับใจอะไร อันนี้ต้องถามคนฟังนะ มาถามคนพูดได้อย่างไร (เสียงหัวเราะ)

ผู้ดำเนินรายการ : คือ ได้ผลตอบรับอย่างไรบ้างคะ

หลวงพ่อบ้านนาจ : อ้อ ดี คืออยู่แล้ว

ผู้ดำเนินรายการ : ตอนนั้น ภาพลักษณ์เป็นฆราวาส

หลวงพ่อบ้านนาจ : อืม ดี คนเขาชอบนะภาพลักษณ์เป็นฆราวาส ก็กระอักกระอ่วนตัวเองด้วยซ้ำไป ตอนเป็นฆราวาส เวลาไปแสดงธรรมแล้วคนเขามากกราบข้างถนนเลย กราบเหมือนเราเป็นพระเลย เราก็พาซ่อนแก้ว | 76

รู้สึกกระอายใจ เพราะเราเป็นฆราวาส

ถึงเวลามันมีเหตุปัจจัย มันอยู่ไม่ได้ มันก็ต้องไปตามเหตุปัจจัยของมัน แต่ไม่ใช่เรานะ มีแต่เหตุปัจจัยที่ไหลไปตามกระแสทำนองชีวิต มันเป็นแค่ฉากของวิบาก มันเป็นฉากที่เป็นปรากฏการณ์ออกมาให้เห็นเท่านั้นเอง

ลองนึกถึงพระศรีอารีย์สิ ถ้าพระศรีอารีย์ท่านลงมา นั่นก็คือฉากของวิบากอันหนึ่ง ซึ่งปรากฏเป็นรูปลักษณะแบบนั้น ลองคิดสิ แล้วลองตอบว่าเพราะเหตุใดพระพุทธเจ้า เขาว่าท่านสวयงคตม เปล่งปลั่ง กิริยามารยาท วาจา น้ำเสียง วิถีพูด แต่พระศรีอารีย์ยิ่งกว่านี้ ๔ เท่า คิดสิ คนเห็นหน้าท่าน ก็จะมีบรรลुธรรมนะ แต่ถ้าท่านไม่สร้างกรรมแบบนั้นมาก่อน มันจะมีวิบากที่ปรากฏภาพลักษณะอย่างนี้ขึ้นมาได้อย่างไร ฉะนั้นสิ่งที่ปรากฏ ก็แค่ฉากของวิบากแค่นั้นเอง ไม่มีใครอยู่ในนั้น ถ้ามองแบบอย่างนี้นะ แต่ก็ให้เห็นแต่สิ่งที่งดงามแค่นั้นเอง ซึ่งแตกต่างในท่วงทำนองกันออกไปของแต่ละลีลา ของแต่ละสายธาร

วันหนึ่งพระศรีอารีย์ ท่านก็บรรลุธรรม เราได้ยินเสียงท่านแค่นี้ ก็แทบจะบรรลุธรรมนะ เพราะบารมีท่านสะสมมาเยอะนะ พลังของท่านสูง ของเราก็แล้วแต่เหตุปัจจัยนะ อย่างพวกที่ดูจิตเป็น จะได้เปรียบนะ ดูจิตเป็นได้เปรียบหลายอย่างมากเลย

อันที่ ๑ ปัจจุบันก็ได้เปรียบ พอจิตมันหลงคิดเรื่องไม่ดี ก็ไม่เอา อย่างตอนตายอย่างนี้ พอจิตมันรวมคิดปั๊บไม่เอา เห็นไหม ไปอกุศลไม่ได้แน่นอน เพราะสติมันจะเข้ามาเสียบ แต่ถ้าตายแล้ว ร่างกายสลายไปโดยที่จิตคิด ถ้าไม่เอาจิต มันก็จะวางจิตเลย แต่ถ้ากำลังยังไม่พอ มันยังเป็นปลื้มกับสิ่งดีงามที่ทำให้เอาไว้ มันก็ไปเกิดภพภูมิที่ดี เป็นเทวดาหรืออะไรที่ไม่ต้องมีธาตุ ๔ แล้ว ไม่ต้องมีขันธมาร ไม่ต้องมารบกวนเจ็บไข้ได้ป่วย หาอาหาร หาทที่อยู่ ไม่ต้องวุ่นวาย เจอะแต่คนดีๆ ไม่มีสัตว์เดรัจฉาน ไม่มีขโมยโจร เจอแต่คนดี ข้างบนสวรรค์ ก็คืออณูภูมิเย็นมาอยู่ด้วยกัน แต่ถ้าดูจิตเป็น ก็ไปปฏิบัติต่อข้างบนได้ มีสุข-เวทนาที่รู้ มันไม่ไปเปลอเพลิน

อย่างพวกเทวดา หรือ ‘นันทิราคะ’ เปลอเพลินๆ กับความสุข พวกที่ดูจิตเป็น ก็ไปต่อข้างบนได้ ต่อสบายๆ นะ ดูจิตไปเรื่อยๆ สามารถบรรลุธรรมข้างบนได้ด้วยนะ แต่ถ้ายังไม่บรรลุ อย่างพระศรีอารีย์ ตรัสรู้ ก็ลงมาเกิด ก็เจอแต่คนดีๆ ฟังธรรมพระศรีอารีย์นิดหน่อยก็บรรลุแล้ว เจอแต่คนดีๆ บารมีที่สะสมแถมไว้ มีไมล์เลจ (Mileage) ไร นึกออกไหม ถ้าเราไม่มีไมล์เลจ พอไปขึ้นเครื่องบินต้องไปนั่งท้ายแถว นั่งใกล้ส้วม คนเดินเข้าเดินออก แต่ถ้ามีไมล์เลจได้ขึ้นเครื่องก่อนเลย มีการ์ดทอง ได้นั่งหน้า ได้อาหารที่ดีกว่า ใช้น้ำดื่ม มีผ้าเย็น มีอะไรทุกอย่าง บริการอย่างดี ถ้าเรามีไมล์เลจสะสมแถม แต่ถ้าไม่มีไมล์เลจเพิ่งจะเริ่มทำ เดินไปเดินมาเต่อยๆ ต่ำๆ ขึ้นเครื่องบินก็ขึ้นครั้งแรก ไปสวรรค์ก็เต่อยๆ ต่ำๆ ใครไม่ยอมเต่อย ก็ไปวัดหลวงพ่อก่อนนะ อ้อ...เคยไปวัดหลวงพ่อก่อนมาแล้ว อย่างนี้ไม่ตกสวรรค์เลย เทวดาหมั่นไส้ เล่าเล่นๆ นะ คุย

เปลี่ยนบรรยากาศบ้าง

เมื่อเห็นภาพรวมแบบนี้ แล้วจะทำให้การเดินทางไม่น่ากลัว สำหรับคนที่จุดที่เป็นมันจะไม่น่ากลัวเลย เพราะว่ามันเดินทางช้า-เร็วมันก็ถึงอยู่ดี เพราะมันเห็นวิธีการชัดเจนแล้ว เพียงแต่กำลังมันยังไม่สูงงอมเท่านั้นเอง ไม่สูงงอมแล้วก็ต่อแบบสบายๆ ยังมีชีวิตอยู่ มีธาตุ ๔ เราก็ทำประโยชน์ ในระดับธาตุ ๔ คือข้างบนเนี่ย เหมือนเราไปเจอแต่คนรวยๆ นึกออกไหม มันไม่มีมีคนง่อยเปลี้ยเสียขา ไม่มีสัตว์เดรัจฉาน มันก็จะไปช่วยเหลือใครไม่ได้ มันก็จะสร้างบารมีไม่ได้ แต่ลงมาข้างล่างเนี่ย มีคนไม่ดีมีคนขี้โกง มีคนด่า มีคนขโมย ข้างบนไม่มีนะ เห็นไหม นี่เราต้องอดทน สร้างบารมี ความเสียสละ สร้างกายใจให้เรามีพลังใจ มันมีธาตุ ๔ ที่ไปต่อให้เรา เหมือนจิ๊กซอว์ พลังแสงอาทิตย์ พลังสายลม พลังต่างๆ ให้เรามีพลังงาน พลังงานตัวนี้ก็สามารถนำมาทำประโยชน์ได้ พวกเทวดาเวลาเขาตกสวรรค์ เขาถึงให้พรกันว่า ขอให้เธอไปสู่สุคติด้วยการไปเกิดเป็นมนุษย์ เทวดาให้พรกันแบบนี้เพราะจะได้ไปสร้างบารมี เพราะถ้าไม่สร้างบารมีจะมีเทวดาได้อย่างไร ก็มาสะสมแต้มใจ ก็เอาพลังงานนี้มาใช้

ถ้าคนฉลาด ก็นำพลังงานมาใช้ให้เป็นประโยชน์ ไม่ใช่ในการทำลาย ใช้อย่างพอเพียงกับตัวเอง ตัวเองเป็นแค่ทางผ่านของพลังงาน ของทรัพย์ทุกชนิดเลย ทรัพย์ไม่ได้ตกค้างอยู่ที่เราเลยนะ มีใครบ้างที่ตกค้างไม่มีเลยเห็นไหม เป็นแค่ของไหลผ่านไปในแก้วี้ เราก็นั่งแค่กันเอง เต็มกันจนแค่หลังเอง ใช้มากไปกว่านี้ที่ไหน เดินก็เดินแค่นี้ฝ่าเท้าเอง คนบางคนเอาอะไรเยอะๆ มีเป็นสิบบๆ ที่แล้วไม่ได้ใช้เลยเห็นไหม แต่ถ้ารู้จักทำประโยชน์นะ ทำให้เกิดประโยชน์ต่อมหภาค ผลที่เกิดจากมหภาค ก็ย้อนกลับมาเป็นมหภาคเหมือนกัน

นึกออกไหม เวลาเราไปด่าคนเนี่ย ถ้าด่าแล้วมีคนได้ยินคนเดียวก็โกรธคนเดียวใช้ไหม แต่ถ้าโยมด่าคนเนี่ย เปรียบเทียบนะ สมมุตินะ ถ้าเราจะด่าคนเนี่ย ตั้งใจจะด่าเขาคนเดียวแล้วก็เสียงดังด้วย แต่บังเอิญว่าคนนี้ได้ยิน คนนี้ก็ได้ยิน หลวงพ่อก็ได้ยิน ๓ คน แล้วคิดว่าคนนี้เขาจะโกรธโยมคนเดียว หรือว่าคนอื่นก็โกรธไปด้วย

ผู้ดำเนินรายการ : คนอื่นมองไม่ดีด้วย

หลวงพ่อานาจ : เห็นไหม แค่นี้เขาก็ไม่พอใจแล้ว เพราะว่ามีผลต่อมหภาคไง เวลาทำคนๆ นี้คนเดียว แต่มีผลต่อมหภาคด้วยอย่างนี้ แต่ถ้าโยมนะ ทำความดี มันมีผลต่อมหภาคหมดเลย ทั้ง ๕ คนนี้ คนเขาก็รักเรามาก ๕ - ๖ คนเหมือนกัน นึกออกไหม

ดังนั้นเรื่องที่หลวงพ่อเล่า ถ้าคนฉลาดจะรู้จักสร้างเหตุปัจจัย ไม่ใช่ว่าสิ่งที่ไหลผ่านไปแล้ว ก็ยังยึดเป็นของเราอีก ถ้าฉลาดก็ปล่อยให้ไปสู่มหภาค แล้วผลจะกลับมาอย่างมหาศาลเลย เหมือนเปรียบเทียบเรื่องคนด่าคน อย่างเช่น ไปด่าคนที่วัดก็ได้ อยู่วัดสังฆทานฯ หรือเปล่า ถ้าเกิดว่าไม่ชอบคนวัดสังฆทานฯ

คนหนึ่งนะ แล้วก็ไปด่าเขาซะ ถ้าเกิดโยมเกิดเจ็บคอไข้ใหม่ มาสัมภาษณ์พระ ถ้าเกิดเห็นพระเจ็บคอ ก็เจ็บคอไปด้วยอย่างนี้ ทำอย่างไรดี ก็ยืมไม้ค้ของท่านอาจารย์กฤษไป ยืมเครื่องขยายเสียงไป แล้วก็ไปด่า จะเกิดอะไรขึ้น เสียงก็ดังไปทั้งวัดเลยไข้ใหม่ คนจะโกรธเราคนเดียวหรือโกรธกันวัดอย่างนี้ ถ้าเกิดเดินไปไหนคนเดียวแล้วหกล้ม เขาจะช่วยเราไหม หมั่นไส้สมน้ำหน้า เห็นหรือไม่ ถ้าเกิดรถเสียก็ไม่มีใครช่วยเข็นอีก หมั่นไส้มันนะ มันด่าเสียงดังไปทั้งวัดเลย อย่างนี้ มีผลต่อมหาคาแบบนี้

แค่ทำความไม่ดีกับคนคนเดียว แต่ว่าเรามีเครื่องขยายเสียง ความดีก็เหมือนกันมีเครื่องขยายเสียงนะ ทำความดีเหมือนท่านอาจารย์กฤษอย่างนี้ ออกรายการวิทยุเสียงไปทั่วประเทศอย่างนี้ มีผลต่อมหาคาใหม่ ถ้าเกิดท่านไปตกระกำลำบากที่ไหน ที่ไม่เคยฟังวิทยุจะเป็นอย่างไร จะมีคนช่วยไหม วาจาจะคิดร้ายก่อน หลวงพ่อยังไม่เคยเจอเลยนะ

ผมดูรายการของอาจารย์กฤษ ไปสัมภาษณ์พระที่พุทธคยา หลวงพ่อฟังแต่ยังไม่เคยเจอตัวเลย นี่คือผลออกไปสู่มหาคาใจ แล้วเคยเจออาจารย์จันทร์ทิพย์ไหม

พระอาจารย์กฤษ : เคยเจอครั้งหนึ่งครับ

หลวงพ่อานาชา : นี่ก็แบบเดียวกันอย่างนี้ เสียงก็รำลือๆ ต่อๆ กัน ไม่มีใครจะมองในแง่ร้าย ก็ไม่มีเห็นไหม นี่ผลของการทำความดีที่มันออกไปๆ เรื่อยๆ อย่างนี้ ถ้าเกิดอะไรขึ้นคนก็จะช่วยเหลือ อาจารย์กฤษจะทำอะไรคนก็จะช่วยเหลือ

คุยให้เห็นภาพ โยงให้เห็นผลที่ไปสู่มหาคาเมื่อกี้เขาเรียกอย่างไร ทำไมบุญกุศลแต่ละอย่างถึงไม่เท่ากัน มีผลต่างกันเพราะเหตุอะไรอย่างนี้ คือถ้ามองแบบนี้ จะมองทะเลแหวนที่ของวิภูสงสารหมดเลย ทั้งฝ่ายที่เป็นลบและฝ่ายที่เป็นบวก ในฝ่ายที่เป็นกุศล-อกุศล มันจะมองทะเลแหวนหมดเลย อะไรเป็นเหตุอะไรเป็นปัจจัย แล้วเกิดขึ้นได้อย่างไร เรียกว่า หายสงสัย หรือ หายกังขา “กังขาวิตรณวิสุทธิ” อ้อ..เหตุปัจจัยมันเป็นอย่างนี้ ขบวนการมันเป็นอย่างนี้เอง ถ้าใครเข้าใจปฏิจสมุปบาทจะไม่สงสัยเลย ว่าชาติหน้าจะมีไหม หรือถ้าชาติหน้าจะมีจะมีเพราะอะไร ถ้ามีจะไปเป็นอะไร แบบไหน อะไรจะเกิดขึ้นเพราะอะไร

ถ้าเข้าใจถึงขบวนการของเหตุปัจจัย แล้วมองภาพรวมมันทะเลแหวนอย่างนี้ ศาสนาพุทธจึงไม่เป็นเรื่องฉาบฉวย เป็นเรื่องที่ลึกซึ้งละเอียดอ่อน อย่างที่อาจารย์กฤษถามเรื่องตำพริกไทย ยิ่งมองไปนี่ละเอียดทุกๆ แ่งมุม และมันมีความต่อเนื่องถักทอกันหมดเลย โดยภาพรวม ดูแล้วหายสงสัย หายวิจิจิจฉา หายกังขา อย่างนี้เป็นต้น อาจารย์กฤษมีอะไรไหม

พระอาจารย์กฤษ : พระอาจารย์อธิบายเรื่องยากๆ ด้วยภาษาง่ายๆ เป็นอย่างที่ครูบาอาจารย์

บอกไว้ว่า หลักธรรมนี้สอนกันได้ แต่เรื่องความแบายคายต้องพิจารณาตนเอง

หลวงพ่อบ้านนาจ : ใ้ๆ เรื่องแบายคายนี้สำคัญมากเลย หลวงพ่อเองเมื่อก่อนฟังคำว่าแบายคายก็งง แล้วนะ ยังตีความไม่ออกว่าแบายคายคืออะไร อย่างหลวงปู่เทศก์ท่านบอก “หลักธรรมสอนกันได้ แต่เรื่องแบายคายต้องไปหาเอาเอง” แล้วจะทำยังไง แบายคายคืออะไรละหลวงปู่ แค่แบายคายยังตีความไม่ออกเลย

พระอาจารย์ภุช : แค่นี้คำเดียวก็แบายแล้ว

หลวงพ่อบ้านนาจ : แต่พอมันล้มลูกคลูกหลาน พอผ่านไป มนุษย์เราสัก ๕๐ ปี มันทำวิจัยไป ปัญญา มันก็ค่อยๆ แก่รอบไป มันก็ค่อยๆ มองทะเล อ้อ..เพราะว่าอะไรๆ มันเป็นอย่างนี้ มันค่อยๆ มองกระบวนท่า ออก ทีแรกมันก็ตีอะไรไม่ค่อยออกแม้แต่คำหนึ่ง จนกว่าจะมีประสบการณ์จริงๆ ตรงๆ กับตัวเอง อย่างการปฏิบัติ มันค่อยๆ มองเห็นแง่มุมต่างๆ มันเหมือนมองจากที่สูง เหมือนมองกรุงเทพฯ จากที่สูง แล้วมองเห็นถนนทุกสาย ว่ามันถักทอกันอย่างไร มันทำงานร่วมกันอย่างไร มันจะไปเลี้ยวผิดช่องทางที่ตรงไหน มันจะเข้าตรงนี้ได้เพราะเหตุอะไร มันแว็บเดียวขึ้นมาเลย ขณะนั้นเลยนะ ว่าให้...มันเป็นอย่างนี้เอง

พอมันผ่านไป หลวงพ่อถึงเล่าแบบภาพรวมๆ ได้ อย่างพระโพธิปักขิยธรรม ๓๗ วิสุทธิมรรค ๗ ปฏิจจสมุปบาท ๑๒ โสฬสญาณ ๑๖ วิปัสสนาญาณ ๙ มันทำงานอยู่ร่วมกันหมด ถักทออยู่ร่วมกันหมดเลย อย่างดงาม

พระอาจารย์ภุช : และที่สำคัญคือ อธิบายแบบดงามด้วย

ผู้ดำเนินรายการ : เป็นธรรมะขั้นสูง แต่ฟังดูเหมือนง่ายนะคะ

หลวงพ่อบ้านนาจ : หลวงปู่เทศก์ ท่านมีนิสัยเหมือนหลวงพ่องี้ ถึงเวลาสอน ท่านก็สอนหลวงพ่อย่างง่ายๆ ไม่สอนหลวงพ่ให้แบบอะไรที่ยากๆ แล้วนำภาษายากๆ มาใช้ไม่เลยนะ คือ เข้าใจ แล้วสื่อด้วยภาษาง่ายๆ รู้สึกว่าเหมาะแก่จิตตัวเอง แล้วตัวเองก็เป็นคนอย่างนั้น ไม่ชอบสร้างอะไรที่มันดูอลังการมัน เป็นภาพมายา รู้สึกว่าธรรมะเป็นเรื่องที่เข้าถึงกันด้วยความรู้สึก ด้วยภาษาจริงๆ ด้วยการนึก การรู้สึกเอา และสามารถสื่อกันได้

พระอาจารย์ภุช : คืองานนั้นไม่จำเป็นต้องเป็นงานที่ใหญ่อลังการ แต่ด้วยใจที่ใหญ่ คือใจที่ดงาม นั่นคือใจ ที่ใหญ่อลังการแล้ว

หลวงพ่อบ้านนาจ : อืม มันก็แค่ภาษาต่างชาติ ภาษาแขก ภาษาอังกฤษ แต่ถ้าเราเข้าใจแล้ว ก็สื่อพาซอนแก้ว | 80

ด้วยภาษาไทยได้ สื่อด้วยภาษาความรู้สึกได้

พระอาจารย์กฤษ : ก็คงจะเห็นแง่มุมในการสื่อธรรมะของท่านอาจารย์อานาจ โสภาโส ซึ่งทำให้เราได้มีสุนทรียในการมองโลก ดูว่าโลกนี้งดงามได้ โดยไม่ต้องไปป็นหน้าผา รอคิววันขึ้น ตะวันตกอย่างไร ก็จะสามารถทำให้ชีวิตนี้งดงามได้ ก็ขออนุญาตท่านอาจารย์ได้สรุปอีกครั้งหนึ่งว่าเราจะใช้ชีวิตให้งดงามได้อย่างไร ในฐานะที่ท่านอาจารย์ได้ผ่านเรื่องงดงามมา ตั้งแต่ท่านเป็นฆราวาส เป็นศิลปิน แล้วเป็นผู้ที่สร้างสรรค์บทกวี มาตั้งแต่เป็นฆราวาสแล้วศึกษาระบบด้วย จนบัดนี้มาบวชเป็นพระภิกษุ แล้วนำเอาความงามต่างๆ ในชีวิตบวกกับธรรมะ แล้วก็ช่วยสั่งสอนญาติโยม อีกครั้งหนึ่งครับว่า จะใช้ชีวิตให้งดงามได้อย่างไรครับ

หลวงพ่้อานาจ : คือ เรื่องของสติเนี่ย มันมีประโยชน์ตั้งแต่เบื้องต้น อย่างข้อประโยชน์ในศาสนาพุทธ คือความรู้สึกตัวว่ามีประโยชน์หรือไม่ประโยชน์ ประโยชน์ในเบื้องต้นมีไหม ประโยชน์ในเบื้องต้นมีไหม ประโยชน์สูงสุดเกิดขึ้นได้ไหมอย่างนี้

คำว่าประโยชน์ ทำให้เราถึงเป้าหมาย ทำให้มีเป้าหมาย “บาปแห่งความล้มเหลวเหตุการณ์แรก ของมนุษย์ คือการตั้งเป้าหมายไม่เป็น หรือตั้งเป้าหมายผิด คือบางทีเป้าหมายที่เราตั้งไว้ไม่มีประโยชน์ ต่อตัวเรา ไม่มีประโยชน์ต่อคนอื่น ไม่มีประโยชน์ในเบื้องต้น ไม่มีประโยชน์ในเบื้องปลาย หรือไม่มีประโยชน์สูงสุด”

อย่างเช่น เราไปเคาะขวด ป้องแป็งๆ ประโยชน์เราก็ไม่ได้ ประโยชน์คนอื่นก็ไม่ได้ ประโยชน์บั้นปลายก็ไม่ได้ ตายไปก็เอาใช้อะไรไม่ได้ ตัว “สติ” นี้ต่างหาก ประโยชน์เบื้องต้นก็มี ช่วงที่เรามีสติ สติเป็นตัวกุศล เราก็มีความสุขแล้ว มีโสมนัสเวทนา มีอุเบกขาเวทนา จิตใจมีความสุขอยู่กับปัจจุบัน เบื้องปลาย ในช่วงขณะต่างๆ ขณะ ในอนาคต เราก็ใช้ให้มีประโยชน์หมดเลย แม้แต่วินาทีแห่งความตาย วินาทีแรกแห่งการมีสติ เราก็ไปกุศลอย่างนี้ ก็สามารถใช้เดินทางไปถึงมรรคผลนิพพานได้ พระพุทธเจ้าได้ตรัสไว้ว่า สติปฏิฐาน ๔ เป็นของขวัญขึ้นแรกที่จะได้รับจากการเจริญสติปฏิฐาน ๔ คือ

๑. มันดับความทุกข์ใจ เพราะความทุกข์ใจมันต้องมีการคิด มีการปรุงแต่งขึ้นมา แต่ถ้าเราไม่ได้ไปเผโลปรุงแต่ง อยู่กับปัจจุบัน มีสติในฐานทั้ง ๔ ในกาย-เวทนา-จิต-ธรรม อย่างนี้ ไม่ไปเผโลปรุงแต่ง ทุกข์ใจก็เข้ามาไม่ได้

๒. มันดับความร้องให้รำพึงรำพัน เมื่อเราอยู่กับปัจจุบันอย่างนี้ใช้ใหม่ มันก็ไม่ไปคิดถึงอดีตรำพึงรำพันอย่างนี้อ่างนั้นไม่ได้ อย่างนี้เป็นต้น นี่คือของขวัญแรกๆ เลยที่ทำให้ชีวิตเรารู้สึกมีความสุขขึ้น

นี่ทำให้เราเข้ามาสู่ความบริสุทธิ์ของกายและใจ เรารู้สึก เอ๊ะ..เรารู้สึกกายและใจบริสุทธิ์ มันไม่ถูก

ครอบงำด้วยอกุศล เพราะกุศลมันเข้ามานั่งอยู่ เหมือนเราจุดแสงสว่างขึ้น ในความมืดมันหายไปชั่วขณะ ถ้าแสงสว่างยังจุดต่อเนื่องอยู่เรื่อยๆ จะรู้สึกมันมีความเรืองรองอยู่ มันมีความสุขเบาๆ มีความอ่อนโยน มีความเป็นกลางๆ นี้เข้าไปสู่บริสุทธิ์ของกายและใจ เข้าไปถึงอริยมรรค อย่างนี้ เพื่อให้เรามีสติรู้อยู่กับกายและใจ ตัวสมาธิมันก็ตั้งมั่นอยู่กับรู้อย่างนี้ เพราะสติเป็นตัวรู้ ตัวจับ สมาธิเป็นตัวตั้งมั่นในการเห็น ทำให้เข้าสู่อริยมรรค เกิดการเห็นถูก เกิดสัมมาทิฐิ เกิดความดำริถูก ก็จะไม่ไปตำริเบียดเบียนใคร ได้ดำริไปโลกไปโกรธไปหลงที่ไหน วาจาก็ชอบ ความประพฤติก็ชอบ ความเพียรก็ชอบ เพียรปิดกั้นอกุศลใหม่ไม่ให้เข้ามา เพียรทำลายอกุศลเก่า

มันทำงานสอดคล้องกันหมดเลย การเข้าสู่อริยมรรค หรือ ประโยชน์สูงสุด เห็นไหม ในบั้นปลายสามารถเข้าไปถึงมรรคผลนิพพาน เพราะขณะที่อกุศลไม่ทำงาน อกุศลเก่าก็อ่อนแรงลงไป ถ้ากำลังมันถึงพร้อมเมื่อไร นิโรธ หรือ นิพพาน ก็จะแจ้งขึ้นมา แจ้งจากการที่ไม่มีการปรุงแต่ง ก็ไปเห็นสภาวะนั้นขึ้นมาเอง

การที่มีสติ ประโยชน์ในปัจจุบันก็เกิด ประโยชน์บั้นปลายก็เกิด ประโยชน์สูงสุดก็เกิด ประโยชน์ต่อตัวเราก็กเกิด ถ้าเราดูแลตัวเราไม่ทำให้ทำชั่วคนอื่นก็ไม่เดือดร้อน ดูแลตัวเราคือดูแลผู้อื่น เห็นไหม ประโยชน์ต่อตัวเราก็กเกิด ประโยชน์กับผู้อื่นก็เกิด ประโยชน์ร่วมกันก็เกิด อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ไม่มีใครคิดก่อกุศลขึ้นมา สิ่งแวดล้อมรอบตัวเราก็กมีความสุขร่วมกันอย่างนี้ สังคมก็น่าอยู่ อันนี้ก็เป็นแคศิลปะพื้นฐานเลยนะ ถึงบอกว่า สติ เป็นธรรมที่มีอุปการะมาก อุปการะทั้งต่อตัวเรา อุปการะทั้งต่อผู้อื่น คืออุปการะไม่ให้เราไปทำชั่วนั่นเอง ทำให้เรามีความสุขตั้งแต่ปัจจุบันไปเลย อย่างนี้

การที่มีสติสัมปชัญญะ มีความรู้สึกตัว เป็นปฏิภาณไหวพริบ เป็นปัญญาพื้นฐานเบื้องต้น ทำให้เราเป็นคนฉลาดเฉลียว คล่องแคล่ว ว่องไว ปราดเปรียว ไม่ค่อยเบื้อะๆ ชะๆ ไม่ค่อยปล่อยให้ความขาดสติหรือปล่อยความไร้สาระออกมา เพราะสติสัมปชัญญะทำหน้าที่รู้สึกตัวอยู่ว่า มีประโยชน์หรือไม่มีประโยชน์ จะพูดคำนี้ออกไป จะเห็นในใจก่อน เพราะสติมันไม่ลืมใจ พอดำริขึ้นมาปั๊บ ก็อืม..ไม่มีประโยชน์ไม่พูดดีกว่า เดี่ยวเรื่องเล็กกลายเป็นเรื่องใหญ่

เห็นไหม นี่เป็นศิลปะที่งดงามมากเลย ใครที่ขาดสติปั๊บบ จะพูดแบบไม่รู้รู้สึกตัว ไม่ละอายใจ พูดไปไม่มีประโยชน์ ก็ไม่รู้รู้สึกตัว พูดไม่ควรพูดก็ไม่รู้ หรือคิด คิดไปมีประโยชน์ไหม เก้อกูลเราไหม เก้อกูลคนอื่นไหม ทำให้เราดีขึ้นไหม ทำให้เขาองงามไหม พอรู้สึกตัวปั๊บ มันจะเห็นทันที มันจะเช็คอย่างรวดเร็วเลย ไม่ได้ทำงานอย่างที่หลงพ้อท่อง มันจะปั๊บบๆ อย่างรวดเร็วเลย อะไรเกิดขึ้นปั๊บ มันเห็นปั๊บ มันเข้าไปสติทันทีเลย

หรือ โจร-สัมปชัญญะ ตัวสิ่งไม่ดีมันไม่ส่งออกเลย ส่งออกไปคว่ำขยะมาทำอะไร เดี่ยวมันก็ผ่านไป

รถขยะมาเดี๋ยวก็น่าผ่านไป ห้ามมันไม่ได้ บางทีขยะไม่ใช่มีแคร์มถนนนะ ออกจากปากคนก็มีนะ เราก็อำไม่รู้ว่า ชี้อะ ออย่าไปอ้าปากรับนะ หรือเตรียมภาชนะไปกวาดๆ ใส่ห้องหัวใจอย่างนี้ หัวใจเราก็เหม็นสิ ถ้าฉลาดก็ไม่ควรไปโคจร เรื่องนี้เราตั้งรับรู้สึกตัวไว้ ดูแลใจ สตินั้นช่วยอารักขา อารักขาจิตไว้ ไม่ไปคว้าขยะมานะ ไม่ไปคว้ารถขยะ รถขยะมาแล้วก็ไป ตักแกมาแล้วก็ไป อะไรอย่างนี้นะ

เห็นไหม มันของแค่เกิด-ดับ ด้วยความไม่รู้ มันก็ไปคว้า มันก็เกิดความทุกข์ ทุกข์ไม่ใช่คนอื่นทำ ทุกข์ไม่ใช่เราทำ ทุกข์เกิดจากความไม่รู้ แล้วไปคว้าสิ่งต่างๆ เหล่านี้เข้ามาต่างหาก เหมือนมันเห็นต้นทาง โคจรอยู่ที่นี้ดีกว่า อย่างนี้ นี่ปัญญาพื้นฐานเลยนะ

รู้สึกตัวขึ้นมา พลอยไปหลงคิดว่า เขากับเราใครผิดกันแน่ โอ๊ย...มันหลงคิด ไม่มีใครผิดใครถูกหรอก มันหลงคิดต่างหาก เขากับเราใครดีกว่ากันแน่ ไม่จริงหรอก มันหลงคิด ออกเลย ออกจากโลกของความหลง บ๊ีบ สติเข้ามาแทนที่ตลอดเวลา นี่พื้นฐานเลยนะ ลองมองไปสิ ตอนนี่ชีวิตจะดงามขนาดไหน การมีสติเป็นพื้นฐานแบบนี้

แต่ถ้าต้นทางถูกแบบนี้ มันจะค่อยๆ งอกงามขึ้น มันจะค่อยๆ เริ่มเก็บข้อมูล อะไรเป็นเหตุอะไร เป็นผล การทำงานวิจัยจะค่อยๆ แม่นยำขึ้น หนทางนี้ก็ไม่ใช่ไกลนะ อย่างที่พระพุทธรเจ้าท่านตรัสไว้ ถ้าทำตามที่ท่านตรัสไว้ จากหนึ่งต้องไม่เป็นสอง ถ้าตามเก็บข้อมูลอย่างนี้ ตามเจริญสติปฏิฐาน ๔ อย่างนี้ ไม่เกิน ๗ ปี ปัญญาจะต้องสะสม เพราะข้อมูลมันมากนะ ๗ ปี ถ้าตามดูแบบนี้ ถ้าเราใช้เวลาแบบนี้

เราลองเช็คดูว่า วันๆ หนึ่งเราส่งออก เราใช้เวลาไปตามรู้ตามดูอยู่ข้างใน เราตรวจสอบดูว่าเราจะรู้ได้ว่า เวลาส่วนใหญ่เราใช้แบบไหน นี่คือปัญญาละ เห็นไหม ตนเป็นที่พึ่งแห่งตนแล้ว มันเช็คด้วยตนเองได้

แล้วคิดว่า ‘ศิลปะ’ (การใช้ชีวิตแบบนี้) เป็นศิลปะที่สูงค่ามาก ในการที่จะอยู่กับตัวเอง ดูแลตัวเองคือ ดูแลผู้อื่น ผู้อื่นก็ไม่เดือนร้อน เราสามารถที่จะแบ่งปัน ความรู้สึกที่ติงาม อะไรอย่างนี้ จากการที่มี ‘ปัญญา’ ความเมตตาที่ไม่ต่างจากการที่มีปัญญานะ ไม่ใช่เมตตาเพราะเห็นว่า คนอื่นเขาว่าดีก็เลยทำ ไม่ใช่อย่างนั้นนะ มันมี ‘ปัญญา’ เห็นความเป็นจริงว่า ธรรมชาติจิตเดิม ของแต่ละคนเนี่ย ‘ประภัสสร’ เหมือนกันอยู่แล้ว แต่ความไม่รู้ต่างหาก ไม่มีคนเลวนะ มีแต่ความไม่รู้ ถ้าเขารู้เขาคงไม่ทำอย่างนั้นหรอก เพราะผลของความไม่รู้ไม่รู้ใน ‘อริยสัจ ๔’ ไปก่อ ‘สมุทัย’ แล้วผลมันน่ากลัวมากเลย มันเกิดความเมตตาสงสารอย่างนี้นะ เห็นสิ่งที่ยังไม่รู้ ยิ่งโง่เขลาสลบไสล เห็นแล้วน่าสงสาร มันจะเกิดความเมตตา ไม่ใช่เมตตาเพราะว่า เขาว่าดีก็เลยทำอย่างนั้น หรือว่าเมตตาเพราะว่าอยากได้ประโยชน์จากเขา ไม่ใช่อย่างนั้นนะ มันเมตตาเพราะว่า มันมีความสงสารในความเสมอภาคกัน มี ‘อุเบกขา’ แล้วมีความเสมอภาคกัน

คำว่า “อุเบกขา” หนึ่ง เสมอภาค เป็นธาตุ ๔ เหมือนกัน เสมอภาคที่มีจิตประภัสสรเหมือนกัน มีจิต

เดิมแท้เหมือนกัน เสมอภาคกันที่ มีความไม่รู้เหมือนกัน เสมอภาคที่มีกรรมเหมือนกัน มันทำให้เกิดความเมตตา ขึ้นมา

การใช้ชีวิตแบบนี้ มันไม่มองแบบเพ่งโทษ จะมองด้วย ‘มิตรไมตรี’ จะมองด้วยความเมตตาแทน ใน การมองด้วยความเมตตา มันนำความสุขใจมาให้ แต่ถ้ามองด้วยความเพ่งโทษ เห็นไหม มันไปเก็บเอาขยะ มา มันไปเก็บเอาเชื้อมา เก็บถึงแก๊สมาสะสมเอาไว้ ถ้าเก็บถึงแก๊สมาสะสมไว้เป็นอย่างไร?

ผู้ดำเนินรายการ : มันจะระเบิดค่ะ

หลวงพ่อบ้าน : นึกว่าเอาไปขายร้านแก๊ส ถ้าไปเก็บถึงแก๊สแล้ว มองเพ่งโทษบ่อยๆ มันจะมี ถึงแก๊สไว้ในใจ พอเขาพูดไม่ดีบ้าง โกรธง่ายทันทีเลย ‘อโทสะ’ เป็นความไม่ถือผิด มีความให้อภัย เช่น เขา เสิร์ฟกล้วยเตี้ยผิด “ไม่เป็นไร” ไม่ถือ กินชามนี้ได้ หรือ สั่งชามเล็ก กลับให้ชามใหญ่ แต่คิดราคาเท่าชาม เล็ก ก็ดีแล้ว ไม่ถืออะ ว่าจะซื้อแค่นี้ แต่ให้มากกว่าเก่า ไม่ถืออะ ไม่เป็นไรๆ กินสองชามก็ได้ แต่คิดแค่ชาม เดียว อย่างนี้ ถือใหม่ ไม่ถือหรอก ไม่ถือผิด

แต่ถ้าคนไม่ยอม เราคิดว่า อยากให้เขาจัดดอกไม้สีแดง คิดไว้ในใจนะ เขาต้นจัดสีขาว โกรธอย่างนี้ ใครจะไปรู้ ว่าคิดอะไรอยู่ในใจละ หลวงพ่อเคยเจอแบบนี้จริงๆ นะ คนที่หาเรื่องหาทุกซีใส่ตัว คือมี ‘โทสะ’ ง่ายมากเลย ลงมาถึงเขาจัดดอกไม้สีขาว ทั้งที่อยากให้จัดสีแดง “อ้าว ทำไมจัดสีขาว เอาไปเปลี่ยน โยนทิ้ง ฉันทไม่ชอบเลย ไม่รู้หรือไง (ทำน้ำเสียงโกรธ)” ใครจะไปรู้เธอ

ผู้ใหญ่คนหนึ่งเข้าไปในงาน หลวงพ่อเคยเห็นนะ เข้าไปในงาน มีพวกรัฐมนตรีมาเปิดงาน แล้วเจ้าของ งานคนนั้นก็เข้าไป ไปถึงเด็กลูกน้องก็ตั้งโต๊ะรับแขกไว้แบบหนึ่ง “อ้าว ทำไมไม่ตั้งอย่างนี้ ไปตั้งอย่างนี้ แก ทำงานฉันทพมดเลย” อะอะลูกน้องต่อหน้าเจ้าใหญ่นายโต ใครทำพมดกันแน่นะ หลวงพ่อนึกในใจ ใครมัน พมดกันแน่น เพราะไปถือผิดใจ ถ้าเออ..อย่างนี้ก็ได้น้องอย่างนี้ก็ได้นายน ๆ อย่างนี้ก็ได้อ่าทำไมไม่ตั้งตรงนี้ล่ะ ฉันทอยากให้ตั้งตรงนี้ แล้วก็ไปต่าลูกน้องกลางงาน เห็นไหม ถ้ามีความเมตตาไม่ถือผิดอย่างนี้นะ เพราะเขาจะไป รู้ใจเราได้อย่างไร ว่าเราอยากให้ออย่างนี้ๆ ‘อโทสะ’ ไม่ถือผิด มีความให้อภัย ขจัดความร้อนออก มีความ เยือกเย็นเป็นผล คุณนี่เป็นศิลปะนะ ในพื้นฐาน คำว่า ‘อโทสะ’ คำเดียว บางทีก็ไม่ค่อยได้เรียนเรื่องนี้ ก็ไป พลาดเพ่งโทษอย่างนี้ ไปถือหาความเดือนร้อนมาใส่ใจอยู่เรื่อย เอาไฟมาสู่มใจอยู่เรื่อยๆ ใจมันก็ร้อน ชีวิตก็ ไม่มีความสุข ถ้าฉลาดขึ้นนะ มันมีศิลปะ ไม่ข่มเหงตัวเอง ไม่ข่มขืนตัวเอง แล้วก็อย่าจริงจังใจตัวเอง

พระอาจารย์ฤกษ์ : งานพมดไม่อยู่ที่ตำแหน่งเก้าอี้ งานพมดนี่เพราะว่า วาจาที่ออกไปที่ไม่ดี

หลวงพ่อบ้าน : ใช่ๆ หลวงพ่อบ้านมีหลายๆ เป็นเจ้าใหญ่นายโตเหมือนกัน จะจัดงานแล้วก็โทร

มาถามว่า จะเชิญพวกระดับผู้ใหญ่ชั้นสูงมากเลย จะต้องไปเป็นพิธีกร ก็กังวลกลัวว่าจะพูดไม่ดี กลัวว่างานจะมีอะไรผิดพลาดอย่างนี้ บอกวิธีนะ ว่าไม่ได้ยากอะไรหรอก ถ้าเรายอมรับมันได้ ยอมรับสิ่งที่เกิดขึ้นได้ ถ้าไฟดับสักดวงหนึ่งก็ไม่ถือสา ถ้าแก้วจะแตกสักใบ ก็ไม่ถือสา หรือถ้าเราเดินหกล้ม ก็ไม่ถือสาอะไร จะกลายเป็นความน่ารักนะ แต่ถ้าเราวางสเปกนะ ถ้าไฟดับดวงหนึ่งนะ จะต้องเล่นงานช่างไฟ ถ้าแก้วตกใบ จะต้องเล่นงานเด็กเสิร์ฟ ถ้าฉันทกล้ม งานต้องพังอย่างนี้ ยอมรับมันได้ ถ้ายอมรับมันได้งานทุกอย่างจะน่ารัก

พระอาจารย์กฤษ : ยอมรับแม้แต่ความผิดพลาดของตัวเอง

หลวงพ่อานาจ : ใช่ๆ ลองคิดดูสิ ถ้าคนหกล้มแล้วลุกขึ้นมาแบบว่า โห..วันนี้ต้องขอโทษด้วยนะ ค่ะ เป็นมากเลยนะค่ะ หวังว่าคงจะให้ภัยนะค่ะ แล้วคนก็ปรบมือเกรียวนะ แต่ถ้า โอ้โห..งานนี้ฉันทพังแน่ๆ ฉันทต้องเลิกงาน ถอยหลังเข้าฉากไป พังจริงๆ เลยนะ

พระอาจารย์กฤษ : วิ่งกลับหลังเวทีไปเลย

หลวงพ่อานาจ : ใช่ๆ หลายคนสังเกตไหม ถ้าเขายอมรับความเป็นของตัวเองได้ จะดูน่ารักมากเลย แต่ถ้าใครคิดแต่ว่า ตัวเองจะต้องสมบูรณ์แบบ (Perfect) ขึ้น อันนี้จะเครียดมากเลยๆ อันนี้ก็เป็นเรื่องเสน่ห์อีกแบบหนึ่ง ถ้าเราสามารถที่จะยอมรับในความไม่สมบูรณ์แบบของตัวเองได้ ในเรื่องๆ พลาดๆ เป็นๆ เพราะไม่มีใครสมบูรณ์แบบ คนอื่นก็ไม่ได้สมบูรณ์แบบเหมือนกันอย่างนี้ มันจะเกิด ‘อโหสะ’ และความเมตตาขึ้นมา ชีวิตก็มีความสุขขึ้น

ผู้ดำเนินรายการ : เป็นศิลปะในการใช้ชีวิตนะค่ะ

หลวงพ่อานาจ : แน่นนอน ในสมัยพุทธกาลก็มีนะ เคยรู้ไหม มีพระรูปหนึ่ง ท่านลาพระพุทธเจ้าเพื่อไปจำพรรษาที่หมู่บ้านแห่งหนึ่ง ที่มีคนไม่ค่อยดี พระพุทธเจ้าบอกหมู่บ้านนั้นเขาไม่ค่อยดีนะ ถ้าเขาทำอะไร จะทำอย่างไร ข้าพเจ้าคิดว่าเขาเป็นคนดีมากเลยนะ ที่เขาแค่ด่า เขาไม่ได้ตบเรา

พระพุทธเจ้าบอกว่า ถ้าเขาตบเราๆ จะทำอย่างไร ว่าไงถ้าเขาตบเรา ข้าพเจ้าก็ว่าดีนะ จะได้ไม่ต้องจ้างหมอนวด เขาจะตบให้ไขมันละลาย มันไม่ใช่อย่างนั้นหรอก หลวงพ่อแกล้งพูด เขาตอบว่า ข้าพเจ้าก็คิดว่าเขาเป็นคนดีมากเลย ที่เขาแค่ตบเขาไม่เอาไม้ตี

ถ้าเขาเอาไม้ตีเราจะทำอย่างไร ข้าพเจ้าคิดว่าเขาเป็นคนดีมากเลย เขาแค่เอาไม้ตี ดีนะเขาไม่เอาไม้ตีฟัน

ถ้าเขาเอาเม็ดพินเธอก็ทำอะไร ข้างพเจ้าก็คิดว่าเขาเป็นคนดีมากเลย เขาแค่เอาเม็ดพิน เขาไม่ฆ่าเรา

ถ้าเขาฆ่าเธอๆ จะทำอะไร หลวงพ่ออย่างนั้นะ ถ้ามีคนมาฆ่าจะทำอย่างไร เขาเป็นคนดีมากเลยนะ เพราะเขาป่วยสะเงาะสะแงะอยู่แล้ว ตายซะได้ดี

พระอาจารย์ฤๅษ : นี่อีกมุมมองนะครับ

หลวงพ่อานาจ : เขาไม่ตอบอย่างนั้นะ บอกเขาตอบว่า สาวกของพระองค์บางคนก็เพื่อธาตุขันธ์เต็มทีนะ ไม่ต้องไปจ้างใครมาฆ่า เขามาฆ่าให้ฟรีๆ

ต้องมองแบบนี้แหละ ถึงถูกฆ่าก็ยังมีความสุข เห็นไหม ถึงถูกฆ่าแต่จิตใจก็ยังมีความสุข มีความเมตตาหรือมองโลกในแง่ดีอย่างนี้ ไม่ว่าจะเกิดอะไรขึ้นนะ ถ้ามองแบบนี้แหละ ก็น่าจะมีศิลปะในมุมมองนะ ไม่ใช่หลวงพ่เป็นคนเดียว ยิ่งกว่าหลวงพ่ก็มีนะ ยิ่ง ‘พระสารีบุตร’ ยิ่งกว่านี้อีกนะ คำว่า ‘แบายคาย’ มีความหมายลึกซึ้งมาก ในการวางแบายคายไว้ในใจ อย่างพระสารีบุตรท่านวางแบายคายไว้ในใจ

บางคนวางแบายคายไว้ในใจอีกแบบหนึ่งนะ เวลาเราไปไหนนะ เราเป็นผู้ยิ่งใหญ่ เราเป็นลูกเจ้าใหญ่ นายโต เราเป็นโน้นเป็นนี่ ไปไหนต้องได้รับความสะดวก ใครต้องเกรงใจต้องเกรงกลัวเรา วางแบายคายไว้แบบนี้เป็นไง ไมโครธก็โกรธง่ายนะ

แต่พระสารีบุตร ท่านวางแบายคายไว้อีกแบบหนึ่ง ท่านวางแบายคายไว้ว่า ท่านเป็นเหมือนวัวเขาขาดที่เขาตัดเขาทิ้งแล้ว ไม่มีสง่าราศี เวลาไปไหนไม่มีความอหังกาเลย จ้อยไม่มีเขา จะไปสู้อะไรกับใครเขาได้ วางแบายคายไว้ว่า เรานี้เหมือนเด็กจันทาล ที่ต่ำต้อยที่สุดเลยในทุกชั้นวรรณะ ไปไหนไม่มีความอหังการเลย ไปไหนต้องเจียมเนื้อเจียมตัว วางแบายคายไว้ว่า เราเหมือนผ้าขี้ริ้วเก่าๆ ผืนหนึ่ง ใครจะเอาไปเช็ดอะไรก็ได้ จะนำไปเช็ดพื้นเช็ดตุงจระก็ไม่ใช่เสียใจ จะนำไปเช็ดทองคำเราก็ไม่ตีใจ เพราะเราก็ก่อนผ้าขี้ริ้วเก่าๆ ผืนหนึ่งหรือวางแบายคายไว้ในใจว่า เรานี้แหละ เหมือนมีหมาเฝ้าแขวนคออยู่นะ มีแต่ภาระที่เนาเหม็นของ ‘ขันธ์ ๕’ เป็นภาระอยู่ ไม่เห็นจะวิเศษวิโสกว่าใครที่ไหน หรือวางแบายคายไว้ว่าเรานี้แหละ เหมือนนักโทษประหารที่ถือถาดน้ำมันเข้าไปในตลาด ถ้าน้ำมันหยดหนึ่งหยด เขาจะประหารชีวิตเรา เขาให้เราเข้าไปในตลาดที่กำลังมีงานเฉลิมฉลองอย่างสนุกสนาน ถ้าเปลอ ‘สติ’ ไปดูอะไรเข้าแล้วน้ำมันหยด เราต้องถูกเขาประหารชีวิตแน่นอน นี่เจริญ ‘สติ’ ไว้ว่าไม่ให้พลาดอย่างนี้ หยดหนึ่งหยดก็ไม่ได้ ท่านวางแบายคายไว้แบบนี้ เห็นไหมนี่คือคำว่า “แบายคาย”

ไม่รู้ว่าคุณวาง ‘แบายคาย’ ไว้แบบไหนส่วนใหญ่ อันนี้เป็นศิลปะแบบหนึ่งไม่ใช่ว่าจะมีแบบใดแบบหนึ่ง แต่ว่าต้องประยุกต์ให้เหมาะกับตัวเรา สำหรับเราอันไหนที่พอเหมาะ ที่จะนำมาใช้ แล้วแต่ภูมิประเทศ

ด้วยนะ อย่างพระเซนเขาก็คิดอีกแบบหนึ่งนะ พระเซนท่านคิดว่า เราน่าจะเจริญสติเหมือนกับว่า กำลังเดินไปบนธารน้ำแข็งในหน้าหนาว น้ำแข็งในหน้าหนาวผิวจะเป็นน้ำแข็ง แต่ข้างล่างอาจจะเปราะบาง ถ้าพลาดเมื่อไรตกไปเมื่อนั้นอย่างนี้ ทุกอย่างก้าวต้องมีสติ เหมือนเดินบนธารน้ำแข็ง แต่ว่าวิธีนี้มาใช้กับเมืองไทยไม่ได้ใช้ใหม่ เพราะเมืองไทยไม่มีธารน้ำแข็ง หรือคนอินเดียเค้าถือถาดน้ำมัน แต่เมืองไทยก็ไม่มีถาดน้ำมัน ที่นี้เราก็ตอบนี้กันว่า จะเจริญสติเหมือนกับอะไร เหมือนขนมครก เหมือนซาลาเปา ก็นึกให้มันเหมาะกับชีวิตเราแล้วกัน

ผู้ดำเนินรายการ : ให้ลด ‘สั๊กกายทิฎฐิ’

หลวงพ่อานาจ : เหมือนซาลาเปา ปล่อยให้ค้างคั้น เต็มมันจะบุดคั้นนี้ต้องรีบกินซะก่อน อ้วนไม่ว่าขออย่าให้ซาลาเปาเสีย อะไรก็ว่าไป เตือนสติไว้เสมอๆ หาเอาเองนะ นึกเอาเอง หลวงพ่อก็ทำให้ไม่ได้เหมือนกัน เพราะไม่ได้เป็นพวกเรา คำว่า ‘แบายคาย’ นี้ก็เป็น ‘ศีลปะ’

พระอาจารย์กฤษ : นี่คือความแบายคาย ในการมองโลก

หลวงพ่อานาจ : ต่อตัวเองและต่อผู้อื่น วางใจ หลวงปู่มัน ท่านก็มีวิธีนะ ใครเคยอ่านบ้าง บางคนวางแบายคายไว้ผิดใจ ไปวาง ‘ปฏิกะ’ ไว้อย่างนี้ โทสะไม่เกิดก็เกิด คือวางความไม่พอใจ วางความหงุดหงิดไว้ อย่างนี้ โทสะไม่เกิดก็เกิด ให้วาง ‘เมตตา’ ไว้แทน แต่ถ้าวาง ‘สุภะ’ ไว้ในใจ ‘ราคะ’ ไม่เกิดก็เกิด ถ้าวาง ‘อสุภะ’ ไว้ ราคะก็ไม่เกิด เห็นไหม มันก็มีอุบายอย่างนี้ หวังว่ามันเป็นทุกซอกอย่างนี้ หวังว่ามันไม่เที่ยงอย่างนี้ วาง ‘อนัตตา’ ไว้ในใจอย่างนี้ ถ้าทั้ง ‘ยถาภูตญาณทัสสนะ’ เมื่อไร ทั้งความอนัตตาเมื่อไร เชื่อว่านำภัยมาสู่ตัว คือ เมื่อไรเรามองมันเป็นตัวเป็นตน คำว่า ‘ยถา’ มันเป็นการมองแบบแยกกระจายส่วนออก มองเป็นอนัตตา ถ้ามองแบบนี้ภัยจะไม่เข้ามาถึงตัวเรา นี่ก็เป็นแบายคายนะ เยอะแยะมาเลยนะ ถ้าศึกษาจากครูบาอาจารย์หลายๆ คน แม้แต่คำพระพุทธเจ้าหลายๆ แบบ จะพบความงดงามเต็มไปหมดเลย

พระอาจารย์กฤษ : โลกจะงดงามเมื่อมองด้วยใจที่ไม่มีอกุศลมาครอบงำ

หลวงพ่อานาจ : ใช่ ถ้ามี ‘สติ’ อกุศลก็เข้ามาไม่ได้

พระอาจารย์กฤษ : ครับ ก็อย่างที่ท่านอาจารย์ได้กล่าวให้พวกเราได้ฟัง เพราะท่านก็เคยนิยามตัวเองไว้ว่า เป็นละอองน้ำเล็กๆ ซึ่งสะท้อนวงรุ้งแห่งรัศมีธรรมของพระพุทธองค์ ซึ่งในวันนี้เราก็ได้เห็นจริงๆ ว่าท่านพระอาจารย์อานาจ ก็ได้สะท้อนรัศมีธรรมของพระพุทธองค์ ให้เราได้เห็นความงามของธรรมะ และความงามของโลก ความงามของการใช้ชีวิตของแต่ละคน ที่จะทำอย่างไรให้อยู่ในโลกนี้ อย่างไม่เป็นทุกข์ไม่เป็นโทษด้วย แล้วก็อยู่ด้วยใจที่ไม่มีอกุศลครอบงำ มีหลักและเป้าหมายชัดเจน เริ่มต้นตั้งแต่ตอนนี้ได้

เลยนะครับ ท่านผู้ฟังทั้งหลายที่ฟังอยู่ ถ้าสนใจที่จะไปฟังธรรมจากท่าน หรือสนทนาธรรมกับท่าน ก็ไปพบกับท่านได้ที่ พุทธธรรมสถานผาซ่อนแก้ว ตำบลแคมป์สน อำเภอเขาชะเมา จังหวัดเพชรบูรณ์

ก็จะไปพบกับสถานที่ที่ท่านได้เลือกสรรแล้ว เห็นว่าเป็นสถานที่ที่งดงาม อย่างที่เพื่อนอนาคาริกของท่าน ได้บอกไว้ว่า เป็นสถานที่ที่สวยงามที่สุดเท่าที่เคยพบมา และบัดนี้กำลังสร้างเจดีย์ ซึ่งไว้สำหรับบรรจุพระบรมสารีริกธาตุ ซึ่งได้รับพระราชทานมาจาก สมเด็จพระสังฆราช ก็กำลังอยู่ในระหว่างการก่อสร้าง

วันนี้ ก็คงพอสมควรแก่เวลาในการรบกวนท่านอาจารย์มา ก็ขอขอบคุณในนามของรายการ ‘ธรรมะจัดสรร’ ของสถานีวิทยุสงฆทานธรรม พร้อมด้วยผู้ร่วมสนทนาธรรมในวันนี้ ก็ขอขอบพระคุณท่านพระอาจารย์อานาจ โอภาโส ที่ได้มอบข้อคิดในชีวิต ที่จะทำให้ชีวิตงดงาม สำหรับในวันนี้ ขอขอบคุณครับ

(โยม) โยมทุกคนขอกราบขอขมา มา ณ โอกาสนี้ด้วยค่ะ ถ้าเกิดได้ล่วงเกินด้วยกายวาจาใจอย่างไร กราบขอบพระคุณเจ้าค่ะ ☺

☺ *ขออนุโมทนาแด่...ผู้ร่วมถอดไฟล์เสียงทุกท่าน*

๑. ออกอากาศวันที่ ๑๑ ก.พ. ๒๕๕๑ : **คุณแอน ABAC** (ศิริชญา ลิ้มเมธิ์) & **คุณแนน**
๒. ออกอากาศวันที่ ๑๒ ก.พ. ๒๕๕๑ : **คุณเปิ้ล เติลนิวัล** (สุภารัตน์ ยอดศิริวิชัยกุล)
๓. ออกอากาศวันที่ ๑๓ ก.พ. ๒๕๕๑ : **คุณเอื้อย** (จิตรลดา คมคาย)
๔. ออกอากาศวันที่ ๑๘ ก.พ. ๒๕๕๑ : **คุณยุ้ย** (อัมพร ประเสริฐศรีชนะ)
๕. ออกอากาศวันที่ ๑๙ ก.พ. ๒๕๕๑ : **คุณจตุดี** (ดารณี สืบบุญการณ)
๖. ออกอากาศวันที่ ๒๐ ก.พ. ๒๕๕๑ : **คุณรัตน์** (นารีรัตน์ จิระชัยพิทักษ์)

คุณจัน (จันทนา ตั้งทรงวุฒิ) : รวบรวม ตรวจสอบ

คุณพ่อไก่อู (ธานี ชินชูศักดิ์) : พิสูจน์อักษร, จัดรูปเล่ม PDF สำหรับเผยแพร่บนเว็บ